

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 27. NOVEMBRA 1980

ŠTEVILKA: 47 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

V SREDO, 3. DECEMBRA, BOMO NA REFERENDUMU SPREJEMALI TEMELJE PLANOV TOZD 1981/85

Samoupravni organi temeljnih organizacij združenega dela so razpisali referendum za sprejemanje temeljev plana TOZD za obdobje 1981 - 1985 v sredo, 3. decembra. V času obravnave predloga temeljev so bila postavljena vprašanja in pripombe. V nekaterih primerih so dane tudi sugestije in mnenja temeljnih organizacij. Da bi šli na referendum čimbolj pripravljeni bi bilo potrebno, da se v vseh sredinah, kjer so se vprašanja pojavila, še bolj pa tam, kjer na ta vprašanja še niso bila dana ustrezna tolmačenja, do referenduma organizirajo sestanki z vodstvenimi delavci, samoupravnimi in družbenopolitičnimi organi ter po potrebi pripravijo tudi zbori delavcev. Imenovana je delovna grupa, ki bo na zahtevo TOZD sodelovala pri razlagah. Ker so vprašanja, ki so dostavljena, vezana predvsem na področje investicij, kadrov in rasti dohodka, so ločeno pripravljena tolmačenja za te tri skupine vprašanj.

Na področju investicij se moramo zavedati, da je obseg investiranja v naslednjem srednjeročnem obdobju odvisen v največji meri od razpoložljivih sredstev. V teh možnih mejah je izdelan predlog, ki je seveda nižji od tistega, ki smo ga načrtovali še v letu 1979. Dogovorjeno pa je tudi, da bomo prioriteto investicij v okviru sprejetih kriterijev določali vsako leto posebej in v okviru teh prioritete reševali tudi investicije iz naslova drobnih zamenjav, reševanja ekoloških problemov, izboljševanja delovnih pogojev itd. Ta vprašanja še po-

sebej poudarjajo temeljne organizacije, ki izdelujejo finalne proizvode. Zavedamo se, da bo v naslednjih le-

tih zelo pomembno povečevanje prihodka v okviru predvidene blagovne proizvodnje, kar je možno doseči predvsem z večjo finalizacijo. Zavedati pa se moramo, da načrtujemo predvsem finalizacijo kvalitetnih in plemenitih jekel, za katera moramo predhodno zagotoviti možnosti normalne izdelave jekla v jeklarni. V okviru SOZD Slovenske železarne je tudi sprejet dogovor, po katerem je treba vsako investicijo v predelovalne kapacitete nujno povezovati z večanjem izvoza. Po tem dogovoru so torej smotne predvsem tiste investicije, ki omogočajo proizvodnjo iz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Prihodni teden se bodo na ločenih sejah sestali vsi trije zbori skupščine občine Jesenice in sicer družbenopolitični zbor v torek, 2. decembra, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v sredo, 3. decembra. Poleg običajnih točk dnevnega reda, bodo delegati vseh treh zborov obravnavali:

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE PRORAČUNA OBČINE

Z odlokom, ki so ga sprejeli vsi trije zbori skupščine občine marca letos je bil določen obseg proračunskih dohodkov v višini 69.035.900 dinarjev, v isti višini pa je bil tudi določen razpored proračunskih dohodkov. Izvršni svet pa na osnovi devetmesečne realizacije proračunskih dohodkov ocenjuje, da bodo leti realizirani v višini 76.486.000

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje na 8. strani)

ANALIZA OKTOBRSKIH STROŠKOV PROIZVODNJE

V oktobru smo delali s 66 milijoni dinarjev višjimi stroški kot smo načrtovali. To je v letošnjem letu največje odstopanje od planirane višine proizvodnih stroškov, ki je privedlo do zvišanja stroškov tudi v kumulativni (to je v desetih mesecih) in sicer za 23 milijonov dinarjev. V tem mesecu so proizvodne stroške prekoračile temeljne organizacije: Valjarna bluming štekel, Energetika, Plavž, Hladna valjarna Bela, Valjarna debele pločevine, Žičarna in Žebljarna.

Največje odstopanje je nastalo v temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel, ki je znašalo v mesecu oktobru 43 milijonov dinarjev, v desetih mesecih pa že 153 milijonov dinarjev; brez razlik med dohodkovno in plansko ceno storitvenih temeljnih organizacij pa 125,7 milijonov dinarjev. Stroški vložka so bili višji za 11,6 milijona dinarjev in to v prejšnji meri zaradi nedoseženega izplačila; izplačan na blumingu je bil 3 % nižji od plana, na šteklju pa za 6,3 %. Dosti višji so bili tudi predelovalni stroški in to za 28,6 milijona dinarjev, čemur so vzrok večji stroški remonta kot so bili predvideni (za 10 milijonov dinarjev), 10.000 ton nižja proizvodnja od poprečne mesečne (zaradi letnega remonta), slabši asortiment, višji stroški energije ter materiala za popravila in vzdrževanja ipd.

Prekoračitev stroškov v temeljni organizaciji Energetiki je znašala

Ob prazniku republike čestitamo vsem delavcem TOZD in delovnih skupnosti, njihovi svojcem in ostalim občanom in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva

Samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in poslovalni organi TOZD, delovnih skupnosti in Železarne

90 LET ORGANIZIRANE VZDRŽEVALNE DEJAVNOSTI

Med prebiranjem zgodovine železarstva na Gorenjskem smo pogosto ponosni na tradicijo, ki jo imamo Jeseničani pri izdelavi železa in jekla. Tradicija je povezana z imeni Bucelini, Locateli, Michel in Angelo Zois, Ruard vse do leta 1869, ko je bila ustanovljena Kranjska industrijska družba. Po začetnih uspehih in po gospodarski krizi, zasledimo še eno ime in sicer firmo Vogel in Noot, ki je s svojim denarjem zelo popravila kapital KID. Na bivšem občinskem pašniku na Jesenicah so v letih 1889 do 1891 zgradili nove obrate, ki pomenijo začetek moderne jeseniške industrije. Zgradili so martinarno, težko in lahko progno, valjarno žice in žebljarno. V tem času pa tudi zasledimo začetke organizirane vzdrževalne dejavnosti.

S postavitvijo novih proizvodnih naprav se je vzdrževalna zahtevnost toliko povečala, da so bile že potrebne specializirane skupine. V letih od

1889 do 1891 sta bili zato dograjeni poleg metalurških obratov, tudi mehanična delavnica in kovačnica. Iz

(Nadaljevanje na 2. strani)

V DECEMBRU JURIŠ NA 36.100 TON BLAGOVNE PROIZVODNJE

Ko smo ob zaključku letošnjega devetmesečnega obdobja analizirali situacijo do konca leta smo ugotovili, da bo potrebno v zadnjih treh mesecih izdelati vsaj še 99.000 ton naših izdelkov za prodajo na tržišču. S tem bi dosegli v letošnjem letu dobrih 400.000 gotove proizvodnje, kar je sicer znatno manj, kot smo načrtovali, vendar zaradi znanih razlogov, kljub temu le zadovoljiv proizvodni rezultat. Posebno še, ker smo z določenim premikom v kvalitetnejši asortiment uspeli doseči, kljub nižji proizvodnji, boljše finančno realizacijo.

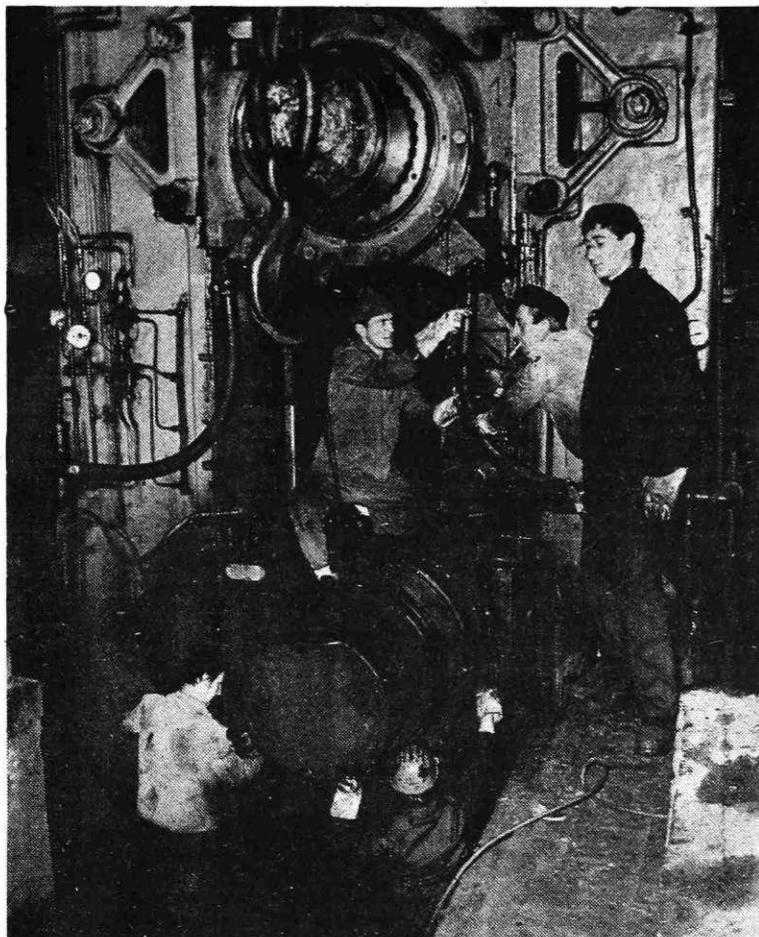
Predvideno gotovo proizvodnjo 99.000 ton v zadnjih treh mesecih smo razdelili takole:

Zaradi izvedbe glavnega remonta v TOZD Valjarna bluming štekel.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zavezne socialistične sile morajo snovati svojo politično akcijo na podlagi dane zgodovinske realnosti. Socializem se razvija neenakomerno, skozi protislovja, ob številnih nasprotovanjih, težavah in konfrontacijah pa tudi ostrih sporih. Niti v prihodnje ni treba pričakovati, da bo to šlo brez konfliktov - bodisi da gre za socialistične družbene preobrazbe v posameznih državah ali za odnose med posameznimi državami oziroma med političnimi nosilci boja za novo družbo na mednarodnem področju. Zato imajo organizirane socialistične sile izredno veliko odgovornost za takšno reševanje obstoječih protislovij, ki bo vodilo k hitrejšemu uresničevanju zgodovinskih ciljev osvoboditve dela in človeka v lastni državi in tudi k uveljavitvi tistih demokratičnih teženj in vsebine v mednarodnih odnosih, ki omogočajo in spodbujajo napredne preobrazbe v družbi in krepitev neodvisnosti, enakopravnosti in vsestranskega sodelovanja.

Tovariš Tito na XI kongresu ZKJ

Sodelavci vzdrževalci (F. Silvo Kokalj)

ČESTITKA REPUBLIKI ZA 37. ROJSTNI DAN

Ob 37. rojstnem dnevu naše Socialistične federativne republike Jugoslavije bi morali pisati o izrednih razvojnih uspehih, ki smo jih dosegli v celotnem družbenem razvoju... na področju ekonomike, vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture in umetnosti... v krepitvi bratstva in enotnosti, v mednarodnih odnosih itd. Pisati bi morali o izrednem industrijskem razvoju, o vedno večjem napredku tehnike in tehnologije, o izrednem razvoju kmetijske proizvodnje, kmetijske mehanizacije in agrokemije, o dobrih rezultatih na področju gradbeništva, turizma in prometa. Pisati bi morali o stotisočih novih stanovanjih, novih kilometrih cest, novih zdravstvenih zgradbah, novih šolah in vzgojno-raziskovalnih organizacijah, novih kulturnih domovih in športnih objektih itd., vendar pa se nehoti misli ustavijo na današnjem trenutku.

V današnjem trenutku neizprosne in vztrajne boja pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije v vsej svoji širini, ki v bistvu pomeni bitko za nadaljni kvaliteten razvoj socialističnih družbenoekonomskih odnosov, bitko za dosledno uresničevanje naše ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov in političnih opredelitev, bitko za uresničevanje zgodovinskega cilja delavskega razreda - osvoboditev dela in človeka. Ob dnevu naše republike, rojene v krvi, trpljenju, ruševinah in ognju, katere nadaljni socialistični samoupravni razvoj zahteva današnja skrajna stabilizacijska prizadevanja, se misli ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bitko nadaljnega razvoja neprisrčno spremljajo in brezkrbno uživajo sadove dosedanjega razvoja ob odmikanju od dela in odgovornosti po načelu »s čim manjšim prizadevanjem in trudom si pridobiti čim večji delež družbenega dohodka«. Pri tem pa se ustavijo pri mnogih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki vlagajo vse svoje fizične in psihične sposobnosti za to, da bi bila ta naša republika še bolj močna in da bi bilo naše življenje še lepše. Misli pa se ustavijo tudi ob nekaterih delavcih, delovnih ljudeh in občanah, ki to bit

V SREDO, 3. DECEMBRA, BOMO NA REFERENDUMU

(Nadaljevanje s 1. strani)

delkov, ki so sprejemljivi tudi v izvozu.

Povečanje predelovalnih kapacitet naj bi dosegli tudi na področju žice in profilov. Pri izdelavi prvotnega predloga razvojnih temeljev smo ugotovili, da v naslednjem srednjeročnem obdobju ne moremo načrtovati povečevanja proizvodnje v valjarni žice. Prav tako se zavedamo, da je vse težje pridobiti ustrezne polproizvode iz drugih železarn oziroma uvoza. Tako bi povečanje v katerikoli temeljni organizaciji, ki predeluje žico, praktično pomenilo zmanjšanje oskrbljenosti druge TOZD znotraj železarn ali delovnih organizacij v okviru SOZD Slovenske železarne. Povečanje proizvodnje v predelavi žice zato tudi ne more biti vezano na večje naložbe. Možno je le v okviru razpoložljivih kapacitet opreme in kadrov.

Zato bo v podrobnih obdelavi programa treba posvetiti vso pozornost razvoju kvalitativnega in dimenzijskega asortimenta, tako, da bo dosežen maksimalni ekonomski učinek. V okviru te naloge bodo obravnavani tudi eventualni predlogi prioritarnih investicij.

V SR Sloveniji smo se dogovorili, da bomo stopnjo rasti zaposlenosti prilagajali naravnim možnostim. To pomeni, da se bomo pri zaposlovanju omejevali na domači vir kadra in da se bomo preusmerili iz ekstenzivnega načina zaposlovanja v intenzivnega.

Tako obnašanje nam narekuje demografske možnosti in rast zaposlovanja po republikah, kakor tudi pomanjkanje sredstev za sočasno (ob investicijah) razvijanje družbenega standarda.

Takšna naj bi bila naša dolgoročna usmeritev, razumljivo pa je, da bomo morali eventuelne sprotne potrebe po kadrih (zaradi hitrih in nepredvidenih sprememb v pogledu polproizvodov, potreb trga, konjunktura, brezposelnosti itd.) še zadovoljevati na stari način. Prenehati pa moramo z dosedanjim praksom, da »na ročamo« delavce kot polproizvod, repromaterial in energijo, nič pa ne storimo za intenzifikacijo dela vsakega posameznika. Predlagamo, da pri vodstvenih in vodilnih delavcih začnemo s kadrovske rotacije povsod tam, kjer ne bodo uspeli realizirati postavljenega cilja, to je intenzivnega zaposlovanja in s tem povečevanja produktivnosti živega dela.

Za celotno srednjeročno obdobje torej lahko računamo največ z enodotnostno poprečno stopnjo rasti zaposlenosti, kar pomeni, da je ne bomo dosegli v prvih dveh letih srednjeročnega obdobja, dokler z notranjimi in zunanjimi ukrepi ne ustanovimo velike fluktuacije, preseča pa jo bomo morali v naslednjih treh letih, če bomo hoteli zadovoljiti potrebe po kadrih zaradi investicije v jeklarstvo.

Izhodišče plana kadrov za leto 1981 je torej realizacija plana v letu 1980. Ocenjujemo, da bo konec leta v železarni zaposlenih 6.400 delavcev. To število bi bilo najrealnejša osnova za plan v naslednjem letu, vendar za ta okvir v temeljnih organizacijah nismo dobili potrebnega soglasja. Zato smo vzeli za osnovo plana devetmesečno poprečje zaposlenih, kar znaša 6.511 delavcev. Da bomo ohranili ta nivo, moramo zaposliti 150 delavcev, kolikor znaša naravni odliv in 111 delavcev, kar pomeni razliko med devetmesečnim poprečnim staležem in ocenjenim številom zaposlenih ob koncu leta. Skupaj torej 261 delavec.

Poprečna 1 % rast zaposlenosti za celotno srednjeročno obdobje je torej računana na izhodišče 6.400 delavcev. Da smo dosegli soglasje temeljnih organizacij (nekateri se še s tem povečanim številom ne strinjajo), smo v temelje srednjeročnega plana kadrov za leto 1981 zapisali 6.511 delavcev, vprašanje pa je, kdaj bomo uspeli ta primanjkljaj (razliko med poprečnim staležem in staležem koncem leta) odpraviti.

Izhajamo torej iz števila 6.511 delavcev in skušamo zastavljati cilj operacionalizirati.

V proizvodnih temeljnih organizacijah, v katerih ne zmanjšujemo plana proizvodnje, je osnova za plan kadrov za leto 1981 devetmesečno poprečje staleža.

V proizvodnih temeljnih organizacijah z ohranjeno proizvodnjo je treba osnovo za plan ustrezno zmanjšati.

V TOZD Vratni podboji, kjer uvažamo tretjo izmeno, povečujemo plan za 27 delavcev.

V primeru, da plana kadrov ne bomo mogli izpolnjevati, imajo prednost naslednje temeljne organizacije: Plavž, Jeklarstvo, Valjarna bluming-štel, Valjarna žice.

Z reorganizacijo TOZD in delovnih skupnosti bomo zmanjšali število administrativnega kadra in odpravili dvojnost izvajanja delovnih nalog.

Osnova za plan kadrov v storitvenih TOZD je stalež z dne 30. septembra 1980. Te TOZD naj črpajo notranje rezerve iz vrst »administrativnega kadra«, saj ga imajo v primerjavi s proizvodnimi TOZD visok odstotek.

V delovnih skupnostih je treba znižati operativno administrativni kader. Posebna komisija naj opravi inventuro del in nalog. Nujno je treba izdelati katalog del in nalog. Povečevati pa moramo strokovne kadre, ki se bodo ukvarjali z raziskovalnim in inventivnim delom.

Vsi skupaj moramo znižati odstotnost pri delu (z znižanjem sestankovanja, z večjo prisotnostjo pri delu, z zniževanjem bolezenske odstotnosti, z doslednim planiranjem in izvajanjem letnih planov dopustov ter s kolektivnimi dopusti), dograjevati moramo svojo strokovno usposobljenost, uvesti dosledno nagrajevanje po delu in boljše nagrajevanje neposrednega proizvajalca ter graditi sistem motivacije za delo.

Več vprašanj se nanaša tudi na področje ustvarjanja in delitve dohodka. Ta vprašanja so povezana tako z osebnim dohodkom, kakor tudi z nadaljnjim razvojem v okviru formiranih sredstev za razširjeno reprodukcijo. Gibanje dohodka ima tendenco rasti vse do leta 1984, ko pade in stagnira v letu 1985. Pri tem moramo seveda ugotoviti, da pa obveznosti iz dohodka ravno v tem obdobju strmo naraščajo. Glavni vzrok temu naraščanju so obveznosti, ki izhajajo iz dokončane investicijske dejavnosti in obliki obresti od najetih kreditov, ki jih bomo v teh letih začeli odplačevati. S tem bomo ustvarili tudi manj čistega dohodka, kar pa vpliva na strukturo njegove delitve. Obveznosti kot posledica po-

večane investicijske dejavnosti v začetnem obdobju ne bodo vplivale na rast sredstev namenjenih za osebne dohodke in skupno porabo. Pri teh sredstvih načrtujemo realno rast 3 % letno.

Temeljne organizacije bodo iz ustvarjenih rezultatov poslovanja namenile preostali del sredstev za rezervni sklad ter del poslovnega sklada, ki je namenjen za naložbe v širšo družbeno reprodukcijo (naložbe v infrastrukturo in posojilo skladu nerazvitih), ne pa za lastno razširitev, kar pa je za tako intenzivne naložbe kot jih v železarni načrtujemo v srednjeročnem obdobju 1981 do 1985, normalen pojav. V letu 1985 bo TOZD Jeklarstvo zaradi prej ugotovljenih vzrokov poslovno leto zaključila z izgubo v predvideni višini 171,7 milij. din. To izgubo bo možno pokriti iz že ustvarjenih sredstev rezerv temeljne organizacije same in iz združenih sredstev rezerv na nivoju delovne organizacije in izven nje.

Ekonomski efekti naložb tega srednjeročnega obdobja, ki se kot negativen rezultat kažejo v zadnjih dveh letih, pa bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju do leta 1990 bistveno boljši in bodo pokrili ves izpad v dohodku predhodnega obdobja.

Povečana sredstva, ki jih bomo izločali kot obveze del amortizacije, pa bodo po letu 1985 omogočala ob pokrivanju anuitet, tudi hitrejši razvoj predelovalnih zmogljivosti železarne Jesenice.

V obdobju 1981–1985 bomo morali dokončno oblikovati tudi fizionomijo delovne organizacije za daljše obdobje.

Družbenopolitične organizacije in poslovni odbor Železarne

90 LET ORGANIZIRANE VZDRŽEVALNE DEJAVNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

tega časa so tudi prvi arhivski dokumenti.

Pred 90 leti so bili v tej stavbi poleg strugarjev in ključavničarjev tudi tesarji, kleparji in instalaterji. Stavba je bila zgrajena v dolžini 60 m in širini 22,5 m med parno centralo in livarno. Med livarno in stavbo mehanične je bilo še 20 m presledka. Na tem prostoru je bila vrtljiva plošča, ki je služila mehanični delavnici in livarni.

Nova skupina delničarjev je nastopila pri KID leta 1929, ko sta Nemca – brata Westen iz Celja – kupila od Italijanov delnice jesenjskih in javornjskih obratov. Westni so v agrarni Jugoslaviji kmalu uvideli rentabilnost investicij v železarsko industrijo. Proizvodne in vzporedne vzdrževalne ter energetske kapacitete so nenehno povečevali. Za novo nabavljene obdelovalne stroje so podaljšali prvotno stavbo mehanične za 20 m proti livarni, da bi se na ta prostor umaknili ključavničarji. Ravno takrat, to je leta 1932, pa je pogorela stara mizarna, ki je bila v podaljšku že porušene stare kovačnice, v smeri martinarne. Zato so takrat namesto ključavničarjev premestili v novo pridobljeni prostor mizarje.

Zaradi pomanjkanja prostorov se je morala umakniti strugarna valjev na Javornik, kjer je še sedaj.

Sproči konjunktura železa na pragu druge svetovne vojne je na Jesenicah leta 1937 zopet zagorel plavž. Taliti so začeli rudo iz Bosne. V decembru 1940 pa je zagorel že drugi plavž.

Potrebe po vzdrževalni dejavnosti so se večale. Za ključavničarje so začeli graditi novo stavbo vzporedno s strugarno, ki je bila gotova leta 1943.

Do približno leta 1959 so vzdrževalci, delavci pri obdelovalnih strojih, z ogromno požrtvovalnostjo pomagali pri modernizaciji podjetja. Potrebno je bilo veliko naporov, da so bile normalno vzdrževane metalurške naprave, na katerih je bila forsirana proizvodnja, istočasno pa graditi nove predelovalne obrate, valjarno debele pločevine, kavperje, rekonstrukcijo naprav v valjarni tanke pločevine. Poleg vedno večje potrebne strokovnosti specializiranih oddelkov, je bila potrebna tudi sprotna modernizacija strojnega parka, od katerega je bila v veliki meri odvisna oskrbljenost z rezervnimi deli, konstrukcijami in tudi novimi napravami.

Po letu 1960 smo v železarni začeli z intenzivnim posodabljanjem proizvodnje z izgradnjo novih talilniških agregatov, valjarn in predelovalnih strojev. Uvajati smo začeli najsoodobnejšo tehnologijo in naprave. Za uspešno vzdrževanje takih postrojev in za izdelavo najzahtevnejših rezervnih delov so potrebni tudi ozko umerjeni delavci in delavnice.

Razvoj vzdrževanja in izdelave rezervnih delov mora biti skupen z načrtovanjem razvoja proizvodnje. Premagati bo potrebno miselnost,

da je vzdrževanje breme ob proizvodni dejavnosti. V vsaki toni blagovne proizvodnje je vloženo tudi živo in minulo delo vzdrževalca, za katero mora dobiti svoje priznanje in priznani ceno.

Število vzdrževalcev se povečuje v odvisnosti od števila in zahtevnosti naprav. Od grupe vzdrževalcev pred 90 leti je število delavcev po vojni naraslo na 600 in v letošnjem letu že na 1390.

Podobno, kot se je večalo število delavcev, ki delajo na vzdrževanju delovnih naprav, se je večal tudi delež vzdrževalcev proti skupnemu številu zaposlenih od 15 % na 22 %. V nemškem železarstvu je ta delež 30 %, kar kaže na večjo avtomatizacijo procesa. Smer razvoja kaže tudi kvalifikacijska sestava zaposlenih, saj se je število delavcev s srednjo, višjo in visoko šolo povečalo na 250, kar predstavlja skoraj četrtino kadra s tako kvalifikacijo v železarni.

Minilo je 30 let samoupravljanja v železarni. V vseh teh letih smo se vzdrževalci aktivno vključevali v uvajanje takih družbenoekonomskih odnosov, ki omogočajo skladen razvoj in vpliv posameznika na vseh področjih delovanja.

Zadnja reorganizacija vzdrževanja, ko se je celotna dejavnost strnila v tri TOZD, že kaže na to, da ne zadoščajo več samo specializirani oddelki, ampak se vzdrževanje združuje v posamezna interesna področja.

V srednjeročnih planih načrtujemo razvoj vzdrževanja v usmeritvi, za katere smatramo, da je pravilna. Povečujemo delež doma izdelanih rezervnih delov in konstrukcij in zmanjšujemo odvisnost od drugih.

Možno bo, da bo razvoj vzdrževalne dejavnosti šel v smeri lastne proizvodnje metalurške opreme.

PROSLAVA OB 90-LETNICI ORGANIZIRANEGA VZDRŽEVANJA

Letos proslavljamo v železarni 90 let mehanične delavnice, kar pomeni 90 let organizirane vzdrževalne dejavnosti.

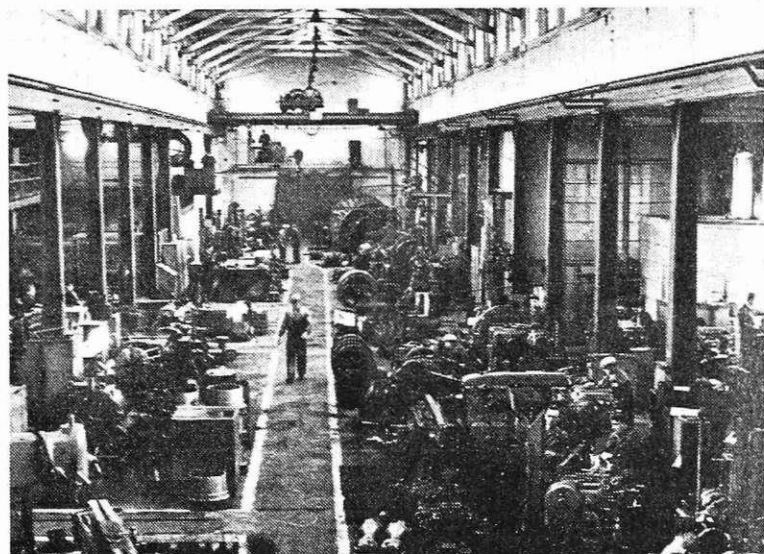
Osnovna proslava bo pred praznikom republike 28. novembra ob 11. uri dopoldne v novih strojnih delavnicah na Javorniku.

Na proslavi bo, poleg slavnostne seje vseh treh delavskih svetov vzdrževalnih TOZD, tudi kulturni program, ki ga bodo izvajali: ženski pevski zbor Jesenice, moški pevski zbor Vintgar, pihalni orkester Jeseniški železarji in recitatorska skupina delavcev železarne.

Na proslavo so vabljeni tudi upokojeanci vzdrževalnih temeljnih organizacij.

Najstarejši arhivski dokument iz leta 1893

Strugarna na Jesenicah okoli leta 1950

V novi strojni delavnici na Javorniku (Foto I. Kučina)

V DECEMBRU JURIŠ NA 36.100 TON BLAGOVNE PROIZVODNJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

smo v oktobru programirali najmanj in sicer 31.640 ton gotove proizvodnje. Kljub podaljšnemu remontu in še nekaterim kasnejšim težavam, v tej Valjarni, so temeljne organizacije uspeli z 32.536 tonami ali 102,8 % preseči programirano gotovo proizvodnjo. Ker pa je bila skupna proizvodnja, zaradi prej omenjenega remonta precej slabša kot programirana, je šel dober rezultat gotove proizvodnje v precejšnji meri tudi na račun močnega znižanja medfaznih zalog v nekaterih temeljnih organizacijah.

V novembru in decembru smo predvideli, po 34.000 ton da bi morali doseči gotovo proizvodnjo, oziroma konkretno smo za november programirali 34.415 ton. Ker pa smo v oktobru, kot sem že omenil, zaradi težav v TOZD Valjarna bluming-štel močno izčrpali medfazne zaloge, ta mesec programirane gotove proizvodnje ne bomo dosegli. Poleg tega je bila v prvi polovici meseca tudi okvara na potisni peti Valjarna bluming-štel.

Manjkajočo količino bo treba nadomestiti v mesecu decembru. Analiza predvidenega stanja v tem mesecu je pokazala, da je to mogoče. Zato smo v decembru tudi programirali 36.150 ton gotove proizvodnje.

Osnovni pogoji za doseganje takšnega proizvodnega rezultata so trije:

1. Martinarna in elektrojeklarstvo morata obratovati čim boljše in doseči predvideno količino kakor tudi kvaliteten asortiment. Zaradi razbremenitve TOZD Valjarna bluming-štel, je nujno treba doseči ali celo preseči programirano količino 3.700 ton na napravi za kontinuirno vlivanje jekla. Da bi dosegli čim boljše obratovalne pogoje v SM je-

klarni, bo treba tudi na obeh plavžih doseči večjo proizvodnjo ob dobri kvaliteti grodlja.

2. Poleg TOZD Jeklarstvo bo največji vpliv na izpolnitev programirane gotove proizvodnje imela TOZD Valjarna bluming-štel. Če bo leta dosegla 38.000 ton skupne proizvodnje in posebej še 17.800 ton v valjarni štel, potem bodo ostale temeljne organizacije imele na razpolago celotni domači vložek, predviden za doseganje njihovih proizvodnih zadolžitvev v decembru. Ta valjarna je sedaj obnovljena po izvedenem glavnem remontu in so zato v pogledu obratovalne pripravljenosti proizvodnih agregatov dani pogoji za dobro delo. V zvezi s tem bo v decembru na potek proizvodnje tudi ugodno vplivalo obratovanje potisne peči, ki je predvideno ves mesec. Poleg tega bo treba posvetiti največjo možno pozornost proizvodnem organizacijskim in vzdrževalnim nalogam, kar bo lahko veliko prispevalo k doseganju programirane skupne in gotove proizvodnje.

3. Prav posebno pozornost pa bo treba nameniti proizvodnji kvaliteten vrst jekel, posebej še dinamov in nerjavnih kakovosti.

4. Naloga nabavnega sektorja pa bo, zagotoviti pravočasno dobavo celotne količine polizdelkov iz tujih virov, ki smo jo v decembru predvideli.

Če bomo vse navedene naloge odgovorno in dosledno uresničili, potem bosta tudi programirana skupna in gotova proizvodnja doseženi. Kajti temeljne organizacije, ki so v proizvodni verigi za valjarno bluming-štel, bodo brez dvoma dosegle svoje programirane zadolžitve, samo če bodo imele zadostne količine domačega in tujega polproizvoda.

ANALIZA OKTOBRSKIH STROŠKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

20,6 milijona dinarjev. Največ zvišanja je povzročila precejšnja razlika med načrtovano in dejansko ceno kupljene električne energije, ki je znašala v tem mesecu 439,13 din/MWh. Višja od planske pa je bila tudi cena zemeljskega plina, razlika znaša 2.617 din/100 kub. m.

V temeljni organizaciji Plavž so v oktobru presegli načrtovane stroške za 7,6 milijona dinarjev. Na plavžu so imeli 2,6 milijona dinarjev višje stroške in to predvsem zaradi prekoračitve stroškov predelave. Razlog za to je bil v nižji proizvodnji in precej visoki porabi kisika. Tudi v aglomeraciji so delali z višjimi stroški in sicer za 3,6 milijona dinarjev. Zaradi remonta načrtovana proizvodnja ni bila dosežena, kar je povzročilo precejšnje odstopanje dejanskih stroškov predelave od načrtovanih. Stroške te temeljne organizacije pa je povečala še za 1,1 milijon dinarjev višja interna cena storitvenih temeljnih organizacij.

Temeljna organizacija Hladna valjarna Bela je imela tudi v tem mesecu velik izpad proizvodnje (29 % manj kot je bilo predvideno), kar je vplivalo na odstopanje od normativnih porab. Stroški so bili višji za 5,8 milijona dinarjev, do zvišanja pa je prišlo v stroških predelave.

Temeljna organizacija Valjarna debele pločevine je zaradi prekoračitve v stroških predelave v tem mesecu delala z višjimi stroški od načrtovanih. Največji del zvišanja odpade na fiksne stroške, čemur je vzrok obratovanje na dve izmeni. Skupaj z razliko med dejansko in planirano interno ceno storitvenih temeljnih organizacij so bili stroški v tej temeljni organizaciji višji za 3,3 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji Žičarna so načrtovane stroške presegli za skoraj 2 milijona dinarjev. Do odstopanja je prišlo pri predelavi, čemur je v veliki meri pripomogla nižja proizvodnja in ukinitve proizvodnje mehke pocinkane žice.

Tudi v temeljni organizaciji Željarni so delali z višjimi stroški. Prekoračitve so nastale pri vložku (slabši izplen) in pri predelavi (večja poraba), višja pa je bila tudi interna cena storitvenih temeljnih organizacij, skupno zvišanje je znašalo 0,328 milijona dinarjev.

Med temeljnimi organizacijami z nižjimi stroški od predvidenih je bila v mesecu oktobru Jeklarna, ki je imela 1,8 milijona dinarjev nižje stroške. Kot rezultat vseh obratov skupaj (znižanje v elektro jeklarni, PTO oddelku in kontinuiti, ter zvišanje v SM jeklarni) so bili nižji stroški za 6,6 milijona dinarjev. Višja interna cena storitev, višje cene mazuta ter stroški brušenja gredic, ki niso bili planirani, so povzročili temeljni organizaciji Jeklarni še dodatnih 6,5 milijona dinarjev stroškov, kar je (skupaj z razliko v ceni kvalitete, ki je znašala 1,7 milijona dinarjev rezultat temeljne organizacije same poslabšalo, tako, da je znižanje znašalo le 1,8 milijona dinarjev.

V SM jeklarni so načrtovane stroške presegli za 11,7 milijona dinarjev. Zaradi slabšega izplesa in obremenitev s strani valjarn za drugo-kvalitetno proizvodnjo in izmeček, so bili stroški vložka višji za 3 milijone dinarjev. Zelo so porasli stroški predelave, kar za 6,6 milijona dinarjev in to največ na račun visokih stroškov energije, predvsem mazuta, katerega poraba je bila večja od načrtovane. Zvišanje pa je tudi zaradi asortimenta proizvodnje.

V elektro jeklarni so stroške znižali za 14,9 milijona dinarjev. Precej nižji so stroški vložka, kjer poleg boljših izplenov od predvidenih, stroške znižuje predvsem poraba legiranih odpadkov namesto legur pri izdelavi kromovih jekel, manjša poraba surovega železa in večja poraba kokilne zlomnine.

Na napravi za kontinuirano vlivanje gredic so odličili 23 % več gredic kot je bilo predvideno in s tem znižali stroške za 1,9 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji Livarna so znižali stroške za 0,575 milijona dinarjev in to na račun boljšega izplesa in večje proizvodnje, tako v jeklolivarni kot tudi v kovinolitarni. Uspešno je poslovala tudi temeljna organizacija Valjarna žice in profilov, ki je presegla planirane izplene, dosegla je načrtovano proizvodnjo, nižje pa je imela tudi obratovalne stroške pri vzdrževanju, materialu na delovni nalog, orodju, storitvah in energiji.

Temeljna organizacija Hladna valjarna Jesenice je v tem mesecu znižala stroške za 2,6 milijona dinarjev. Dosti nižji so bili stroški vložka in to na račun cenejših nabavljenih toplo valjanih trakov in boljšega izplesa. Manj uspešni pa so bili pri doseganju načrtovane proizvodnje, kar je vplivalo na nekoliko višje stroške pri predelavi.

Na račun stroškov predelave so zmanjšali stroške tudi v temeljni organizaciji Profilarne. Pomemben uspeh pa so dosegli v temeljni organizaciji Vrat-

ni podboji, kjer so v tem mesecu zabeležili rekordno proizvodnjo (174 ton), saj so plan presegli za 67 %. Tudi izplen je boljši od načrtovane, vse to pa je vplivalo na znižanje stroškov za 1,9 milijona dinarjev.

Dobre rezultate tako na področju izplesa kot tudi pri izpolnjevanju zahtevanih normativnih porab so dosegli tudi v temeljni organizaciji Jeklovlek, kjer so stroške znižali za 0,469 milijona dinarjev. Rezultat bi bil še boljši, če ne bi porasli stroški vložka zaradi višje cene nabavljene gredice.

Stroške so znižali tudi v temeljni organizaciji Elektrode in sicer, pri vložku na račun boljšega izplesa, ter manjše porabe pri predelavi. V celoti je imela ta temeljna organizacija za 1,9 milijona dinarjev nižje stroške.

ZVIŠANJE - ZNIŽANJE STROŠKOV

TOZD	oktober	jan. - oktober	povprečno
Plavž	7.607.246	15.020.433	1.502.043
Jeklarna	125.587	30.641.513	3.064.151
Razlika v c. kvalitete	1.664.432	4.830.167	483.017
Jeklarna - skupaj	1.790.019	35.471.680	3.547.168
Livarna	574.644	5.966.476	596.648
Valj. bluming štekel	42.938.375	153.084.227	15.308.423
Valj. žice in profilov	3.311.742	26.240.316	2.624.032
Valj. deb. pločevine	3.305.685	1.884.302	188.430
Hlad. valjarna Bela	5.807.813	49.493.342	4.949.334
Hlad. valjarna Jesenice	2.597.849	60.995.415	6.099.541
Žičarna	1.966.693	10.761.597	1.076.160
Profilarne	1.837.731	5.674	567
Vratni podboji	1.915.031	1.941.486	194.149
Jeklovlek	496.041	12.323.130	1.232.313
Elektrode	1.969.198	21.436.236	2.143.624
Željarna	327.671	972.894	97.289
Strojne delavnice	468.971	4.746.492	474.649
Remontne delavnice	637.325	13.120.660	1.312.066
Vzdrževanje	484.585	6.503.936	650.393
Energetika	20.609.532	15.019.702	1.501.970
Transport	85.883	2.617.040	261.704
Skupaj	66.393.996	23.056.028	2.305.603

ODSTOPANJE OD PLANSKIH CEN MATERIALA R-3

Material	kumul. poraba nabav. mat.	oktober	jan. - oktober	povprečno
Železova ruda	185.871 ton	1.589.090	3.837.848	383.785
Legure	13.575 ton	1.923.997	2.217.756	221.776
Staro železo	120.888 ton	8.493.365	62.266.418	6.226.642
Dodatki barvnih kovin		3.192.888	15.690.710	1.569.071
Pom. mat. (graf. elek.)		47.732	12.138.416	1.213.842
Trda goriva (koks)	110.251 ton	2.851.546	12.536.011	1.253.601
Tekoča in pol. goriva		3.455.687	53.326.401	5.332.640
Surovo jeklo	10.811 ton	4.506.273	15.753.827	1.575.383
Surovo železo	16.411 ton	2.792.407	954.272	95.427
Trakovi	56.413 ton	18.752.349	98.981.894	9.898.189
Ognjevdzr. mat.		2.884.496	26.048.602	2.604.860
Vlož. material (pred. žica)	5.449 ton	4.930.253	26.037.083	2.603.708
Les	3.101 kub. m	854.471	4.677.241	467.724
Mat. za vzdrž. (rez. deli)		916.590	13.507.477	1.350.748
Valji		465.054	5.025.290	502.529
Maziva		1.504.028	5.746.713	574.671
Ostalo		7.925.062	21.004.616	2.100.462
Razlika v c. R-6 in R-3		1.007.524	2.148.395	214.839
Skupaj		59.051.590	379.990.426	37.990.043
Mazut	57.127,2 ton	Butan		1.811,3 ton
Zemeljski plin	47.347.110 ton			

PROIZVODNJA SLOVENSkih ŽELEZARN V OKTOBRU

Ko to poročamo, nam do konca letošnjega leta ostaja le še dober mesec. Zopet bo mimo gospodarsko leto za katerega ugotavljamo, da je dosežena proizvodnja v SOZD Slovenske železarn daleč zaostala za načrtovanimi cilji in da ne bomo s količino izdelanega jekla prekoračili doslej nepremostljive meje 800.000 ton.

Težave z zagotovitvijo potrebnih osnovnih surovin, ki so povzročile izpad proizvodnje so eden izmed vzrokov slabših rezultatov. Nove naprave zaradi nedograjnosti še ne dajejo želenih in načrtovanih učinkov. Stare peči, za katere so računali, da bodo prenehale z delom že v sedanjem času, pa morajo obratovati zaradi zakasnele investicijske prijave, vendar v svojih proizvodnih zmogljivostih pešajo. Manj jekla da seveda tudi manj gotovih izdelkov. Za neusklajeno proizvodnjo med jeklarnami in valjarnami ter drugo predelavo je bilo v načrtu predvideno, da bo treba nabaviti iz drugih jugoslovanskih železarn in iz uvoza 135.000 ton polproizvodov. Ocene kažejo, da bo možno iz nakupov zagotoviti in tudi predelati v končne izdelke samo okoli 105.000 ton. Ko dodamo znižani količnik jekla in kupljenega polproizvoda še vse nepotrebne in načrtovane zastoje, slabši izplen in storilnost od planskih predvidevanj, dobimo kot rezultat podatek, da po desetih mesecih zaostajamo okoli 9 % za načrtovano blagovno proizvodnjo in da je ta letos 3 % nižja, kot je bila ob koncu oktobra lani, čeprav je količina izdelanega surovega jekla okoli 3 % večja, kot je bila v enakem obdobju lanskega leta.

Globalna ocena proizvodnih rezultatov za oktober je slaba. Proizvodnja surovega železa je bila dosežena 82 %, proizvodnja surovega jekla pa 91 %. Mesečni načrt proizvodnje jekla so izvršili samo jeklarni v železarni Ravne in so ga tudi presegli za 6 %.

Blagovno proizvodnjo so izvršili v železarni Ravne 106 %, v železarni

Vse temeljne organizacije storitvenih dejavnosti razen Energetike, so imele v oktobru nižje stroške od načrtovanih.

Glavni vzrok znižanja je večje število opravljenih ur predvsem zaradi remonta v temeljni organizaciji Valjarni bluming, štekel in manjše porabe nekaterih materialov.

Tudi v delovnih skupnostih skupnih služb so se stroški gibal v okviru načrtovanih, nekoliko višji so le v Delovni skupnosti Komerciala in finance, kjer so porasli stroški reklame in sejmov ter stroški režijskega materiala.

Zvišanje cen posameznih vrst surovin in materialov je, glede na planske cene, v mesecu oktobru znašalo 59 milijonov dinarjev, kar za toliko povečuje materialne stroške, s tem pa je nižji dohodek. V devetih mesecih znaša to zvišanje cen (odstopanje od planiranih) že 380 milijonov dinarjev.

N. B.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu decembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: SILVA SELJAK, vzdrževanje - 2. decembra, ANTON HOSTNIK, valjarna debele pločevine - 5. decembra, EVGEN LESKOVAR, remontne delavnice - 5. decembra, FRANC JAKOPIČ, valjarna žice - 7. decembra, MARIJA KLINAR, transport - 8. decembra, CILKA SLMENIK, valjarna debele pločevine - 11. decembra, LEOPOLD RAVNIK valjarna bluming-štekel - 12. decembra, PAVLA BUKOVIČ, OTK - 14. decembra, JOŽE ARH, RO - 16. decembra, ANTON MUHAR, strojne delavnice - 18. decembra, JANEZ ERJAVEC, valjarna bluming-štekel - 20. decembra, ANTON HORVAT, OTK - 24. decembra, MIROSLAV KAPUS, sektor novogradenj - 26. decembra in SREČKO KOZELJ, OTK - 29. decembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO VKLJUČNO 7. DECEMBRA

1. decembra, AVUGST KARBA, vodja OPP, Jesenice, Svetinova 10, štev. telefona 82-001.
 2. decembra, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, C. revolucije 1 a, štev. telefona 82-798.
 3. decembra, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6.
 4. decembra, BOŽIDAR BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3 a, številka telefona 81-453.
 5. decembra, MARTIN SKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, štev. telefona 77-130.
 6. decembra, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107 a.
 7. decembra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče štev. 21 a, štev. telefona 88-771 (pri Butinar).
- V času dežurstva je dežurni v sobi vodje spl. sektorja, štev. telefona 601, sobe 19. Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni Jesenice. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 1. 12.	KAREL POGAČAR	IVAN SLAMNIK
TOREK - 2. 12.	ANTON BURJA, st.	ANTON SITAR
SREDA - 3. 12.	AHMED TELALOVIC	MITJA KERSNIK
ČETRTEK - 4. 12.	SAŠO DOLINAR	IVAN MEŽIK
PETEK - 5. 12.	JOŽE HRIBAR	ALOJZ CUZMAR
SOBOTA - 6. 12.	MIHA ŠLIBAR	JOŽE RAVNIK
NEDELJA - 7. 12.	ANTON BURJA, ml.	FRANC BERNIK

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dnevi od 2. decembra do 6. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh, popoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 6. decembra, samo dopoldne II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.
Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta.
ZOBNE AMBULANTE: dopoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej. Za Železarno v torek, 2. decembra, od 13. do 19. ure - II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej. Za borce v četrtek, 4. decembra, od 13. do 19. ure II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej. Popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražišar. Za Železarno v torek, 2. decembra in v četrtek, 4. decembra, od 7. do 13. ure I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražišar. V soboto, 6. decembra, samo dopoldne II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge v Prodajnem sektorju in to

tajnica prodajnega sektorja šifra 5204 U-3 9. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- Za opravljanje navedenih del oz. nalog se zahteva:
 - upravno-administrativna šola (štiri letna)
 - pasivno znanje nemškega ali angleškega jezika
 - 2 leti delovnih izkušenj

Kandidatke naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarn Jesenice z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.
Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

9. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE

V četrtek, 20. novembra, je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Železarne sklical 9. redno sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, devetmesečno poslovno poročilo, temelji planov za obdobje 1981–1985, reprezentanca, službena potovanja, stroški remonta valjarne bluming štekel in tekoče zadeve.

Iz poročila o pregledu sklepov prejšnje seje je bilo razvidno, da so sklepi vsi izvršeni. Člani odbora pa so bili še posebej seznanjeni s poročili o dokončni ureditvi nasipa pri jeklovku in o okvarah elektromotorjev pogona valjčnega ogrodja Sendzimir v hladni valjarni Bela.

V zvezi s prvim poročilom so člani odbora sklenili, naj se dovoz materiala na tem nasipu redno kontrolira in še sproti skrbi, da bo dovoz potekal tako, kot je navedeno v dokončni rešitvi.

Druge poročilo je pripravilo vodstvo TOZD Remontne delavnice kot odgovor na postavljeno vprašanje s prejšnje seje. Člani odbora so bili seznanjeni tudi z ukrepi za zagotovitev normalnega stanja elektromotorjev in sprejeli poročilo s priporočilom, naj se ukrene vse, da bo atmosfera v strojnici čistejša, to je, da bodo prefiltrirani vsi prašni delci in oljni hlapi, da se redno menjajo filtri za hladilni zrak, treba pa je poskrbeti tudi za to, da se v okolici filtrov ne opravljajo gradbena dela.

Predstavica finančno računovodskega sektorja je na kratko obrazložila članom odbora najvažnejše ugotovitve ob pregledu rezultatov prvih devetih mesecev tega leta. Po obravnavi so člani odbora poročilo potrdili in hkrati podprli vse sklepe in ukrepe, ki jih je v zvezi z rezultati devetmesečnega poslovanja sprejel delavski svet Železarne.

Odbor je tudi ugotovil, da je bila razprava o devetmesečnem poslovanju poročilo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih dobro organizirana in da je potekala v skladu z veljavnimi predpisi.

Temelji planov za obdobje 1981 do 1985 je članom odbora obrazložil podpredsednik poslovnega odbora. Po dokaj obširni in temeljiti obrazložitvi so člani odbora sprejeli temelje planov s priporočilom, naj bodo informacije, ki so namenjene delavcem kot pomoč pri obravnavanju temeljev planov, čim bolj enotne in učinkovite, s čimer bodo dosegli tudi bolj kvalitetno in pravilnejšo odločanje delavcev ter enoten pristop do investicijskih programov in združevanja sredstev.

Odbor je bil seznanjen tudi z informacijo, da bodo delavci v Železarni temelje planov za naslednje srednjeročno obdobje sprejemali na referendumu 3. decembra letos. Do takrat pa teče obravnavo po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, za kar so še posebej zadolžene osnovne organizacije sindikata.

Odbor je obravnaval tudi poročilo o porabi sredstev za reprezentanco in službena potovanja za devet mesecev tega leta in pri tem ugotovil,

da na področju službenih potovanj prekoračitev in odstopanj ni, pri porabi sredstev za reprezentanco pa izstopajo temeljne organizacije Hladna valjarna Bela, Profilarna, Vzdrževanje in Transport ter delovne skupnosti za finančne in komercialne zadeve ter ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje, ki so planirano porabo teh sredstev že prekoračile.

V zvezi s tem odbor naroča vsem odborom samoupravne delavske kontrole po temeljnih organizacijah, ki so prekoračile porabo sredstev za reprezentanco, da to problematiko obravnavajo, ugotovijo vzroke in pojasnijo o prekoračitvi posredujejo

na odbor samoupravne delavske kontrole Železarne.

Odbor je bil seznanjen s poročilom o poteku priprav in izvedbo generalnega remonta valjarne bluming štekel ter s stroški tega remonta.

V zvezi s tem je odbor sklenil, naj se izdela natančnejša strokovna analiza o poteku in stroških remonta in se jo posreduje na eno izmed prihodnjih sej odbora.

Pod točko tekoče zadeve je bil odbor seznanjen z zapisnikom o kontroli stanja skupnih zveznih blagovnih rezerv industrijskih proizvodov v železarni, ki ga je posredovala služba družbenega knjigovodstva Jugoslavije.

Odbor je zapisnik sprejel s pripombo, naj se glede na pripombo za skladiščenje ferolegur in koks v čim krajšem možnem času uredijo skladno z ustreznimi zakonskimi predpisi. O opravljenem delu je treba poročati na eni izmed prihodnjih sej odbora samoupravne delavske kontrole Železarne.

Z. V.

TOZD Valjarna debele pločevine

16. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 4. novembra, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine sklical 16. redno sejo in v razpravo predlagal devet točk dnevnega reda. Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so bili v glavnem realizirani. Sklepa, ki zadevata način rezanja vzorcev pri mikrolegirani pločevini, debeline nad 20 mm in ugotovitev možnosti normiranja rezanja na ročnem sekatorju v adjustaži, sta še v izvajanju.

V okviru razprave o poslovanju TOZD v devetih mesecih leta 1980 je bilo izrečenih nekaj ugotovitev in sklepov:

- Poslovanje temeljne organizacije je bilo predvsem v zadnjih treh mesecih izredno uspešno, saj je bila pokrita izguba iz prvega polletja in so bili formirani skladi kljub temu, da TOZD obratuje samo na dve izmeni. Vzrok za to je poleg višjih cen, predvsem preusmeritev proizvodnje v kvalitetnejši asortiment.

- Glede na to je odbor zahteval od vodstva TOZD, da mora biti tudi v bodoče proizvodnja usmerjena v tiste kvalitete, ki prinašajo največ dohodka.

- Odrad dobrega dela temeljne organizacije je tudi znižanje stroškov, predvsem pri energiji. Kljub slepemu kurjenju na nočni izmeni, je manjša specifična poraba zemeljskega plina od planirane v potisni in krožni peči.

- V TOZD Valjarna debele pločevine so se resno lotili nalog, ki so jih sprejeli v zvezi z uresničevanjem stabilizacijskih ukrepov, kar se kaže v:

- preseganju operativnega programa,
- premiku v kvalitetnejši asortiment,
- znižanju stroškov, kljub večjim fiksnim stroškom, ki so nastali zaradi obratovanja na dve izmeni,
- zmanjšanju specifičnih porab goriva in energije.

- V skladu s stabilizacijskimi prizadevanji so bili stroški za redni letni remont nižji za okrog pet milijonov din od planiranih.

- Odbor je tudi ugotovil, da se je zmanjšala bolezenska odsotnost, povečalo pa se je število neopravičenih izostankov z dela, ki se odraža v samovoljnem zapuščanju dela, saj je bilo zaradi neopravičenih izostankov v devetih mesecih iz temeljne organizacije izključenih osem delavcev.

Pri obravnavi uresničevanja proizvodnega plana v mesecu oktobru so ugotovili, da je bila proizvodnja na progi pod operativnim programom za 421 ton, medtem, ko je bil program v adjustaži in odpremi presežen za 297, oziroma 489 ton. Izvoza je bilo 325 ton. Vzroka za zaostanek na progi sta bila:

- valjanje velike količine mikrolegiranih jekel, ki potrebujejo več časa za valjanje kot ostala jekla in
- onemogočena izdelava optimalnega plana valjanja, zaradi remonta valjarne bluming-4štelke.

Na znanje so vzeli tudi devetmesečno poslovno poročilo Železarne.

Obravnavali so program proizvodnje za mesec november in ga sprejeli v predloženi obliki s pripombo, da ga bo mogoče izpolniti le z delom na proste sobote in v primeru, če bo na razpolago dovolj polizdelka.

Soglašali so s predlogom ocene delovnega prispevka za vodje temeljnih organizacij, sektorjev in poslovnega odbora in ga posredovali delavskemu svetu TOZD Valjarna debele pločevine v obravnavo in potrditev.

Seznanjeni so bili s sporočilom, ki obravnava izpolnjevanje programa v tretjem četrtletju in s predlogom o spremembi osrednjega izračuna osebnega dohodka v zadnjem četrtletju leta 1980. V zvezi s tem so sprejeli predložene sklepe in jih posredovali DS TOZD v obravnavo in potrditev.

Obravnavali so tudi oceno gotove proizvodnje v zadnjem četrtletju za Železarno oziroma TOZD. TOZD Valjarna debele pločevine bo morala v zadnjih treh mesecih izvajati 19.700 ton pločevine, kar je glede na dvoizmensko delo zelo veliko. Zato so sprejeli sklep, da je treba za realizacijo tega napeti vse sile in z delom na proste sobote v oddelkih, kjer je to potrebno, zagotoviti zahtevano količino pločevine.

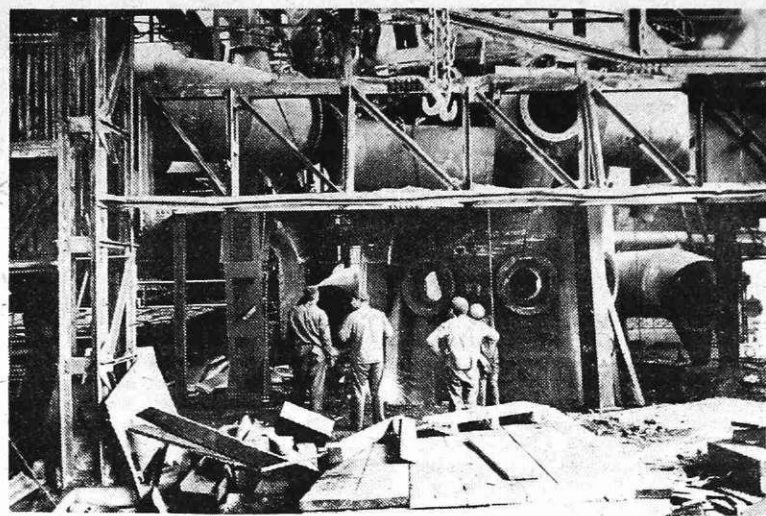
Na znanje so vzeli informacijo oddelka za nagajevanje o osebnem dohodku za september in ugotovili, da se OD v TOZD Valjarna debele pločevine kljub povečanju osnov za 5 % ni povečal, ker je bilo za približno enako proizvodnjo kot v mesecu avgustu, porabljeno bistveno več ur. Na koncu je bilo podano še poročilo o opravljenih delih na katalogu del in opravljenih delih na katalogu del in opravljenih delih na katalogu del.

Izdelana je bila razčlenba procesa odpremljanja pločevine kupcem, za kar je bilo opravljenih 72 nadur.

Izdelati je treba še razčlenitev in opis menjave valjev in menjave nožev na Sack škarijah. Sklenili pa so, da je treba o opravljenem delu podati poročilo na prihodnji seji.

Dopisujte v Železarni

V sivi livarni (Foto S. Kokalj)

Montaža doma izdelanega talilnika

TOZD Jeklovlek

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, dne 6. novembra, je Ignac Smole, namestnik predsednika delavskega sveta TOZD Jeklovlek sklical 16. redno sejo. Pri pregledu sklepov zadnje redne in izredne seje so ugotovili, da so izvršeni, razen odgovora na sklepe o temeljih plana srednjeročnega razvoja v obdobju 1981–1985, ki ga še niso dobili.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo in sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in jih potrdili brez pripomb.

Delavski svet je obravnaval devetmesečno poslovno poročilo TOZD Jeklovlek, ki sta ga pripravila vodja in računovodja TOZD. Ugotovili so, da so bili doseženi spodbudni poslovni uspehi in rezultati stabilizacijskih prizadevanj.

O kvalitetni problematiki in o reklamacijah je poročal tehnolog Matjev Gluhar. Delavski svet je ugotovil, da je poleg pomanjkanja polproizvoda kvalitetna problematika ena od pomembnih ekonomskih vprašanj.

Delavski svet je obravnaval poročilo Železarne, ki kaže na boljši rezultat kot v prvem polletju. Potrdili so poslovno poročilo TOZD in DO Železarna in sprejeli naslednje pripombe, sklepe in dopolnitve:

- sklepe odbora za gospodarstvo in akcijski program SDS, da bi dosegli v okviru stabilizacijskih prizadevanj še večjo učinkovitost gospodarjenja,
- povečati je napore, da bi v zadnjem četrtletju izpolnili plan izvoza, ki je v prvem polletju zaostal zaradi prepozno dostavljenih naročil,
- reševanje reklamacij je treba povezovati tudi z disciplinskimi ukrepi, da bi glede na materialno odgovornost delavcev znižali število reklamacij,
- skladno z navodili pa, da bi s stroški obremenjevali povzročitelja internih in eksternih reklamacij,
- pospešiti je treba realizacijo programa AZ in IV in zaključna dela na modernizaciji jeklovleka, ki ne poteka zadovoljivo,
- v zadnjem četrtletju je treba analizirati stroške tekočega vzdrževanja in storitvenih dejavnosti, da bi se izvršila preknjižba stroškov na proste in ustrezne konte, zlasti

stroške remontov in investicijskega vzdrževanja,

- večjo pozornost je treba nameniti ustrezni politiki zaposlovanja, da bi s tem izboljšali kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, kakovost proizvodnje in varnost pri delu.

Delavski svet je obravnaval predlog temeljev plana srednjeročnega razvoja, ki ga je pripravil poslovni odbor in na predlog odbora za gospodarstvo sprejel naslednje ugotovitve in sklepe:

- zavrne se predlog, ki predvideva, da bi se v obdobju 1981–1985 proizvodnja v TOZD Jeklovlek znižala od planiranih 30.000 ton na 23.000 ton,
- znižanje dohodkovno pomembne proizvodnje pomeni, da se v naslednjih letih ustavlja razvoj in modernizacija jeklovleka, ki ni usklajeno z našo razvojno usmeritvijo,
- z upoštevanjem vseh ekonomskih in strateških ciljev je treba povečati predvsem tiste kapacitete, ki omogočajo v finalnih fazah hitrejši prehod na vrednejšo proizvodnjo in rast dohodka,
- delavski svet se je odločil, da vztraja na sprejetih sklepih in dopolnitvah, z dne 19. septembra, ki so dolgoročni in skladni s stabilizacijskimi prizadevanji,
- DS ugotavlja, da so investicijska vlaganja v razvoj TOZD Jeklovlek smotna in realna, ki temelji na ustvarjanju dohodka v zaostrenih razmerah gospodarjenja in na krepitvi samoupravnih odnosov.

Delavski svet je obravnaval predlog poslovnega odbora Železarne o povečanju osnov OD v zadnjem četrtletju in soglašal s predlogom o 10 % povišanju s 1. oktobrom 1980.

Obravnavali so samoupravni sporazum o štipendiranju in se z njim strinjali.

Ob sklepu seje so obravnavali pritožbo na razporeditev sodelavca in sprejeli sklep, da je odločba utemeljena in pravomočna. V zvezi z odločbo skupne disciplinske komisije o izreku disciplinskega ukrepa za njihovega sodelavca, so kazen spreminili v opomin.

E.

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Valjarna debele pločevine je imel 14. redno sejo v ponedeljek, 10. novembra. Vodil jo je predsednik Ivan Žvan.

Po pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili izvršeni, razen sklepa, ki obravnava reševanje problematike prezračevanja in hlajenja kabin, ki je še v izvajanju. Ker je reševanje te problematike preneseno v institut LTH so sklenili, da bodo zadevo ponovno obravnavali na eni prihodnjih sej.

Obravnavali so poslovno poročilo za devet mesecev in ugotovili, da so ga predhodno že obravnavale vse samoupravne delovne skupine in odbor za gospodarstvo, ki je delavskega svetu posredoval svoje ugotovitve in sklepe v razpravo in sprejem. Delegati delavskega sveta so vse ugotovitve in sklepe odbora za gospodarstvo potrdili, kakor tudi poslovno poročilo.

Seznanjeni so bili s dopisom sektorja za ekonomiko in organizacijo glede spremembe osnov za izračun osebnega dohodka v zadnjem četrtletju leta 1980 in s predlogom sklepov samoupravnih organov, ki ga je predhodno že obravnaval odbor za gospodarstvo pri DS TOZD. Delegati so predložene sklepe sprejeli.

Obravnavali in potrdili so predlog temeljev srednjeročnega plana TOZD Valjarna debele pločevine za obdobje 1981–85 in predlog temeljev srednjeročnega razvoja železarne Jesenice za isto obdobje in ju posredovali samoupravnim delovnim skupinam v obravnavo.

Delegati so sprejeli sklep, da se razpiše referendum za sprejem temeljev srednjeročnega plana TOZD Valjarne debele pločevine za obdobje 1981–85, 3. decembra 1980. Istočasno z referendumom bodo tudi

nadomestne volitve za novega delegata v delavskem svetu TOZD. Družbenopolitične organizacije so kot kandidata predlagale Franca Justina.

Ugotovili so, da so samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD SZ in temeljih plana Interne banke za obdobje 1981–85 obravnavale vse SDS in nanj niso imeli pripomb, zato so ga soglasno sprejeli.

Sprejeli so tudi sklepe:

- da se ostanek sredstev na kontih dvizne mize in sektorja MESER prenese na novi konto OBRAČALNA NAPRAVA,
- da se ogrevalec pri potisni in krožni peči plača pribitek za delo na prosto soboto, nedeljo in praznik,
- da se imenuje ekipa za čiščenje snega v sestavi: Anton Smolej, Rifet Kardašević, Remzo Alajić, Braco Vukalić, Hesan Jakupović, Janez Erzar in Janez Lončar.

Soglašali so s samoupravnim sporazumom o štipendiranju s pripombo, da je treba za dobre dijake in študente narediti izjemo pri limitih osebnega dohodka.

Za podpisnika tega samoupravnega sporazuma so določili predsednika delavskega sveta.

Na koncu so bili seznanjeni še s predlogom ocene delovnega prispevka za vodje temeljnih organizacij, sektorjev in poslovnega odbora in ga brez pripomb sprejeli in z informacijo, da je inovacija.

- »naprava za hlajenje pločevine« dobila zlato plaketo na razstavi RAST '80 na Reki. Ker se naprava premalo uporablja, so zadolžili tehnologa, da ugotovi možnost za čim boljše izkoriščanje te naprave in v roku treh mesecev poroča delavskemu svetu.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

ZAVZETOST MLADIH JEKLARJEV

V sredo, 19. novembra, so se mladi jeklarji zbrali na mladinski sestanku, na katerem so poslušali predavanje o kolektivnem vodenju, obravnavali devetmesečno poslovno poročilo in izbrali najboljšega mladega delavca – samoupravljalca. Mladi jeklarji so v programu idejnopolitičnega usposabljanja, poleg navedene teme, predvideli še več tem o kolektivnem vodenju in odgovornosti ter uresničevanju delegatskega sistema.

Predavatelj prve teme je bil Safet Imamović, ki je za pripravo gradiva uporabil teoretično prilogo Komunista. Po razpravi, ki je sledila predavanju, se je videlo, da so mladi zainteresirani za tako obliko usposabljanja. Dogovorili so se, da bodo na naslednjem sestanku govorili o mednarodnem delavskem gibanju in delavskem gibanju v Jugoslaviji.

O devetmesečnem poslovanju je mlade seznanil vodja TOZD Alojz Kalan. Ko je pozdravil navzoče je izrazil tudi željo, da bi mladi prihajali na mladinske sestanke v takšnem ali še večjem številu, kajti od mladih veliko zavisi bodoče delo.

V nadaljevanju je spregovoril o težavah, ki so prisotne v TOZD Jeklarna, ki preživlja dosti veliko krizo. V zadnjem času so vse oči uprte v jeklarno, kajti od njene proizvodnje so odvisni proizvodni rezultati vseh temeljnih organizacij.

ki so v proizvodni verigi z njo. Jeklarna je bila v prvem polletju v precejšnji poslovni izgubi, vendar pa je v tretjem četrtletju, ker smo delali bolj kvalitetno jekla in zaradi povišanja cen jeklu, uspela to nadoknaditi in devetmesečno poslovanje zaključiti pozitivno. Vodja TOZD je poudaril, da bi morali v zadnjem obdobju tega leta vložiti vse napore in bolj kvalitetno opravljati dela, da bi na koncu zaključili leto pozitivno. Če bi uspeli mesečno plasirati na trg 33 tisoč ton kvalitetnih izdelkov, bi se to dosti poznalo pri poročanju osebnih dohodkov v decembru, sicer pa ne. To pa je seveda zelo odvisno od dela jeklarjev, ki bi se bo večjih naporih morali spoprijeti tudi z zmanjševanjem nepotrebnih ali dvomljive bolezenske in neopravičene odsotnosti in neodgovornim odnosom do dela, ker ne delamo za druge temveč za sebe.

V razpravi, ki je sledila, so bili mladi mnenja, da takšnih delavcev, ki radi »bolehaajo« in lenarijo ni veliko, vendar pa dovolj, da zmanjšujejo rezultate naporov in prizadevanj dobrih delavcev. Mladi so predlagali, da bi morali poskusiti, da bi delavce, ki redno prihajajo na

delo, ne izostajajo za vsako malenkost in vse leto ne gredo k zdravniku, nagrajevati s pohvalami, značkami ali denarnimi nagradami. Mnenja so bili, da bi tako verjetno zmanjšali bolezensko odsotnost, pa tudi neopravičen izostankov bi bilo veliko manj.

Na sestanku so za najboljšega mladega delavca – samoupravljalca soglasno izbrali Safeta Imamovića. Na sestanku so obravnavali tudi formiranje mladinske delovne brigade Železarne, ki bi prihajala na pomoč ob nastajanju ozkih grl v Železarni. V to brigado so se prijavi naslednji mladinci: Miroslav Vijašević, Ramzo Mušić, Sabahudin Kožar, Jakup Camdžić, Rufat Avdić, Nazmi Rustem, Nesib Trako, Nedeljko Andrić in Boško Suvajac.

Mladi iz TOZD Jeklarna so v petek, 31. oktobra, popoldan izvedli očiščevalno akcijo. Pospravili so nepotrebne predmete pri vstopu v martinarno. Očistili in uredili so tudi dostop do spominske plošče in ob dnevu mrtvih položili cvetje in prižgali sveče.

Naslednjo delovno akcijo mladi pripravljajo ob dnevu republike, ko bodo očistili martinarno in izobesili zastave ter pobrali staro železo na dovoznem tiru v martinarno in okrog nje.

Safet Imamović

SESTANEK ŠTUDENTOV ŠTIPENDISTOV ŽELEZARNE

V petek, 21. novembra, je bil v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah sestanek študentov štipendistov delovne organizacije Železarne.

Po uvodnem pozdravu sekretarja koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Tihomirja Kostića, je besedo prevzel član poslovnega odbora Tone Varl, ki je v grobem podal razvojne usmeritve Železarne v naslednjem srednjeročnem obdobju. Dejal je, da srednjeročni plan izhaja iz ocen sedanjega razvoja in temelji na izhodiščih za stabilizacijo gospodarstva. Med nalogami je poudaril najbolj pomembno in sicer gradnjo jeklarne 2. Izhodišče nadaljnjega razvoja je uvajanje novih tehnoloških procesov in izdelovati čim bolj kvalitetno jeklo in ga v Železarni tudi do čim višje stopnje predelovati. Joža Kobentar iz kadrovskega sektorja je spregovoril o planiranju kadrov in poudaril izreden pomen

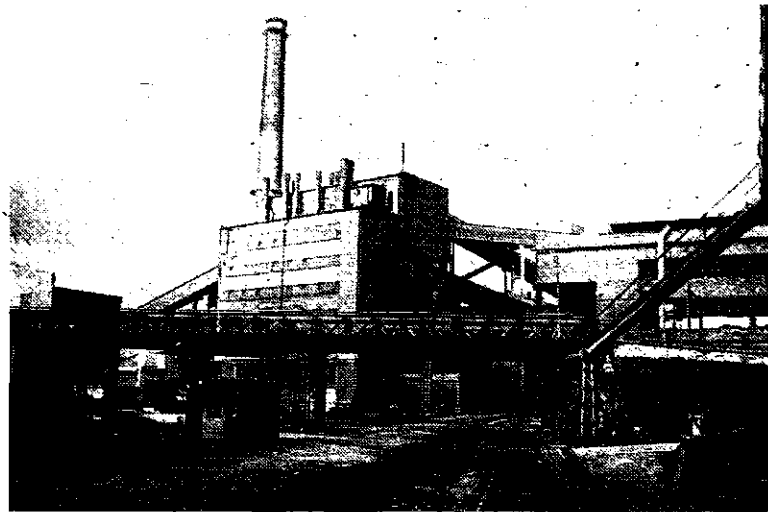
rasti kvalifikacijske strukture zaposlenih pri nadaljnjem razvoju Železarne.

Božena Dolganova, prav tako iz kadrovskega sektorja, je poudarila, da so štipendisti že planirani v naših planih, da štipendiramo po potrebah, ki se pojavljajo v razvoju Železarne in opozorila na probleme, ki se pojavljajo pri štipendistih, ki se odločajo za študij v smereh, ki so zanimive za Železarno.

Po uvodnih besedah se je razvila dokaj obširna razprava, ki je nedvomno odkrila vrsto problemov, ki spremljajo štipendiste, pa tudi odmaknjenost nekaterih štipendistov od našega razvojnega in družbeno-ekonomskega trenutka.

Namen sestanka je bil, da bi se s študenti dogovorili za način, kako skupno reševati njihove probleme in jih kar najbolj povezovati z razvojem in utripom Železarne.

Simona Mastnak

Aglomeracija (Foto S. Kokalj)

ZA BOLJŠE DELO MLADIH V PLANINI POD GOLICO

V nedeljo, 16. novembra, je bila volilno-programska seja osnovne organizacije ZSMS Planina pod Golico. Kljub temu, da se je zbralo le nekaj več kot deset mladih, so se odločili, da bo zaenkrat delovala le ta skupina, ki si bo prizadevala, da v svoje vrste pridobi čim večje število ostalih mladih prebivalcev.

Prisotni so bili tudi člani osnovne organizacije zveze komunistov, ki so dali pobudo, da se skliče skupni sestanek izvršnega odbora krajevnih konferenc SZDL in ostalih odgovornih v KS in družbenopolitičnih organizacij s predsedstvom osnovne organizacije ZSMS Planina pod Golico.

Pogovorili se bodo o vlogi krajevnih konferenc SZDL in o sodelovanju mladine z društvi (SD, KUD, gasilci) in DPO. Ta sestanek bo danes, v četrtek, 27. novembra, ob 17. uri v prostorih krajevnih skupnosti Planina pod Golico.

Po izvolitvi novega vodstva in sprejetju programa dela, so si udele-

ženci ogledali film Krajani v SLO in družbeni samozastiti. Na ogled so bili vabljeni tudi ostali prebivalci, vendar pa se jih je odzvalo zelo malo.

MJ

IZ OO ZSMS ŽIROVNICA

V nedeljo, 16. novembra, nas je na naše povabilo obiskal pevec Andrej Sifrer. Z njim se mladi že kar dobro poznamo, saj nas je obiskal že lani. Letos je njegov koncert poslušalo zelo veliko ljudi – mladih in starih. Nekateri so morali sedeti in stati tudi za njim na odru. Dobro uro nam je pel v kulturnem domu na Breznici, potem pa je naprej še pozno v noč zabaval mlade v gostilni pri Trebušniku v Žirovnici.

Večer z njim nam je hitro minil, in upamo, da se bo še kdaj odzval našemu povabilu in nas obiskal.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

Manjše stoječe vode, na primer manjša jezera, odprta zbirališča vode in odprta napajališča, prav tako pa tudi majhni potoki, so lahko močno kontaminirani. Zato jih po kemičnem napadu za napajanje živine ne smemo uporabljati.

Nevarna kontaminacija velikih jezer in rek oziroma velikih vodnih mas je izključena.

Kadarkoli menimo, da je vir vode kontaminiran, ga ne smemo uporabljati, vodo iz njega pa moramo poslati na laboratorijski pregled.

Ob kontaminiranem viru (studencu, vodnjaku, cisterni itd.) je treba postaviti opozorilno znamenje, ki stoji tam tako dolgo, da sanitarni ali veterinarski organi dovolijo uporabljati vodo iz njega.

Domačije, kmetijska posestva, gospodarske in druge organizacije morajo v vojni imeti vedno večje količine čiste pitne vode za živino, ne glede na to, kakšni vodni viri so jim na voljo. Uporabljali bi jo, če bi bil doseđanji vir kontaminiran. Zalogo vode lahko hranimo v sodih, cisternah in podobnem.

ZAŠČITA ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA. Kemično kontaminacijo živil preprečimo tako, da jih hranimo v zaprtih prostorih ali v taki embalaži, ki ne prepušča kapljic in hlapov vojnih strupov. Najprimernejše so popolnoma zaprte hladilnice in skladišča. Če teh ni, spravimo živila v kleti in podobne prostore, vendar jih moramo pred tem vložiti v primerno embalažo, tako da bo zaščita popolnejša. To so lahko sodi, ki jih moramo dobro pokriti, kovinska ali steklena pokrita posoda, plastične vreče in podobno. Živila prevažamo samo v neprepustno zaprtih hladilnicah. Če teh nimamo, jih lahko prevažamo v dobro zaprtih avtobusih, vendar jih moramo prej vložiti v neprepustno embalažo.

KEMIČNA DEKONTAMINACIJA

Kemična dekontaminacija pomeni uničenje ali odstranitev strupov s ljudi, živali, opreme, krme, vode, stavb in zemljišč.

Dekontaminacijo opravimo z različnimi snovmi in pripomočki ter s primernimi postopki, kar je vse odvisno od vrste in obsega kontaminacije, kakor tudi od tega, kaj želimo dekontaminirati.

Dekontaminacija je lahko delna ali popolna. Delno dekontaminacijo opravijo lastniki živine ali delavci živinorejskih delovnih organizacij. Delno dekontaminacijo živine je treba opraviti čimprej. S tem dosežemo, da vojni strupi kolikor je mogoče kratek čas delujejo na živino, da so posledice čim manjše.

Popolno dekontaminacijo živine ter opreme in vozil opravijo enote civilne zaščite za radiološko, biološko in kemično zaščito in sicer na dekontaminacijskih postajah. Pri tem pomagajo veterinarske dekontaminacijske enote civilne zaščite. Te pa lahko tudi same organizirajo dekontaminacijo živine.

Za delno dekontaminacijo uporabljamo predvsem priročne pripomočke in sredstva. Za popolno dekontaminacijo uporabljajo enote opremo in sredstva, ki jih imajo v enoti, lahko pa v ta namen uporabljajo tudi pralnice ali opremo, ki jo imajo razne delovne in druge organizacije.

Vsakdo, ki opravlja kemično dekontaminacijo ali pri njej sodeluje, mora uporabljati opremo za osebno zaščito, da se tako zaščiti pred delovanjem vojnih strupov.

Za delno dekontaminacijo zadošča naslednja oprema: tovarniško izdelana zaščitna maska, gumijaste rokavice in škornji ter gumijasti predpasnik ali kot zašilni pripomoček plašč iz plastičnega materiala.

Člani enot civilne zaščite, ki opravljajo popolno dekontaminacijo, morajo imeti naslednjo zaščitno opremo: zaščitno masko, zaščitni kombinizon ali zaščitni predpasnik, gumijaste škornje ter gumijaste rokavice.

Vsi, ki sodelujejo pri delni ali popolni dekontaminaciji, se morajo po končanem delu sami temeljito dekontaminirati. To opravijo s prho ob uporabi tople vode in mila. Dekontaminirati je treba tudi zaščitno in drugo opremo, ki so jo uporabljali pri delu.

DEKONTAMINACIJA ŽIVINE

Živino dekontaminiramo tedaj, če je bila kontaminirana s kapljicami vojnih strupov, bodisi s kapljicami živčnih vojnih strupov ali mehurjevcev. Pri napadu z drugimi vojnimi strupi dekontaminacija ne pride v poštev.

DELNO DEKONTAMINIRAMO žival tako, da ji kapljice odstranimo s kože z vato, krpami ali podobnim materialom. Delati je treba previdno in kapljice pobrati po koži navzdol, da strupa ne bi utrlji v kožo ali prenesli na nezastrupljene dele.

Zatem žival, če je bila kontaminirana z mehurjevci ali VX živčnimi strupi, dekontaminiramo s klorovim apnom v obliki kaše (2 dela klorovega apna in 1 del vode) ali s klorovim mlekom (10 odstotna raztopina klorovega apna), če pa je bila kontaminirana z drugimi živčnimi strupi, pa z milnico ali blago raztopino pralnega praška. Za nanašanje teh snovi na kontaminirane dele kože in njihovo čiščenje uporabljamo svitke krpe. Po desetih minutah dekontaminirane dele pazljivo speremo, po možnosti s toplo vodo.

(SE NADALJUJE)

Pripravniki združenega odreda na tečaju praktičnih znanj (Foto S. Tarman)

VABILO NA DANAŠNJI KVIZ

Osnovni organizaciji ZSMS TOZD Hladna valjana Bela in krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela vabita danes, 27. novembra, ob 16 uri v dom družbenih organizacij Julke in Albina Pibernik na Javorniku na tekmovanje v znanju – kviz – na temo:

TITO OD ROJSTVA DO SMRTI

z vmesnim kulturnim programom. Na prireditvi v počastitev dneva republike obe osnovni organizaciji vljudno vabita.

KADROVSKE SPREMEMBE V AKTIVU ZSMS RTA

V torek, 18. novembra, se je po dolgem času zbral aktiv ZSMS obrata RTA.

Delo aktiva v zadnjih dveh letih ni bilo najboljšo, čeprav je kar tretjina zaposlenih v obratu mladincev, pa delo sloni na delu treh, pa še ti so izgubili voljo in je zato dejavnost v letošnjem letu v celoti zamrla. Vsa aktivnost mladih se je odražala le pri okrasitvi volišč in pri pomoči organizacij piknikov obrata. Da bi delo v obratu RTA zopet zaživel, so na sestanku izvolili novo vodstvo aktiva, v katerem so: Marjan Skumvavč, Franc Branc, Ana Pagon, Pavel Pirih, Zdravko Košir, Franc Sinkovič in Iztok Varl.

Do naslednjega sestanka naj bi novo vodstvo pripravilo program dela za prihodnje leto, ki bo v mejah možnosti, saj preobsežni programi skoraj nikoli niso v celoti izvršeni.

-tok

V TOZD PROFILARNA ŽAŽIVELA OO ZSMS

Osnovna organizacija ZSMS TOZD Profilarna je po dolgem času zopet pričela delovati. Na zadnjem sestanku so izvolili novo predsedstvo, se dogovorili za očiščevalno akcijo in ureditev stenskega časopisa.

Za novega predsednika je bil izvoljen Marko Hočvar. Domenili so se za izvršitev očiščevalne akcije na dvorišču pred obratom profilarne in sicer: čiščenje dvorišča, pospravljanje odpadnega materiala in posipavanje peska. To akcijo so izvedli v soboto, 22. novembra. Z veseljem so ugotovili, da se je očiščevalne akcije udeležilo več kot polovica mladih. Akcija je potekala uspešno in vsi prisotni upajo, da bo naslednja akcija še številnejša. Uredili so tudi stenski časopis.

JK

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo (vključno še z nekaterimi zapisniki, ki jih nismo vključili v zadnji pregled sestankov SDS) iz dvanajstih temeljnih organizacij in treh delovnih skupnosti prejeli zapisnike s sestankov 83 delovnih skupin. Osrednjo temo sestankov je predstavljala razprava o poslovanju v devetih mesecih letošnjega leta, precej razprav pa se je nanašalo tudi na temeljne planove TOZD in Železarn za obdobje 1981-1985 ter na občinski sporazum o štipendiranju.

SDS kamnolom Trebež (TOZD JEKLARNA) je v zvezi z devetmesečnim poslovanjem analizirala predvsem vzroke slabe proizvodnje v njihovi temeljni organizaciji ter posledice, ki jih prinaša neizpolnjevanje proizvodnega plana. Obravnavala pa je tudi ukrepe vodstva TOZD ter samoupravnih organov za izboljšanje stanja. Na sporazumu o štipendiranju skupina ni imela pripomb.

Vseh pet SDS v TOZD LIVARNA, ki so se sestale na enotnem zboru, meni, da se v poročilu o devetmesečnem poslovanju TOZD izraža uspešno delo vseh, ki so zaposleni v tej temeljni organizaciji. Na sporazumu o štipendiranju pa skupine pripominjajo, da v njem ni natančno določena vrednost točke, prav tako pa tudi ne štipendiranje vozačev (stroški prevoza).

SDS vodstvo TOZD (TOZD BLUMING STEKELJ) v zvezi s poslovnim poročilom za devet mesecev meni, da bi bilo treba, zaradi neustreznega materiala, uvesti poračun z jeklaro tudi na steklu. K temeljnemu planu Železarn pa pripominja, da bi se morala pri investicijah upoštevati tudi izgradnja nove čistilnice blumov. SDS adjunkta štelar Javornik ter lužilnica adjunkta štelar pa k poslovnemu poročilu sicer nimata pripomb, zanima pa ju, zakaj se ob takem dnevnem redu (obravnavali so tudi temelje plana) sestanka ne udeležijo tudi vodja proizvodnje ali kdo drug od vodilnih. Pod razno pa se skupini pritožujeta, da se ne obnašamo vsi enako stabilizacijsko. Očitki so leteli predvsem na administracijo (v proizvodnji se plan mora doseči, kljub pomanjkanju delavcev, medtem ko morajo biti v administraciji vsa dela zasedena; problemi neposrednih proizvajalcev se vse prepočasno rešujejo dočim se v administraciji vse reši po hitrem postopku trdi skupina).

SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 ter predelava profilarne (TOZD PROFILARNA) k devetmesečnemu poslovanju ter k sporazumu o štipendiranju niso imele nikakršnih pripomb, medtem ko pod razno opozarjajo predvsem na slabo vzdrževanje strojev in rezervnih delov. Menijo, da je treba popravila izvrševati takoj, ne pa tedaj, ko je treba delati in normalno obratovati na strojih. Izvolilo so tudi nove delegate za ocenjevanje delovne uspešnosti. SDS profilarna 3 pa ugotavlja, da količinsko še vedno zaostajajo za lanskegaletno proizvodnjo, medtem ko je finančni položaj oziroma poslovni rezultat boljši, predvsem zaradi povišanja cen njihovih proizvodov. V zadnjem kvartalu bo po mnenju članov skupine treba zmanjšati bolezensko odsotnost, racionalnejše koristiti potrošni material ter izboljšati delovno disciplino.

Tudi zbor delavcev TOZD VRATNI PODBOJ1 nima pripomb k poročilu o poslovanju v devetih mesecih, glede temeljev plana za obdobje 1981-1985 pa meni, da se, v primeru, da bi bilo dovolj ustreznih naročil, proizvodnja lahko tudi poveča.

SDS hladna predelava 1 (TOZD JEKLOVLEK) je poslovnemu poročilu sprejela brez bistvenih pripomb. Z namenom, da bi v okviru stabilizacijskih prizadevanj dosegli še boljše rezultate gospodarjenja, pa je sprejela tudi ustrezen akcijski program.

SDS vodstvo TOZD ŽELJARNA ocenjuje, da je bil ugotovljen poslovni rezultat v devetih mesecih dosegel predvsem zaradi izvrševanja planirane proizvodnje ter zaradi dobrih dosežkov pri izpolnjevanju stabilizacijskega programa. K predlogu srednjeročnega razvoja Železarn pa pripominja, da dohodek in čisti dohodek v letu 1984 ter 1985 močno padeta in da bilanca tedaj kaže izgubo. Zato meni, da bi bilo potrebno vzporedno s planom izdelati tudi dokument, ki bi nakazal, kako bomo izgubo v začetku obratovanja nove jeklarne pokrivali v naslednjih letih. Skupina meni, da bi bilo to možno doseči predvsem s povečanjem količine kvalitativnih jekel, z višjo stopnjo predelave in sicer predvsem v obratih hladne predelave. Ne strinja se tudi s predlogom plana kadrov za TOZD Željarna (82 delavcev), saj meni, da je že število 85 delavcev nizko postavljena meja za doseganje kvalitativnih premikov.

SDS elektrodelaavnica, delavnica elektrostrojev 1 ter elektrosterjavnica (TOZD REMONTNE DELAVNICE) k tehničnemu in poslovnemu poročilu pripominjajo le to, da pri popravilih elektromotorjev ne morejo sprejeti tudi popravila sklopke in čepov (to se bo delalo le po potrebi), na sporazumu o štipendiranju pa nimajo pripomb. Pod razno opozarjajo, da zaradi pomanjkanja elektromehaničkov zaostajajo pri delu in da bi morala kadrovska služba to vprašanje reševati kot prioriteto.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2 ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3 in 4. Vse skupine so obravnavale devetmesečno poslovanje, nekatere pa tudi sporazum o štipendiranju. SDS vodstvo TOZD v zvezi s poslovanjem obljublja, da se bo po svojih močeh trudila prispevati k uspešnemu poslovnemu rezultatu ob koncu leta, poleg tega pa tudi vprašuje, kdo so glavni krivci za pomanjkanje koks. Pod razno je razmišljala o nabavi žepnih kalkulatorjev. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 v zvezi s poročilom o poslovanju ugotavlja, da bi se zastoji lahko zmanjšali, če bi uvedli nadomeščanje manjkajočih vzdrževalcev, hkrati pa opozarjajo, da je izvor zastojev, ki so v porastu, tudi v neizkušeni upravljalcev naprav. K temeljnemu planu TOZD in Železarn ter k sporazumu o štipendiranju skupini nista imeli pripomb. Skupini se zanima, kaj je s preureditvijo in beljenjem delavnic in kako je z delavnico na kontilivu. Svoje nezadovoljstvo izražata tudi nad skladiščem rezervnih delov, predvsem zaradi uporov, ki so polomljeni že v skladišču. Tudi elektrosterjavnica številka 4 ni. Za dva sodelavca, ki dežurata, pa skupina predlaga, da bi dobila višjo grupo. Tako bi jima namreč pripadel tudi beneficirani staž. SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 se v zvezi s poslovanjem pritožujeta nad procentualnim povišanjem osebnih dohodkov, češ, da tisti, ki imajo višje dohodke dobijo več, delavci z nižjimi pa manj. Skupini pod razno vprašujeta, zakaj se ne upoštevajo sklepi odbora za gospodarstvo v zvezi z odpadnimi surovinami. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 prosita za pisno pojasnilo, zakaj se osebni dohodki povečujejo vedno v odstotkih. SDS vzdrževanje Bela 1 je na sestanku med drugim ocenila remont bluming-stekla kot uspešen, kljub začetnim težavam na obeh progah. Pritožuje pa se nad oskrbo s toplo vodo, nad urejenostjo kopalnice, nad ogrevanjem garderob ter nad urejenostjo delovnih prostorov vzdrževalcev v adjunkta bluminga. Podobnega mišljenja glede remonta, oskrbe s toplo vodo, ogrevanja ter stanja garderob je tudi SDS vzdrževanje Bela 2. SDS vzdrževanje Bela 3 meni, da za večje število zastojev na jumpingu ni krivo vzdrževanje temveč je kriva konstrukcijska napaka. Skupina se je dogovorila tudi za boljšo organizacijo dela in za takojšnje odpravljanje napak v obratu bluming-stekla. Ta skupina delo na remontu bluming-stekla ocenjuje kot zadovoljivo, kritična pa koordinacijo dela med ključavničarji in električarji, ki po njihovem mnenju ni bila dobra. SDS vzdrževanje Bela 4 v zvezi z remontom bluming-stekla pravi, da bi lahko z boljšim medsebojnim razumevanjem, z večjo učinkovitostjo ter s hitrejšim ukrepanjem pripomogli k večji proizvodnji

te valjarne. Precej pripomb je bilo izrečenih na račun proizvodnih delavcev, češ, da v nekaterih primerih ravnaajo z napravami skrajno neodgovorno in neučinkovito. Kritično pa so spregovorili tudi o svojem delu, zlasti kar se tiče mazanja, prisotnosti delovodij, menjave elektromotorjev ter odpravljanja večjih okvar. Tudi ta skupina se ne strinja s procentualnim povečevanjem osebnih dohodkov.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, dispečerji elektroenergije 1, 2, 3 in 4, parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica toplotne energije, delavnica PIV energije ter PIV energija 1, 2, 3 in 4. Skupine so razpravljale predvsem o poslovanju v prvih devetih mesecih letošnjega leta ter o temeljnih plana temeljne organizacije za obdobje 1981-1985. SDS vodstvo TOZD predvideva, da bo leto poročilo o poslovanju zaradi podražitev energetskih medijev pokazalo slabše rezultate kot jih sedaj kaže devetmesečno. V zvezi s temeljnimi planov pa ugotavljajo, da v sedanjem predlogu niso upoštevane pripombe iz prve razprave ter da nekateri načrti zaradi črtanih investicij ne bodo realizirani. SDS parne naprave 4 v predlogu temeljev plana pogošča nekatere obrazložitve (zakaj se ob planiranem porastu celotnega prihodka že vnaprej planira tudi padec dohodka; zakaj se planira rast števila delavcev, če se v enem izmed členov govori o prehodu na večje agregate ter sodobnejšo tehnologijo, ki bo zahtevala manjše število delavcev; s kakšnimi novimi napravami, oziroma tehničnimi izboljšavami, se namerava izboljšati delovne pogoje in varstvo pri delu. Skupino pod razno zanima, kdo je odgovoren za urejanje prevoza tistih delavcev, ki morajo zaradi nemotenega obratovanja določenih naprav ostati na delovnem mestu toliko časa, dokler jih ne zamenja drug delavec, ki pa zaradi zamude vlakov ali avtobusov ne pride pravočasno na delo. V zvezi s tem opozarja, da čakanje na naslednji prevoz traja lahko tudi nekaj ur. Zanima jih tudi, kdo povrne nastalo škodo, če se zaradi takšnih zamud pripeti, da se ure podvojijo. Pritožuje se tudi, da na vprašanja, ki jih je postavila na sestankih, doslej že mnogokrat ni dobila zaželenega odgovora. SDS delavnica PIV energije meni, da bi bilo treba delavcem, ki nadomeščajo odsotne, pisati ustrezno kategorijo za nadomeščanje. Govorja je bilo tudi o selitvi delavnic v nove prostore, pri čemer pa opozarjajo, da v novi delavnici še vedno ni rešeno vprašanje elektrifikacije žerjavov ter nabave strojev. K poročilu o poslovanju pa pripominja, da v delavnici niso »ohotili« v poročilu prikazane povečanja poprečnih osebnih dohodkov v TOZD. SDS PIV energija 1 v zvezi s temeljnimi plani ugotavlja, da je v TOZD predvidenih odločno premalo sredstev za nove stroje, meni pa tudi, da bi bilo pri planiranju vsekakor potrebno upoštevati tudi stopnjo inflacije. SDS PIV energija 3 pogošča v sporazumu o štipendiranju jasnejša določila o vračanju štipendije v primeru slabega učnega uspeha oziroma v primeru, da se dijak ali študent ne zaposli v delovni organizaciji, v kateri je prejemal kadrovske štipendije. Ostale skupine k obravnavanim zadevam niso imele bistvenih pripomb.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, delavnica motornih vozil, lokomotivna delavnica, vozovna delavnica ter vzdrževanje proge. Skupine k obravnavanemu poročilu o poslovanju ter k sporazumu o štipendiranju niso imele bistvenih pripomb, podprle pa so tudi predlog povečanja osebnih dohodkov za deset odstotkov. Omenimo naj še, da je bilo na skupnem sestanku SDS vodstva, delavnic ter vzdrževanje prog, ocenjeno, da so vzdrževalci transporta, v primerjavi z ostalimi vzdrževalci v Železarn, preslabo nagrajevani in da bi bilo to razliko potrebno nekako izravnati. Problem bodo skušali rešiti na osnovi analize, ki ji pripravlja SEO.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, restavracija ŽJ, samopostrežna restavracija, kantine ter samski domovi. Vse so razpravljale o poslovanju v prvih devetih mesecih letošnjega leta. SDS vodstvo TOZD v zvezi z njim omenja, da bi bilo treba poostriiti delovno disciplino, meni pa tudi, da bi morala nabavna služba boljše skrbeti za nabavo suhomesnatih proizvodov, ki jih v kantinah primanjkuje. SDS restavracija ŽJ je sklenila, da bo do konca leta vsak član SDS prispeval po sedem nadur za boljše gospodarjenje (vidni in nevidni lom). Vprašujejo tudi, zakaj delavci ŽJ ne morejo v restavraciji ŽJ koristiti bona za malico (seveda z ustreznim doplačilom) ter kakšne so možnosti za ponovno odprtje bifeja v samskem domu na plavzu. SDS kantine meni, da bo zastavljene cilje moč doseči le z večjo delovno disciplino in z boljšim poslovanjem ter da bi se moral vsak posameznik prizadevati za zmanjšanje bolezenske odsotnosti. Vprašuje pa se tudi, kje je vzrok velikega pomanjkanja delikatesnega blaga v kantinah. SDS samski domovi pod razno med drugim opozarjajo, da ne bi bilo smotno zaradi varčevanja ukiniti nabavljanja 60 do 80 tablet za sanitarje.

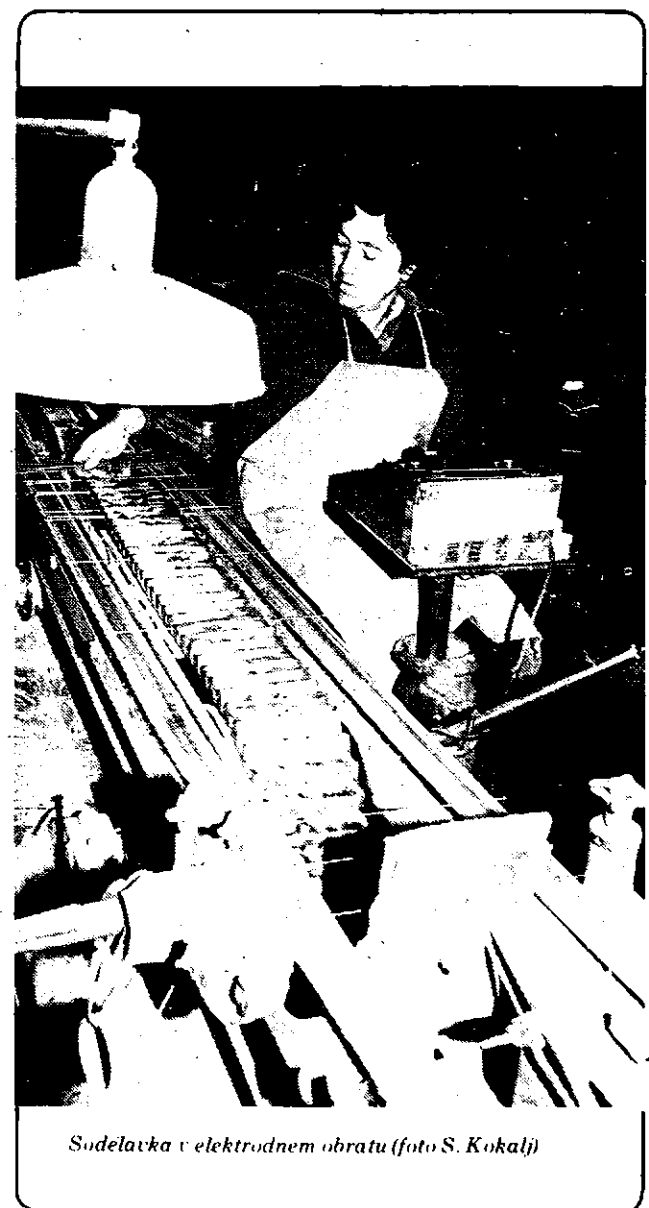
Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike SDS nabava 1, 2 in 3, prodaja, računovodstvo stroškov in uspeha 1 in 2 ter finance. Vse skupine so obravnavale devetmesečno poslovnemu poročilo ter sporazum o štipendiranju. SDS nabava 1, 2 in 3 so poleg tega razpravljale tudi o temeljnih plana ter o uvedbi premakljivega delovnega časa. Mnenja so, da zaradi narave dela premakljivi delovni čas ne pride v poštev v skladiščih in v spedičiji, medtem ko se je ena izmed SDS odločila, da povabi na sestanek predstavnika SEO, da bi ji to zadevo podrobneje obrazložil. SDS računovodstvo stroškov in uspeha 1 je pri obravnavanju poslovanja postavila zahtevo, da naj nabavni sektor razišče primer prodaje rezanega lesa za palete delovni organizaciji Kovin. Člani SDS so namreč opozorili, da Železarna prodaja Kovinu rezan les za izdelavo palet pod plansko ceno. Po zagotovilih nabavne službe naj bi Kovin, ki izdeluje palete za Železarno, les nato zaračunal po isti ceni, kot ga je kupil v Železarni, seveda pa poleg zaračuna tudi stroške izdelave. Glede na to, da prodajo lesa opravi centralno skladišče, palete pa prejmejo druge TOZD, se pri delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve prodaje lesa izkaže kot izguba. Skupina poleg tega, da se ta zadeva razišče, njo pa pisno obvesti o ugotovitvah, zahteva tudi pojasnilo, zakaj so cene palet, ki jih Železarna prejme od Kovina ter od LIT Tržič skoraj enake, pa čeprav jih dela Kovin iz lesa, ki ga kupi v Železarni po veliko nižjih cenah.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS kadrovske sektor oddelek za zdravstveno in socialno varstvo ter splošna administracija. SDS kadrovske sektor v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom omenja, da bi se bilo s problematičnimi delavci ki morda neopravičeno bolujejo, potrebno pogovarjati na sestankih SDS in se skupaj z zdravniki dogovoriti za ustrezen rešitev. Predlagala je tudi, da naj bi delegacija zdravstvene skupnosti postavila izvršnemu odboru zdravstvene skupnosti zahtevo, da se odpre v obratni ambulanti še tretja zobna ambulanta. Poleg tega opozarja, da je v poslovnem poročilu delovne skupnosti med stroški zajeta tudi vsota za nabavo orodja za tekmovalne kovinarje, čeprav je bila v ta namen odobrena posebna kvota iz sklada skupne porabe. Obrazložitev, zakaj je do tega prišlo, naj bi bila objavljena v tedenskih informacijah. Nadalje vprašuje, kaj je z imenovanjem grupe, ki bo delala skupno z OSDČ na ovrednotenju del in nalog. Zanima jo, zakaj je pri kazalnih uspešnosti poslovanja (objavljeni so bili v Železarnju) za delovno skupnost prikazan pri čistem dohodku najvišji indeks, pri osebnih dohodkih pa najnižji. Zahtevala pa je tudi, da naj bi se odpravilo razlikovanje glede regresiranja prevozov na delo ter predlagala, da naj bi se stroške s področja prevozov, družbene prehrane, počitniških domov ipd., ki so se doslej urejali le s sklepi posameznih odborov ali z osebnimi odločitvami, uredilo v splošnih samoupravnih aktih. SDS oddelek za zdravstveno varstvo v zvezi s poslovanjem ugotavlja, da nekateri izmed na začetku leta postavljenih ciljev (zmanjšanje nadurnega dela, bolniške odsotnosti, nesreč pri delu ipd.) z izjemo zaposlovanja, nismo uspeli uresničiti. Pri tem opozarjajo, da so nekatere vrste

bolezenske odsotnosti na katere ne morejo bistveno vplivati (porodniški dopusti, nega družinskih članov, invalidi, ki čakajo na odločbo za upokojeve). Problemi z odsotnostjo se pojavljajo tudi v zvezi z neurejenim varstvom otrok. Zanimalo pa jih je tudi, zakaj v poslovnem poročilu ni zajeto vprašanje alkoholizma ter socialna problematika. Pod razno pa skupina opozarja, da je treba s sanitetnim materialom razvati čim bolj racionalno, ker so ga prejeli zelo malo. Tudi SDS splošna administracija je imela določena vprašanja v zvezi s poslovanjem v prvih devetih mesecih letošnjega leta. Zanima jo, če so preventivni pregledi, za katere smo plačali obratni ambulantni 1.626.172 dinarjev, vplivali na zmanjšanje bolezenskega staleža v Železarni in, če je kaj upanja, da bi se število čakajočih na zobozdravstvene usluge, lahko zmanjšalo. Skupina je imela določene pripombe tudi na odnos voznikov Viatorjevih avtobusov do delavcev, ki čakajo na prevoz, češ, da avtobusi iz gornje savske doline ter iz blejske strani vozijo mimo čakajočih, čeprav niso polno zasedeni. Pogrešajo pa tudi pojasnilo, kakšni ukrepi so bili izrečeni za 51 delavcev, za katere je kontrolor bolnikov ugotovil, da so kršili zdravnikova navodila. Skupina med drugim opozarja tudi na to, da se ni prejela odgovorov na vprašanja, ki jih je postavila na zadnjih dveh sestankih SDS.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR TER NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS organizacija dela, energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelek, glavni laboratorij, mehanika preizkuševalnica, mehanika delavnica OTK, tehnološki laboratorij, kemični laboratorij HVB, kontrola kvalitete, priprava vzorcev, OJD, operativna novogradnja, oddelek za materialno poslovanje ter oddelek za operativno planiranje proizvodnje. Tudi tu je osrednjo temo sestankov predstavljala razprava o poslovanju v devetih mesecih letošnjega leta. SDS organizacija dela je na sestanku med drugim opozorila, da bi bilo potrebno tudi izobraževanje ob delu zajeti med pogodbeno obveznostjo, da se ne bi dogajalo, da iz ERC oddajo štirje sodelavci, ki so pravkar opravili šolanje v inozemstvu. Skupina meni, da bi bilo treba poskrbeti tudi za to, da bi TOZD Plavž zmanjšala hrup, ki nastaja ob spuščanju zraka s kompresorjem, saj presega maksimalno določeno mejo 90 decibelov. SDS raziskovalnega oddelka v poslovnem poročilu pogošča oceno izplena jeklarne. Po njenem mnenju je slab izplen v jekarni vzrok za sedanje veliko pomanjkanje jekla, ob dejstvu, da je omejen nakup tujega vložka. Poudarili so tudi, da se morajo delavci raziskovalnega oddelka angažirati predvsem na reševanju problematike izplenov. SDS glavni laboratorij je na sestanku med drugim opozorila na nekatere pomanjkljivosti pravilnika o premakljivem delovnem času. Člani SDS mehanika preizkuševalnica so ponovno opozorili, da čiščenje preizkuševalnice HVZ še vedno ni urejeno. Vodstvo hladne valjarne je bilo sicer že opozorjeno na slabo opravljeno delo čistilke, vendar pa do sprememb še ni prišlo. SDS tehnološki laboratorij omenja v zvezi s premakljivim delovnim časom, da bodo problemi nastopili predvsem pri dislociranih oddelkih (SDS ima dva takšna oddelka) in predlaga, da bi se za OTK izdelal poseben program za premakljivi delovni čas, ki bi upošteval vse specifičnosti njihovega dela. SDS kemični laboratorij HVB pa meni, da uvedba premakljivega delovnega časa ni možna za tiste delavce, ki delajo v sistemu 4+1 vse dotlej, dokler ni rešena stara zahteva po odgovarjajočem normativu. SDS kontrola kvalitete namesto ukrepa disciplinske komisije o izključitvi enega izmed sodelavcev predlaga ponovno zdravljenje ter pogojno sprejetje na opravljanje del in nalog. Tudi SDS priprava vzorcev meni, da bi bilo potrebno pretehtati, kako naj bi organizirali premakljivi delovni čas (ena skupina vzorčevalcev dela v sistemu 4+1, ena pa na dve dmini) in kakšne bi bile prednosti novega sistema pred sedanjim načinom dela. SDS OJD omenja, da so pri obravnavanju poslovnih poročil že večkrat opozarjali, da bi morali biti stanje zaposlenih in odsotnost z dela prikazana tudi po sektorjih. SDS operativna novogradnja ter oddelek materialnega poslovanja pa ugotavlja, da v poročilu ni podatkov o kadrih za sektor novogradnje. Razen tega pa predlagata, da naj železarna sprejme ustrezne ukrepe za preprečevanje zmanjševanja števila delavcev in zahtevata da se pripravi poročilo o prekatgorizacijah v delovni skupnosti, od aprila letos dalje. SDS operativna pa pod razno omenja, da so delavci, ki se vozijo v mestnem prometu upravičeni do nakupa mesečne vozovnice pod enakimi pogoji kot delavci, ki se vozijo v medkrajevnim prometu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

Sodelavka v elektrodnem obratu (foto S. Kokalj)

PRIHODNI TEDEN SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

dinarjev, kar je za 6,6 % višje kot so bili realizirani v letu 1979. Povišanje plana gre v glavnem na račun višjih dohodkov v skupini »davek na dohodek in davek iz osebnih dohodkov«.

Na predlog izvršnega sveta skupščine naj bi se proračunski izdatki povečali za 4.115.100 din, to je na višino 73.151.000 din. Od tega je 2.500.000 din namenjenih za kompenzacijo za sveže prodano meso v občini Jesenice, za 1.423.000 din se povečajo sredstva za ljudsko obrambo, za 192.000 din pa nekateri nujni izdatki.

Po predlogu izvršnega sveta se tako planirani proračunski izdatki v višini 73.151.000 din, v primerjavi z realizacijo v letu 1979 (63.125.818 dinarjev), povišujejo za 15,9 %, pri tem pa izvršni svet opozarja, da se kompenzacije ne štejejo v obseg proračunske porabe.

Nacrtni višek proračunskih dohodkov nad izdatki v višini 3.335.000 din, ki je v predlogu odloka opredeljen kot nerazporejena sredstva, je predlagan za financiranje programa blagovnih rezerv (skladišče in nakup artiklov osnovne preiskrbe) ter za kompenzacije, v kolikor planirana sredstva v letu 1979 ne bodo zadostovala. Natančna opredelitev sredstev bo predlagana v letu 1981 z odlokom o potrditvi zaključnega računa proračuna občine Jesenice za leto 1980.

Izvršni svet skupščine občine predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka proračuna skupščine občine Jesenice, predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in potrditev.

OSNUTEK ODLOKA O PRORAČUNU OBČINE ZA LETO 1981

Osnutek proračuna občine za leto 1981, ki ga izvršni odbor predlaga delegatom v razpravo, je oblikovan na osnovi usmeritev, ki zahtevajo zaostajanje rasti splošne porabe za rastjo dohodka gospodarstva v občini. V osnutku predlagana nominalna rast planiranih proračunskih izdatkov zato zaostaja deset odstotkov za planirano rastjo dohodka, to je za dve indeksni točki.

Proračun občine bo v letu oblikovan iz istih virov kot v letu 1980, ki so načrtovani v višini 83.271.000 din, kar je za 8,8 % več kot v letošnjem letu. V enaki višini so planirani tudi proračunski izdatki, kar je 14 % več kot v letošnjem letu. Če pa iz osnove izločimo sredstva za kompenzacije v višini 2.500.000 din (leto 1980) pa povišanje znaša 18 odstotkov.

Izvršni svet v osnutku predloga navaja, da vsi uporabniki proračunskih sredstev do roka niso dostavili svojih zahtevkov, zato so nekatere postavke le ocenjene in izvršni svet predlaga, da se uskladijo v času razprave o osnutku proračuna, kar je edina možna rešitev, da bo lahko proračun občine za prihodnje leto sprejel na zadnji seji vseh treh zborov v letošnjem letu. Izvršni svet tudi ugotavlja, da se obseg proračunskih izdatkov ne more povišati in so mogoče le notranje prerazporeditve, če bi bilo to potrebno.

OSNUTEK DRUŽBENEGA PLANA SR SLOVENIJE 1981 - 1985 IN OSNUTEK RESOLUCIJE O DRUŽBENOEKONOMSKI POLITIKI SR SLOVENIJE V LETU 1981

Delegati vseh treh zborov bodo razpravljali tudi o obeh navedenih dokumentih, ki sta bila objavljena v prilogi Poročevalca skupščine SRS in SFRJ za delegate in delegacije 24. oktobra letos. Iz obsežnega gradiva povzemamo le nekaj posebnosti iz poglavja, ki govori o materialnih okvirih razvoja v letu 1981.

V letu 1981, prvem letu novega srednjeročnega plana, se bodo prepletali nekateri preneseni problemi iz preteklih let s prvimi rezultati v izvajanju politike ekonomske stabilizacije in z zametki novih, ugodnejših trendov nadaljnjega razvoja. Zlasti v prvi polovici leta se bo gospodarska aktivnost odvijala še vedno pod močnim vplivom ukrepov in problemov iz leta 1980, postopoma pa bo vse bolj prihajal do izražaja vpliv in usmeritev novih srednjeročnih planov in dogovorov ter sporazumov o njihovih temeljih.

»Jugoslavija in SR Slovenija se bosta v letu 1981 še naprej soočali s problemom preskrbe nafte in naraščajočih cen ter s tem v zvezi s problemom upadajoče rasti proizvodnje in visokega deficita v devizno bilancnem in plačilno bilancnem položaju republike.«

Razvoj v letu 1981 bo moral znatno bolj sloneti na bolj učinkoviti uporabi vseh domačih potencialov, zlasti obstoječih proizvodnih zmogljivosti, finančnih sredstev ter znanja in ustvarjalnosti delavcev ob znatno zmanjšanih možnostih za koriščenje dodatnih inozemskih sredstev.

Rast realnega družbenega proizvoda je v prihodnjem letu predvidena za 2,5 %, rast zaposlenosti v združenem delu pa se bo povečala za 1,4 %. Rast sredstev za osebne dohodke, skupno in splošno porabo bo za 10 % počasnejša od rasti dohodka. Realni osebni dohodki na zaposlenega bodo v poprečju ostali na ravni doseženi v letu 1980, ob tem pa je predvidena nižja rat cen kot v letu 1980.

V zaključku tega poglavja v osnutku resolucije je poudarjeno: »Z vidika razpoložljivih zmogljivosti bi bilo mogoče v letu 1981 doseči tudi višjo rast proizvodnje in dohodka in s tem tudi odpreti večje možnosti za razvoj družbenega in osebnega standarda delovnih ljudi in občanov. To pa bo odvisno predvsem od rezultatov, doseženih pri vključevanju v mednarodno menjavo; večja in učinkovitejša izvozna usmerjenost slovenskega gospodarstva je objektivna nujnost, ki jo zahteva devizno bilančni in plačilno bilančni položaj in politika stabilizacije, predvsem pa potrebe nadaljnjega razvoja SR Slovenije.«

STANJE PROMETNE VARNOSTI V OBČINI

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine daje delegatom vseh treh zborov v razpravo poročilo o svojem delu in prometni problematiki v občini. Pri tem naj omenimo, da so glavne naloge sveta: obravnavanje in proučevanje cestno-prometne problematike, vzgoja in izobraževanje udeležencev v cestnem prometu, od šolskih otrok do starejših udeležencev, usmerjanje in usklajevanje preventivne dejavnosti organov in organizacij ter predlaganje ukrepov za izboljšanje varnosti v cestnem prometu. Zaradi učinkovitejšega dela pri svetu deluje tudi več komisij.

Delo sveta se zelo odraža pri delu z najmlajšimi, kar se odraža v zmanjšanem številu prometnih nesreč, posebno otrok.

Ob koncu leta je bilo v jeseniški občini 6.219 motornih vozil ali eno motorno vozilo na 4,7 prebivalca. Ob tem pa je potrebno poudariti, da skozi občino poteka zelo frekventna magistralna cesta, na katero se na mestnem območju priključuje 46 ulic (obstaja pa še vrsta priključkov za posamezne hiše), 26 prehodov za pešce, ki niso semaforizirani, 12 avtobusnih postaj medkrajne linije in 16 avtobusnih postaj lokalne linije, ni nič čudnega da je v konicah na posameznih priključkih treba čakati tudi več kot 20 minut. To, poleg drugih cestno prometnih problemov najbolj nazorno kaže na obsežno in odgovorno delo sveta.

V poročilo poudarjajo, da je prometno varnostna situacija v občini zaskrbljujoča, saj v letu 1978 beležimo deset, v letu 1979 enajst in letos v devetih mesecih že deset prometnih nesreč s smrtnim izidom. Glavni vzroki teh nesreč so bili: neprimerna hitrost glede na stanje ceste in nepravilna vožnja (vožnja po levi strani cestišča in podobno).

V prvih devetih mesecih letos je bilo v občini 191 prometnih nezgod, katerih posledice so: deset oseb je izgubilo življenje, 25 je bilo hudo poškodovanih in 60 lažje poškodovanih oseb. Sodniku za prekrške je bilo

v tem času predlaganih v postopek o prekršku s področja prometa 370 oseb. Kršilci so bili predvsem vinjeni vozniki, vozniki brez vozniških dovoljenj, vozniki koles z motorjem brez potrdil o znanju cestno prometnih predpisov, neprimerna vožnja glede na stanje ceste in podobno.

Posebno poglavje v varnosti prometa je cestna signalizacija, ki jo je svet reševal sistematično. Predlagal je, po ogledu terena, določene ukrepe za izboljšanje, ki so bili v večini primerov izvršeni, razen tistih, ki zahtevajo večja finančna sredstva: semaforizacija prehodov za pešce pred železniško postajo, pri Čufarju, postavitve znaka »prehod za pešce« na križišču Dovej-Mojstrana, ureditev parkirnega prostora za tovorna vozila, ureditev obračališča in avtobusne postaje na Hrušici itd. Realizirani tudi niso bili predlogi komisije, za katere mora dati svoj pristanek republiška skupnost za ceste, ki rešuje probleme zelo počasi, tudi več let!

Svet, kakor je bilo že rečeno, veliko pozornost posveča vzgoji najmlajših in njihovi varnosti v prometu, ki je tudi daljnosežna naložba, da homo z leti imeli čim več voznikov in uporabnikov cest z večjo prometno kulturo in vozniško etiko, kot jih imamo danes. V ta namen, poleg prometne vzgoje na šolah, za kar skrbi honorarni mentor, svet organizira tudi različna tekmovanja in srečanja.

Prometnovzgojna in preventivna dejavnost je sedaj le skrb sveta, osnovnih šol in delavcev milice, čeprav bi morala biti kot področje družbene samozaščite prisotna povsod. V tem pogledu imajo šole že izdelane prometno-varnostne načrte za varno hojo učencev v šolo in iz šole.

V šolskem letu 1979/80 se je predavanj o prometni varnosti udeležilo 990 staršev, posebna pozornost pa je bila namenjena tudi učencem kolesarjem, za katere je vsako leto organiziran tudi izpit, ki ga je v lanskem šolskem letu opravilo kar 416 učencev.

Svet se bo z ustreznim programom vključil tudi v akcijo Nič nas ne sme presenetiti, po programu, ki ga predlaga pristojen republiški svet. Svoje poročilo pa zaključuje s predlogom nekaterih sklepov in priporočil za še bolj uspešno izvajanje preventivne in vzgojne dejavnosti v cestnem prometu.

PRIPRAVE NA PREHOD NA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Izvršni svet daje v razpravo delegatom vseh treh zborov obsežno poročilo o izvajanju priprav na prehod na usmerjeno izobraževanje v občini Jesenice. O gradivu bomo poročali v eni prihodnjih števil Zvezd, vključno s sklepi in priporočili, ki jih bodo sprejeli zbori skupščine občine.

POROČILO O DELU INSPEKCIJSKIH SLUŽB V OBČINI V PRVEM POLLETJU

Doslej so zbori skupščine obravnavali le letna poročila, tokrat pa jim upravlja inšpekcijskih služb za Gorenjsko predlaga v razpravo polletna poročila: tržne, sanitarne, gradbene, požarnovarnostne, kmetijske, gozdarske in veterinarske inšpekcije, inšpekcije dela in urbanistične inšpekcije. K zelo obsežnemu poročilu je nekaj pripomb dodal tudi izvršni svet skupščine občine. O najbolj aktualnih vprašanjih iz poročila pa bomo spregovorili v naših naslednjih številkah glasila.

V podbojarni (Foto I. Kučina)

KONFERENCA DELEGACIJ ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO

V ponedeljek, 24. novembra je bila 19. seja konference delegacij za SIS za zdravstveno varstvo v Železnari. Tudi tokrat je bila konferenca delegacij sklepna in sicer z navzočimi 13 delegati. Konferenca delegacij za zdravstveno varstvo so bile edine stalno sklepne delegacije v letošnjem letu. Za tako aktivnost delegatov na konferencah v Železnari, pa se lahko zahvalimo vodjem delegacij za zdravstveno varstvo.

Informacijo o pregledu prihodkov in odhodkov občinske zdravstvene skupnosti Jesenice v obdobju I-IX/80 - realizacija finančnega načrta občinske zdravstvene skupnosti Jesenice I-IX/80 je konferenca delegacij obravnavala le kot informacijo, saj je novembra prepoznano za obravnavo devetmesečnega poročila. V Železnari svoja poslovna poročila obravnavamo že v oktobru. Glede participacije pa konferenca vprašuje, zakaj nismo pri tem vsi enaki tako izvajalci kot uporabniki. Zdravstveni delavci namreč ne plačujejo participacije. Zdravstvene usluge naj se čim bolj opravi v gorenjskih zdravstvenih organizacijah, saj je gorenjsko zdravstvo dovolj razvito. Če pa sami nimamo specialistov in ustrezne zdravstvene opreme, potem je razumljivo, da je treba bolnika poslati drugam. Konferenca delegacij je ugotovila, da izguba v devetih mesecih ni tako velika, zato predvideva, da se bo v ostalih treh mesecih finančni položaj zdravstvene skupnosti izboljšal.

Razprava o samoupravnih sporazumih o temeljnih planov za obdobje 1981-1985 - obravnava sprememb in dopolnitev osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih planov občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981-85 in sprejem predloga sporazuma. - obravnava osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih planov medobčinske zdravstvene skupnosti Kranj za obdobje 1981-85 - obravnava predloga sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih temeljnih planov Zdravstvenih skupnosti v SR Sloveniji za obdobje 1981-85.

Konferenca delegacij je bila seznanjena z dopisom sekretariata za občno upravo in splošne zadeve občine Jesenice, da sme biti rast sredstev za samoupravne interesne skupnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju poprečno le 2,8 %. Zato bo treba znižati obseg investicij ter zmanjšati nekatere ugodnosti. Konferenca delegacij meni, da je treba opredeliti vlogo in položaj zdravstva v naši občini ter zdravstveno varstvo uvrstiti med prednostne naloge. Predvsem je treba razvijati osnovno zdravstveno varstvo, manj pa bolnišnično in specialistično zdravljenje. Osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih planov medobčinske zdravstvene skupnosti je možno obravnavati le kot informacijo, saj niso prikazane obveznosti posameznih občinskih skupnosti, niti ni opredeljena solidarnost. Tudi delitev dela med osnovnim zdravstvenim varstvom in bolnicami ni še razvita.

V zvezi s samoupravnim sporazumom o skupnih temeljnih planov zdravstvenih skupnosti v SR Sloveniji pa konferenca meni, da niso ustrezna merila za ugotavljanje upravičenosti do solidarnostnih sredstev. Sprejemljiva pa tudi ni obveznost občinske zdravstvene skupnosti do skupnega programa saj bo verjetno v prihodnjem srednjeročnem obdobju v izgubi.

Konferenca delegacij še meni, da bi se morali na področju zdravstva bolj racionalno obnašati. Ni namreč smotno, da imamo v jeseniški občini dve ambulantni za borce NOV; razdrobljeno zobozdravstvo, da ni reševalna služba povezana z bolnico in da ni »pretoka« zdravnikov med bolnico in zdravstvenimi domovi. Pri vseh varčevalnih ukrepih pa se ne smemo že vnaprej zapreti v meje gorenjske regije.

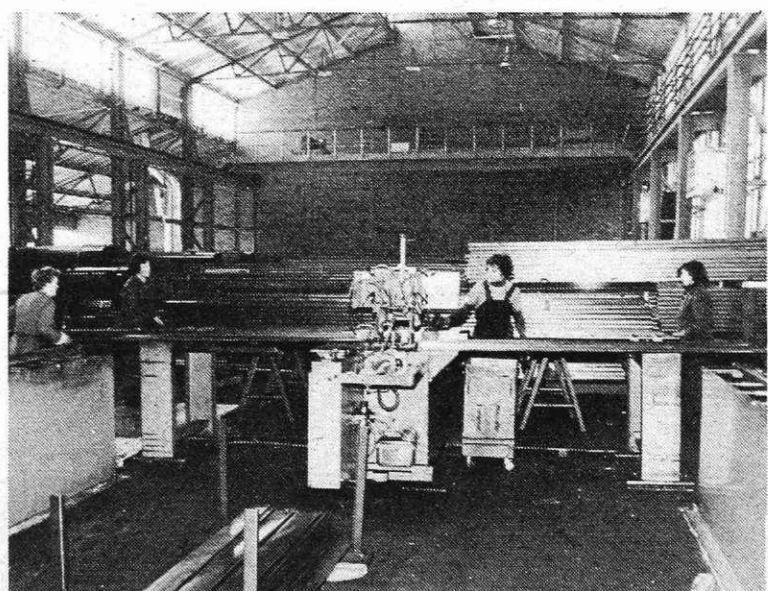
Razprava o načrtu aktivnosti za sklepanje samoupravnih sporazumov o svobodni menjavi dela na področju zdravstva na Gorenjskem - Konferenca delegacij meni, da je prav, da imamo enoten program in sporazum za obdobje 1981-85. Zagotoviti pa moramo letno valorizacijo. Pomembna je vsebina aktivnosti za sprejem sporazuma, to pa mora biti organizacija zdravstva na Gorenjskem.

Pripombe k predlogu samoupravnega sporazuma o postopkih in načinu uresničevanja pravic iz zdravstvenega varstva: Konferenca delegacij meni, da ta sporazum še ni primeren za dokončen sprejem. Ne strinja se s tem, da so vsi upokojenci oproščeni participacije pač pa je treba določiti neko mejo. Dosedanje zdravstveno izkaznico naj bi v prihodnje zamenjal bolniški karton. Za to spremembo se bo porabilo veliko denarja, vprašanje pa je, kakšen bo uspeh. Doslej so delovne organizacije izplačevale svojim delavcem nadomestilo osebnega dohodka za bolezensko odsotnost do 30 dni, odslaj pa naj bi to veljalo tudi za bolezensko odsotnost tudi nad 30 dni. Zdravstvena skupnost bi sicer ta sredstva povrnila delovnim organizacijam (118. in 121. čl. sporazuma). Vprašanje je, ali bodo zdravniki imeli še interes zmanjševati tovrstno odsotnost. Strokovna služba Železnarje pa je v zvezi s tem pojasnila (po seji konference delegacij), da Železnarje že sedaj dela po tem sistemu, saj je za to pooblaščen. Vprašanje pa je, kako bodo to opravile manjše organizacije združenega dela pa tudi, ali bo zdravstvena skupnost vedno likvidna.

Razprava o - osnutku statuta občinske zdravstvene skupnosti Jesenice - osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti Jesenice.

Konferenca delegacij zahteva, da je treba prikazati (vsaj za javno razpravo) sedanjo in bodočo organiziranost strokovne službe ter primerjavo stroškov pred in po novi organiziranosti zdravstvene skupnosti. Konferenca izraža bojazen da bo težko razpravljati v skupščini zdravstvene skupnosti, če se bo povečalo število delegatov zdravstvenih organizacij. Konferenca ugotavlja, da bosta tako sporazuma kot statut šla v javno razpravo prek samoupravnih delovnih ali sindikalnih skupin do 30. decembra.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Diana Huseinbašić

Z rekonstrukcijo rak na jezcu se bo izboljšalo čiščenje hladilne vode za Železnarjo

SKUPŠČINA KULTURNE SKUPNOSTI O SREDNJEROČNEM PLANU

V torek, 2. decembra, predsednik Bratko Škrlić sklicuje deseto skupno sejo zborov uporabnikov in zborov izvajalcev skupščine Kulturne skupnosti Jesenice. Poleg običajnih točk dnevnega reda bodo na seji obravnavali devetmesečno finančno poročilo, analizo uresničevanja srednjeročnega programa za obdobje 1976–1980, predlog samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice in SR Slovenije za obdobje 1981–1985, osnove finančnega plana in programa za leto 1981 in delegiranje delegata v komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj skupščine občine Jesenice.

DEVETMESEČNO FINANČNO POROČILO

Kulturna skupnost Jesenice je imela v devetih mesecih letošnjega leta 14.531.485,55 din prihodka ali 71,35 % planiranega, kar pomeni, da za 3,65 % zaostaja za planiranim. Od skupnega prihodka je v devetih mesecih odvedla Kulturni skupnosti Slovenije 7.617.352,40 din ali v odnosu na plan 74,9 %.

Skupni odhodki v tem času so znašali 13.106.831,07 din ali 67,3 planiranih, od tega, kakor že rečeno, za Kulturno skupnost Slovenije 7 milijonov 617.352,40 din. Kot največji porabniki v občini pa sledijo: občinska knjižnica z 1.087.335,00 din (75 % devetmesečne realizacije), Zveza kulturnih organizacij občine z en milijon 74.692,00 din (74,99 %), amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice z 996.653,00 din (73,41 %), delovne organizacije in delovna skupnost kulturne skupnosti 583 tisoč 523,45 din (75 %), stroški za najemnine in vzdrževanje 276.837,75 din (64,88 %), obnova Liznekove hiše s 400.000,00 dinarjev, ki pa so ostali neizkoriščeni, naložbe za novo knjižnico na Plavžu 330.000,00 din (100 %), zgodovinski arhiv Ljubljana 225.258,90 din (74,99 %), Zavod za spomeniško varstvo Kranj 179 tisoč 397,50 din (74,99 % v odnosu na letni plan) itd.

URESNIČEVANJE NAČRTA KULTURNEGA RAZVOJA V OBČINI V OBDOBJU 1976–1980

Značilnost, ki izhaja iz analize delovanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov v jeseniški občini je v tem, da se je z drugimi delegatskimi volitvami izredno povečalo število delovnih ljudi in občanov vključenih neposredno v delegatski sistem, ki pa še vedno deluje preveč formalno. Temeljne delegacije in konference delegacij se ne sestajajo redno, pa tudi o aktivnem odnosu delegatov s svojo volilno bazo bi težko govorili. To se odraža tudi na sejah obeh zborov skupščine, od katerih je na zboru uporabnikov udeležba na sejah nekoliko boljša, slabša pa v zboru uporabnikov in od tega nekoliko boljša s strani organizacij združenega dela, precej slabša pa s strani krajevnih skupnosti. Razprave so sicer bolj kvalitetne, vendar pa ne izražajo širših interesov delovnih ljudi in občanov. Delegatska baza za skupščino Kulturne skupnosti Slovenije je izvršni odbor občinske kulturne skupnosti, kar pa nedvomno ne ustreza bistvu delegatskega sistema in bo potrebno iskati drugačne oblike delovanja. Zanimiva ugotovitev, ki jo navaja poročilo je, da se v tem obdobju niti enkrat ni uveljavila ustavna kategorija enakopravnega odločanja skupščine kulturne skupnosti in zborov skupščine občine, čeprav so bila na dnevnih redih vprašanja o katerih bi morali enakopravno odločati.

V nadaljevanju poročilo natanko navaja dosežke oziroma uresničevanja načrta kulturnega razvoja v občini po posameznih dejavnostih. Pomemben napredek je bil dosežen na področju knjižničarstva, predvsem s

pridobitvijo obnovljenih in povečanih prostorov v Žirovnici in do konca letošnjega leta še na Plavžu, Blejski Dobravi in v Ratečah. Kljub večjemu nakupu knjig pride v občini le ena knjiga na 20 prebivalcev, medtem, ko je republiški normativ ena knjiga na pet prebivalcev. V tem obdobju pa smo v občini dosegli načrtovanih 20,3 % bralcev v odnosu na celotno prebivalstvo.

Na področju založništva je po načrtu izhajala kulturno umetniška priloga Železarnja LISTI, izdana so bila izbrana dela Toneta Čufarja, izšel pa je tudi načrtovani četrti zvezek zbornika Jeklo in ljudje. Literarna priloga Glasa SNOVANJE, ki jo tudi sofinancira kulturna skupnost, pa je v lanskem letu prenehala izhajati.

Za gledališko dejavnost so na voljo le natančni podatki o delovanju amaterskega gledališča, Tone Čufar Jesenice, kjer je dosežen pomemben kvaliteten premik, pa tudi poprečni obisk se je v teh petih letih povečal od 120 na 310 obiskovalcev na eno predstavo. Sicer v občini deluje več dramskih skupin, ki pa so zajete v skupnih prireditvah Zveze kulturnih organizacij Jesenice. V tem času je začela tudi delovati lutkovna dejavnost, ki pa je ponovno zamrla.

V srednjeročnem obdobju, ki ga ta čas zaključujemo, je napredovala tudi glasbena dejavnost v občini tako po obsegu, kakor kvaliteti, čeprav nam v občini še vedno primanjkuje zborovodij in dirigentov. Kvaliteten napredek pomeni tudi izbor glasbene literature. Spodbudno je tudi to, da se kvaliteten vrh ob pihalnem orkestru Jeseniških železarjev in ženskem pevskem zboru širi. Osnovni nosilci glasbene aktivnosti v občini so samostojne glasbene skupine, Glasbena šola Jesenice in organizacija glasbene mladine. Na področju plesne dejavnosti je bil dosežen lep napredek pri folklori, medtem ko se balet, družabni in tekmovalni ples ne morejo razviti, k čemur precej pripomore tudi pomanjkanje ustreznih prostorov in koreografov oziroma plesnih učiteljev.

Izredno razgibana dejavnost je bila v tem obdobju dosežena v organizacijah in društvih, ki jih združuje Zveza kulturnih organizacij občine. Na tem področju nedvomno v sam vrh sodita likovna ustvarjalna in razstavna dejavnost, ki se odvija v okviru likovnega kluba DOLIK in založniška dejavnost, ki jo izvaja kulturno umetniški klub, oba pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, poleg zbornika Jeklo in ljudje, ki ga ureja posebni uredniški odbor pri kulturni skupnosti. Izjemno aktivnost v občini prav gotovo pomenijo tudi slikarske kolonije, saj imamo ta čas kar štiri, kar pa ni omenjeno v poročilu.

Amaterske organizacije in društva stalno povečujejo svojo dejavnost, ki se je v letu 1976 izražala v 298 prireditvah, lani pa že v 803. Čeprav se sredstva za amatersko dejavnost povečujejo, se zaradi vedno večjega števila prireditev, vrednost opravljenega dela zmanjšuje. Še vedno pa ljubiteljska dejavnost v občini ni dovolj povezana s krajevnimi skup-

nostmi in vzgojnoizobraževalnimi organizacijami. Prav gotovo pa bi bil na tem področju dosežen še večji napredek, če bi ZKO imela poklicnega kulturnega animatorja, čemur se v prihodnjem obdobju ne bo moglo izogniti.

V področje varstva kulturne dediščine je vključeno varstvo kulturnih spomenikov, spomenikov NOB in socialistične revolucije, varstvo arhivskega gradiva in muzejske dejavnosti. Za nobeno od teh dejavnosti nimamo izvajalcev v naši občini, če upoštevamo, da je specializirani tehnični muzej programsko vezan na Železarno. Muzej v dogovoru s kulturno skupnostjo opravlja le nekatere naloge (razstave, geološko kartiranje). Žal pa je muzej še vedno zaprt za tovarniškimi plotovi in ne omogoča obiska, razen napovedanih grup, širši javnosti.

Začeta adaptacija Kosove graščine je ponovno na slepem tiru, ker se je prvotni namen, da bi bil v njej oddelek za delavsko gibanje Gorenjske, ponovno spremenil v smislu nedeljivosti gorenjskega muzeja revolucije in NOB, ki naj bi bil v Begunjah. Glede samostojne lokalne zbirke pa se bo treba samoupravno opredeliti med tehničnim muzejem Železarnje, kjer del te zbirke že je in v Kosovo graščino.

Varstvo kulturnih spomenikov z redno dejavnostjo in dogovorjenimi akcijami izvaja Zavod za spomeniško varstvo Kranj, ki pa ima šibko kadrovsko zasedenost in zaradi tega se z načrtovanimi akcijami vedno kasni. Pomembna pridobitev pa je strokovna skrb zavoda nad spomeniki NOB in socialistične revolucije. V tem času so bila vložena sredstva v obnovu tehničnega muzeja Železarnje, Liznekove hiše v Kranjski gori, Prešernove hiše v Vrbi, za dokumentacijo spomenikov prve kategorije in spomenikov NOB. Zastala pa so restavratska dela na Bregu pri Žirovnici, Cerkvici Sv. Tomaža v Ratečah in izdelava dokumentacije Podkorena kot spomenika ljudske arhitekture.

Za varstvo arhivskega gradiva, ki ga izvaja Zgodovinski arhiv Ljubljana, z enoto Kranj, smo v občini pridobili ustrezno arhivsko skladišče na Plavžu.

Gorenjski muzej Kranj je v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, raziskovalno skupnostjo SR Slovenije in Kulturno skupnostjo Jesenice začel s sondiranjem in izkopavanjem na poznanstvenem najdišču Ajdna nad Potoki. V Mostah in Rodinah pa so bile opravljene sondeže, ki so odkrile grobove staroselcev. V dogovoru z vsemi kulturnimi skupnostmi Gorenjske pa gorenjski muzej opravlja tudi raziskave zgodovine NOB na Gorenjskem, ki bodo trajale več let.

Čeprav je bilo varstvo kulturne dediščine prednostna dejavnost je bilo denarja premalo, da bi lahko sledili podražitvam in zato so nekatere akcije tudi odpadle. Pri tem je treba poudariti 50 % delež Kulturne skupnosti Slovenije pri obnovi in zavarovanju spomenikov prve kategorije v občini.

V tem petletnem obdobju se je zelo povečal obisk v spominskih hišah v Vrbi in Doslovčah, ki se giblje med 31.000 do 50.000 obiskovalcev. Pomembna pridobitev v tem času je tudi trasirana pot kulturne dediščine v krajevni skupnosti Žirovnica, oziroma spominska pot slavnih mož te krajevnosti: Prešerna, Čopa, Finžgarja, Janše in Jalna.

Za najemnino, tekoče vzdrževanje, zamenjavo opreme in obnovo kulturnih domov, oziroma prostorov je v obdobju 1976–1980 namenjenih 6.753.995,50 din. Če upoštevamo, da je v tej vsoti zajet tudi delež kulturne skupnosti za UKW oddajnik LRP Triglav Jesenice in za vzpostavitev drugega TV programa, je to ob dotrajanih in nefunkcionalnih kulturnih prostorih v občini izredno malo.

V tem času se je v občini povečala tudi kulturna izmenjava, ki pa še vedno nima nekih trajnih organizacijskih oblik, kar pa se nemalokrat povezuje tudi z velikimi stroški. Poročilo zajema tudi vprašanja obveščanja občanov in delegatov in naloge s področja ljudskega odpora in družbene samozasčite.

Temu delu poročila je dodatna tudi analiza delovanja skupščine kulturne skupnosti in njenih organov v drugi mandatni dobi, to je od 8. maja 1978 do 26. novembra 1980.

PREDLOG SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA TEMELJEV PLANA 1981–1985

Ker bosta predloga samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Kulturne skupnosti Jesenice in SRS za obdobje 1981–1985 objavljena, poleg drugih SIS, po praznikih v posebni prilogi Železarnja (4. decembra) tokrat ne objavljamo povzetkov, ker bodo vsi delavci Železarnje prilogo prejeli.

KONFERENCA DELEGACIJ ŽELEZARNE BO V TOREK, 2. DECEMBRA OB 6.15 ZJUTRAJ V KAZINI.

SEJA ZBORA DELEGATOV ENOTE SPIZ

V torek, 9. decembra, bo ob 15. uri 10. seja zbora delegatov enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v občini Jesenice. Konferenca delegacij bo v ponedeljek, 8. decembra ob 12,30.

Obravnavali bodo:

- srednjeročni plan skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS za obdobje 1981–1985,
 - usklajitev programske usmeritve sklada za gradnjo domov in stanovanj za upokojece (v prehodnem obdobju 1981–1985) z novimi družbenoekonomskimi odnosi na področju stanovanjskega gospodarstva,
 - predlog finančnega načrta skupnosti za leto 1981,
 - predlog za novo odmero nadomestila delovnim invalidom zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu za leto 1981,
 - socialno varnost upokojecev z najnižjimi pokojninami,
 - informacijo o številčnih podatkih na področjih štetja zavarovalne dobe s povečanjem.
- Povzetek gradiva bomo objavili v naslednji številki Železarnje.
- Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

V torek, 2. decembra, bo ob 17. uri 9. seja skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice. Konferenca delegacij pa bo isti dan ob 12,30, ker je bilo gradivo za delegacije dostavljeno le en teden pred sejo skupščine.

Obravnavali bodo naslednje zadeve:

- analizo uresničevanja srednjeročnega načrta SOV v letih 1979 in 1980,
 - predlog samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOV in ZSOV SRS za obdobje 1981–1985,
 - samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske skupnosti otroškega varstva,
 - samoupravni sporazum o združevanju in zagotavljanju sredstev za humanitarne organizacije.
- Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

Povodom proslave 40-to godišnjeg jubileja rada Složene organizacije udruženog rada „Krušik“ - Valjevo. Radnički savet ove organizacije dodeljuje

Plaketu

SLOŽENE ORGANIZACIJE
„KRUSIK“

ŽELEZARNA JESENICE
1980

u znak priznanja za zasluge i doprinos u razvoju kolektiva „Krušik“, dugotrajnu poslovnu saradnju i zasluge u drugim oblastima društvenog života i rada ovog kolektiva.

Valjevo, novembar 1979. god.

Predsednik Radničkog saveta
SCJR „Krušik“
(Ozrad Subic)

Železarski globus

ZDA

Ameriško podjetje Midrex, katere postopek za izdelavo železne gobe v jaskasti peči s predelanim zemeljskim plinom kot reductentom je delež najbolj razširen v svetu, je razvilo še štiri druge inačice tega postopka. Pri vseh je proizvodni agregat jaskasta peč, medtem ko so reductenti različni. Pri prvem je osnova premog, ki ga v posebni napravi vplinjajo s pomočjo kisika in vodika in na ta način nastane reductent v plinastem stanju. Pri drugem je reductent predelani koksarski plin, pri tretjem je reductent premog in pri četrtem spet na drugačen način izdelani plinasti reductent iz premoga.

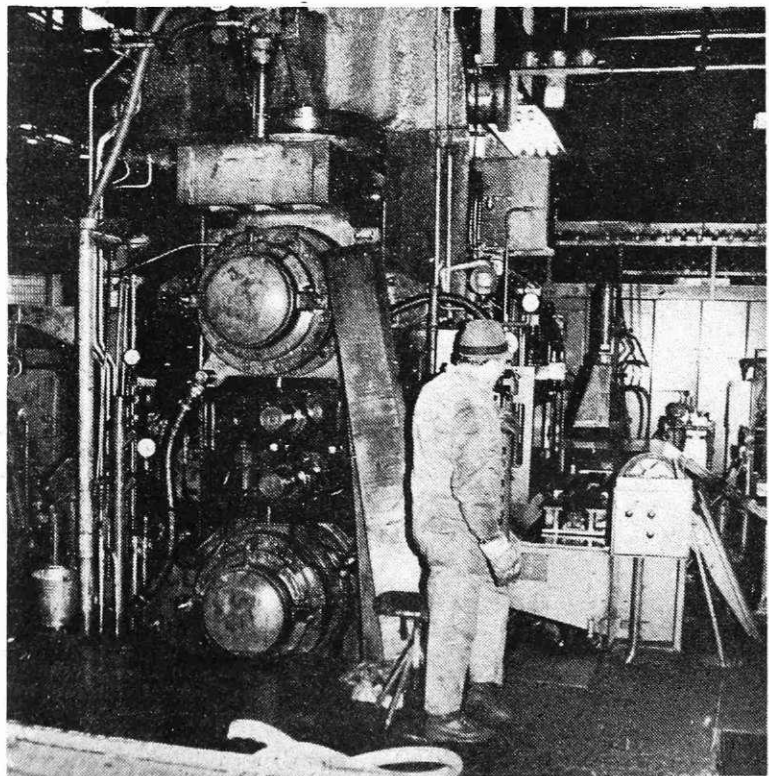
ZRN

Neko zahodnonemško podjetje je razvilo in nudi na tržišču posebna zrcala, s katerimi je mogoče v valjarni nadzorovati proizvodne procese, ki jih ni mogoče neposredno opazovati, ker se dogajajo okoli ogla ali za stroji. Njihova cena je znatno nižja kot TV monitorji in so izdelani iz stekla ali polirane jeklene pločevine.

LR KITAJSKA

Ta država ima največje zaloge volframove rude na svetu. Njene zanesljive rezerve cenijo na 900.000 ton vsebujočega volframa in možne rezerve na skoraj 1,9 milij. ton. Njej sledita Sovjetska zveza in LR Koreja s skupnimi zanesljivimi rezervami 300.000 ton in možnimi rezervami 400.000 ton. Med industrijsko razvitiimi državami zahodnega sveta je na prvem mestu Kanada z letno proizvodno zmogljivostjo 3000 do 4000 ton te kovine. Svetovna proizvodnja volframa je dosegla lani 27.000 ton, kar je za 9 % več kot leta 1978. Volfram ima zelo visoko tališče in sicer 3410 stop. C in ima pri visokih temperaturah izmed vseh kovin najboljše lastnosti. Uporablja jo ga kot legirni element za razne vrste posebnih jekel in vedno bolj cenjen postaja tudi pri razvoju zlitin za letalsko in raketno tehniko. Uporablja jo ga tudi pri izdelavi električnih žarnic.

ŽELEZAR

Sodelavec – valjavec pri dresirnem ograjdu (Foto I. Kučina)

DANES SEJA SKUPŠČINE TTKS

V prejšnji številki Železarnja smo objavili dnevni red 8. seje skupščine telesnokulturne skupnosti občine Jesenice, ki bo danes popoldne. Konferenca delegacij v Železarni je bila že včeraj. Gradivo je bilo poslano delegacijam pozno (le devet dni pred sejo skupščine). S povzetkom gradiva si torej delegacije ne bodo mogle prav nič pomagati! Vendar pa ga objavljamo vsaj zato, da se malo seznanimo s tem, kakšna je usoda denarja, ki ga združujemo za dejavnost telesnokulturne skupnosti.

Razvoj telesnokulturne dejavnosti občine Jesenice naj bi omogočil izboljšanje zdravstvenega stanja ter telesne in psihične sposobnosti vseh kategorij prebivalstva, izboljšanje delovnih in obrambnih sposobnosti, smotno in aktivno uporabo prostega časa, razvoj vrhunskega športa v dogovorjenih panogah in množične telesne kulture ter vzgojo delovnih ljudi in občanov, zlasti mladine.

V organizirano telesnokulturno dejavnost bi moralo biti vključenih 40% ali 11.000 občanov. Ta obseg je bil dosežen, vendar vključno z občasnim sodelovanjem. Organizirani pa so bili tudi razni pohodi. Pri razvijanju vrhunskega športa so imeli prednost hokej in smučanje ter košarka in atletika (vendar se atletika v naši občini sploh ni uspela razviti). Organizirani sta bili tudi hokejska šola in šola smučanja.

Za smučanje, kjer je bilo pomanjkanje kadrov največje, je bilo usposobljenih 22 novih vaditeljev, za plavanje pa 13. Za splošno vadbo jih še vedno primanjkuje.

Za obdobje 1976-80 je bilo načrtovanih precej objektov, vendar ni bilo vse narejeno. Dograditev športno kulturne hale in izgradnja zimskega bazena se bosta nadaljevali v naslednjem srednjeročnem obdobju, doslej pa so bile zgrajene garderoba in restavracija (v hali) in sanitarne naprave (v kopališču). Bazen ni bil zgrajen zaradi letošnje omejitve gradnje negospodarskih objektov. Opravljene so bile adaptacije TVD Partizan na Jesenicah, v Žirovnici in na Javorniku ter Aljažvega doma v Vratih, na pa bila izvedena adaptacija zgradbe strelišča na Jesenicah. Urejeno je bilo igrišče v Mojstrani ter rekreacijski center Kres, ne pa tudi športno igrišče za gledališčem.

Narejeni tudi niso: umetno drsališče v Kranjski gori, kurirske poti v Karavankah, nekatera smučišča in rekreacijski center Planica. Za vse investicije je bilo planiranih 60 milijonov dinarjev, vendar je bilo pri tem le 7 milijonov sredstev, ki jih združujemo v telesnokulturni skupnosti.

V obdobju 1976-80 smo sredstva za telesnokulturno skupnost združevali takole:

leto	prispevna stopnja	din
1976	0,70 %	6.219.000
1977	0,70 %	7.476.000
1978	0,68 %	8.376.000
1979	0,65 %	10.616.000
1980	0,59 %	12.315.000

Posebej pa smo se združevali sredstva za investicijsko združevanje športne hale in za opremo pokritega bazena. Vsako leto bi morali združiti po en milijon (0,1% od osebnega dohodka). Dejansko pa leta 1976 nismo združili ničesar, nato pa 293.000 din. 731.000, 1.715.000 in 1.990.000 din, torej skupno 4.329.000 dinarjev od planiranih petih milijonov.

Vse planirane naloge niso bile uresničene predvsem zaradi pomanjkanja denarja. Celoten napredek pa je bil po navadi rezultat dobre volje in uspešnosti posameznih športnih delavcev.

PREDLOG SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI SR SLOVENIJE

S tem sporazumom se uporabniki in izvajalci telesnokulturne dejavnosti dogovarjamo, da bomo na vseh ravneh nenehno skrbeli za povečanje števila aktivnih udeležencev v športno rekreativni dejavnosti in uresničevali naloge, ki izhajajo iz tega temeljnega smotra. Zagotavljali pa bomo tudi možnosti za doseganje vrhunskih športnih dosežkov športnikom, ki izpolnjujejo dogovorjena merila.

O predlogu tega sporazuma bomo odločali v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

PREDLOG SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI JESENICE

Predlog tega sporazuma je bil oblikovan na osnovi pripomb in predlogov, ki so bile podane v javni razpravi o osnutku tega sporazuma.

REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA IN PREDLOG REBALANSA

Za leto je bilo načrtovano nekaj manj kot 14 milijonov dinarjev prihodkov telesnokulturne skupnosti Jesenice. V desetih mesecih je bil zbran ustrezen delež sredstev za to obdobje (dobrih 12 milijonov ali 83%). Večino prihodkov seveda predstavljajo sredstva, ki jih združujemo iz osebnega dohodka. Združili pa smo le 80% letnega načrta oz. nekaj manj kot 10 milijonov. Odstotek je bilo le nekaj več kot 11 milijonov oz. (77% letnega načrta). Za osnovno dejavnost je bilo porabljenih 4,5 milijona dinarjev (76% letnega načrta), za materialne izdatke izdatke in osebne dohodke približno 2,5 milijona (78% letnega načrta), za investicijsko in redno vzdrževanje ter anuitete več kot 2 milijona (več kot 85% letnega načrta), za adaptacije, vzdrževanje in odplačila približno 800.000

dinarjev (78% letnega načrta), približno toliko pa je šlo tudi sredstev za skupni program telesnokulturne skupnosti Slovenije.

Približno 282.000 dinarjev ni bilo porabljenih zaradi neizvedenih nalog, približno 347.000 dinarjev pa je telesnokulturni skupnosti vrnila krajevna skupnost za igrišče, ki ni bilo zgrajeno. 206.000 dinarjev je bilo porabljenih za izredne potrebe izvajalcev telesnokulturne dejavnosti (npr. šola v naravi).

Torej se je treba opredeliti, kaj s sredstvi, ki so bila vrnjena na račun nezgrajenega igrišča (za stavbo gledališča).

PRIPRAVA PROGRAMOV DELA IZVAJALCEV ZA LETO 1981

Pri razporejanju sredstev izvajalcem telesnokulturne dejavnosti še vedno prevladuje proračunski odnos, treba pa je razviti svobodno menjava dela. Za prihodnje leto morajo izvajalci računati na to, da prihodnje leto ne bo več sredstev na razpolago kot letos (realno gledano seveda) zato ne bi smeli načrtovati širitev dejavnosti.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

Železarski globus

BELGIJA

Po belgijskih podatkih je bila leta 1979 rang lista desetih največjih železarskih družb na svetu z njihovo

proizvodnjo surovega jekla v milij. ton naslednja:

1. Nippon Steel Co. (Japonska)	33,4 milij. ton
2. United States Steel Co. (ZDA)	26,9 milij. ton
3. Bethlehem Steel Co. (ZDA)	19,4 milij. ton
4. British Steel Co. (Vel. Britanija)	17,3 milij. ton
5. Nippon Kokan (Japonska)	14,3 milij. ton
6. Sumitomo Steel Ind. (Japonska)	12,9 milij. ton
7. Kawasaki Steel Co. (Japonska)	12,9 milij. ton
8. A. Thyssen AG (ZRN)	12,7 milij. ton
9. Finsider (Italija)	12,3 milij. ton
10. Estel NV (Nizozemska)	11,4 milij. ton

VELIKA BRITANIJA

Po britanskih podatkih so v letu 1979 imele države s proizvodnjo nad 10 milij. ton surovega jekla nasled-

njo razdelitev proizvodnih postopkov v odstotkih:

država	milij. ton	kisikovi konvertorji	SM	elektro jeklo	drugi postopki
Sovjetska zveza	149,0	28,2	61,1	10,1	0,6
ZDA	123,3	61,3	14,1	24,6	—
Japonska	111,7	76,4	—	23,6	—
ZRN	46,0	76,1	9,9	14,0	—
Italija	24,3	42,0	4,7	53,3	—
Francija	23,4	79,7	1,7	15,3	3,3
Velika Britanija	21,5	60,2	5,4	34,2	0,1
Poljska	19,2	39,5	47,5	13,0	—
Kanada	16,1	56,7	20,5	22,8	—
Brazilijska	13,9	53,4	11,8	24,7	0,1
Belgija	13,4	95,7	—	4,3	—
Romunija	12,9	44,6	38,2	17,1	—
Španija	12,2	48,5	5,3	46,2	—
Indija	10,1	24,2	56,0	18,0	1,8
Jugoslavija	3,5	30,2	41,8	28,0	—

BRAZILIJA

Posebnost brazilskih železarn je, da imajo nekatere še vedno plavže, ki uporabljajo namesto koksa lesno oglje. Skupno je bilo v letu 1979 134 takšnih plavžev, ki imajo seveda majhne zmogljivosti in so v njih izdelali 4,4 milij. ton grodja. Tudi v bodoče ne nameravajo zmanjšati proizvodnjo plavžev na oglje, temveč še povečati. Z določenimi ukrepi pri pridobivanju oglja predvidevajo, da bodo zmanjšali porabo lesa v primerjavi z današnjo za 30%.

ČESTITKI

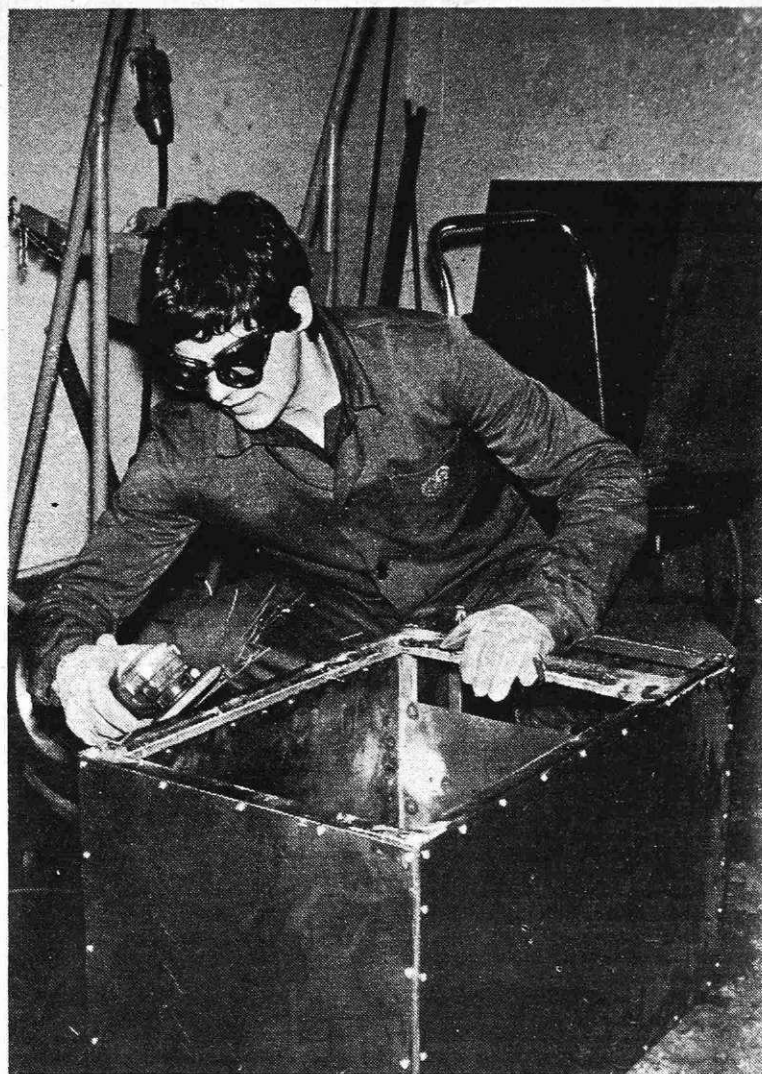
Sodelavki GRETI TOMAZ iskreno čestitamo k uspešno zaključnemu študiju na prvi stopnji ekonomske fakultete Borisa Kidriča v Ljubljani in ji želimo še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Sodelavci FRS

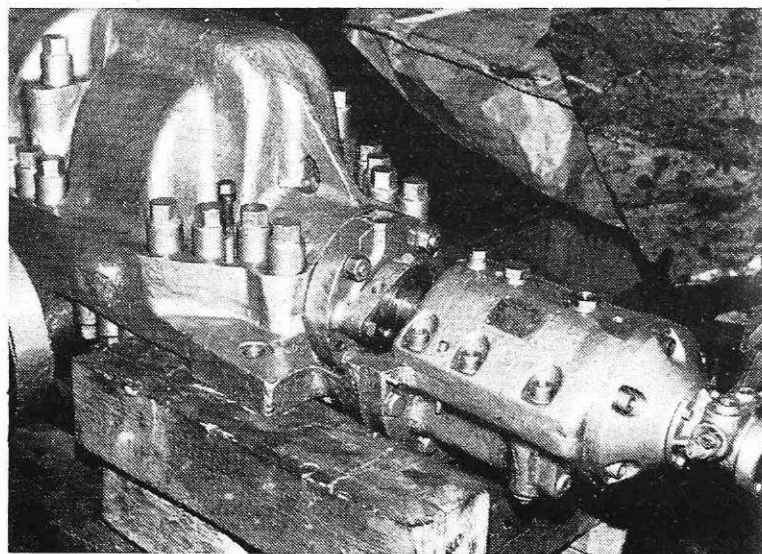
BOGDANU KEJŽARJU čestitajo sodelavci Železarskega izobraževalnega centra za uspešno zagovarjanje magistrskega dela na univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani, fakulteta za naravoslovje in tehnologijo. Na matematičnem oddelku je 21. novembra zagovarjal magistrsko nalogo iz Tamita - Takerakijeva teorija in s tem pridobil naziv magister matematičnih znanosti.

AVSTRALIJA

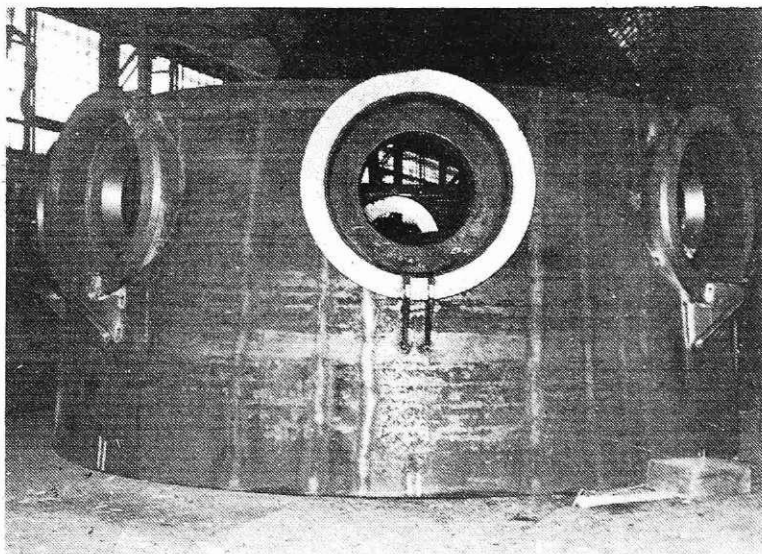
Mednarodni konzorcij podjetij iz Avstralije in Zahodne Evrope je predlagal vladi avstralske zvezne države Queensland gradnjo nove, velike koksarne, ki bo izdelovala koks samo za izvoz. Zgrajena bo v mestu Gladstone, letno pa bodo v njej naredili šest milij. ton koksa. Investicijski stroški so predvideni v višini 1,2 milijarde avstralskih dolarjev in pričetak obratovanja v letih 1984/1985. Koks bodo kupovale japonske in zahodnoevropske železarnice.

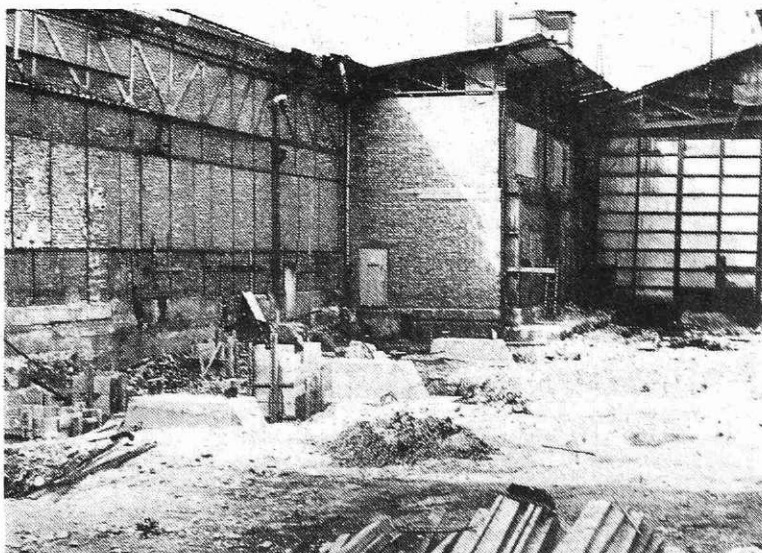
Sodelavec v RTA pri brušenju

Popravljen ameriška črpalka z doma izdelanimi rezervnimi deli

Velikost in kvaliteta nista problem

Prvi temelji za nove strojne delavnice na Javorniku

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA ZDA IN ENERGETSKA KRIZA

Avtomobilska industrija v ZDA vedno bolj resno pripravlja ukrepe za zmanjševanje porabe goriva in s tem seveda, za ublažitev energetske krize. To upošteva tudi študija, ki jo je izdelalo eno izmed svetovnih podjetij v Detroitu, ob sodelovanju strokovnjakov univerze Michigan. Študija ima naslov: Trendi avtomobilske industrije ZDA v osemdesetih letih in skuša napovedati razvoj te industrije do leta 1990. Pri tem med drugim tudi podrobno obravnava vprašanja zamenjave materialov pri posameznih avtomobilskih delih zaradi zmanjšanja skupne teže in s tem manjše porabe goriva.

Diagrami št. 1, 2 in 3 kažejo pri poprečnih težah osebnih avtomobilov v letu 1980 in predvidenih v letu 1985 in 1990 v odstotkih spreminjanje uporabe posameznih materialov. Podatki kažejo, da bo leta 1985 poprečna teža osebnega avtomobila v ZDA za 12 %, leta 1990 pa celo za 25 % nižja kot leta 1980. Ustrezne spremembe kaže tudi razmerje uporabljenih materialov. Glavno znižanje teže gre na račun nadomestitve jekla in železne zlitine z aluminijem in plastičnimi materiali.

Ta predvidevanja kažejo, da se bo v obdobju 1979–1990 znižala poraba jekla v avtomobilski industriji za približno eno tretjino. Znižanje je precejšnje in bo v glavnem izvedeno v prihodnjih petih letih. Poleg tega pričakujejo tudi določen premik pri kvalitetnem asortimentu porabljenega jekla. Povečana bo poraba jekla z visoko trdnostjo in nizko legiranih jekel, medtem ko bo znatno znižana poraba navadnih ogljikovih jekel.

Poraba železne litine bo predvidoma znižana iz 240 kg pri poprečni teži avtomobila letnika 1978, na 160 kg v letu 1985 in na 115 kg v letu 1990. To predstavlja zmanjšanje za 53 %.

Glavni koristniki takšnih sprememb bodo izdelovalci plastičnih materialov, aluminija in polimernih tmetnih smol. Poraba zadnjih bo na osnovi predvidevanj narasla pri vsakem avtomobilu s 16 kg v letu 1980, na 45 kg v letu 1985 in na 90 kg v letu 1990.

Ojačane umetne mase, katerih osnova je polimer, bodo v večji meri uporabljali tudi za odbijače. Do leta 1985 računajo, da bo imelo takšne odbijače 10 % vseh izdelanih avtomobilov in do leta 1990 še enkrat toliko. Uporaba plastičnih materialov bo v tem obdobju narasla iz 80 kg na avtomobil v letu 1978, na 115 kg v letu 1985 in na 135 kg v letu 1990.

Tudi uporaba aluminija v ameriški avtomobilski industriji se bo v tem obdobju močno povečala, leta 1980 – 50 kg na avtomobil, leta 1985 – 70 kg in leta 1990 – 90 kg. Pri tem bo večji del povečanja šel na račun aluminija in aluminijevih zlitin.

Poraba magnezija se bo povečala v primerjavi z letom 1980 leta 1985 za 100 % in leta 1990 za 200 %. V nasprotju s tem pa predvidevajo zmanjšanje porabe cinka s 14 kg na 9 kg v letu 1985 in na 7 kg v letu 1990 na avtomobil.

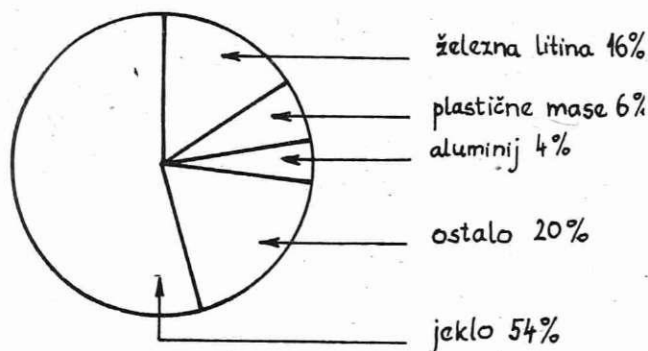

DIAGRAM ŠT. 1

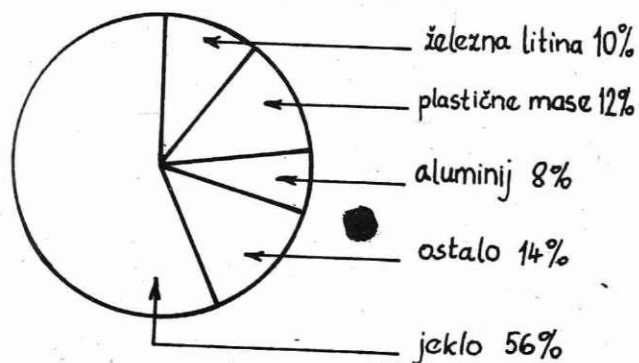

DIAGRAM ŠT. 3

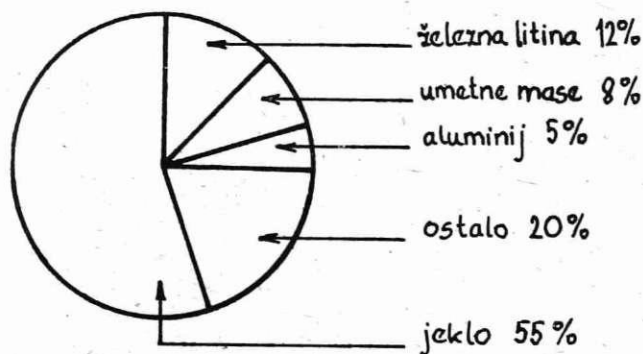

DIAGRAM ŠT. 2

SVETOVNA PROIZVODNJA JEKLA DO LETA 1985

Med železarskimi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s programi o gibanju svetovne železarske industrije v osemdesetih letih je tudi Tsutomu Kono, ki vodi inštitut za ekonomske raziskave največje japonske železarske družbe Nippon Steel Co. Objavljamo povzetek njegovih razpravljanj o svetovni železarski proizvodnji do leta 1985.

Kono predvideva, da bo svetovna ekonomska rast ostala na stiri odstotni letni stopnji in pri tem računa, da ne bo drastičnega zmanjšanja te rasti kot se je to zgodilo v letih 1974–1975.

V letu 1985 bo verjetno dosegla poraba surovega jekla raven okoli 900 milij. ton. To ustreza poprečni rasti za obdobje 1978–1985 okoli 3 %. Za države industrijsko razvitega zahodnega sveta računa v letu 1985 porabo 445 milij. ton surovega jekla, v socialističnih državah 320 milij. ton in v državah v razvoju 135 milij. ton, oziroma skupaj že omenjenih 900 milij. ton. Če pa bo v prihodnjih letih prišlo do močnejše recesije, potem je možno zmanjšanje na 850 milij. ton.

	Poraba surovega jekla v milij. ton		Poprečna rast proizvodnje v %		
	1978	1985	1960–73	1973–78	1978–85
Industrijsko razvite države	376	445	5,5	–2,9	2,4
Države v razvoju	91	135	8,2	8,9	5,8
Socialistične države	262	320	5,4	4,5	2,9
Skupaj	729	900	5,6	0,6	3,1

Posebno pozornost je posvetil porabi surovega jekla v državah v razvoju in socialističnih državah. Ob upoštevanju, da leto 1973 vzamemo za indeks 100, potem je bil dosežen leta 1978 v državah v razvoju indeks 153 in v socialističnih državah 124. Primerjava z industrijsko razviti državami pokaže samo indeks 86. Ta visoka rast porabe jekla v državah v razvoju je pogojena z visoko ekonomsko rastjo držav proizvajalk nafte in držav, ki se industrijsko razvijajo. Vendar bo ekonomska rast znižana na okoli 5,8 % in industrijski razvoj bo imel za posledico tudi zmanjšanje porabe jekla v prihodnjih petih letih. Tudi za socialistične države predvideva znižanje rasti porabe jekla na okoli 3 %.

Na drugi strani pa predvideva, da bo v tem obdobju rasla poraba jekla v industrijsko razviti državah z okoli 2,4 %, medtem ko bo letna ekonomska rast 3,8 %.

Danes je mogoče na tri načine izračunati železarske proizvodne zmogljivosti v svetu. To so nominalne zmogljivosti, efektivne zmogljivosti in proizvodna sposobnost. Kono je pri svojih izjavah uporabljal efektivno zmogljivost.

Proizvodna zmogljivost industrijsko razviti držav bo leta 1985 predvidoma dosegla 562 milij. ton, kar bo v primerjavi z današnjim stanjem zelo majhno povečanje. V nasprotju s tem pa bo proizvodna zmogljivost držav v razvoju narasla z 68 na 114 milij. ton, kar pomeni veliko povečanje in se ujema z njihovo željo in naporom, da bi se na področju preskrbe z železarskimi izdelki čim bolj osamosvojile.

	Efektivna zmogljivost, milij. ton	1978	1985
Industrijsko razvite države	560	512	
Države v razvoju	68	114	

Obe skupini bosta imeli proizvodno zmogljivost leta 1985 676 milij. ton surovega jekla in z ozirom na dosedanje izkušnje pri izkoriščanju teh zmogljivosti je v letu 1985 možno računati na proizvodnjo okoli 600 milij. ton. Skupna poraba surovega jekla je predvidena leta 1985 v višini 580 milij. ton (445 + 135 milij. ton). Če prštejemo k tej količini še 10 do 15 milij. ton za izvoz v socialistične države vidimo, da bosta poraba in proizvodnja surovega jekla v teh državah leta 1985 precej na isti ravni. To pomeni, da se bodo v prihodnjih letih sedanje presežene proizvodne zmogljivosti v industrijsko razviti državah zahodnega sveta postopno zmanjševale in leta 1985 jih skoraj ne bo več. Še več, zaradi določenih strukturnih sprememb, ki so po naftni krizi leta 1985 nastopile pri prodaji železarskih izdelkov se lahko zgodi, da bo zaradi premajhnih valjarskih zmogljivosti prišlo do pomanjkanja nekaterih specifičnih železarskih izdelkov.

Vendar se Kono ne strinja z mnenjem nekaterih strokovnjakov, da bi v svetovnem merilu že v letih 1981/1982 prišlo do težav pri preskrbi z železarskimi izdelki. Obstaja pa možnost, da se bo to zgodilo v nekaterih industrijsko razviti državah, kot so to na primer ZDA.

TOPOGRAFIJA VENERE

Osnova za to sliko so meritve z radarjem vesoljske sonde Pioneer-Venus. Kaže močno povzdignjene tri večje celinske mase planeta in sicer Istar Terra (zgoraj), Afrodita Terra (desno) in Beta Regio (levo). Venera in Zemlja sta skoraj enako veliki in iz tega sledi, da obsega Afrodita Terra približno polovico površine Afrike, medtem ko je Istar Terra mogoče primerjati z Avstralijo. Ob koncu ploščadi Istar Terre je vidno tudi gorovje Maxwell Montes, kjer je tudi najvišji vrh planeta visok 10.800 m. Najnižjo točko 2.900 m tvori dno grebenske doline na vzhodnem koncu Afrodita Terra.

O površini našega sosednjega planeta Venere ni bilo, kljub majhni razdalji med 42 in 258 milij. km, do razvija radarskih teleskopov nekaj let nazaj, nič znanega. Venera je namreč v višini okoli 60 km popolnoma prekrita z debelim in neprekinjenim slojem oblakov. Zato ni bilo mogoče teleskopsko ničesar ugotoviti o topografiji tega planeta. Radarsko astronomsko raziskave z zemlje so zelo drage in na ta način so lahko kartirali samo slab odstotek površine tega planeta.

Sele z vesoljsko sondo Pioneer-Venus 1, ki je v decembru leta 1978 prispeval eliptično tirnico 150 × 60.000 km Venere so dobili na razpolago opazovalno mesto, s katerega je bilo možno zajeti 93 % njene površine. Samo področja obeh tečajev sonda ni zajela. V celoti gledano je površina Venere sorazmerno gladka. Vendar obstajajo tudi velika gorovja, posebno vulkani, velik kanjon in brezštevili meteorski kraterji.

Primer Venere je 12.100 km (Zemlja 12.710 km) in kot ničelna raven je določena krogla s polmerom 6050 km. Največja razlika v višini se giblje med 2900 m pod in 10.800 m nad ravnino. Približno 60 % površine Venere obsega ogromna ravnina sestavljena iz gričevnatega terena. Sedanja višina te ravnine ustreza že omenjeni »ničelni ravnini«. Približno 16 % površine Venere leži pod to ravnino in 24 % nad njo. Večji del hribov leži samo nekaj sto metrov višje kot velika raven in samo 8 % Venere površine ustreza dejanskemu gorovju.

Hribovje se sestoji v glavnem iz dveh ločenih con iz lahkega granitnega materiala. Ena izmed teh »celin«, Terra Afrodita je približno tako velika, kot polovica Afrike, druga Terra Istar ima približno velikost Avstralije. Afrodita in Istar imata grobo, z mnogimi razpokami in prečnimi lomi, prepredeno topografijo. Nadaljni dve višinski področji sta Beta Regio z dvema velikima vulkanoma in močno razbrzdana, verjetno geološko zelo stara Alfa Regio.

VENERINA SKORJA

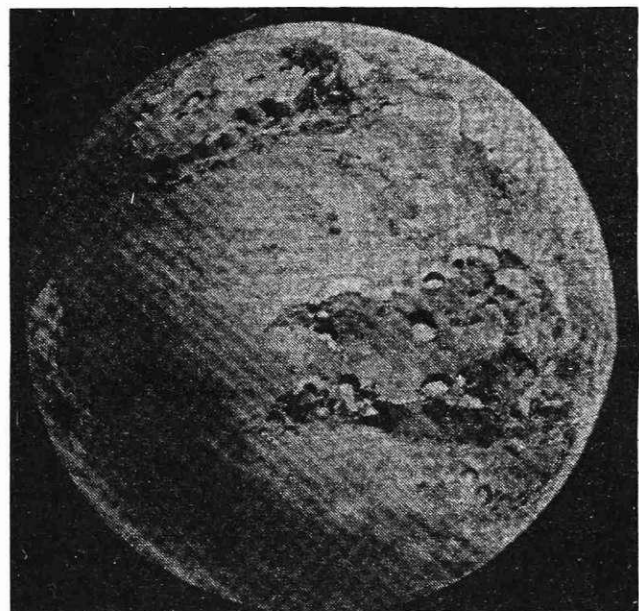
Venera ima trdno skorjo, sestavljeno iz bazaltnih kamenin, ki pokriva celotni planet in je precej bolj debela kot bazaltna skorja našega planeta. Iz tega razloga na Veneri ni nobene dejanske tektonike plošč. Na bazaltu leži sloj granitu podobnih kamenin. Ta tvori ogromno »celino«, ki obsega vsaj 84 % površine celotnega planeta. Že omenjena področja gorovij ležijo na tej »super celini«. Kaže, da ima Venera samo eno tektonsko ploščad in nobenih znakov ni, ki bi kazali na tektonsko podobo zemeljske, z njenimi oceanskimi formacijami grebenov in dolin.

Največji del površine Venere izgleda zelo star. Njena značilnost je veliko število meteoritnih kraterjev s premerom več kot 75 km. Verjetno obstaja še veliko število manjših kraterjev, ki jih zaradi omejenih možnosti radarska merila višin sonda Pioneer-Venus ni registrirala. Izguba lahko hlapljivih sestavin kot je voda, ogreje površino na okoli 500 stop. C. kakor tudi nastanek skorje so sledili pri Veneri v obdobju ene do dve milijardi let po kondenzaciji sončnega sistema. Pri Afroditi in Istar je možno da gre za sledi zadnjih tektonskih plošč, do katerih je prišlo pred doseganjem kritično strditvijo bazaltne skorje.

IŠTAR IN MAXWELL

Istar Terra se nahaja na zgornji polobli Venere in se sestoji iz visoke ploščadi z več gorskimi verigami. Na zahodu je Istar sorazmerno ploščat. To področje, imenovano Lakši Planum, se nahaja 3300 m nad ničelno ploščadjo in jo na zahodni in severni strani omejujejo gore Akna Montes oziroma Freya Montes. Istar leži približno na isti višini kot Tibet, je pa dvakrat večji. Središče Istar Terra je verjetno zelo ploščato in je lahko prekrito z iztoki lave. Rob te celine je sorazmerno strm.

Vzhodni del obsega obsežno gorovje, imenovano Maxwell Montes z vrhom visokim 10.800 m. Najvišja gorska veriga poteka v severozahodni – jugovzhodni smeri z iztekom proti vzhodu in zahodu. Radarski odmevi s področja gorovja so izredno močni, kar kaže na to, da so pokriti s prodrom in kamenjem premera najmanj 10 cm. Na vzhodu Maxwella se nahaja okrogla votlina črne izgleda s premerom okoli 100 km in s slabim odmevom. Verjetno gre pri tem za velik vulkanski krater. Dalje proti vzhodu je topografija preko 100 dolžinske stopnje zelo kompleksna in razbrzdana z gorami in dolinami.

AFRODITA, BETA IN ALFA

Afrodita, največje višavje Venere, leži skoraj natančno na ekvatorju. Površinsko približno ustreza severnemu delu Afrike, je 9600 km dolgo in poteka v zahodno-vzhodni smeri. Na obeh koncih so gorovja, zahodne dosežejo višino okoli 9000 m nad ničeno ravnino, vzhodna samo 4300 m. Teren je zelo zgrbančen in razbrzdani in ni nobenih vulkanov ali večjih otekav lave. Kaže, da je Afrodita starejša kot Istar.

Beta Regio se nahaja na 30 stopinj severne širine in se sestoji iz dveh velikih, drug poleg drugega stoječih vulkanov (Theria Mons na severu in Rhea Mons na jugu), ki sta ob vznožju skupaj dolga 2100 km in dosežeta višino 4000 m. Beta stoji očitno na področju, ki sega 40 stopinj severno do 50 stopinj južno in povezuje nadaljnja izolirana področja višavij, ki leže južno od Bete. Radarski odmevi področja Beta, ki so kazali na vulkanski bazalt, so potrdile tudi sovjetske sonde. Venera 9 in Venera 10 sta namreč vzhodno od Bete izmerili radioaktivnost, ki je značilna za bazalt.

Alfa Regio leži 1800 m nad ravnino velike ravnine na južni polobli in 6400 m zahodno od Afrodita Terra je izredno zgrbančen in vzporedni prelomi prepredajo celotno področje. Alfa Regio je v marsičem podoben zahodu ZDA.

VELIKA RAVNINA

Kot je bilo že omenjeno obstaja 60 % Venerine površine iz velike, gričevnate ravnine. Na tej površini je mogoče razpoznati velike okrogle, temne formacije z močno odbojno točko v sredini. Očitno gre pri tem za meteorske kraterje v centralnem gorovju. Največji izmed teh kraterjev ima premer 400 do 600 km, medtem ko so nekateri samo 200 do 700 m globoki.

Največja nižinska raven leži zahodno od Istar na 70 stopinj severne širine. Površinsko ustreza severnemu Atlantiku in ne kaže posebnih topografskih značilnosti. Kaže, da gre očitno za geološko mlado formacijo, ki je pokrita z izlivi bazalta.

Najnižja točka Venere – 2900 pod ničelnim nivojem – se nahaja v veliki dolini vzhodno od Afrodita Terra. Vzhodno se nahaja še vzporedno tekoča dolina, ki pa je manj globoka. Na Veneri sicer ni prave ploščate tektonike, vendar se te potapljače so doline, kjer priteka raztaljena magma iz notranjosti planeta, lahko primerjajo s podobnimi formacijami na Zemlji.

ZEMLJA

Že omenjena imena topografskih znamenitosti Venere še niso uradno potrjena, vendar so jih predlagali najpomembnejši sodelavci NASE na projektu Venera, v sodelovanju z mednarodnim astronomskim združenjem. Nadalnja važna področja Venere, ki jih bo treba imenovati naj bi dobila imena boginj najrazličnejših kultur. Manjša področja bi naj nosila imena mističnih ženskih oseb, medtem, ko bi naj pomembnejši kraterje imenovali po že umrlih slavni ženskah iz svetovne zgodovine.

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

PROBLEMATIKA EKONOMIJE ŽELEZARNE

Nadaljevanje

Posestvo Podvin, ki smo ga pridobili šele v letu 1951 je posedovalo 10,6 ha njiv, 10 ha travnikov ter nekaj vrtov in gozdov. Poslovanje na tem posestvu je bilo dobro, kar je razvidno iz polletne bilance 1951, ki so jo pripravili kot prilogi k prošnji za dodelitev obratnih sredstev.

Za zaključek svojega poročila je komisija pripravila in predlagala delavskemu svetu tele sklepe, ki jih je delavski svet potrdil:

— Na posestvu Razingar je treba privedi inventar v red, za kar je odgovoren upravnik ekonomije.

— Sporne točke inventarja na posestvu Robič je treba rešiti najkasneje do 1. oktobra 1951. (Poročilo je bilo pripravljeno znatno prej, kot pa je bila seja delavskega sveta.)

— Na posestvih je treba zaposlovati le takšne delavce, ki imajo do tega poklica veselje. Te delavce je treba tudi primerno nagraditi. Upravnik ekonomije pa mora pri tem voditi pravilno kadrovsko politiko.

— Gradnja stanovanjskih hiš na Plavžkem travniku naj se še prouči.

— Na posestvu Breg je treba zgraditi primerno gospodarsko poslopje, tako da bi bila zemlja dobro pognojena in pravilno izkoriščena.

— Upravnik ekonomije mora biti strokovnjak, ki bo znal dobro izvajati zadane naloge. To bi bilo jamstvo boljše življenjskega standarda vseh zaposlenih v Železarni.

— Upravnik ekonomije mora dati do 15. septembra 1951 vso potrebno dokumentacijo o zasilmem zakolu 160 prašičev.

Kaj vse je ekonomija Železarne nudila službi delavske prekrbe (DUR-om) je razvidno iz naslednjega izveštaja obračuna razlik v cenah za napačno zaračunane artikle: 5 kg kolerabe, 122 kg česna, 45 kg bazilike, 3 kg graha za seme, 12 kg jabolka, 640 kg rži, 50 kg slanine, 12 kg sliv, 106 kg koruzne moke, 78 kg zelene, 3412 kg rdeče pese, 240 kg stročjega fižola, 400 kg ržene moke, 9476 kg zelja, 4049 kg paradižnika, 955 kg korenja, 323 kg paprike, 8348 kg kumar, 66 kg salame, 4 kg surovega masla, 1400 kom. sadik solate, 10 kg pšenične moke, 25 kg mladega prašička, 630 kg čebule, 37 kg majarona, 15 kg skute, 472 kg kruha, 33 kg redkvic, 39 kg radiča, 4045 kg endivije, 2707 kg solate, 120 kg jesprenja, 358 kg fižola, 49.168 kg krompirja, 1236 kg peteršilja, 6648 litrov mleka, 2426 kom. jajc, 98 kg ovčjega mesa, 2355 govejega mesa, 1261 telečjega mesa in 5582 svinjskega mesa.

SODELOVANJE Z ORGANI SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Po izkazanih rezultatih devetmesečnega poslovnega poročila, ki ga je delavski svet obravnaval na seji 20. novembra 1967, je bilo stanje tistega leta zelo resno. Železarna ni razpolagala z zadostnimi količinami zalog in reprodukcijskega materiala, ki so se ponekod zmanjšale že na kritično mejo. Po drugi strani pa je primanjkovalo tudi naročil za zadnje četrtletje, tako da so predvidevali v drugi polovici decembra obratovanje po naročilih za 1. četrtletje naslednjega leta. Ekonomičnost Železarne je bila v primerjavi z enakim obdobjem minulega leta 96,7 %, rentabilnost pa le 66,2 %. Od izgube smo se reševali le z ukrepi, s katerimi smo nekatere obveznosti odložili na kasnejši čas oziroma leta.

Takšno stanje Železarne je spodbudilo tudi zbor delovnih skupnosti skupščine občine Jesenice, da je stanje v Železarni obravnaval na seji 19. septembra 1967 in na tej seji sprejel priporočila, ki so se nanašala na notranje ukrepe za izboljšanje rezultatov poslovanja in ekonomskega položaja Železarne. Zbor delovnih skupnosti je namreč menil, da je gospodarska reforma (sprejeta v drugi polovici leta 1965), ki je bila značilna po visoki stopnji deatizacije, poudarjala podjetja kot osnovne nosilce enostavne in razširjene reprodukcije, pa je zato bilo treba večji del problemov reševati le z notranjimi ukrepi.

Po presoji rezultatov, ki jih je Železarna dosegla že v I. polletju in ob analizi problemov ter pogojev gospodarjenja v II. polletju, je zbor delovnih skupnosti ugotovil, da so tudi sistemske rešitve in ukrepi tekoče ekonomske politike odločilno vplivali na rezultate poslovanja. Zato je zbor posredoval višjim predstavniškim, političnim izvršnim in upravnim organom svoja stališča do tistih zunanjih faktorjev, ki so negativno vplivali na gospodarjenje in ekonomski položaj železarne.

PRIPOROČILA ZBORA DELOVNIH SKUPNOSTI

1. Proizvodni program podjetja je bilo treba bolj dinamično prilagoditi potrebam tržnega gospodarstva. Za uspešno izvajanje tega ukrepa oziroma poslovne politike, ki je slonela na tržnih zahtevah je bilo nujno treba doseči maksimalno koordinacijo vseh dejavnikov gospodarjenja znotraj podjetja.

2. Planiranje in programiranje proizvodnje je glede na dotedanje tržne razmere imelo nekatere posebnosti, ki tedanjim tržnim razmeram niso več ustrezale. Zato je bilo treba na tem področju uvesti določene nove kvalitete, predvsem pa konkretno tržno raziskavo.

3. Proizvodni program podjetja v I. polletju kupcem ni zagotovil točnih dobavnih rokov, zaradi česar je prišlo tudi do storniranja zelo pomembnih naročil. Točen dobavni rok sprejete naročila je bil za Železarno nova kvaliteta pri planiranju proizvodov in jo je bilo treba strokito upoštevati.

4. Hitrejšo realizacijo proizvodov Železarne so ovirale tudi upravičene reklamacije kupcev na račun neustreznih kvalit, dimenzij, zamenjav in podobno. Zato je bilo treba izvesti v najkrajšem možnem času takšno organizacijo dela, ki bi onemogočila neodgovorno izvajanje nalog, ležernost in neupoštevanje dogovorjenih in z naročilom definiranih pogojev prodaje. To je pomenilo, da je bilo treba primerno tedanjim ugodnim nabavnim možnostim kupcev železarskih proizvodov, konkretno precizirati naloge in odgovornosti vseh dejavnikov kupoprodajnega procesa od naročila do realizacije.

5. Za poslovanje Železarne v I. polletju tistega leta je bila značilna visoka nelikvidnost. Poglavitni vzrok nelikvidnosti je bila zelo visoka vezava obratnih sredstev v terjatvah do kupcev, v zalogah nedovršene proizvodnje in v zalogah gotovih izdelkov. Glede na restriktivno kreditno politiko in zelo nizko interno akumulacijo, je moralo zboljšanje likvidnosti podjetja sloneti prav na zmanjšanju terjatev do kupcev ter omejevanju zalog.

6. Ugotovljeno je bilo, da je bil eden najbolj vplivnih ukrepov reforme na strukturo celotnega dohodka Železarne sprememba v primarni delitvi oziroma vpliv sprememb odnosov v cenah reprovromateriala in uslugah, ki jih je koristila črna metalurgija. Ostrejšje pogoje oblikovanja dohodka, ki so bili posledica teh ukrepov je bilo treba iskati le v zmanjšanju neupravičenih materialnih stroškov, ki so bili posledica notranjih pomanjklivosti.

Prav tako je bilo ugotovljeno, da amortizacija in investicijsko vzdrževanje nista bistveno spremenila delitvenega razmerja celotnega dohodka po reformi. Glede na to in da so osebni

dohodki naraščali na škodo akumulacije podjetja so smatrali, da je bil sklep delavskega sveta z dne 25. avgusta 1967 o znižanju amortizacije, ekonomsko neupravičen. Če namreč podjetje zmanjša amortizacijo, pride do porabe obstoječe substance proizvodnih sredstev oziroma ni možna niti enostavna reprodukcija.

Razen čistih materialnih stroškov so bili še drugi stroški, ki so tudi zelo negativno vplivali na dohodek podjetja. Ker so bili ti stroški predvsem odvisni od samega podjetja, jih je moral sektor za ekonomiko podrobno analizirati in ugotoviti vzroke ter upravičenost.

7. V I. polovici tistega leta je v primerjavi s istim obdobjem preteklega leta prišlo do precejšnjega disproporca v notranji delitvi dohodka podjetja. Bruto osebni dohodki so namreč povečali svoj delež v dohodku podjetja od 68,4 na 90,3 %. Nasprotno osebni dohodek pa se je interna akumulacija zmanjšala kar za 82,6 %. Nivo osebnih dohodkov v Železarni je bil glede na splošno pomembnost in težke pogoje dela dokaj nizek, pa vendar je naraščal izključno na škodo akumulacije. Porast povprečnih osebnih dohodkov za 11,6 % je bil v nasprotju s padcem ekonomičnosti poslovanja za 5 % oziroma s padcem rentabilnosti poslovanja za 38 %. Porast osebnih dohodkov je pravzaprav slonel še na tržno in družbeno nepriznani produktivnosti dela. Produktivnost dela, izražena na osnovi skupne proizvodnje ovrđnotene z enakimi cenami v obeh polletjih je namreč porasla za 21 %, toda eksterna realizacija je porasla le za 0,2 %, kar pomeni, da povečana proizvodnja še ni imela tržno in družbeno potrđitve. Pravilnost te ugotovitve so potrjevale tudi zelo visoke zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih proizvodov. Če so ugotovili, da je imelo podjetje tisto leto obveznosti do odplačila anuitet za gospodarske investicije nekaj prek 5 milijonov dinarjev, da je po zaključnem računu za leto 1966 izločilo iz akumulacije v obratna sredstva le milijon dinarjev in da je podjetju močno primanjkovalo obratnih sredstev, potem so lahko sklepali, kakšna bi morala biti notranja delitev dohodka podjetja.

Opozorili so še na dva zelo značilna pojava:

Prvič, se je v podjetju zelo veliko govorilo o 80 % plačah. Menili so, da v našem dohodkovnem sistemu in principu nagrajevanja po delu ni 80 ali 150 % plače, marveč je osebni dohodek, ki je ustrezen družbeno priznanemu delu skozi realizacijo na tržišču oziroma ustrezen poslovnemu uspehu podjetja.

Drugič, v poslovnem poročilu za I. polletje je bilo zapisano: »Zelo karakterističen pojav v sistemu nagrajevanja, se v I. polletju, prvič od leta 1962, ponovno uvaža administrativna omejitev izplačila formiranih osebnih dohodkov itn.« Niso vedeli, kakšna je bila podlaga za takšno uradno in strokovno ugotovitev, bilo pa je znano, da nobenih administrativnih ukrepov ni bilo. Vse ukrepe so sprejemali samoupravni organi podjetja prilagajajo osebni dohodek doseženim poslovnim rezultatom.

8. Zaradi zmanjšanja obsega proizvodnje je podjetje skrajšalo delovni čas na 42 ur tedensko. Menili so, da je bil ta ukrep upravičen in potreben. Obrati pa, ki so imeli zadosti naročil, bi morali organizirati maksimalno večizmensko delo ali pa še vedno delati 48 ur na teden. Tudi za dinamično razporejanje in prekvalifikacijo delavcev so menili, da je pravilno, vendar mora biti v skladu s sprejetimi pravilniki. Glede na te ukrepe, je bilo nujno zelo visoko nadurno delo skržiti na minimum. Zhor je tudi priporočil, da v podjetju čimprej napravijo realne normative delavcev.

9. Za izboljšanje ekonomskega položaja podjetja je bilo treba pospešiti prizadevanja, da se podjetje čimprej vključi v mednarodno delitev dela s plasmajem proizvodov višje stopnje finalizacije na zunanja tržišča. Temu primerno je bilo treba temeljito proučiti zunanja tržišča.

10. Pri zaostrevanju tehnološke discipline in pri reševanju drugih prisotnih problemov je zbor delovnih skupnosti skupščine občine Jesenice priporočil samoupravnim organom podjetja, da naj ne ugotavljajo le dejanskega stanja, temveč naj ukrepajo in to na vseh nivojih.

11. Opozorili so tudi, da so sklepi skupne seje občinskega komiteja in komiteja Železarne, ki so v preteklem letu obravnavali formiranje celotnega dohodka, organizacijo dela, kadrovanje in samoupravljanje še vedno aktualni in jih je zbor v celoti podpiral.

Stališča, ki jih je zbor delovnih skupnosti skupščine občine posredoval v zvezi s stanjem v Železarni višjim predstavnikom, politično izvršnim in upravnim organom pa so bila naslednja:

1. Ob uveljavljanju gospodarske reforme je bila s korekcijami cen surovinam in reprodukcijskim materialom bistveno zboljšana akumulativnost surovinskih in bazičnih gospodarskih dejavnosti. Zbor je ugotovil, da so bili zaradi ekonomske neustreznosti akumulacije, kot posledica administrativnega vodenja gospodarstva, ukrepi na tem področju nujni, vendar pa so menili, da so nekatere cene teh dejavnosti pa le previsoko postavljene v primerjavi s cenami proizvodov črne metalurgije. Na podlagi teh ugotovitev je zbor zavzel stališče, da je treba disproporce na tem področju uravnati in ustvariti enake pogoje poslovanja vsem gospodarskim vejam in panogam.

2. Zelo vpliven dejavnik na gospodarjenje Železarne v reformnem obdobju so stroški prevoza (železnica). Na tem področju je prišlo do negativnih odstopanj, ki zlasti škodujejo uresničevanju sprejetih v črni metalurgiji. Priporočili so, da bi ta problem rešili na podlagi izhodišč podanih v reformi.

3. Delitev neto produkta med družbo in podjetjem se je po reformi spremenila v korist podjetja. Delež podjetja v neto produktu se je povečal od 54,4 %, kolikor je znašal pred reformo na 68,2 % v I. polletju 1966 in na 59,8 % v I. polletju 1967. Delitev se je sicer spremenila v korist podjetja, vendar so bile v letu 1967 obremenitve z družbenimi obveznostmi precej večje. Pri tem so precej povečali svoj delež v neto produktu obresti na kredite (od 5,4 na 6,4 %), zavarovalne premije (od 1,3 na 2,5 %), obresti od poslovnega sklada (od 4,8 na 6,0 %), vodni prispevek (od 0,9 na 1,3 %) ter prispevki iz osebnih dohodkov in osebnih dohodkov izločenih po periodičnem obračunu (od 16,9 na 21,4 %). Zbor je priporočil, da se učinkovitejše in hitrejšje rešijo odprti problemi delitve in ustrezno načelom reforme o razširjeni reprodukciji v gospodarstvu.

4. Ugotovili so, da liberalizacija uvoza na sploh, pa tudi uvoza železarskih proizvodov lahko pozitivno in koristno deluje na ekonomičnost poslovanja našega gospodarstva, na stabilizacijo trga ter na cene v primerih, če je povpraševanje močno nad ponudbo. Toda intervencijski uvoz železarskih proizvodov v tistem letu, ki je imel še nizko carinsko zaščito in precejšnje ugodnosti pri uvozu iz vzhoda, je postavil v neenak položaj našo črno metalurgijo, kar pa ni bilo v skladu z reformo.

5. Ocenili so, da je neorganiziran in nekoordiniran uvoz zelo škodljiv za razvoj črne metalurgije pri nas in priporočili korekcijo takšnega uvoza (ustrezne carine, odprava uvoznih olajšav in podobno). Menili so, da bi bilo treba stališča okrog teh vprašanj zelo jasno določiti, kajti ti problemi povzročajo poleg materialnih tudi družbeno politične konflikte, ti pa so se potem odražali v težavah pri uresničevanju ciljev reforme.

6. Takratni ekonomski položaj Železarne je bil precej odvisen tudi od rekonstrukcije podjetja in sicer:

— zato ker se je I. faza rekonstrukcije časovno precej podaljšala in

— zato ker je podjetje pri izvajanju rekonstrukcije bilo močno obremenjeno z interkalarnimi obrestmi in provizijo bank ter s carinami za uvozno opremo.

Interkalarne obresti in provizija bank so znašale od začetka rekonstrukcije (leta 1962) do I. polletja tistega leta 70 milijonov dinarjev (novih sevedal, carina na uvozno opremo pa približno 54 milijonov dinarjev). Tako visoke dajatve so zelo negativno vplivale na izvajanje modernizacije podjetja, zato je zbor priporočil tudi na tem področju potrebne popravke.

7. Zbor delovnih skupnosti skupščine občine Jesenice je zlasti priporočil pristojnim organom, da pri kreiranju uvozno izvozne politike za železarske proizvode skrbno proučijo režim

na področju tržišča z metalurškimi proizvodi, da zaostrijo »antidumpinske« ukrepe in izenačijo kreditne možnosti domače industrije z inozemsko.

PROSLAVA OB 20-LETNICI VSTAJE

Na dan republike 29. novembra 1961 je imel delavski svet Železarne svečano sejo ob 8. uri v dvorani pri Jeleni. Slavnostni govornik je bil takratni predsednik delavskega sveta Železarne Zdravko Črv, zbrane pa je v imenu uprave podjetja pozdravil tehnični direktor.

Po zaključeni svečani seji delavskega sveta Železarne se je proslava nadaljevala v novi hali valjarne žice na Beli ob prisotnosti visokih predstavnikov družbenopolitičnega življenja občine, okraja in republike na čelu s Francem Leskoškom-Luko. Slovesnost na Beli je odprl predsednik delavskega sveta Železarne, ki je tudi pozdravil zbrane goste, delavce Železarne in občane. Slavnostni govor na Beli pa je podal takratni predsednik ObLO France Treven. V kulturnem programu so izvajali Rdečo kantato, pesnitev Mihe Klinarja, ki jo je uglasbil Radovan Gobec, ki je tudi dirigiral mešanemu pevskemu zboru in pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev. V veličastnem pevskem zboru so sodelovali pevci in pevke iz domačih vseh pevskih zborov v naši občini. Po tej svečanosti so si občani lahko ogledali obrate naše železarne in nekatere razstave, ki so bili prav tako posvečeni jubilejnemu letu 20 let vstaje narodov Jugoslavije.

Povzemamo nekaj misli iz slavnostnih govorov.

Predsednik delavskega sveta Železarne je v svojem govoru na svečani seji delavskega sveta pri Jeleni povedal, da je dosti znamenitih datumov posejanih v dolgi, naporni poti zgodovine jugoslovanskih narodov. Ohranili so se kot spomini na neštete grozote, ki so se dogajale v deželi. Izmed vseh pa po svojem zgodovinskem značaju izstopa 29. november 1943. Staro bosensko mesto Jajce na Vrbasu je takrat postalo slavno in simbol — mejnik v naši zgodovini. Delegati iz vseh naših republik so v težkih pohodih in borbah prispeli v ta osvobodjeni del naše okupirane domovine z željo, da dajo svoj glas in pristank svojih narodov pri urejanju odnosov ter ustanavljanju nove države — države delovnih in progresivnih ljudi — naše Federativne republike Jugoslavije. To so bili borci in politiki, ki so z uporom proti okupatorju dokazali, da jim gre za dobrobit naših narodov, bodoči napredek pa edini cilj in življenjska naloga. Ravno ti so bili najbolj poklicani, da v imenu naroda pod vodstvom partije in njenega vodje maršala Tita sprejmejo zgodovinski sklep o ustanovitvi Federativne republike Jugoslavije. Zato imenujemo ta dan rojstvo nove Jugoslavije.

Prve obletnice dneva republike so minevale v težkih borbah narodov za dokončno osvoboditev. Obletnica v prvem letu težko priborjene svobode pa je minila v brezmejnem veselju, sreči in zavesti, da smo na svoji zemlji svoji gospodarji.

Vsako leto ob prazniku republike prikazujemo vsem doma in v svetu uspehe, ki jih dosegamo in tudi naloge, ki si jih zadajamo za našo bližnjo in daljno prihodnost.

Od tistega dne pa do 1961. leta smo dosegli ogromne uspehe. Postavili smo si močno industrijo — bazično in predelovalno, postavili smo mnogo elektrarn, zajezili reke, odkrili rudnike, zgradili nova mesta, nove ceste in železniške proge. Torej skratka rečeno: delamo in zboljšujemo.

Se mnogo več smo naredili. Zgradili smo novega človeka, samozavestnega, borbena in polnega poleta. Delovni človek si je priboril pravice in dolžnosti, da sam upravlja s tovarnimi in podjetji. Torej sam deli sredstva in najbolj pošteno gospodari z njimi. Te ogromne pravice, ki jih delovnemu ljudstvu lahko da država takšne ureditve kot je naša, so največja pridobitev in zaklad, ki je neizčrpen in kaže iz dneva v dan boljše uspehe.

Ob dnevu republike se moramo spomniti vsega tega. Moramo se spomniti na vse težave, odpovedovanja in žrtve, moramo počastiti spomin vseh, ki so dali življenja za uresničitev naših ciljev.

Na ta dan se spominjamo vseh pridobitev, ki jih imamo in nam omogočajo da je naš položaj v domovini in zunaj nje vsak dan boljši za nas vse. Ne smemo zapirati oči pred uspehi, ki smo jih dosegli v medsebojnem razumevanju težav med republikami. Stoletna zaostalost nekaterih predelov Jugoslavije se le ob pomoči bolj razvitih republik skokoma menja. V predelih, kjer so nekdanji vladali stari odnosi, rastejo danes tovarne in moderna naselja, bolnišnice in šole. Gospodarska moč skupnosti raste, zavest ljudi, da nekaj pomenijo pa daje celotnemu razvoju svojstven odnos in vrednost. Ugled države raste zaradi miroljubne politike našega vodstva in pravičnih odnosov do vseh pošteno mislečih ljudi v svetu.

V takratnem jubilejnem letu, ko je naše ljudstvo slavilo 20. obletnico vstaje je bilo prav, da smo pogledali na kratko razvoj tudi našega podjetja, predvsem pa delavskega samoupravljanja. Saj to je tudi razvoj tako naše železarne kot delavskega samoupravljanja, revolucionarna poteza graditve socializma in socialistične družbene ureditve. Naš kolektiv, naš delavec je v tem vedno sodeloval z vsem svojim telesom, z vsem svojim znanjem in pridnimi rokami. Kar smo delali smo delali za sebe, za našo boljše bodočnost. Porok temu pa je bila pot, po kateri je krenilo naše ljudstvo po zgodovinskih odločitvah drugega zasedanja AVNOJ.

Takoj po osvoboditvi naše dežele Železarna sicer ni bila porušena in je osnova za naše delo in razvoj že obstajala. Vendar je bil strojni park, ki smo ga nasledili od prejšnjih gospodarjev — kapitalistov zastarel in skoraj docela izrabljen. Zato smo se najprej lotili obnove tega, ker smo se zavedali, da bomo le tako lahko pridali naš večji delež izgradnji porušene domovine.

V obdobju petletnih načrtov izgradnje bazne industrije, ki jo v naši deželi po osvoboditvi skorajda ni bilo, smo morali prispevati velik delež. Kolektiv je to razumel, saj smo bili takrat največje podjetje črne metalurgije v Jugoslaviji in smo z našimi proizvodi pokrivali 55 % celotne proizvodnje črne metalurgije.

Uspešno smo opravili naloge, ki jih je pred kolektiv postavil petletni načrt izgradnje težke industrije. Postavili smo valjarne debele pločevine, v kateri smo predvsem proizvajali kotlovsko in ladijsko pločevino. Skoraj ni mostu ali železne konstrukcije v naši deželi, da ne bi bil iz našega železa in naše pločevine, skoraj v vseh hidrocentralah zgrajenih v tem obdobju so visokotlačni vodi iz našega železa in naše pločevine, skoraj vse ladje, ki plovejo pod našo zastavo po vseh oceanih sveta so iz našega železa in naše pločevine.

Proizvajali smo in gradili. To je bil izreden napor, ki ga je naš delavec premagal in danes smo to na ponosni. Zaostala agrarna dežela, eksploatirana do zadnjega kosčka, tako od tujih kot domačih kapitalistov, buržoazije in veleposrednikov, je sedaj postala industrijsko razvita dežela. Lahko trdimo, da ni dežele na svetu, ki bi tako smelo in s takšnim tempom preobrnila strukturo dežele, kot smo to napravili pri nas. In prav zaradi tega smo lahko ponosni, saj smo k temu prispevali zelo veliko — postavili smo temelje vsej tej graditvi.

Tempo obnavljanja Železarne in graditve novih objektov se je še bolj pospešilo po letu 1950, ko je zvezna ljudska skupščina sprejela temeljni zakon o delavskem samoupravljanju.

Železarna z vsemi svojimi obrati in objekti je postala last celotne družbe, naš kolektiv pa jo je dobil, da bi z njo upravljal. Resno smo se zavedali te pridobitve in odgovornosti do družbe ko smo prevzeli tovarno. Takoj smo začeli razmišljati o modernizaciji Železarne in o rekonstrukciji nekaterih objektov z namenom, da povečamo in zboljšamo proizvodnjo.

V teh letih smo zgradili coveperje, prazilne peti, strojnice za turbotrila in merilno postajo, napravili smo podaljšek hale za jeklaro, dve SM peči, žičnico Becker v valjarni žice, kotlovnico, 32-tonski parni kotel. Zgradili smo industrijski vodovod in plinovod, elektrificirali težke proge, modernizirali obrat tanke pločevine, modernizirali smo predelovalne obrate in jih postavili v nove industrijske hale. Postavili smo oddelek PMO, turbine, MAN in AEG, krožno peč Ignis v valjarni debele pločevine, quarto ogrodje, Siemens napravo za Elira žico, oddelek za toplotno obdelavo, višinski rezervoar in še vrsto drugih manjših naprav.

Za vse te novogradnje je moral kolektiv poleg raznih kreditov prispevati tudi precejšen del lastnih sredstev. Vlaganja niso bila zmanjšana, saj smo jih vlagali v takšne objekte, ki so dvignili kvaliteto naše proizvodnje. Mi pa smo glede na oddaljenost surovinske baze morali energično v premik v kvaliteto, če smo hoteli, da se naše podjetje razvija in doseže potrebno mesto v črni metalurgiji.

Poleg vlaganj v nove naprave in v nove objekte, smo nenehno izboljševali organizacijo dela in uvajali nove proizvode. Povečali smo produktivnost dela iz leta v leto in samo v zadnjih letih smo podvojili vrednost blagovne proizvodnje, ki je znašala leta 1950 15 milijard dinarjev na 30 milijard dinarjev, kolikor je znašala ob koncu leta 1959. Tudi realizacija blagovne proizvodnje na enega zaposlenega se je podvojila, saj je znašala leta 1950 2.410.000.— dinarjev, leta 1959 pa 4.550.000.— dinarjev.

Zaradi teh uspehov, ki smo jih do tedaj dosegli, smo v istem letu sklenili, da našo železarno rekonstruiramo in obnovimo. Zavedali smo se, da bomo morali veliko delati, da ne bo lahko proizvajati in obnavljati, pa kljub temu smo verovali v uspeh, saj je bil naš kolektiv sposoben storiti velika dela. V rekonstrukcijo Železarn bi morali v desetih letih vložiti veliko sredstev. Od približno 40 milijard, kolikor bi skupaj s povečanjem obratovnih sredstev veljala rekonstrukcija, bi iz lastnih sredstev morali veliko prispevati. Kolektiv se je tega zavedal, zavedal pa se je tudi tega, da bomo, če bomo rekonstrukcijo uspešno dokončali, dosegli zelo lepe rezultate: realizacijo bi povečali s 32 milijard na 61 milijard dinarjev, poslovne stroške s 20 milijard na 32 milijard dinarjev, dohodek s 10 milijard na 26 milijard dinarjev, narodni dohodek s 13 milijard na 32 milijard dinarjev, prispevek iz dohodka s 5 milijard na 17 milijard dinarjev, čisti dohodek s 4 milijard na 9 milijard dinarjev.

Kakor smo do tedaj smelo sprejemali sklepe o rekonstrukcijah in obnovi podjetja, tako smo z zaupanjem v kolektiv razvijali delavsko samoupravljanje. Leta 1950, ko smo izvolili prvi delavski svet, pridobitev revolucije, rezultat pravilne poti v izgradnji socializma v naši deželi, rezultat razvoja socialističnih družbenoekonomskih odnosov, so zahodna reakcija kakor vzhodna birokracija zagotavljali, da je to vse skupaj navadna papirna deklaracija, ki se bo podrla pri prvem potresu. Dejstva pa so govorila drugače. Delavsko samoupravljanje se pri nas ni podrla ampak se je razvijalo in krepilo. Iskali smo novih popolnejših oblik delovanja organov samoupravljanja in v tem delu je naš kolektiv vedno prednjačil. Že leta 1953 smo delavsko samoupravljanje decentralizirali, čeprav smo pri tem napravili nekaj napak, nismo doživeli neuspeha, ampak smo iz vsega izlekli toliko izkušenj in analiz, da smo 1959. leta decentralizacijo izvedli mnogo bolj konkretno, utemeljeno in z ekonomsko podlago. Ustanovitev 31 ekonomskih enot, 31 zborov proizvajalcev, 20 delavskih svetov in 11 upravnih odborov že kaže uspehe, ki jih bomo nedvomno dosegli, ko se bodo ti novo ustanovljeni organi okrepili in našli pravo mesto in sodelovanje v celotni ekonomski politiki podjetja.

Široke pristojnosti, ki so jih imele ekonomske enote in njihovi organi samoupravljanja ter pristojnosti, ki jih bodo ekonomske enote dobile z novim pravilnikom o delitvi čistega dohodka govorijo, da je takrat v Železarni vsak posamezen neposredni proizvajalec tudi upravitelj. Če bomo pravilno razvijali in krepili te organe, angažirali v tem delu kolektiv s sodelovanjem vseh družbenopolitičnih organizacij bomo sprostili proizvodne sile v podjetju do takšne stopnje, da bo tempo graditve socializma in socialističnega družbenega sistema še mnogo hitrejši.

V pozdravnem nagovoru, ki ga je v imenu uprave podjetja podal tehnični direktor, je povedal, da odobreni investicijski program za naslednje obdobje predvideva rekonstrukcijo, ki je imela tele cilje:

- povečanje proizvodnje groblja od 130.000 na 200.000 ton,
- povečanje proizvodnje surovega jekla od 330.000 na 475.000 ton,
- povečanje blagovne proizvodnje od 240.000 na 350.000 ton,
- povečanje produktivnosti dela za 50 %
- povečanje realizacije za 85 %
- povečanje deviznega efekta za 24 milijonov dolarjev letno.

- zboljšanje delovnih pogojev na delovnih mestih,
- zmanjšanje onesnaženja odpadnih voda in
- zmanjšanje onesnaženja zraka v železarni in tudi v mestu Jesenice.

Da bi uresničili našete cilje so predvidevali naslednja glavna dela in rekonstrukcije:

Modernizacija načina nalaganja in prevoza apnenca, izgradnja nove apnenice, izgradnja nove priprave rude, povečanje premera obeh plavžev od 3,3 na 4,2 m, izgradnja dodatnega kauperja in povišanje obstoječih, namesto starih SM peči izgradnja dveh novih po 150 ton kapacitete, novo racionalizacijo v livni jami, kjer bi začeli z vlivanjem v kokile na livnih vozovih, ki bi jih potem še vroče prepejali v valjarne. S tem bi surovinski del proizvodnje zaključili, namesto 7 SM peči bi imeli le 4; ki pa bi dajale 50 % večjo proizvodnjo, produktivnost pa bi se povečala za 100 %.

Rekonstrukcija je predvidevala tudi nabavo nove elektropeči s priključno vrednostjo 18.000 KVA, premer pa 5,4 m. Največja investicija je bila predvidena z izgradnjo bluminga, ki bi iz 5 do 8 tonskih ingotov valjal slabe in gredice za potrebe valjarne trakov, valjarne debele pločevine in starih lahkih prog. Nova valjarna bi bila najmodernejšega tipa in projektirana v takšni kombinaciji, da bi bila polno izkoriščena.

Predsednik skupščine občine pa je v svojem govoru naštel najpomembnejše objekte, ki so bili dograjeni tistega leta in sicer: dograjenih je bilo 300 stanovanj, v gradnji pa je bilo še 230 stanovanj, kar je bila največja tovrstna investicija v dotokratni zgodovini Jesenic. Elektrificirana je bila Zgornja Radovna, kot zadnja vas v naši občini, dograjeno je kopalnice v Ukovi, dograjene so garaže podjetja AVTOSERVIS. Nov vodovod na Kočni je že služil namenu, prav tako vodovod na Hrušici. Dograjena je kanalizacija v Kranjski gori, čista skozi Jesenice pa rekonstruirana. V Kranjski gori je dograjen motel, tri nove vlečnice, zdravstveni dom in dom na Vitrancu. Pričeli pa so že z nekaterimi pomembnimi gradnjami. Tako se je začel graditi novi most čez Savo na Javorniku, zdravstveni dom na Jesenicah, pričela pa naj bi se tudi gradnja nove stavbe za sodišče in dom občinske ljudske skupščine.

Za negospodarske investicije je bilo vloženih preko 700 milijonov dinarjev, za stanovanjsko gradnjo pa preko 500 milijonov dinarjev.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Bela Miha Sajovic, je 10. novembra sklical 16. redno sejo. Najprej so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje, ki ga je podal vodja TOZD — Aleksander Ježerski in ugotovili so, da so vsi sklepi izvršeni, posredovan pa je bil tudi odgovor asistenta za delovne naprave v zvezi s problemi popravil strehe na hladni valjarni, problema s paro, popravil garderobnih omari in popravila Signoda povezovalnega stroja.

V nadaljevanju je delavski svet obravnaval pritožbo Vojka Bernarda na sklep odbora za delovna razmerja, s katerim je 28. oktobra razporedil na objavljene delovne naloge v glasilu Železar »programer za valjanje« Marjana Kramarja. V pritožbi imenovani navaja, da že skoraj dve leti opravlja navedene delovne naloge, na katere ga je odbor za delovna razmerja razporedil za določen čas ob odhodu delavca na službenje vojaškega rokla. Tov. Bernard v svoji pritožbi poudarja, da je bil v tem času usposobljen za samostojno delo na delovnih nalogah programer za valjanje, kar je določeno tudi v popisu delovnih nalog in meni, da odbor ni bil seznanjen z mnenjem vodja priprave dela o njegovem delu.

Kadrovik Oton Pestotnik je prisotnim pojasnil, kako je odbor odločil o navedenem primeru. V lanskem letu je v JLA odšel Miro Eržen, ki je opravljal delovne naloge programer za valjanje, na izpraznjeno mesto pa je bil imenovan Vojko Bernard za določen čas oz. do vrnitve delavca iz JLA. Ker se je Eržen zaposlil v drugi TOZD je odbor na seji sprejel sklep, da se te delovne naloge objavijo v glasilu Železar. Odbor je z glasovanjem odločil za Marjana Kramarja in sicer je zanj glasovalo šest delegatov eden pa je bil proti.

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Branko Banko je bil mnenja, da je odbor deloval v skladu z zakonom in pravilnikom o medsebojnih delovnih razmerjih, vendar naj odbor poda razlago na podlagi česa se je odločil za imenovanje.

Predsednik odbora za delovna razmerja je pojasnil, da sta oba kandidata izpolnjevala pogoje navedene v objavi in se je odbor z glasovanjem odločil za Marjana Kramarja.

Vodja TOZD je prisotne seznanil s stališčem vodstva, ki je o tem razpravljalo na svoji seji. Vodstvo se je odločilo za dva kandidata in sicer za Kramarja in Bernarda, brez prednosti za katerega koli in je kot enakovredna predlagala odboru za delovna razmerja v izbor. Na tem sestanku je bil prisoten tudi vodja priprave dela, kot njegov neposredni vodja.

Delavski svet je z glasovanjem odločil, da se pritožba zavrne in potrdi odločitev odbora za delovna razmerja. Glasovalo je 11 delegatov, eden pa se je glasovanja vzdržal (od skupno 19 izvoljenih).

V nadaljevanju so obravnavali devetmesečno poslovno poročilo, ki ga je podal vodja TOZD. Značilnost poslovanja je, da je iz kvartala v kvartal vedno bolj stagniral, kar je posledica slabe oskrbljenosti s polproizvodom. Skupna proizvodnja je znašala 60.257 ton, kar je 89,1 % v odnosu na operativni oz. 84,2 % na

družbeni plan. Proizvodnja je po tromesečjih stalno padala. V prvem tromesečju je bila dosežena s 111 %, kar so pogojevale visoke zaloge TVT iz leta 1979 in dobra oskrba predvsem iz uvoza, v mesecu januarju. V drugem tromesečju je bila dosežena 80 % in v tretjem tromesečju le 61 %. Najslabše je bila realizirana proizvodnja nerjavnih jekel. Dotok polproizvoda je bil realiziran z 72 % planirane količine in sicer I. kvartal 85 %, II. kvartal 69 % in III. kvartal le 63 %. Tudi pri dobavi polproizvoda je največje odstopanje pri nerjavnem jeklu.

Kljub problematičnosti proizvodnje pa je izvoz potekal dokaj ugodno, saj je bilo izvoženo 5.423 ton, kar je 80,8 % prvotno načrtovane in 65 % naknadno korigirane količine za izvoz.

Skupni zastoji naraščajo. Kljub temu da so bile ukrajene po ena izmena v adjustaži, na dresirnem ogrođju in odpremi, zastoji zaradi pomanjkanja polproizvoda znašajo 61 % vseh zastojev.

Nadaljuje se upadanje števila zaposlenih. Ob koncu septembra je že kritično število 271 delavcev. Izredno visoka je tudi fluktuacija, ki je s 13,1 % najvišja v Železarni. Odsotnost pa je manjša kot lani v istem obdobju. Enako je s poškodbami, kar je vzrok boljše usposobljenosti delavcev.

Izplen je v stalnem porastu in je v devetih mesecih na planirani višini v skupni vrednosti, kljub temu da proizvodnja stalno pada.

Poraba pomožnih materialov kljub stabilizacijskim ukrepom narašča, kar je posledica neoptimalnega obratovanja proizvodnih naprav.

Enako je pri energiji, kadar je proizvodnja prekinjena zaradi pomanjkanja polproizvoda poraba energije naraste, ker so vmes obdobja, ko se z energijo samo ogrevajo agregati, da se vzdržuje delovna temperatura. Finančni del poročila je podala računovodja Ana Kučina. Celotnega prihodka je TOZD Hladna valjarna Bela ustvarila 726.876.000 din, kar je 104 % z družbenim planom predvidenega prihodka. Materialni stroški so skupaj z amortizacijo in drugimi poslovnimi stroški znašali 540.176.000 dinarjev, kar je 99 % od predvidenih. Na tako višino materialnih stroškov je vplivalo zvišanje cen na domačem trgu in učinki devalvacije pri uvozu surovinah in materialih. TOZD je ustvarila 155.920.000 din dohodka, kar pomeni v primerjavi s planom 102 %.

Po obračunu obveznosti, ki znašajo 121.950.000 din in so večje od planiranih za 16 %, je ostalo čistega dohodka 33.970.000 din, kar je za 29 % manj kot so načrtovali. Ustvarjeni čisti dohodek ne zadošča za formira-

nje poslovnega sklada in sklada skupne porabe.

Delavski svet je na osnovi poročila ugotovil, da prav tako kot proizvodnja pada tudi poslovni rezultat in bo z nadaljevanjem takega trenda končni rezultat negativen, v kolikor bo oskrbljenost s polproizvodom nespremenjena. Prav tako je mnenja, da predvidene planske količine ne bo možno doseči, zaradi odvisnosti od polproizvodov iz lastnega vira.

Predsednik delavskega sveta je prisotne delegate seznanil še z devetmesečnim poročilom Železarn, ki so ga sprejeli brez pripomb.

Delegati so po razlagi sprejeli predlog sklepov in potrdili dogovor med delovnimi organizacijami SOZD SZ, da se s 1. oktobrom povečajo osnovne postavke OD za 10 % po predlaganih kriterijih.

Delavski svet je na osnovi podanih izhodišč ugotovil, da je kljub kritični situaciji z jeklom v nekaterih TOZD oskrbljenost s polproizvodi dobra, v drugih pa slaba, zato zahteva, da se to pri izhodiščih upošteva.

Soglašali so s sklepom, da se dodatno obračunan osebni dohodek pogojuje z delovno disciplino.

Vodja TOZD je delegatom predložil korigirane temelje srednjeročnega plana TOZD in Železarn. Sprejeli so sklep, da se plan razvoja potrdi pod pogojem, da bo TOZD zagotovljeno dovolj ustreznega polproizvoda in da se število zaposlenih poveča iz 280 na 290, ker je s takim številom delavcev možno doseči planirano proizvodnjo. Oba plana se posredujeja v obravnavo vsem SDS.

Sklenili so, da se referendurno sprejemanje planov razpiše 3. decembra. Imenovali so komisijo za ugotovitev rezultatov v sestavi: predsednik Janez Pavlin, člani: Mladen Azinovič, Dokl Silva, Valerija Jelševar, Vojko Bernard, Zdravko Jamar.

Delavski svet je obravnaval samoupravnih sporazumov o štipendiranju in ga potrdil brez pripomb, za podpisnika pa je imenoval Miha Sajovic. Ob sklepu so obravnavali še pritožbo Marka Pogačnika in Alojza Slivnika na sklep odbora za gospodarstvo, s katerim je bil zavrnjen predlog za enkratno nagrado avtorjema za inovacijski predlog št. 2495.

Naš sistematski pregled je zelo obširen — obsega nekaj specialističnih pregledov, ki nam jih nudi dispanzer za medicino dela to so EKG, spirometrija, oscilometrija, po potrebi cikloergometrija, poleg tega obsega še rentgensko slikanje pljuč in srca. Od laboratorijskih preiskav delamo pregled krvi s kompletno krvno sliko, biokemične preiskave kot so krvni sladkor, sečno kislino, jetrne teste. Z vsemi temi izvidi pa sledi

pregled v ambulantni, kjer naredimo še splošni status in oceno. Po potrebi nemalo krat pregled tudi razširimo na ostale specialistične preiskave pri nas, poleg dispanzerja za medicino dela še v Splošni bolnici Jesenice.

Od 1. januarja do 1. novembra 1980 je bilo opravljenih 1836 vseh pregledov od tega 310 prvih pregledov, vključno z nezgodami, 32 preventivnih pregledov, klicani so bili samo borci, ki letos ali v letu 1979 niso bili sistematsko pregledani ali tisti, ki se že zelo dolgo niso javili v ambulantni. Izpisanih je bilo 37 pregledov za invalidsko komisijo in 14 za klimatsko zdravljenje.

dr. Marija Može-Kovačič

DELO DISPANZERJA ZA BORCE NOV

Dispanzer za borce ima v obratni ambulanti Železarn registriranih 271 borcev NOV in oseb s priznanim posebno delovno dobo ter veliko število naših upokojenih borcev, ki ne koristijo uslug dispanzerja za borce v Zdravstvenem domu Jesenice — teh po številu nimamo registriranih, so pa upokojevcem Železarn.

Dispanzer za borce ima svoj delovni čas vsak dan dve uri, vendar sprejemamo vse nujne primere in poškodbe, ki jih ni malo, tudi izven dispanzerja v ostale ambulante, če je to potrebno. V mesecu juliju je bil dispanzer zaprt zaradi dopustov in so naši borci iskali pomoč v ostalih ambulantah pri dr. Cesarcu in dr. Čehu.

Normativ za delo v dispanzerju za borce v obratni ambulanti Železarn je dva preventivna pregleda ali štiri kurativni na uro, vendar je pri nas frekvenca precej večja, ker jih ne sprejemamo le v teh dveh urah, ampak jim nudimo pomoč kadar želi. Glede kvalitete dela lahko pripomnim, da nam je v veliko pomoč dispanzer za medicino dela, saj so nam vedno pripravljeni pomagati s strokovnimi nasveti in izkušnjami glede kurative in preventive, posebno pa pri zahtevnejših primerih.

Naš sistematski pregled je zelo obširen — obsega nekaj specialističnih pregledov, ki nam jih nudi dispanzer za medicino dela to so EKG, spirometrija, oscilometrija, po potrebi cikloergometrija, poleg tega obsega še rentgensko slikanje pljuč in srca. Od laboratorijskih preiskav delamo pregled krvi s kompletno krvno sliko, biokemične preiskave kot so krvni sladkor, sečno kislino, jetrne teste. Z vsemi temi izvidi pa sledi

Grudelj teče... (Foto S. Kokalj)

je eden od stabilizacijskih ukrepov tudi podpora inventivni dejavnosti.

Delavski svet je na podlagi posredovanih mnenj z glasovanjem odločil, da se inovacija potrdi kot pozitivna in se avtorja nagradi z enkratno nagrado v višini 8.000,00 din, kakor je predlagala tudi komisija za inovacije. Za predlog je glasovalo deset delegatov, eden pa se je glasovanja vzdržal.

Delavski svet je tudi potrdil kriterije za delovne naloge »asistent za ekološke pogoje v HVB«, na podlagi katerih bo odbor za delovna razmerja na svoji seji imenoval ustreznega kandidata.

NK

Železarski globus

SIRIJA

V tej državi Bližnjega vzhoda je 200 km severno od glavnega mesta Damaska pričela pred kratkim obratovati nova mini železarna z letno proizvodno zmogljivostjo 120.000 ton surovega jekla. V elektro jeklarji obratujeta dve BBC 30 tonski obločni električni peči z visoko zmogljivostjo (UHP) v kateri je možno uporabljati tudi železovo gobo, in Concast naprava za kontinuirno vlivanje gredic 80 x 80 mm in 100 x 100 mm. V valjarni žice je mogoče valjati betonsko žico raznih trdnosti in dimenzij od 6 do 18 mm profila.

ZDA

Po ameriških podatkih so svetovne zaloge znanih rezerv kromove rude v milij. ton in odstotkih razdeljene na posamezne države takole:

država	milij. ton	%
Južnoafriška republika	1.082	62,4
Zimbabve	567	32,7
Sovjetska zveza	21	1,2
Filipini	4	0,3
Turčija	2	0,1
Ostale države	57	3,3
Skupaj	1.735	100,0

BRANKO BLENKUŠ ČEZ BEOGRAD, 2 BAR V DUBROVNIK IN KARDELJEVO, MOSTAR IN NAZAJ NA JESENICE

S Kalemegdana smo se odpeljali do hotela Slavija, kjer je postaja za avtoobse do Avale. Spotoma smo v tem hotelu upraskali za prenočišče. Kar sapa nam je vzelo, ko so nam povedali, da stane triposteljna soba za eno noč 1.117 din. Ob tem nam je bilo zelo žal, da nismo vzeli sobe v hotelu Beograd.

Približno opoldne smo se vsedli na avtoobse, ki pelje na Avalo. Vsaj mislili smo, da gre prav na vrh. Vožnje ni in ni bilo konca. Saj to je kar precej daleč izven Beograda. Že precej izven mesta smo zagledali precejšen hrib in na njem visoki, münchenskemu podobni stolp, v katerem je restavracija in TV oddajnik. Na naše začudenje nas je avtoobse pripeljal samo do pod Avale. Na Avalo sploh ne vozi, čeprav je do tja lepa in široka asfaltirana cesta. Do vrha vozijo le avtoobse, ki prevažajo izletniške skupine in takšni. Z železniške postaje v Beogradu taksi stane v eno smer 400 din! Za avtoobse do podnožja Avale pa smo na naše začudenje, za razmeroma dolgo vožnjo plačali po sedem din. Ni nam preostalo drugega, kot da se peš napotimo na vrh. Mislim sem, da bo to kakšnih 20 minut hoje. Po lep, asfaltirani stezi, ki se kot kača vije navkreber, pa smo rabili skoraj še enkrat toliko. No, to za Beograščane, ki ob sobotah in nedeljah hodijo semkaj za rekreacijo, ni nič. Nam pa se je mudilo! Še velika pot je bila pred nami. Bili smo neprepani! Zelo bi se nam prilegla soba za počitek, pa smo bili še v popolni negotovosti. Žena in hčerka sta bili že nejevoljni, kam jih vendar peljem! Ko pa sta si ogledali tisto marmornato stopnišče in grob neznanega junaka in ko sta uživali ob lepem razgledu na Beograd in na Dolenjski podobno Šumadijo, sta bili zadovoljni in veseli, da smo prišli gor.

V hotelu smo se okrepčali in kosili. Cene so tu podobne našim! Na veselje in žalost bi lahko tudi tu spali in sicer samo za 460 din. Kako, ko pa smo koveček z vsem spalnim priborom pustili v garderobi v Beogradu? Že ponoči pa bi morali peš z Avale, da bi čimprej prišli na Dedinje h grobu tovariša Tita. Tako smo se odločili, da bomo prespali v hotelu Beograd, samo če bo še prostor. S prijaznim osebjem v hotelu na Avali pa smo se dogovorili, da se bomo vrnili, in to sporočili po telefonu, če ne bi dobili prenočišča v Beogradu.

Hoja navzdol je šla hitreje. Z avtoobusom smo se vrnili v Beograd in na našo srečo je bila soba v hotelu še prosta. Plačali smo, se sprostiti, najedli in šli kmalu počivat. Med tem, ko sem skočil še po nekaj kruha in hrane za popotnico, naslednji dan, pa me je na pločniku nasproti postaje prijazno ogovorila starejša ženska: »Imate stan?« »Imam,« sem ji pojasnil in jo uprašal, če morda oddaja sobe. Beseda je dala besedo pri čemer sem zvedel, da ima zelo lepo sobo s tremi posteljami in da jo za eno noč odda za 500 din! Po toči zvoniti je prepozno, poslovil sem se in odšel dalje po opravkih.

Zgodaj zvečer smo zaspali kot ubiti, saj smo bili dovolj utrujeni. Soba za 790 din ni bila nič kaj po-

sebnega. V njej je bilo vse kar se za B kategorijo zahteva. Tudi za nas brezpomemben telefon! Bilo pa je vse zelo staro, tako približno kot pri nas hotel Korotan! Kasneje smo zvedeli, da to spada pod železnico, da je tu še najcenejše, tudi hrana. Zelo pripravno pa je, ker je nasproti železniške postaje!

Zjutraj smo bili že ob pol šestih pokonci. Naših stvari, razen aktovke in ženskih ročnih torbic nismo vlačili s seboj. Pustili smo jih v hotelu, saj smo imeli bivanje plačano do 12. ure. Začuda za približno pet postaj na Dedinje so karte stale kar devet din. Torej veliko več kot do trikrat bolj oddaljene Avale. O tem nisem veliko razmišljal, ker je bil naš namen obiskati grob predsednika Tita in do 9.15 priti na vlak, za katerega smo že prejšnji dan plačali rezervacijo. Šli smo za drugimi, ki so semkaj prihajali z avtoobusi in sicer do zbirališča v listnatem gozdu, nekako severozahodno od kraja kjer je hiša cvetja. Titovo zadnje počivališče. Tu smo bili ob pol sedmih, v približno 100 m dolgi vrsti, kjer so ljudje stali po štiri, in več skupaj. Pridružili smo se obiskovalcem iz Sesvetov pri Zagrebu, ki so nas prijazno sprejeli. Menili smo, da bo čelo kolone ob sedmih, kar bi ustrezalo odhodu našega vlaka. Dejansko pa so se prvi začeli pomikati šele trideset na osem. In sicer samo po dva in dva, ker temu ustreza

širina asfaltirane poti, ki je speljana do Titovega počivališča in nazaj. Hodili smo počasi navkreber tiho in dostojanstveno. Tako kot na pogrebu. Spotoma smo ogledovali park. Videli smo štiri pave, ki so še ostali od drugih živali, ki so bile tu, ko je bil še živ oče nove Jugoslavije. Tiho smo šli ob paviljonu, kjer je tovariš Tito delal in sprejemal poslovne obiske. Ob vstopu h grobu so preproge, napreje pa se pomikamo po marmornatih ploščicah mimo številnih rož, ki obdajajo grob velikega moža. Kolona se ne pretirga. Po dva in dva stopamo nemi in še vedno z veliko bolečino v srcu naprej. Večjo prtljago lahko obiskovalci oddajo v posebni garderobi pred vhodom v park. Tu ni nobenega zastoja, nobenega prerivanja, vse gladko teče, kot da bi že vsak naprej vedel kaj mora storiti.

Od tod smo šli nazaj do glavne ceste nato pa na velik asfaltiran prostor, kjer je treba čakati na ogled muzeja 25. maj, muzeja daril, ki jih je tovariš Tito dobil od številnih posameznikov in organizacij. Na veliki steni so razstavljene štafetne palice, vseh štafet mladosti. Ker se pri ogledu nekateri dolgo zadržujejo, se zunaj naberejo dolge v kače zvite vrste obiskovalcev. Čakajoči in tisti, ki se vračajo lahko dobe v bližnjem kiosku sendviče, tople hrenovke in klobase ter brezalkoholne pijače. V muzeju pa imajo sliko groba tovariša Tita in okolice in sicer v ovojnicah po deset razglednic za 30 din. Po ogledu gredo skupine k svojim avtoobusom, ki stoje na desni strani ceste v smeri središča Beograda. Na prostor, kjer se zbirajo obiskovalci, prihajajo novi in novi avtoobusi, tako da obiskovalcev nikoli ni konec, vse do 17. ure ko sta dve uri rezervirani za obiske Beograščanov.

(se nadaljuje)

Po dva in dva do hiše cvetja...

Obiskovalci pred muzejem 25. maj v Beogradu

Miško, uslužbenec, možak s prav čudnim obrazom, ga je sprejel zelo nelagodno. Bojana je pritegnil obraz. Zelo širok, koščen, da si skoraj videl mišice hkrati pa poduhovljen, kar ni bilo v skladu. Tudi Miškovo govorjenje je bilo čudno. V zadregi, ko je pojasnjeval povedano, delno spreminjal, dopolnjeval, je kazalo, kako nezaupljiv je do samega sebe. Tudi na Bojanovo vprašanje, če ga je Suzana, izdala, ni precej povedal odgovora, ampak je začel pojasnjevati svoje delovanje v letu dvainštirideset, svoje dvome, ker je krščanski socialist, zelo veren, moral pa je v taborišču gledati stvari, ki so ga ogorčile. Predvsem pa so zbegale njegove predstave o dobrem v človeku. Kot bi bilo to usodno. Ali ga je zmedlo nekaj drugega. Preskakoval je z ene misli na drugo, rad bi povedal veliko, pa je le veliko govoril, misel pa si težko ujel. Bojan je moral znova vprašati, povsem naravnost. To je za hip zmedlo Miška.

»Seveda me je izdala, če tako rečete,« mu je z drhtavim glasom povedal Miško. Začel je drhteti, zobje so mu šklepetali. »Povedala je, da sem ji dajal hrano, nekaj nemških mark, spodnjega perila, nahrbtnik. Tudi nekateri drugi so povedali za sodelovanje. Vse sem tajil. Še danes ne vem, kako sem to vzdržal. Rad bi rekel, ker nisem hotel drugih tlačiti v nesrečo. To sem tudi želel. Ne vem pa, če je bilo to zares odločilno. Dovolj močno, razumete. Najbrž sem se najhujše bal smrti. Rekel sem si: če ne priznam, dokazati ne morejo. Niso me pa hudo mučili, niso z mano počeli vsega kar znajo. Najbrž so uganili, da nisem organizator, da sem le pomagal in da je huda kazen že to, če me spravijo v koncentracijsko taborišče. Veliko hudega sem pretrpel, ampak preživel.«

»Vi Suzano obsojate?« je vprašal Bojan in napet čakal odgovor. »Obsojam?« se je suho posmešnil Miško. »Na nek način obsojem, ker ni prav, da drugega pehaš v nesrečo. Hkrati pa ne vem – koliko človek zdrži? Ne vem, če je vse volja? Nisem prepričan, če si lahko človek po svoji volji oblikuje značaj. Me razumete, ne vem, če je človek, ki želi biti zelo pošten, lahko zmerom tudi pošteno ravnal? Mislim, da je to odvisno od sklepa ali globlje v človeku, že dano, odvisno od vzgoje, okolja, prepričanja. Ne vem? Veste, mene bera, ker se mi je podrl harmonični svet! Razumete? Svet zame ni več tako smiseln, enoten, kot se mi je v mladosti dozdevalo. Želim vam, da si ohranite svet mladosti. Če le morete.«

VINKO TRINKHAUS

21 »PO PRIZNANJU«

Možak je prebudil v Bojanu posebno zanimanje. Očitno je veliko premišljal. Namesto, da bi našel rešitev, je čutil, kako se vse bolj zapleta v uganke. Gledal ga je pričakujoče, kot bi prosil, naj ostane. Morda je pomislil, da je novinar, bolj razgledan od njega, da bi mu lahko pomagal.

Druga Milena, mlajša. Mlada je morala biti zelo lepa, zdaj pa je bila zagrenjena, pikra. Ko je vprašal, kaj ve o Suzani, je povedala, da je Suzana klonila, njej pa je prizanesla. Potlej mu je v nepretrganem pripovedovanju razložila svojo zgodbo, ravnanje, ki jo je ogorčilo. V uporu je bila od samega začetka. Pri njih so se skrivali prvi partizani, prespali okrajni, okrožni sekretarji, komandirji, k njim je prihajal zdravnik, da je zdravil ranjene. Sestra je bila ustreljena kot talka, mama in oče sta umrla v koncentracijskem taborišču. Ona se je zaradi službe preselila v mesto, kjer je bil sedež okraja. To jo je rešilo taborišča. Ker jo nihče ni izdal. Vsaj dvainštirideset leta. Gestapo ji je pritaknil vohunko, ki je posmehljivo govorila o Nemcih, napovedovala njihov poraz. Lepo sta se pogovarjali o tem. Ponujala se ji je za sodelovanje. Vprašala je okrožnega sekretarja, če jo lahko vključi, on pa je zabil. To jo je rešilo koncentracijskega taborišča. Spet so jo zaprli, osumili, tepli, da ni izdala, ker gestapo ni imel trdnega dokaza. Priznala pa je, da je grdo govorila o nacistih, saj so ji ustrelili sestro, starša sta umrla v taborišču, brat pa je bil v nemški vojski. Morda je prav to odločilo. Potem se je zaljubila, zanosila, rodila v jeseni štirinštirideset otroka. Prenehala je delovati in tako nima priznanih neprekinjenih štirih let delovanja. Ni dobila spomenice. To jo je najbolj prizadelo.

»Pravite, da zaradi Suzane niste imeli težav?« je vprašal Bojan. Za hip je premišljal, če naj odkrito pove svoj dvom: »Pa ste s Suzano sodelovali?«

Kako začudeno ga je pogledala. Na gladkem obrazu se ji je zarisalo zgražanje, osuplost.

»Kako ne bi sodelovali. Saj je bila Suzana v odboru, kot moja sestra. Prenašala sem pošto, pakete. Poznala me je, predobro. Ne vem pa, če so jo zaradi mene tudi obtoževali? Koliko je Suzana priznala, izdala, ne vem. Popolna izdajalka ni bila. Zanesljivo ni povedala vsega, kar je vedela.«

Bojan bi najraje Mileno objel. Odleglo mu je. Mama je res povedala toliko, kot je bilo izdano. Morda kakšno malenkost več. Prav veliko ni škodovala, čeprav je res, da po tistem ni več podpirala partizanov. Kako tudi bi, če je potlej živel v Gradcu?

Še bi se rad pogovarjal z Mileno. Že zaradi hvaležnosti, ker mu je pomagala razkriti resnico. Vendar se je zbal, da bo Milena naposled povprašala, zakaj to raziskuje. Če bi odkrila kdo je, bi se morda njeno razočaranje, ki ga ni prebolela, razrastlo. Lepo se ji je zahvalil, Milena pa je bila ob tem videti prizadeta. Da ni pomislila, da sem prišel glede spomenice, da popravim, je spreletelo Bojana. Morda? Upanje, da ji naposled le popravijo krivico?

Nadaljevanje

8 KANARSKI OTOKI – OTOČJE VEČNE POMLADI

VZPON NA TEIDO NAJVIŠJI VRH ŠPANIJE

Najbolj zanimiv in privlačen dogodek na Tenerifu je za slehernega obiskovalca vsekakor celodnevni izlet in vzpon na 3717 m visoki vulkanski vrh mogočne Teide, ki je hkrati tudi najvišja gora španskega kraljestva. Od obalnega mesta Puerto de la Cruz je oddaljen resda le 43 km, vendar vožnja z avtoobusom, čeprav ga upravlja tako izkušeni šofer kot je bil ta dan naš Francisco, traja kar dobre tri ure v eno smer. Razmeroma dobra asfaltirana cesta se kmalu začne vzpenjati v cikcakastih ridah v zelena pobočja mimo vinogradarskega mesteca La Orotava proti vrhu Monte verde (Zelene gore). Pogled navzdol po razsežni dolini bujno zelenih palmovcev in vinogradov je nepozaben.

Vozimo se med vrtovi in terasastimi vinogradi, ki jih marljivji kmetovalci po posebnih ceveh in ozkih kanalih umetno navodnjavajo in nadvse skrbno obdelujejo. Povsod okoli je polno vodnih zbiralnikov, kajti neukročeni hudourniki z gora bi lahko v hipu vso zemljo odplovili v dolino.

Proti vrhu je vse manj naselij. Skromne bele hišice z živordecno kritino so domovanja dninarjev, ki razen za svoje bogate gospodarje – lastnike nepreglednih plantaž banan, morajo trdo delati tudi na najbolj skopih koščkih zemlje. Gojijo

povrtnine, da bi se lažje preživljali. Del dohodka jim prinašajo tudi okoliški gozdovi domačih kostanjev. Borni vinogradi pa jim dajejo sočno grozdje za lastno pridelavo vina.

Cimboj se vzpenjamo v pogorja, bolj divja pokrajina nas oklepa. Cesta kar naprej zavija levo in desno v ostre ovinkne med košatimi iglavci. Zdi se, da nikoli ni konca teh rid, ki marsikomu v avtoobusu že delajo težke preglavice z želodcem. Naša vodička Mira, ki na Tenerifu zastopa potovalno agencijo Atlas, mora kar naprej deliti papirnate vrečke, šofer Francisco pa spet in spet sprašuje, če je potrebno ustaviti avtoobse. Ker smo v večini tisti, ki nismo »klicali Urbana«, samoupravno odločimo, da naj bo prva postaja v zadnjem naselju – malem gorskem mestecu Les Fontes. To je kraj, ki bi ga najlažje primerjal s kakšno kavbojsko naselbino v teksaški puščavi. Tu sta dve, tri restavracije, trgovina z mešanim blagom in spominki, pošta, cerkvice in kajpak tudi s policijsko postajo. Menda ni potrebno posebno poudarjati, da smo se najprej zatekli v gostilno. Brž smo si naročili kavo, nekateri so si zaželeli belega vina, ko pa nam je Francisco rekel, da je nujno poiskusi domačo posebnost – pravi bananin liker, smo iz gole radovednosti seveda takoj segli po majhnih kozarčkih močno rumenega in dokaj okusnega sladkega napitka. To je bila pravzaprav reklamna pokušina, za morebitni nakup celih steklenic. Kupčija pa se ni najbolj obnesla, saj nikomur ni bilo, da bi kupoval pijačo tu gori, če jo je dovolj v dolini.

Narava tod okoli se spreminja v vsebolj pešene predele posejane z nizkim bodičnim grmičevjem, redkimi iglavci in visokimi šopi puščavske trave. Smo že nad 1000 metrov nadmorske višine. Od tu naprej se nam spet odkrije pogled na mogočni stožčasti vrh Teide, ki nas spremlja vse do podnožja. Kjerkoli bi se ustavil, bi lahko napravil čudovit fotografski posnetek tega bahatega in veličanstvenega velikana.

MRTVI VULKAN

Kmalu nas lepa, nedavno zgrajena in dovolj široka asfaltirana cesta pripelje na severni rob 12 km v premeru širokega,

pred tisočletji ugaslega vulkana, ki mu pravijo Mrtvi vulkan. Odpre se obsežna ponvasta krajina, nenavadnih, skoraj nestvarnih predelov podobnih razvrzanim tlem neznanega planeta. Ostri robovi rjavo sivih kamenin hajbolj neverjetnih oblik, varujejo kot mogočno obzidje pusto dolino iz katere se iz zaobljenih rjavih in žoltnih peščenih gričev naenkrat dviga mogočni stožec Teide. Le tu in tam med puščavskim kamenjem raste okroglo sivo grmičevje, ki od daleč izgleda kot razpršena čreda ovac. In tudi tu gori ob cesti, ki prečka mrtvi vulkanski krater so iznajdljivi turistični delavci postavili kot zadnjo postojanko dva mična motela restavracije in prodajalno spominkov. Tod je, vse kaže po dogovoru med potovalnimi agencijami in lastniki teh pribežališč, obvezna postaja. Poskrbljeno je za kar dobro okrepčilo. Specialiteta so divji zajci na ražnju, ki so razen kač, edina divjačina v tej odmaknjeni gorski puščavi. Na voljo je seveda tudi kontinentalni obed in vsakovrstna pijača. Notranjost restavracij po opremljenosti prav nič ne zaostaja za podobnimi lokali v svetovljanskih letoviških doli na obali oceana.

Celotni predel imenovan Las Canadas spada v zaščiteno območje narodnega parka, kjer ni dovoljeno niti sprehajati ali poškodovati. Za spoštovanje predpisov skrbijo policijske patrulje, ki se kar naprej vozijo po cesti, ali pa opazujejo s spodnje postaje žičnice, kamor smo se tudi mi odpeljali.

EDINSTVENA PODOBA GORE VULKANA

Od postojanke je najlepši pogled na Teido. Fotografiranje in snemanje je obvezni del postanka. Ni kaj reči, tako lepe panorame ne vidiš nikjer na svetu. Nekateri pravijo, da je prizor božansko nedojemljiv, drugi grozljivo preteč. Ob tem se ti sama ponudi misel, kaj bi se zgodilo, če bi iz konice vrha Teide iznenada bruhnil na dan ognjeni plaz. Tako se je zgodilo še nedavno tega, leta 1971 tudi na sosednjem otoku La Palma, ko je vulkan divjal kar cele tri tedne. Zahvaljujoč celi vojski vulkanologov, geologov, seizmologov in drugim vrhunskim strokovnjakom iz številnih dežel, ki so pravočasno naznanili aktivnost podzemskih sil vulkana, nesreče ni bilo. Zaradi pravočasne evakuacije ni nihče izgubil življenja.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 119. seji, 18. novembra obravnaval predlog rebalansa občinskega proračuna za 1980. leto in predlog ukrepov in finančnih kritij odpravljanja škode po oktobrskem neurju v nekaterih krajih občine. Na seji so člani izvršnega odbora poročali o ugotovitvah in ocenah s ponovnih pregledov osnutkov planskih dokumentov SIS za prihodnje srednjeročno obdobje. Dogovorili so se za kritje finančnih razlik za junecje in svinjsko meso in o ponudbi izdelave študije o posegih v prostor nekaterih območij občine v naslednjem srednjeročnem obdobju. Proučili so tudi številne pripombe, ki so bile zbrane v OZD, KS, SIS in DPO na osnutke dogovora o temeljnih plana občine Radovljica za obdobje 1981-1985.

Praznik republike 29. november bodo v radovljiški občini počastili s številnimi kulturnimi prireditvami in športnimi srečanji po krajevnih skupnostih, šolah in v delovnih organizacijah. Osrednja občinska proslava bo v četrtek, 27. novembra ob 18. uri v sindikalnem domu v Kropi. O pomenu praznika, gospodarskih in družbenih dosežkih občine v Titovi Jugoslaviji bo govoril podpredsednik skupščine občine Gvido Melink. Kulturni program bodo pripravili recitatorska skupina mladih Lipniške doline in osnovne šole Stane Žagar Lipnica, moška pevka zbor Stane Žagar iz Kroke in DPD Svoboda Podnart, harmonikarski orkester Glasbene šole Radovljica in osnovna organizacija ZSMS Kropa z dokumentarnim filmom »Dan borca in Jelovski spomeniki«.

Po sklepu predsedstva OK SZDL Radovljica so v novembru krajevne organizacije SZDL začele sklicevati programske konference v skladu s programskimi izhodišči republiške konference SZDL. Delegati KK SZDL ocenjujejo delo izvršnih odborov in drugih organov, sprejemajo dopolnitve statuta, ki se nanašajo na spremembo v izvršnih telesih in na mandate vodstev KK SZDL, ponekod dopolnjujejo kadrovske sestave ter sprejemajo programe dela za prihodnje leto. Na OK SZDL predvidevajo, da bodo v vseh 20 KK SZDL opravili programske konference do konca novembra, občinsko programsko konferenco pa načrtujejo do 20. decembra.

V radovljiški občini so OZD s področja gospodarstva v devetih mesecih 1980 dosegli navzlic zaostrenim stabilizacijskim pogojem boljše rezultate kot je kazalo v polletju in tudi boljše kot v enakem obdobju lani. Devetmesečni obračuni so pokazali, da znaša celotni prihodek nekaj izpod sedem milijard din. To je za 31 % nad lanskoletnim dosežkom. Porabljeni sredstva so se letos povečala za 32, amortizacija po najnižjih stopnjah pa za 29 %, tako da so dosegli 2 milijardi 289 milijonov din dohodka, ki je večji od lanskega za 29 %. Izvoz je bil večji od lanskega za 4,8 % s čimer so za 36 % presegli vrednost uvoza. Ti podatki so v sedanjem času toliko bolj spodbudni, ker kažejo pravilno naravnost gospodarstva tudi glede letnih načrtov, ki bodo skoraj zanesljivo preseženi in bodo pomenili ugodno izhodišče za naslednje srednjeročno obdobje.

Prvotno predvidena gradnja stavbe centra usmerjenega izobraževanja v Radovljici v naslednjem srednjeročnem programu, bo sprito omejitvenih ukrepov v negospodarske naložbe odpadla. Namesto te naložbe so se v široki javni razpravi dogovorili, da bodo za potrebe usmerjenega izobraževanja ustrezno obnovili in opremlili učne prostore v stavbi sedanjega šolskega centra v Radovljici. Denar po posebnem sporazumu za to naložbo se že drugo leto zbira pri izobraževalni skupnosti po prispevni stopnji 0,58 od bruto osebnih dohodkov. Do konca 1980. leta bo zbrana že okoli 12 milijonov din. Del sredstev

bodo namenili tudi za nujna obnovitvena dela in dograditve osnovnošolskih prostorov, predvsem v Radovljici, kjer so potrebe največje.

Ugodnejša razmerja v razporeditvi dohodka radovljiškega gospodarstva, ki so odraz stabilizacijskih prizadevanj so se pokazala tudi ob tričetrletnih zaključnih računih v združenem delu. V primerjavi z enakim obdobjem lani, so se sredstva za osebne dohodke povečala za 18, za skupno porabo 17, za splošno 14 %, medtem ko so se povečala za reprodukcijske namene v gospodarstvu za 48 %.

V hotelu Svoboda na Bledu je medobčinsko študijsko središče politične šole CK ZKS iz Kranja organiziralo celotedenski seminar o samoupravljanju v združenem delu. Seminarja se je udeležilo 28 predsednikov delavskih svetov, sekretarjev OO ZK in nekaterih direktorjev delovnih organizacij iz radovljiške in jeseniške občine.

V prostorih Elana v Begunjah je Delavska univerza Radovljica v sodelovanju s komitejem OK ZK Radovljica organizirala 120-urno občinsko politično šolo, ki se je udeležuje 17 članov ZK iz Elana in trije iz drugih delovnih organizacij. Predavanja bodo v prostem popoldanskem času, do 13. decembra.

Interesni skupnosti za izgradnjo turistične infrastrukture Bled je izvršni svet OS Radovljica za dokončno izgradnjo športne dvorane na Bledu odobril posojilo v znesku milijon din s 3 % obrestmi in rokom odplačila prve polovice do konca 1983 in druge polovice do konca 1984. leta. S tem denarjem bodo zaključili dela in si pridobili uporabno dovoljenje za obratovanje tega objekta.

Posebna komisija izvršnega sveta OS Radovljica, ki je bila zadolžena, da ugotovi škodo na družbenih objektih, ki jo je prizadejalo močno neurje 8. do 10. oktobra je pripravila obsežno poročilo z opisom posledic in oceno škode. Na območju KS Bohinjska Bistrica škoda znaša 300.000 din, v KS Srednja vas v Bohinju 90.000, v KS Gorje 480.000, v KS Mošnje 100.000, v KS Podnart 180.000 in v KS Ljubno 405.000 din. Izvršni svet je sklenil, da bo celotno škodo v skupnem znesku 1.555.000 din treba čimprej nadoknaditi. Iz proračunske obvezne rezerve občine bodo pokrili 1.036.000, ostalo v znesku 519.000 din pa iz sredstev samoupravne interesne komunalne skupnosti Radovljica.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo skupščine občine Radovljica je na osnovi tričetrletnega pregleda natekanja prihodkov SIS družbenih dejavnosti pripravil oceno priliva sredstev po veljavnih prispevnih stopnjah do konca 1980. leta. Glede na to, da je v devetih mesecih znašal celotni priliv le 70,37 % namesto 75 %, upravičeno ugotavljajo, da zaradi zaostajanja rasti osebnih dohodkov v združenem delu, letos ni pričakovati presežkov, pač pa verjetno primanjkljaje. Po sedanjih ocenitvah bo ta primanjkljaj znašal okoli 2 milijona din.

Prvi predlog rebalansa proračunskih sredstev za 1980. leto v občini Radovljica, ki ga je obravnaval izvršni svet na zadnji seji vsebuje 23 postavk povečanja in zmanjšanja. Plan prihodkov proračuna za 1980 predvideva 101.855.000 din. Do rebalansa bo potrebno povečati prihodke za 6.379.352 in nekaterim postavkam pa zmanjšati prihodke za 344.350 din. Z rebalansom proračuna bo po predlogu potrebno 6.035.000 din dodatnih sredstev.

Do novembra se je vpisalo v stanovanjsko zadrugo DOM v Radovljici že nad 140 članov, od teh pa je 40 članov že uveljavilo svoje pravice do pridobitve zazidalnih zemljišč na katerih so začeli graditi stanovanjske hiše. Zanimanje za vpis v zadrugo zlasti med mladimi družinami je še vedno precejšnje, zato bo število zadrugarjev tudi v prihodnje naraščalo. Stro-

kovne storitve pri vpisu v zadrugo in reševanje stanovanjskih zahtev opravlja strokovna služba stanovanjskega podjetja Alpdom v Radovljici.

Občinski odbor RK Radovljica bo skupaj z osnovnimi organizacijami sindikata organiziral od 2. do 9. decembra akcijo prostovoljnega darovanja krvi pod geslom: Darujte kri, morda že jutri tudi vam reši življenje. Od 2. do 5. decembra bo akcija na Bledu, 8. decembra v Kropi in 9. decembra v Bohinjski Bistrici.

Letošnjega javnega oglada proizvodnih obratov tovarne Elan v Begunjah, v soboto, 9. novembra, se je udeležilo 515 obiskovalcev z vse Gorenjske, nekaj pa tudi iz drugih krajev Slovenije. Čeprav je bil nevozni dan je bil obisk nad pričakovani, približno enak tistim v zadnjih dveh letih. Elanovi strokovni delavci so svojim gostom razkazali proizvodnjo smuči, športnega orodja in čolnov, ki je zlasti zanimala šolsko mladino.

V avli osnovne šole A.T. Linhart v Radovljici je bila 14. novembra osrednja krvodajalska proslava, ki jo je pripravil občinski odbor Rdečega križa. Ob tej priložnosti so podelili 263 priznanj krvodajalcem za pet in večkratno darovanje krvi. Za 25-kratno darovanje krvi je prejelo priznanje že pet krvodajalcev. Kulturni program na proslavi je pripravila pionirska folklorna skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno.

V KS Podnart se tamkajšnje družbenopolitične organizacije in svet KS že pripravljajo na proslavo krajevnega praznika, ki bo 29. novembra v spomin na prve svobodne volitve vaških in krajevnih narodnoosvobodilnih odborov v novembru 1944. leta. Športne in druge prireditve so se že pričele in bodo trajale do krajevnega praznika, ko bodo sočasno počastili tudi dan republike. Kulturni program v tamkajšnjem kulturnem domu bosta pripravila moški zbor DPD Svoboda in pionirski odred Alojz Rakovec. Na proslavi 29. novembra bodo svečano sprejeli cicibane v mladinsko organizacijo, zaslužnim prebivalcem pa bodo podelili krajevna priznanja in nagrade.

Muzejsko galerijski odbor Kulturne skupnosti Radovljica je na seji prejšnjega tedna ocenil letošnjo razstavno dejavnost poklicnih in amaterskih likovnikov in foto-klubov v občini in ugotovil, da je plan že presežen, četudi bo do konca leta še nekaj galerijskih prireditev. Med drugim bodo v Šivčevi hiši postavili še eno kiparsko, slikarsko ter tradicionalno novoletno razstavo. Za praznik JLA bodo organizirali skupaj z gorenjskim muzejem razstavo Tito na Gorenjskem v avli osnovne šole v Radovljici, po drugih šolah pa priložnostne razstave slik o JLA. Osnovna usmeritev razstavne dejavnosti v prihodnjem letu bo posvečena 40. obletnici ustanovitve OF in oborožene vstaje proti okupatorju.

Na predlog komisije za informiranje in propagando pri občinski konferenci ZRVS Radovljica je v počastitev praznika JLA predsedstvo OK ZRVS razpisalo natečaj za najboljši spis, ki ga bodo pisali učenci vseh osnovnih šol v občini. Naslov letošnje razpisane teme je Tito ustanovitelj in vojskovodja JLA. Posebna komisija bo ocenila najboljše sestavke in predlagala njihove avtorje za nagrade, ki jih bodo podelili na proslavi dneva JLA.

Oskrbovancem doma dr. Janka Benedika v Radovljici je na voljo tudi domska knjižnica, ki jo upravlja ena od oskrbovank. Na izbiro je nekaj nad 250 knjig po katerih posegajo bralci, ki jim še ni opešal vid. Največ zanimanja je za knjižna dela domačih pisateljev, predvsem iz NOB, precej zanimanja pa je tudi za čtiva iz bolniškega življenja.

V avli družbenega doma Joža Ažman v Bohinjski Bistrici razstavlja od 14. do 28. novembra male grafike in slike domačin Črtomir Frelih, nadarjen slikar, ki študira na likovni akademiji v Ljubljani.

ŽIVAHNA DEJAVNOST DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOR. BELA

Prišlo je obdobje krajših dni in daljših večerov. Upokojenci so zaradi slabega vremena morali zapustiti svoje balinišče, minil pa je tudi čas izletov. V svojem domu na Javorniku se zbirajo večer za večerom folkloristi, šahisti in žene, ki se ukvarjajo z ročnimi deli.

V mesecu oktobru so namenili potovati v Beograd, da bi se v hiši cvetja na Dedinju poklonili spominu našega velikega voditelja maršala Tita. Odločili so se za prevoz z letalom. Toda zaradi potreb udeležencev konference UNICEF, ki je bila tedaj v Beogradu, so bili zasebni letalski prevozi onemogočeni. Prijavljenci za to pot so se odločili, da bodo potovali v Beograd šele spomladi.

Žene, članice krožka za ročna dela, smo kljub težavam z vremensko šle na svoj planirani izlet v Logarsko dolino. V organizaciji jeseniškega Viatorja nas je odpeljal Franci Pogačnik v soboto, 25. oktobra. Čeprav vreme ni bilo najboljše, smo bile udeležence izleta vedre in dobro razpoložene. Najprej smo se ustavile pred tovarno nogavic v Polzeli. V industrijski prodajalni tovarne smo nakupile nogavice za svoje družinske člane in za sebe. Nad bližnjimi Braslovčami smo videli hrib z razvalinami starega Žvoneškega gradu - zibelke kasnejših mogočnih Celjskih grofov. Iz spodnje Savinjske doline smo prišli v Zgornjo Savinjsko dolino. Naslednji postanek smo imeli v Lučah. V bližnjem zaselku Podveža, smo si ogledale zelo lepo urejeno kmetijo, ki je namenjena kmečkemu turizmu. Zakonca Jež, lastnika te kmetije, sta nas zelo lepo sprejela, nam vse razkazala in povedala kako je potrebno ravnati, da je turizem na kmetih lahko uspešen. V gostilni Kmet v Lučah so nam pripravili zelo okusno kosilo. Pot smo nadaljevali skozi Solčavo, mimo zanimive Igle in presihajočega studenca, do planskega doma v Logarski dolini. Žal nam je slabo vreme onemogočilo ogled slapa Rinke. Ko smo se vračale, smo si v Radmirju ogledale znamenito zakladnico. Žal nam je bilo, ker si zaradi kratkega dne, nismo mogli ogledati še Savinjskega gaja v

Mozirju. Kraje mimo katerih smo se vozili, bi lahko še bolj spoznali, če bi imeli v avtobusu mikrofona. Tako pa žal ni bilo mogoče več povedati o zgodovinskih ter geografskih posebnostih, zlasti pa o spomenikih iz narodnoosvobodilne vojne.

Pri društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela skušamo biti zelo pozorni do starejših in bolnih članov. V to prizadevanje sodi tudi vsakoletna prireditev za člane, ki so stari 80 in več let. Letos smo jo pripravili v soboto, 15. novembra. Vabili smo poslali 67 članov, ki so dosegli to častljivo starost. Dve tretjini povabljenecv se vabilu ni odzvalo. Opravičili so se, da jim zaradi boleznih ni mogoče priti na proslavo. Prišlo je 25 jubilarov, med njimi tudi najstarejša članica društva 90-letna Marija Jurc s Koroške Bele. Vsi so z zanimanjem sledili kulturnemu programu. Oči so jim žarele od sreče, saj so spet enkrat lahko zapustili svoje običajno okolje ter se razvedrili.

Najprej so zapeli pevci moškega pevskega zbora društva upokojencev pod vodstvom pevovodje Jaka Vebra. Nato jih je pozdravil in jim čestital k visokemu življenjskemu jubileju predsednik društva Stane Torkar. Slavnostni govornik je bil podpredsednik društva Jaka Svetina. Starejše občane so izredno razveselili solarji osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroške Bele. Pod vodstvom mentorice Majde Malenškove, so jih prav pristrčno pozdravili. Vabljenim sta izkazala pozornost tudi predsednik Društva upokojencev Jesenice Janko Verdink in predstavnik krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela Lovro Brce. Spretna povezovalka programa in napovedovalka Jelka Tomaševa je prosila za besedo tudi uglednega občana in nekdanjega predsednika društva Ljupka Tišova, ki je izrazil zadovoljstvo, zaradi pozornosti

sti do starejših prebivalcev oziroma članov društva.

Oglasila se je harmonika, razpoloženje je postalo zelo veselo, nastopila je društvena folklorna skupina. S starimi gorenjskimi plesi je zbudila v srcih jubilarov veliko prijetnih spominov na mladost. Tudi naša mlada občanka Branka Smoletova je prišla in je navzoče razveselila s svojimi nekoliko pikro obarvanimi šalami. Njenemu obetavnemu talentu in pristrnemu izvajanju je prav gotovo potrebno čestitati. Sledil je nastop okteta ženskega pevskega zbora z Jesenic. S svojimi izredno lepimi glasovi ter kultiviranim izvajanjem, je oktet navdušil vse poslušalce. Za zaključek je še enkrat zaplesala folklorna skupina in še enkrat zapel moški pevski zbor društva.

Program je bil dokaj dolg, ker pa je bil res kvaliteten, je zanimanje jubilarov trajalo vse do zadnje točke. Po »duševni hrani« je bilo potrebno poskrbeti tudi za telesno.

Člani odbora, ki so pripravili skromen prigrizek, so bili za svoja prizadevanja nagrajeni z zadovoljstvom povabljenecv. Še je pela harmonika in je izvabila k plesu naše, še vedno čile osmidesetletnike. V teh

kratkih uricah veselja so pozabili na svoje tegobe, veselje in zadovoljstvo jih je pomladilo. Nazadnje so bili deležni še pozornosti Železarne, saj je

oddaljene prepeljal njihov avtomobil.

Našim jubilarom želimo še naprej trdnega zdravja! ŠB

JESENIŠKI INVALIDI NADALJUJEJO S PESTRO DEJAVNOSTJO

Pred nedavnim je bila razširjena seja izvršnega odbora Društva invalidov Jesenice. Poleg članov odbora so bili navzoči tudi poverjeniki društva iz posameznih krajevnih skupnosti in naselji v jeseniški občini.

Med drugim so na seji obravnavali pestro izletniško dejavnost društva v letošnjem letu. Organizirali so več izletov, med drugim na Dedinje v hišo cvetja, kjer počiva tovariš Tito. Kot so poudarili na seji, so bili vsi izleti vzorno organizirani, za pomoč pa so pohvalili tudi poverjenike v krajevnih skupnostih in naseljih.

Nadalje so obravnavali zelo razgibano delo športne komisije za socialna vprašanja. Komisija za socialna

vprašanja, ima vedno dovolj dela, saj se med članstvom večkrat pojavljajo socialno ekonomski problemi. Člani komisije vedno obravnavajo njihove vloge za pomoč in potem tudi odobrijo enkratne finančne pomoči za oziromno in druge potrebne stvari. V letošnjem letu bo komisija rešila več kot deset takšnih prošnji.

Nadalje so na seji govorili tudi o nalogah, ki čakajo jeseniške invalide do konca letošnjega leta. Med drugim bodo v okviru praznika republike in novega leta obiskali težje invalide na domu. To nalogo je izvršni odbor društva zaupal poverjenikom. Poleg tega bodo začeli že s pripravo novega delovnega programa za leto 1981, ki ga bodo sprejeli na slavnostni seji konec leta.

Naj še omenimo, da bodo tudi v prihodnjem letu člani Društva invalidov Jesenice nadaljevali s stalnimi in že uveljavljenimi akcijami, še posebno pozornost pa bodo namenili nekaterim akcijam v okviru mednarodnega leta invalidov. Med obsežnejšimi akcijami pa člani društva čaka tudi organizacija srečanja težjih invalidov Gorenjske, ki bo prihodnje leto na Jesenicah. J. R.

Jeseniška razglednica (Fot. E. Kučina)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

**SLEDI PRVE SVETOVNE VOJNE
V MOJSTRANI**

Generalštabne službe črnožolte monarhije Franca **Jožefa II.** na Dunaju so že pripravljale naslednje obrambno črto v Savski dolini. Nedostopni so arhivi avstroogrških generalštabnih načrtov iz tistih časov; zaprti so in čuvani izgleda, da tudi sedanji germanofil čakajo na »eventuelne kasnejše potrebe.« Vprašanje je proti komu in zakaj. Vendar narava še kaže njihovo početje v tistih časih in zob časa še ni do kraja zabrisal njihovih skrbi, očuvati v Savski dolini »domovino cesarja«.

Na strani Avstroogrske je vodil uničevalni stroj avstrijski vojskovodja Borovitšč. Pod njegovo vrhovno komando so leta 1915 zgradili ruski ujetniki cesto čez Vršič. Zastopnik starega cesarja Franca Jožefa II., prestolonaslednik Karel je inspiriral dela na samem terenu. Odvisnost od goratega terena je narekovala za oskrbo soške fronte nemoten transport tudi v zimi, zato so zgradili tudi tovrstno žičnico od sedanje Erike čes Tolmo glavo na Vršiču in naprej v Trento. Velikih del so se lotili tudi za hrbtno fronte Krna in Bogatina. Tako so v letih 1915 in 1916 zgradili od bohinske železniške postaje železnico do konca Bohinskega jezera naprej pa tovrstno žičnico na Komno. Bogatin in pod Krn. Nasprotnik Borovitšcher je bil italijanski general Cadorna, ki je pošiljal proti Avstrijcem stotine vojakov v smrt. Tudi on je imel zgrajene utrdbe in kaverne za risoce topovskih gnezd. Uničevanje je teklo do jeseni 1917 leta. (Italijane so v Mojstrani imenovali Lahe, ko so v letih 1890 do 1895 obnavljali cementarno. V prvi svetovni vojni in po njej se je prijeljo Italijanov ime Cadorna po imenu njihovega krvočolnega generala.) Avstrijci so s pomočjo Nemcev jeseni 1917. leta pripravili zadnjo ofenzivo na Italijane. Neuničljivo italijansko fronto, ki je slonela na moči topništva, so zasuli s plinskimi granatami in omrtnčili in zadušili vse od Tolmina do Kobarida daleč v zaledje. Prekoračili so Sočo in v nekaj dneh stali na Piavi. Ta preobrat soške fronte je prekinil utrdbeno dela okrog Mojstrane (od Karavank, Mežaklje, Kleka, čez Pokljuko v Bohinj).

V začetku leta 1916 je začelo prihajati v Mojstrano vojaštvo, komandni kader, ruski in italijanski vojni ujetniki in italijanski ranjenci (delno tudi na hruščansko železniško postajo). Začeli so kopati, minirati, zasipati in mobilizirati ljudi za delo. Vendar so nastopile takoj težave zaradi dela v cementarni, ki je po vojaškem planu morala izdelovati važno strateško surovino – cement, in tam zaposle njih vojska komanda ni smela motiti. Nastopili so razni spori takratnega županstva »Lengsfeld«, ter vojske komande s predstavniki cementarne.

16 ŽELEZAR

Po prihodu na Mežakljo, desno navzgor od spomenika padlih partizanov, se vleče še dolgo viden, v skalo vsekan jarek na Tilčeve njive, vse do nad prepadno steno Rdečih skal nad Kališ. Vojaska linija je potekala tudi pravokotno nazaj z Granečice čez Žagarjevo in Šimencovo njivo ter za Vapšovo njivo navzdol v Grajene. Grajene je danes zbuđložiran, zravnani teren, kjer stoji spodnji del trase vlečnice Mojstrana s pogonsko postajo. V tej zaraščeni kotanji proti zgornji postaji vlečnice so bile v gostem gozdnatem področju barake za kuhinjo, zasilno preobvezovališče za predvidene ranjence. Še tik pred gradnjo vlečnice so bile v grmovju sledi kamnov, ki so bili podlaga sten barak in iz kamnov zgrajen vkop za vood, ki so jo najbrž lovili v žleh in korito. Zagotovo je bil tu v bližini važen komandni center okrog Vakotve kmetije (je ni več — sedanje iztečišče smučišča). Tu so tudi Meselova, Španova in Novakova kmetija, ki so bile »sposobne gostiti« namestitve oficirjev. Vojaska komanda je takrat sedela po vsej vasi gospodarska poslopja in hleve za namestitve vojaštva in delavcev. Hiš ob cesti od vlečnice do mojstranske cerkve takrat ni bilo. Avstrijsi so imeli postavljene barake. Večja nastanitev vojaških enot je bila še ob rekah pred Rosom. Temelji barake še stojijo (med stebri rak in nekdanjim mostom čez Bistrico v Kredu). Te barake so lastniki cementarne po prvi svetovni vojni uporabljali za nastanitev delavcev, ki so bili zaposleni v Kredu, a pred svetovno vojno so bili v njej nameščeni rezervisti jugoslovanske vojske.

Vse opisano mi je razkazoval stric Žagaroh – Govedar iz Mojstrane kot sem pred vojno služil pri njemu kot tretinjek. Tretiniek je bil pastirjev – govedarjev pomočnik, mladeč, za zganjanje in zavračanje živine iz nedovoljenih in nevarnih terenov za pašo. Govedar je zjutraj okrog šeste ure, s posebno velikim

*Sledovi prve svetovne vojne
okrog Mojstrane (merilo
1:10.000), po spominu narisal
F. Hrastar. Legenda: 1) to-
povska gnezda na Grančiču.
2) previjališče za ranjence. 3)
tren in kuhinja. 4) studenec. 5)
topovski gnezdi na Mežakli.
— — — strelni jarek. — — —
komunikacijski jarki. spomin-
ska obeležja iz NOB*

Naslednji zanimiv objekt iz časov prve svetovne vojne je artilerijsko gnezdo za dva velika topova tik nad Rdečo skalo na Mežaklji. Ploščad je vsekana v živo skalo. Nekoliko zadaj so bile še pred vojno vidne sledi zemljank za življenje osebah topov in verjetno opreme in streliva. Zgnila hrupa so razkazovala verjetno streho zemljank. Od Tilčevih njiv je vodila na novo nadelana vozna pot navzdol na preval Tilčeve planine in naprej v Jerebikovec. Tu na tem prevalu je bila Tilčeva pastirska koča, ki pa je pogorela. Po severnem področju Jerebikova je bila nadelana v rahlem padcu k studencu izza in nad meselove planine transportna pot v vzhodje Jerebikova. Zanimivo je, da je obnova tega studenca edini betonirani objekt, vsi ostali vojaški objekti pa so bili grajeni izključno iz lesa in zemlje – kljub cementarni v naselju. Še danes so vidne sledi kamnitih skarp in lesene stene ter v živo skalo vsekani odseki do že dosti nižjega Požrvovega rovta. Tudi tu je bil oskrbovan studenec za vodo. Vozna pot je šla prek Kozjake. Raven in naprej v Gorje. Pripovedovala mi je stara mama, da so topove vlekli trije pari volov iz Gorij na vrh Mežaklje. Tako široka je morala biti takrat pot, ki je danes le še pešpot.

V področju Luknje. Pihavca in Kržičnik podov hoste zasledili ostanke žičnih pregrad, zarjavele drogeve in razpadlo hodečo žico, ter vkope, ki jih je izsekal tista leta ruski ujetnik. Njih so uporabljali le v Vratih, daleč od naselja. Ta predel je bil med obema vojnoma 1914–18 in 1941 do 45 omejeno dostopen, zaradi taktarne jugoslovansko-italijanske meje. Hudgej, oče Janeza Polde, ovčar v Vratih s tropom od 150 – 200 ovac, je pasei v teh skalnih rebrih. Po sledih odgrnjene hodeče žive in natakjene volne ovac, je sledil.

Namen tega zapisa z zemljevidom je spodbuditi planince in pohodnike po teh krajih Mežaklje, Luknje in Pihavca, Mojstrančane in Jeseničane, tudi pri gobanju, da sami

Zanimivi bi bili spomini osmidesetletnikov — domačinov o življenju v takratnem času, ko je soldateska kraljevala po vasi. Verjetno je to naloga novinarskega in zgodovinskega krožka osnovne šole 16. december Dvojce-Mojstrana.

**SPOMINI NA TEŽKO OTROŠTVO
V PRLEKIJI**

»Svojih otroških let se nerad spominjam, saj so mi v samo žalost. Do mojega petega leta smo se menda že petkrat selili. Oče, ki se ga spominjam le kot božnje sence, je kmalu umrl. Še isto leto je umrl moj starejši brat in spet sem stopal za belo krsto. Za nas so se začela huda leta. Mati je ostala sama s štirimi otroki in vsak je z nami gospodaril po svoje. Gospodinja, pri kateri smo živeli, je bila zelo huda in nas je otroke vedno le zmerjala.

But one of the problems with the

Pozneje sem še trikrat menjal delo, a povsod so me izkoriščali. Moja pastirska in hlapčevska leta so grenka preteklost, dolga deset let in pol. Takrat sem si vedno želel, da bi bil velik in da bi lahko hodil v šolo. Šele kasneje sem lahko šolanje dokončal v večerni gimnaziji.

Poldi Kovačec, 7. r.,
literarni krožek,
OŠ 16. avgusta, Maribor

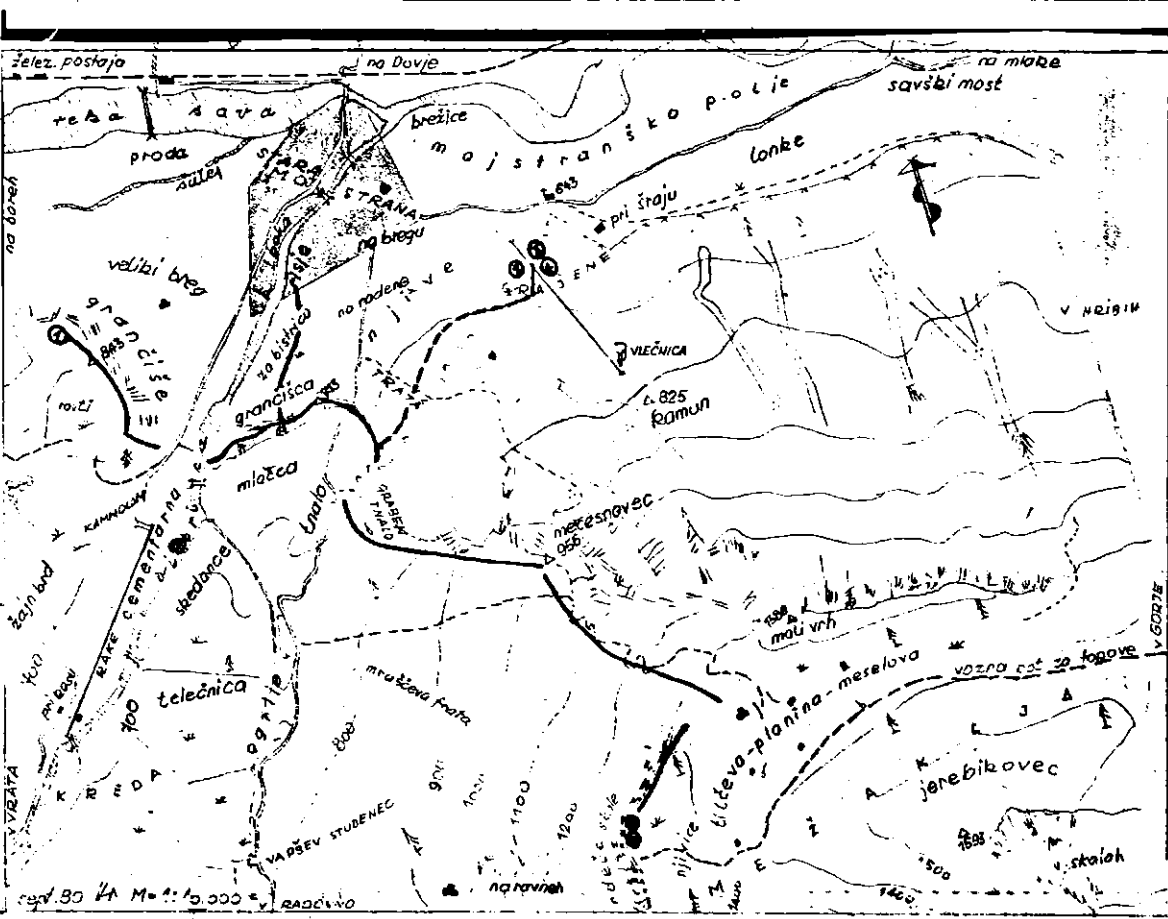
**SPOMINI
NA MOJE OTROŠTVO S SILVO**

Tudi kadar sem zbolela, me je Nka skrbno pazila in mi krajšala čas s pripovedovanjem lepih pravljic. Včasih razmišljam, kako hitro

Prijazne punčke in tople medvedke so zamenjali zvezki in knjige, veselja in razočaranja pri ocenah. Končevala sem razrede, punčke je pokrtil prah, skodelice in lončke sem poklonila sestrični. Sedaj se že dolgo ne igram več. Moram se učiti in domačih nalog je tudi dovolj.

Toda v mislih se še mnogokrat povrnem med igrače in k Nki, ki mi je zdaj postala prijateljica in svetovalka. Morda ji pa nisem bila dovolj hvaležna za skrb! V takih tihih trenutkih razmišljanj me stisne v srcu tudi ob misli, da odrasčam in žal mi je, da nimam brata ali sestre, saj bi bilo potem moje otroštvo še lepše. Potem bi tudi onadva pazila nasa Nka! Nki bi rada povedala, da sem ji hvaležna za leta sonca, metuljev, pisanih igrač in zvonkega smeha.

Mateja Krznarič, 7. r.,
literarni krožek.
OŠ 16. december Mojstrana

NAŠE RAZREDNE AKCIJE

Pravijo, da smo kar priden razred! Morda imajo prav, saj radi delamo in smo posebno pri turističnem podmladku dokazali, da se morajo učenci spoprijeti tudi z drugačnim delom kot je učenje. Najbrž se boste vprašali, zakaj radi delamo! En sam odgovor poznamo. Zato, ker imamo radi svojo vas in ker čutimo, da tudi z našim delom postaja lepša in prijetnejša. Z delom pa postajamo boljši in večji prijatelji.

Delovne akcije nas združujejo in so že od petega razreda dalje naše veselje, čeprav moramo priznati, da nas je sprva spodbujala le želja za zasluzkom. Zelo si želimo, da bi naše šolanje zaključili z lepim izletom po Jugoslaviji in najbrž nam bo to tudi uspelo, saj so bila naša prizadevanja pri delovnih akcijah uspešna in skoraj na vseh razrednih tekmovanjih smo pobrali veliko priznanj.

Koliko ton zbranega papirja smo privlekli pred šolo in koliko zavrženih steklenic je spet našlo pravo mesto. Z zbiralnimi akcijami ne prekinemo niti čez poletje, saj je prav takrat odpadnega papirja in steklenic največ in narava najbolj onesnažena.

Spomladi smo se mladi — podmladkarji odločili, da izpeljemo tudi kako zrelejšo akcijo in pomagamo kraju. Povezali smo se s krajevno skupnostjo in kmalu je bila pred nami naloga: Olupiti je bilo treba preko 400 debel, ki jih bodo porabili za gradnjo ograj in mostičkov v parku. S strahom, smo se spogledali: »Bomo to zmogli!« Saj vendar še nikoli nismo imeli v rokah takšnih orodij?

Zavedavo smo si ogledovali kup debel in s strahom prijemali ostru orodja in sekire. Fantje so seveda dali dekletom korajžo in naslednji dan smo delali prav vsi. Včasih smo si pomagali tudi z glasbo ali pa smo se smejali šalami, ki sta jih ugajala Borut in Mirko. Potne srage so silile skozi majice in naslednje dni smo delali le še v kopalkah. Naši hrbti so bili tako zagoreli kot da bi se že vrnili s končnega izleta iz Dubrov-

nika. Lubje je med delom frčalo po zraku, sem pa tja je padla tudi kaka ostru. »Štor, glej, kje stojiš! Pazi na zadnjico! Premakni se že končno! Neroda!«

Ure dela so se debelile, nekega dne smo že pričeli rahlo obupavati, saj se zadnjih nekaj debel ni nikamor premaknilo. Kupček je bil vedno enak. Nekdo je izustil pametno besedo, da je najbolje, če za danes končamo. Le kdo se ne bi strinjal! Pospravili smo orodje in že smo bili na savskem produ, kjer smo si spekli prvi krompir. Kako lepo je bilo, čeprav smo bili malo okregani. Zadovoljni smo bili, ko smo delo končali in tudi krajevna skupnost je naše delo cenila in nas nagradila.

Ceprav smo trdo delali, smo se zabavali tudi ko smo čistili parkirišče ob Savi. Prelep gozdiček je bil natlačen s smetmi. Česa vsega nismo našli? Odločili smo se, da izberemo

najbolj zanimiv odpadki. Kaj vse se ni izvrstilo — od čedne budilke z enim kazalcem, do pornografskih slik, čevljev, likalnika do okusne marelčne marmelade in dveh napih-njenih pločevink prvovrstnega pi-va! »Kaj ni škoda lepih in uporab-nih stvari,« je dejal Jože, ki je našel odlični zvonec za kolo.

Torej akcij imamo veliko in še mnogo bi lahko pisali o trošenju gnoj na Belškem polju, o čiščenju hudournika, o urejanju okolice Alja-ževega doma... Še eno leto bomo skupaj delali in najbrž se bomo nekoč vsi spominjali tistih lepih uric, ko smo bili koristni in smo sku-paj ustvarjali lepšo podobo naše vasi.

Pravzaprav nas je strah, ko bo leta konec in bomo morali narazen. Težko se bomo poslovili od naše skrbi za šolo in kraj, saj je zrastle v nas in z njo bomo najbrž živeli.

Valerija Vendramin.
Literarni krožek
OŠ 16. december Mojstrana

LEP DAN NA ZIMSKEM LOVU

Ves navdušen sem v petek zvečer sprejel očetovo povabilo, da se lahko udeležim zimskega pogona, ki ga organizira lovska družina iz Dovje-ga.

Težko sem pričakoval jutra. Z očetom sva se že zgodaj odpravila na Dovje pred Blažejem, kjer je bilo zborna mesto. Lovci so imeli nalogo, da pregledajo sektor 3, kjer so že ne-kajkrat naleteli na divje prašiče. Prvi cilj pohoda je bil Brohlov rovt. Nad potjo smo opazili pet zdravih gamsov, ki so nas opazovali z visokih skal. Na Brohlovem rovtu smo se razdelili v dve skupini. Eni so imeli lažjo, drugi težjo nalogo. Z očetom sva bila med gonjači, oče je bil vodja skupine.

Začetek lova je bil dan s strelom. Začel se je pritisk na divjad. Cilj ene skupine je bila Zagošnica. Pot po gozdu je bila strma in nevarna. Sne-ženo pot sem lažje premagoval s smučarskimi palicami. Hodil sem zadnji, oče pa je venomer pazil, da ne bi uhajal ali zaostajal. Krog se je ožil, srnjad je zbegano iskala rešitve

iz zanke. Padlo je nekaj zamolklih strelcov, krog se je razprl in divjad se je razbežala. Odpravili smo se na Brencetov rovt, kjer je bilo zborna mesto. Tam smo pogledali ulov in stari lovec mi je dal v roko smrekovi vejici, ki sem ju dal lovcu s plenom in mu zaželel lovske blagor. Lovci so izmenjavali izkušnje, jaz pa sem se veselo lotil malice. Pot me je zelo utrudila in bolela me je vsaka miš-ica.

Lovci so še enkrat ponovili pritisk in okrog poldneva lov zaključili ter se dogovorili še za naslednje akcije. Mimogrede so pregledali založenost krmišč, ki so jih pripravili poleti.

Srečen sem se vračal domov, saj sem bil poln novih spoznanj in vtisov. Dan v naravi je bil lep, spoznal pa sem tudi lovske običaje, skrb lovec za divjad. Sklenil sem, da bom očetu še večkrat pomagal pri oskrbovanju krmišč in poskušal tako tudi jaz skrbeti za divjad.

Bogdan Janša 7. r.
Literarni krožek, OŠ
16. december, Mojstrana

NA ŠESTEM GRAFIČNEM BIENALU JUGOSLOVANSKIH OTROK V KOSTANJEVICI

Lansko leto smo se v našem raz-redu odločili, da bomo sodelovali na letošnjem šestem grafičnem bienalu jugoslovanskih otrok na temo »dru-žina«. Takoj smo se lotili dela. Najprej smo na linolej narisali naj-različnejše podobe iz družinskega življenja. S posebnim nožem smo dolbli narisano sliko. Večkrat smo se z nožem tudi urezali. A ni bilo hudo. Z veliko truda in vztrajnosti smo slike izrezali in jih natisnili. To-varišica Markeževa, ki nas je lani učila likovni pouk, je naše izdelke ocenila, izbrala najlepše in jih po-slala v Kostanjevico. Med njimi je bila tudi moja.

Minilo je skoraj leto dni in čisto sem pozabila na svojo grafiko. Prejtnji teden pa nas je tovariš Dežman po zvočniku obvestil, da je žirija izmed 1600 grafičnih listov izbrala za razstavo 149 del iz 96 šol, med njimi tudi dve iz naše šole. Ko je povedal, da sta oba nagrada lista izdelala učenca iz 6. razredov, smo napeto poslušali kdo. Imenoval je Jelko Tréven in mene. Vsi smo bili veseli uspeha.

Tovarišica Markeževa, Jelka in jaz smo bile povabljene na otvoritev šestega grafičnega bienala v Kosta-njevici. Na ogled razstave so odšli tudi člani likovnih krožkov. Žal pa je Jelka zbolela in ni mogla z nami. Težko pričakovana sobota je le prišla. V Kostanjevico je z menoj odšla tudi mamica. Ati naju je zju-traj ob 5. uri peljal na postajo. Ne-kateri so bili že tam. Kupili smo si vozovnice do Novega mesta in čakali vlak.

Ko je pripeljal, nam je tovarišica Markeževa pomahala skozi okno, ker je vstopila že na Javorniku. Do Ljubljane smo ves čas pridno zaj-trkovali.

V Ljubljani nas je pozdravila gosta megla. Hitro smo poiskali vlak, ki nas je peljal proti Dolenjski. Štiri ure smo se vozili do Novega mesta.

V Kostanjevici je bilo že vse praznično. Na postaji nas je sprejela to-varišica iz osnovne šole v Kostanje-vici in nas peljala v njihovo šolsko jedilnico. Zelo smo bili veseli toplega čaja in sendviča, s katerim so nas pogostili. Po malici smo odšli na otvoritev razstave. Najprej nas je pozdravil ravnatelj šole in čestital vsem mladim likovnikom in likov-nim pedagogom. Častni predsednik letošnje prireditve in žirije je bil slikar in grafik Goško Kasanović iz Beograda. Otvoril je bienale in nas

povabil na ogled. Začeli smo se po-mikati od grafike do grafike. Opa-zovala sem ljudi. Nekateri so občudovali, se čudili otroškim očem in rokam. Prav tisto tipično, kar je vsakdo opazil v svoji družini, je prenesel na linolej. Družine so bile zbrane pred televizorjem, v avtu, pri telovadbi, pri delu, pri mizi... Posebno mi je pritegnila frafika velike družine, ki ji dekle deli kruh, sestavljali pa so jo vsi ljudje sveta.

Zelo sem bila vesela, da sem si lahko ogledala likovna dela toliko učencev iz vse Jugoslavije. Všeč so mi bile njihove družine, ki so jih predstavljali na svojih grafičnih li-stih.

Po ogledu razstave smo bili vsi nagajenci povabljeni na kosilo. Častni predsednik šestega grafičnega bienala je slovesno podelil priz-nanja. Za svoje delo sem prejela zlato priznanje, sošolka Jelka Tre-ven pa srebrnega.

Obe grafiki sta bili objavljeni v posebnem katalogu.

Tega priznanja sem bila nadvse vesela, dan v Kostanjevici pa bo ostal zame nepozabno doživetje.

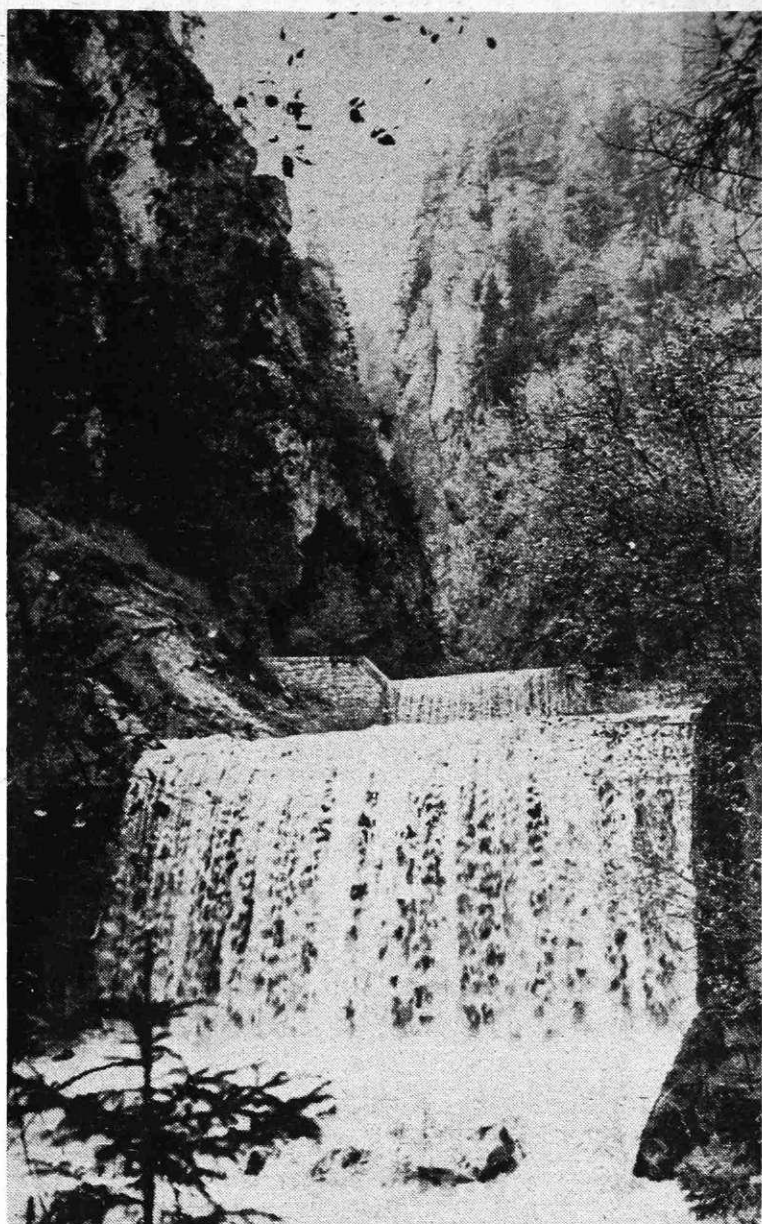
SREČANJE

Našo šolo so obiskali učenci tret-jeja in četrtega razreda osnovne šole iz Elemira — Vojvodine. Obiska smo bili zelo veseli. Pozdravila sem jih v imenu vseh učencev naše šole. Po pozdravu smo si izmenjali darila — izdelke učencev naše šole smo poda-rili učencem iz Elemira oni pa so nam podarili kroniko njihovega kra-ja in nalepke ter katalog izdelkov to-varne preprog.

Potem so se pionirji razdelili v dve skupini. Tretji razred si je ogledal šolo, četrta pa je poslušal o nastanku imena naše šole in nekaj o zgodovini Kranjske gore z okolico. Potem sta se skupini zamenjali. Učenci iz Ele-mira so nam pokazali diapozitive o svojem kraju, nato pa so zapeli ne-kaj čudovitih pesmi.

Ob slovesu smo jim zaželeli veliko sreče in da nas bi še kdaj obiskali. Tudi pionirji in tovarišice iz Elemira so si zaželeli, da bi jih tudi mi kdaj obiskali.

Tea Robič, 5. r.
OŠ Jeseniško-bohinjski od.
Kranjska gora

Gorska tesen v Gozd Martuljku (Foto B. Blenkuš)

SREČNO, DOMOVINA

(ZAPISI UČENCEV O DOMOVINI OB DNEVU REPUBLIKE)

Srečno, domovina. Bodi srečna vsak dan, vsako uro, vsa-ko minuto. Še bolj bodi srečna za svoj rojstni dan, saj boš dobila nove pionirje, ki naj ti bodo v ponos. Bogatejša boš za tisoče mladih pionirjev. Rutice in kapice sedaj ne bodo več samevale v trgovinah, sedaj bodo žarele na mladih glavah. Domovina, želim ti, da ba te bili novi pionirji vredni in da bi ti bili v veselje in ponos.

Marija Robič, 8. a

29. november je dan, ki ga Jugoslavlani praznujemo s spo-minom na štiri bojevitata leta, v katerih se je pisala usoda do-movine. Včasih gledam polja, reke, gore in se zavedam, da jih je bilo zelo težko iztrgati iz fašističnih rok. Pomislim na to-varne, visoke nebotičnike in moderne stavbe, ki jih še gradijo. Za vse to je potrebna moč, sila in močna volja, ki se krije v zavednih Jugoslovanih. Moja domovina je varen dom, kjer se ljudje spoštujejo. V naši domovini vlada bratstvo in enotnost in narodi tvorijo trdno vez, tršo od jekla, ki ga kuje-jo v jeseniški železarni. Domovina mi pomeni dan, sneg, šolo, da tudi košček sonca na nebu mi pomeni domovino. Tudi otroci so del domovine in osebe, ki jih je Tito najbolj ljubil. Letos bo dan republike brez njega, ki nas je vodil, nas imel rad, kakor smo tudi mi imeli radi njega. To je moja in naša domovina. Kako lepo je, če človek ve, da je nekaj lepega tudi njegovo.

Rok Klančnik, 8. a

Zame je domovina nekaj, do česar imamo pravico, a tudi dolžnost, da jo ohranimo tako kot nam jo je izročil Tito — svobodno.

Bojana Jonke, 8. r.

Domovina mi daje kruh in toplino kot moja rodna mati.

Marija Robič, 5. r.

Domovina mi pomeni brezmejno svobodo, ki je ne more nihče uničiti.

Marsel Gomboc, 8. r.

Domovina je dan, ki ga živim in kruh, ki ga jem.

Nenad Stojanović, 8. r.

Domovina je cvet sreče in koticček zavetja.

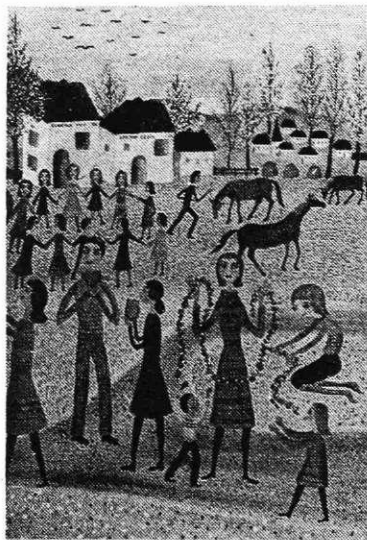
Oman Anamarija, 5. r.

(Misli učencev osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora)

KAJ MI POMENI DOMOVINA

- Domovina mi pomeni vse: drevje, gore, hribe, ceste in doline. Domovina mi pomeni več kot katerikoli denar.
- Domovina je moj dom.
- Domovina mi pomeni svobodo, prostost in delo v šoli.
- Domovina mi pomeni veselje, srečo, prostost in lepo mladost.
- Domovina mi pomeni dom, v katerem varno živim.
- Domovina mi pomeni vse: svobodo, veselje, mir, prija-teljstvo, srečo.
- Domovina je narava in svoboda.
- Domovina je sonce in gore.
- Domovina so drevesa in dom.
- Domovina je vse, kar vidim okoli sebe.

Učenci novinarskega krožka
3. in 4. razredov COŠ Prežihov Voranc

Dopisujte

OBETAJOČI REZULTATI POVEZOVANJA SINDIKATOV IN KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V zveznih in republiških sindikatih predvsem po 8. kongresu vse več pozornosti namenja povezovanju in vključevanju delavcev v samoupravno in politično življenje v krajevnih skupnostih. O tem v zadnjem obdobju poteka tudi obsežna vsejugoslovanska akcija s katero bi radi zbrali izkušnje dosedanjega povezovanja delavcev oziroma sindikalnih organizacij s krajevnimi skupnostmi.

S tem namenom je prejšnji teden jeseniško občino obiskala delegacija predstavnikov zveznega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Člani delegacije so se najprej na Jesenicah pogovarjali s predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine. Med drugim so analizirali gospodarski in politični položaj občine s poudarkom na organiziranju in aktivnostih sindikatov v krajevnih skupnostih. Govorili so o srednjeročnih planih razvoja ter o organiziranosti in aktivnosti občinskega sveta zveze sindikatov, konferenc in osnovnih organizacij sindikata v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Popoldan pa so člani delegacije obiskali še krajevno skupnost Dovje - Mojstrana. S predstavniki družbenopolitičnih organizacij, skupščine krajevnih skupnosti in osnovnih organizacij zveze sindikatov iz delovnih organizacij na tem območju so se prav tako pogovarjali o sodelovanju in vključevanju delavcev v krajevno samoupravo. Pri tem so navzoči članom delegacije obsežno predstavili samoupravno organizi-

ranost krajevnih skupnosti, delo delegacij, razvojne načrte in tudi probleme s katerimi se srečujejo. Ob tem so navedli vrsto uspešnih akcij, ki so jih v zadnjem obdobju dosegli v krajevnih skupnostih s sodelovanjem delavcev združenega dela oziroma sindikalnih organizacij v delovnih organizacijah na njihovem območju. Posebno uspešno je sodelovanje s sindikalno organizacijo v Kovinski opremi Mojstrana in konferenco osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice. Te skupne akcije še posebno uspešno pridejo do izraza tudi v okviru obrambnih priprav prebivalstva in delovnih ljudi v krajevnih skupnostih.

J. R.

RAZLAGA STALIŠČ IN USMERITEV ZA JAVNO RAZPRAVO O USTAVNIH SPREMEMBAH

Občinska konferenca socialistične zveze in občinski svet zveze sindikatov Jesenice sta prejšnji teden organizirala tolmačenje izhodišč in usmeritev za javno razpravo o osnutkih dopolnil zvezne in republiške ustave ter statuta občine Jesenice.

Osnutki ustavnih amandmajev za zvezno in republiško ustavo, ki sta jih zvezna in republiška skupščina posredovali v javno razpravo, pomenijo uresničevanje pobude tovariša Tita o kolektivnem delu in odgovornosti, hkrati pa vključujejo tudi stališča o krajšem mandatu predsednikov kolektivnih organov.

Zbranim predstavnikom iz delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti je izhodišča in usmeritve podal predsednik komisije za vodenje

razprave pri skupščini občine Jesenice Jože Resman.

Navzoči predstavniki bodo vodili javno razpravo v omenjenih organizacijah, zaključena pa mora biti do 31. januarja prihodnje leto. Za izvedbo razprave sta zadolžena občinski svet zveze sindikatov in občinska konferenca socialistične zveze Jesenice. Zadolženi za javno razpravo v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih bodo vodstva obeh organizacij sproti obveščali o poteku razprave.

V drugem delu so zbrani poslušali še informacijo o planskih nalogah, ki jo je podal predsednik komiteja za družbeno planiranje in družbeno-ekonomski razvoj pri skupščini občine Rado Košir.

J. R.

OSREDNJA PROSLAVA OB DNEVU REPUBLIKE

Jeseničani in okoličani bodo praznovali letošnji praznik republike v četrtek, 27. novembra ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, ko nam bo izvajal

SLAVNOSTNI KONCERT
AKADEMSKI PEVSKI
ZBOR TONE TOMŠIČ
IZ LJUBLJANE

Zbor bo ob 17. uri imel koncert tudi za šolsko in ostalo mladino.

SLAVNOSTNA SEJA V TDO GOLICA JESENICE

V soboto, 22. novembra, je bila slavnostna seja delavskega sveta trgovske delovne organizacije Golica Jesenice v počastitev 29. novembra - dneva republike in 30-letnice samoupravljanja. Poleg delegatov delavskega sveta so se na slavnosti zbrali predstavniki vodstev delovne organizacije, vseh treh temeljnih organizacij: Delikatesa, Zarja in Rožca, družbenopolitičnih organizacij in drugi zaposleni.

Uvodoma je o pomenu praznika dneva republike in 30-letnice delavskega samoupravljanja spregovorila predsednica konference osnovnih organizacij sindikata Vita Komljanec-Sodja. V nadaljevanju so podelili jubilejne nagrade za 30. 20 in 10-letno delo zaposlenim iz vseh treh temeljnih organizacij Golice. Podelili so tudi knjižne nagrade in značke večkratnim krvojavcem v delovni organizaciji.

Pester in kvalitetni kulturni program so na slavnosti seji izvedli člani ansambla narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar z Jesenic in recitatorske osnovne organizacije ZSMS Golica Jesenice.

J. R.

V RATEČAH BODO ODPRILI NOV DOM DRUŽBENIH ORGANIZACIJ

V krajevni skupnosti Rateče bodo letošnji 29. november - dan republike še posebno slovesno proslavili. Prav za naš največji praznik bodo v kraju odprli nov dom družbenih organizacij. S tem bo odpravljena dosedanja prostorska stiska za nemoteno delo organizacij in društev.

Na zadnji seji sveta krajevnih skupnosti so obravnavali poročila o zaključnih delih na stavbi in se dogovorili o slovesni otvoritvi objekta s slavnostno sejo, ki bo v petek, 28. novembra ob 16. uri v dvorani novega doma. Zbrali se bodo predstavniki skupščine krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, društev, vabljeni pa so tudi ostali prebivalci Rateč.

Poleg slavnostnega govora bodo na seji podelili tudi priznanja OF, za kulturni program pa bodo poskrbeli člani okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica - Breznica.

J. R.

14. NOVEMBER DAN NAŠE ŠOLE

Rad bi pisal o njih, rad bi spregovoril o vsem, kar se mi je v mladosti sem nabralo v duši in srcu. Rad bi vsaj pozdravil vse, ki so danes, ta dan, v tem prehodu v pomlad in v vstajenje slovenskega naroda in človeštva na mrtvi in živi straži.

Tone Čufar

14. novembra leta 1905 se je v delavski družini na železarskih Jesenicah rodil revolucionar in proletarski pisatelj Tone Čufar. Dve silni strasti sta razgibavili in usmerjali njegovo življenje: izredno tenak občutek za pravico, svobodo in človekovo dostojanstvo ter nenavadna zaverovanost v pisateljski poklic.

Naša šola se imenuje po njem in na njegov rojstni dan praznujemo tudi dan šole.

Na proslavo, ki je bila na naši šoli, smo povabili predstavnike družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti, pedagoške službe, sveta staršev, pedagoške delavce z OŠ

Tone Čufar v Ljubljani ter vse delavce in učence šole.

Člani recitatorskega krožka so obudili spomine na revolucionarno in pisateljsko pot Toneta Čufarja. Kulturni program sta popestrila še mladinski in pionirski pevski zbor. Tovarišica ravnateljica je razglasila rezultate medrazrednega tekmovanja v delovni aktivnosti pri pouku. Najboljšim razredom je razdelila priznanja - grafike, ki so jih izdelali učenci - člani likovnega krožka. Učenci mladinske organizacije pa so razdelili diplome tistim razredom, ki so na medrazrednem tekmovanju v rokometu in v igri »med dvema ognjema« osvojili najboljša mesta.

S to proslavo smo se spomnili našega pisatelja, ki je deloval in veroval v boljše življenje.

Tatjana Škrilec,
novinarski krožek
OŠ Tone Čufar

TUDI MI DELAMO

Jeseniška občina je z letošnjim oktobrom postala bogatejša še za eno humanitarno ustanovo: DELAVNICO ZA DELO POD POSEBNIMI POGOJI. Ustanovitelj je skupnost socialnega skrbstva, ki je z aktivnim delovanjem v kratkem času uresničila idejni koncept v resnično delovanje delavnice za delo pod posebnimi pogoji (DPP).

Lokacija DPP je za športno dvorano v Podmežaklju, kjer so v bivših pisarnah Kovina adaptirali prostore v kuhinjo, večnamenski prostor, garderobo, prostor za korektivno gimnastiko, sanitarije in dve delavnici. Kapaciteta teh prostorov je za petindvajset varovancev, ki pa še ni v celoti zasedena. Nekateri starši se še niso odločili, da sprejmejo družbeno pomoč v tej obliki. Z varovanci dela defektologinja Marija Kokalj, ki ob napornem delavniku smelo premaguje vse ovire.

Kaj so pravzaprav delavnice za delo pod posebnimi pogoji? Organizacije, ki duševno prizadetim mladostnikom in odraslim osebam zagotavljajo zaposlitev in posebno varstvo trajno ali začasno nesposobnim za zaposlitev pod rednimi delovnimi pogoji. Funkcija DPP kot posebnega socialnega zavoda je dvojna: zagotavlja zaposlitev, hkrati pa usposabljanje in posebno varstvo duševno prizadetih oseb, ki zavoljo zmanjšane delovne zmogljivosti, slabše socialne zrelosti in manjše življenjske samostojnosti niso sposobne redne, običajne zaposlitve. Praviloma sprejemajo predvsem habitirane mladostnike, ki so končali delovno usposabljanje v zavodih za delovno usposabljanje, pa se niso mogli vključiti v organizacije združenega dela, pod rednimi pogoji. Sprejemajo pa tudi odrasle težje prizadete osebe, ki niso bile deležne sistematičnega usposabljanja, pa so zaradi svojih zmogljivosti primerni za delo pod posebnimi pogoji. Osnovni koncept dela v DPP je izoblikovati sposobnosti posamez-

nika ob prevladujočih ekonomsko-proizvodnih pogojih, oziroma potrebah okolja, kjer je delavnica. Torej so delovni pogoji in delovne naloge v DPP takšne, da ustrezajo delovnim zmogljivostim posameznika, v ostalem pa je sorodna običajnim delavnicam.

Delavce v DPP imenujemo varovance; širša družbena skupnost pa mora vedeti, da so to ljudje, ki jim je potrebna naša pomoč pri organizaciji dela in življenja v celoti. Tako se v zadnjih letih naglaša vse večja skrb nas vseh, da bi kontinuirano skrbeli za srednje in težje duševno prizadete osebe od rojstva pa do smrti. Delavnice za delo pod posebnimi pogoji so že trden temelj, čeprav še ni urejen status delavcev-varovancev, normativi, finansiranje, kooperantska dela in še marsikaj.

Kljub težavam smo tudi na jesenih globoko zaorali v ledino. Z leti se bomo verjetno s ponosom ozirali na prehojeno pot DPP. Na uradni otvoritvi DPP, 29. oktobra letos, so povabljeni gostje in vsi, ki so kakorkoli sodelovali pri ustanavljanju, poudarili nujnost, da z vso odgovornostjo omogočimo ustrezne delovne pogoje, delo in varstvo srednje in težje duševno prizadetim osebam v naši občini. Predsednik republiškega društva za pomoč duševno prizadetim osebam Zdravko Tomažin je pohvalil zavzetost vseh sodelujočih organov pri ustanavljanju DPP: predvsem pa varovance same. Ti so že v sami začetni fazi delovanja pokazali izreden deloven elan in presrečne obraze, ker tudi oni delajo.

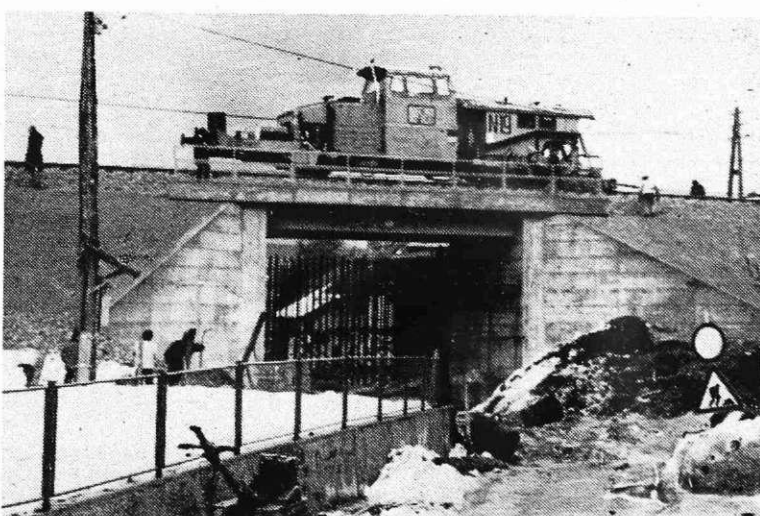
Kosova graščina se s svojo zunanjo ureditvijo ne more pohvaliti (Foto V. Hribar)

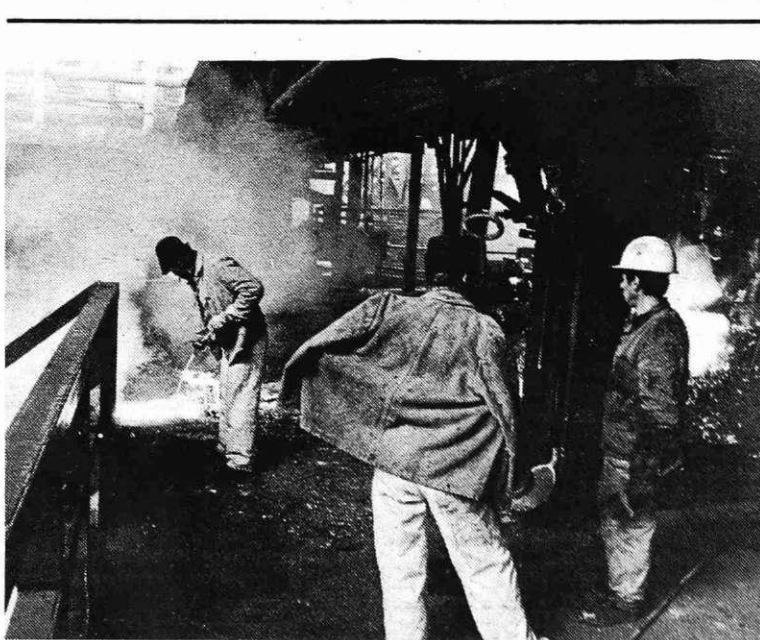
Čas in sneg sta naredila svoje (Foto B. Blenkuš)

Delavski avtobus na končni postaji v Planini pod Golico (Foto B. Blenkuš)

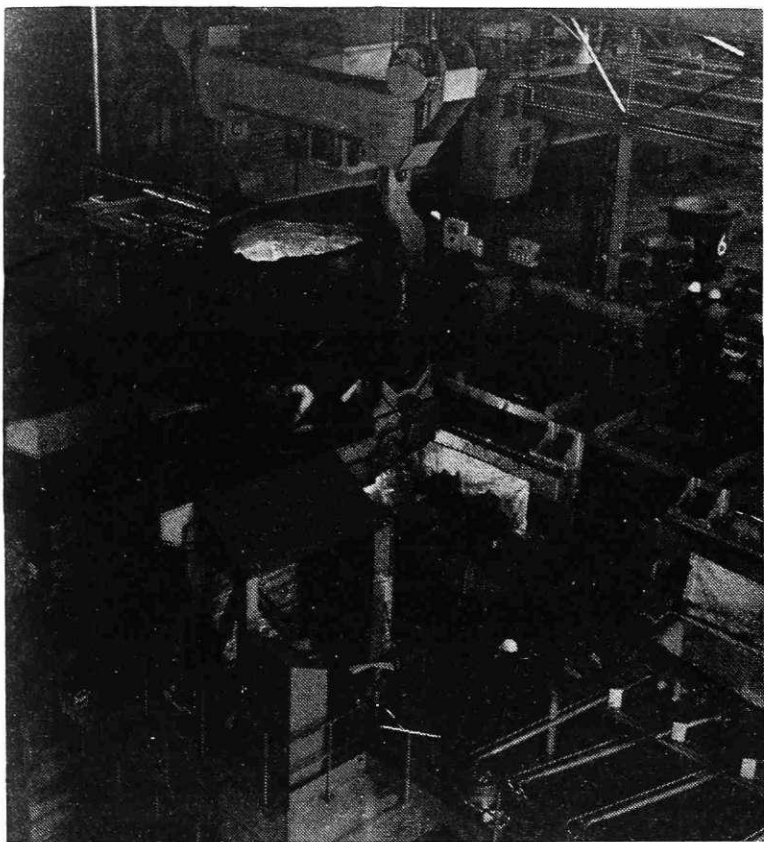
Nov podvoz v Podmežaklju (Foto B. Blenkuš)

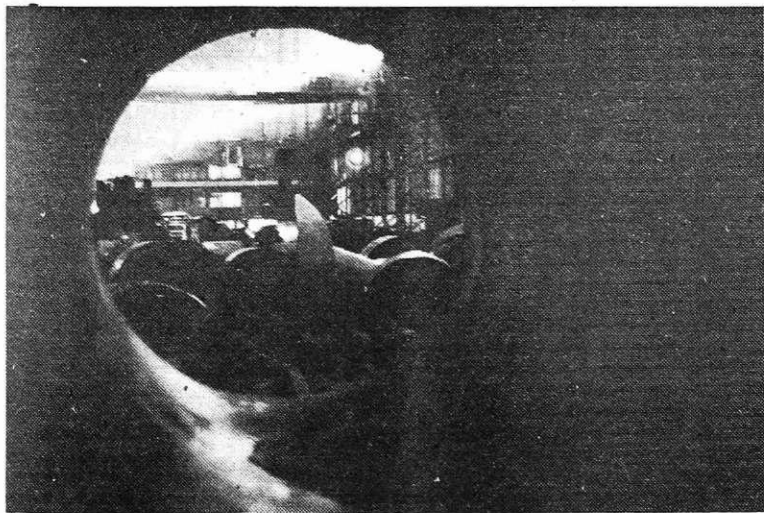
Po prehodu plavža (Foto I. Kučina)

Sodelavca v elektro delavnici na Javorniku (Foto S. Kokalj)

Vlivanje na konti-livu

Radovedno oko kamere (Foto I. Kučina)

DRUGI SEMINAR ZA SAMOUPRAVLJALCE GRADBINCA ŠE BOLJE OBISKAN

Kazalo je, da bo jesensko izobraževanje pri klubu samoupravljalcev slabo začelo, saj so klub prizadevanjem uspeli organizirati prvi seminar šele v začetku novembra. Zato se je bilo bati, da tudi udeležba na seminarjih ne bo zadovoljiva.

Obisk na prvem seminarju — za samoupravljalce Gorenjske, res ni bil zgleden, zato pa je dosedanja udeležba samoupravljalcev iz Gradbince presegla vsa pričakovanja. K temu je verjetno pripomoglo več okoliščin: da so seminar pripravili v njim domači sredini (precej udeležencev stanuje v samskem domu v Ulici heroja Verdnika, kjer so potekala predavanja, ali v bližini), upoštevali njihov delovni čas in skupaj s sodelavci iz Gradbince pripravili program izobraževanja. Da je bil obisk tako velik, je tudi posledica tega, ker je bilo izobraževanje za člane delavskih svetov (vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti z Jesenic in za člane delavskega sveta delovne organizacije), za člane odborov samoupravne delavske kontrole, za delegate za zbor združenega dela in za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, obvezno. Bolje rečeno: gradbinci sami so si postavili kot obvezo obisk na seminarju.

Prvega sminarja se je udeležilo 35 udeležencev (med njimi 23 takih, ki so bili ves čas na seminarju), druga pa kar 45, od teh pa je poslušalo vsa predavanja v celoti 34 samoupravljalcev. Druga skupina kandidatov je bila namreč še močnejša kot prva, prišli pa so tudi zamudniki. Seveda je bilo delo skupine, kjer jih je bilo tako veliko, oteženo. Bolje bi bilo, ko bi pripravili še kako izobraževalno obliko. Vendar pa so organizatorji dosedanje slabe izkušnje izučili, da je boljše povabiti večjo skupino in vsaj omogočiti seminarju delo, ker se je običajno zelo malo vabljenih udeležilo predavanj. Odločilno je bilo seveda kadrovanje za seminarje, kot sestavni del programiranja vseh treh izobraževalnih oblik, ali drugače povedano: v Gradbincu so se resnično zavzeli, da bi vsi samoupravljalci, ki pridejo v pošte, obiskovali seminar. Sproti so spremljali udeležbo in opominjali manjkajoče.

Prednost teh izobraževalnih oblik pa je bila tudi v tem, ker so kar polovico časa, ki je bil na razpolago, namenili obravnavi domače, aktualne

problematike, seveda s pomočjo domačih predavateljev.

Take izkušnje seveda zavezujejo, da se bodo pri klubu samoupravljalcev še nadalje odločali za skrbno pripravljene izobraževalne oblike in prosili za sodelovanje strokovnjake iz tistih sredin, za katere bodo izobraževanje organizirali. Usmeritev ni tako nova, kot se zdi, saj klub samoupravljalcev že ves čas, kar obstaja, pripravlja poleg razpisanih izobraževalnih oblik, tudi oblike, namenjene samoupravljalcem iz ene same organizacije združenega dela. Vrednotenje teh izobraževalnih ob-

lik pa kaže, da so zdaleč najbolj obiskane in da so najbolj ocenjene.

V novembru so začeli tudi s šolo za mlade samoupravljalce, ki bo trajala štiri tedne, do 10. decembra. Zanimanje za to izobraževalno obliko je zelo veliko. Prijavilo se je čez 80 kandidatov in okoli 60 jih hodi na predavanja. Tudi pri tej obliki razmišljajo, da bi bilo bolje delati v več skupinah, kajti tudi prostor, ki ga imajo na razpolago, je premajhen. Po šoli za samoupravljalce, ki so jo imeli spomladi in je bila dobro obiskana, bo tudi jesenska oblika pripravila starostno strukturo slušateljev. Tako bodo najbolj odgovorili tistim šablonskim očitkom, ki trdijo, da so obiskovalci izobraževalnih oblik sami starejši slušatelji. M.

TRADICIONALNA LIKOVNA RAZSTAVA ZA DAN REPUBLIKE

V petek, 28. novembra bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli že tradicionalno kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice v počastitev praznika republike. Krajši kulturni program ob otvoritvi bodo izvedli učenci Glasbene šole Jesenice.

Na kolektivni razstavi se 15 avtorjev predstavlja s petintridesetimi slikami, ki jih je za razstavo izbral umetniški zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin. Pri tem naj pripomnimo, da je to vsakoletna tretja kolektivna razstava na Jesenicah in sicer po programu pregledna. Tokrat se s svojimi deli predstavljajo: Janez AMBROŽIČ (1), Franc BERCE (1), Danica dr. GALA-BEM (2), Branko ČUŠIN (4), Marica ČUŠIN (1), Franc DOLINŠEK (2), Nika HAFNER (2), Zdravko KOTNIK (2), Janez KOZAMERNIK (2), Franc KREUZER (3), Pavel LUZNIK (3), Tine MARKEŽ (6), Tone TOMAZIN (3), Cveto VELIKAJNE (1) in Cveto ZUPAN (2).

Razstava bo odprta do 10. decembra vsak dan, razen nedelje od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

V teh dneh so v delovni organizaciji LITOSTROJ v Ljubljani odprli tudi samostojno razstavo grafik z železarskimi motivi slikarja in člana likovnega kluba DOLIK Franceta DOLINŠKA. To je že letošnja četrta samostojna razstava serije barvnih grafik z motivi plavžarjev in jeklarjev jeseniške železarne Franceta Dolinška, ki se je s serijo doslej predstavil že na Jesenicah, v upravnih prostorih SOZD Slovenske železarne v Ljubljani in v Plamenu Kropa, po razstavi v Litostroju pa se bo predvidoma predstavil še v Verigi Lesce.

»ROŽA V TRNJU« ŠE VEDNO CVETI

Vedno se rad oglašim pri Pavli Oman ali po domače pri Jurgelnu v Podkorenju. Pri Pavli se ponavadi zbere večja družba mladih in starih ter tako steče beseda o raznih običajih in kulturnem življenju v Podkorenju. Zadnji obisk pri Pavli je bil zame še posebno doživetje, kajti na obisk sta prišli tudi dve starejši domačinki, ki pri podkorenski kulturi sodelujeta že od vsega začetka. To sta bili Mihela Šantel in Ana Košir. Pavla je začela obupati spomine na čase, ko so v Podkorenju začeli z uprizorjanjem ljudskih iger. Takole se spominja:

morala tudi sama stopiti na oder. Po pravici povem, da ne igram rada, rada pa igro režiram in tudi napišem, če je potrebno. Saj sem dosti igrice in pesmi napisala sama. Z Minco Cuznar-Jankico sva skupaj napisali spevoigro v enem dejanju Na planincih. Ker je dobro uspela, sva se lotili še naslednje spevoigre z naslovom Roža v trnju. S to igro smo doživeli res velik uspeh, saj smo jo igrali kar šestnajstkrat in vedno je bila dvorana polna. Tako smo gostovali od Rateč pa vse do Železnikov v Selški dolini.

Pavla je pred leti dobila občinsko priznanje, Čufarjevo plaketo za delo na kulturnem področju. Ko mi jo je s ponosom pokazala, je nadaljevala: »Takole smo vsi do nedavnega igrali v Podkorenju. Dokler sem bila še mlajša, sem vzdržala v naši dvorani, ki je bila tako kot rešeto in je od vseh strani pihalo v prostore. Ko pa sem postala starejša, me je začelo zebsti in prenehati sem morala z igranjem.

Naše igre so zahtevale veliko vaj. Večkrat smo imeli vaje kar v naši kuhinji, proti koncu pa smo le morali na oder. Noben sneg in slabo vreme nas nista zadržala. Tu sta bila dobra volja in veselje do igranja.

Tako se je v Podkorenju končala prosvetna dejavnost, iger ni več in

tudi dvorana počasi, toda zanesljivo propada. Toda kulturna dejavnost ni povsem izumrla. Vedno več je zanimanja za folkloro, v katero se vključuje vedno več plesalcev, ki jo vodita Pavla in njen mož Vinko. Folkloristi plešejo po raznih krajih, pred kratkim pa so se predstavili širšemu auditoriju. Na malih zaslonih jih je namreč predstavila ljubljanska televizija. Na koncu pa je Pavla še dodala:

»Povedati moram še to, da sem se včasih bala, da bo mož hud zaradi mojega igranja in pisanja. Toda bilo je ravno nasprotno. Vseskozi mi je bil v veliko pomoč, brez njega ne bi mogla vsega tega izpeljati, kar je bilo narejenega v podkorenski prosveti po vojni.«

A. Kerštan

Železarski globus

SENEGAL

Ta afriška država se tudi name-rava vključiti med izvoznike kvalitne železove rude z 62-65% železa. V vzhodnem delu države obstajajo zaloge okoli 240 milij. ton te železarske surovine, katere bi naj pričeli izkoriščati v letu 1985. Pri projektu so poleg senegalske vlade z 28,5% udeležene še francoska vladna agencija za rudarske in geološke raziskave, zahodnonemški Krupp Industries in neko japonsko podjetje. Ko bo rudnik pričel obratovati s polno zmogljivostjo bo dosegel letno proizvodnjo 12 milij. ton kosovne in fine železove rude.

VENEZUELA

Venezuelska železarna, ki izdeluje železovo gobo s Fior postopkom, je pred kratkim objavila, da so v obdobju dobrih dveh let pripeljali z ladjami 400.000 ton briketov železove gobe. Pri tem ni bilo nobenih težav zaradi ponovne oksidacije, ki so jih pri transportiranju železove gobe z ladjami sicer predvidevali. Izvedeni niso bili nobeni posebni zaščitni ukrepi in briketi so bili pri nakladanju na ladje celo izpostavljeni dežju. Kljub temu ni bilo pri prevozu, razkladanju in uporabi nobenih problemov. Kaže, da je železova goba, izdelana po tem postopku manj občutljiva na ponovno oksidacijo kot pri nekaterih drugih postopkih.

RAZSTAVA ROČNIH DEL V OSNOVNI ŠOLI NA PLAVŽU

Jutri v petek, 28. novembra, bodo ob 16. uri v prostorih osnovne šole Tone Čufar na Plavžu članice sekcije za družbeno aktivnost žensk pri krajevni konferenci SZDL Plavž, skupaj z učenci osnovne šole odprle razstavo ROČNIH DEL.

ki so jih izdelale članice sekcije in učenci osnovne šole.

Razstavo, ki jo prirejajo v počastitev praznika republike, bodo odprli s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci osnovne šole Tone Čufar.

Razstavo si boste lahko ogledali vsak dan do 2. decembra od 9. do 17. ure.

ČESTITKI OB PRAZNIKU

ZA PRAZNIK REPUBLIKE 29. NOVOBER, ŽELI JUGOBANKA - EKSPOZITURA JESENICE VSEM SVOJIM VARČEVALCEM IN KOMITENTOM MNOGO OSEBNIH IN POSLOVNIH USPEHOV!

ODBOR KRAJEVNE ORGANIZACIJE ZVEZE BORCEV NOV KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ - JESENICE ČESTITA SVOJIM ČLANOM IN ČLANOM VSEH BORČEVSKIH ORGANIZACIJ V OBČINI IN VSEM DELOVNIM LJUDDEM IN OBČANOM OB DNEVU REPUBLIKE 29. NOVOBRU Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI.

SREČANJE PEVSKIH ZBOROV SOZD SŽ NA RAVNAH

Pretekli petek, 21. novembra, so se na Ravnah na Koroškem srečali pevski zbori SOZD Slovenske železarn. Zapel je kar 300 pevcev iz Gorenjske in Koroške. Žal na Štajerskem še nimajo ustreznega zbora med našimi sodelavci, pa vendar ga želijo imeti in vsi upamo, da ga tudi bodo. O samem srečanju mislim, da mi avtorji brošure, ki so jo ob tej priliki izdali, ne bodo zamerili, če povzamem nekaj njihovih misli, saj bi lepših besed težko našel. Takole pravijo:

Takšnega srečanja ni najbrž nikjer drugod, da bi bilo v eni družini kar sedem, osem, devet zborov. Tokrat jih je bilo enajst. To premorejo samo železarji. Morda zato, ker je njihov kruh jeklo in jeklo pesem. Ni zaman slovenski pregovor, ki pravi: jeklo zapoje – steklo se zdrobi. Njihova pesem je kot jeklo. Pevci niso le številke in če pojejo jim pesem jekleno zavzveni. Kar trije, štirje zbori posegajo v vrh slovenskega zborovstva, čeprav ljubiteljskega, zato nič manj kakovostnega od tistih, ki jim je petje dolžnost in vsakdanji kruh. Jeseniški ženski zbor, ravenški Fužinar in prevaljski Vres so to, pridružujejo pa se jim kroparski pevci.

Pa če bi natančno merili (dandanes mora biti vse merjeno, kot bi imeli merilsko mrzlico), ali ne bi vsak zbor imel na kupe plaket, koliko nastopov, proslav, koncertov imajo železarski zbori za seboj! Saj pesem tam nekje »v zakotni vasi«, ali je kaj manj vredna, če je ne sliši nabito polna dvorana, a zapoje srce? Zato si želimo, da bi ta družina železarjev, ki jim je jeklo pesem in pesem jeklo, še naprej živela in pela povsod, kjer bivajo železarji.

In peli so ta večer tako, kot bi si vsak posebej pred nastopom prebral te misli. Enajst zborov je bilo pred polno dvorano. Kako lepo je, če smo tako združeni pevci in poslušalci, ki sta jih le glas napovedovalke in buren aplavz v priznanje pevčev odtrgala od lepe partizanske, domoljubne, umetne in narodne pesmi. Nepozaben večer je bil to, za vse nas, ki smo jih poslušali (ko bi se le večkrat tako srečali!). Morda tudi zato, ker se je vsak spomnil, da bi moral biti ta večer takrat, v maju, ko so vsi pevci železarji hoteli še enkrat zapeti ljubljenu Titu, ki je z nadčloveškimi napori bojeval poslednjo borbo. Le nekaj dni pred izpolnitvijo njihovih želja je prenehalo biti najplemenitejše srce jugoslovanskih narodov. Zato je takrat njihova pesem obnemela, da bi z vso silo privrela na dan prav ta večer.

In kdo so bili pevci? Moški pevski zbor Fužinar iz Raven, ki že enajsto leto prepeva, zadnja leta pa ga vodi prof. Branko Čepin. Goji predvsem koroško pesem, posega pa tudi v svet renesančne glasbe. Z velikim zanosom so zapeli Simonitijsvo Pesem o Titu, Liparjevo Snubaška in Simonitijsvo priredbo Oj mila majka.

Kot drugi se je predstavil mešani pevski zbor KPD SŽ Veriga iz Lesc. Zbor deluje že šesto leto. Do nedavnega ga je vodil prof. Karel Boštjančič, ki ga je zamenjal pevec zbor, sicer pa član radijskega simfoničnega orkestra Jože Kocjančič. Tudi ta zbor je zapel tri pesmi in sicer Pirnikovo Smrt v Brdih, Gallusovo Quam gallina in črnsko duhovno Swing Low. Zbor se poleg kvalitete odlikuje predvsem s svojim sestvom, ki je izredno mlad in perspektiven.

Pevsko društvo Vintgar z Blejske Dobrave je bil eden od obeh zborov, ki je zastopal jeseniško železarno. Zbor dela peto leto. Prvi zborovodja je bil Janez Ponikvar, sedaj pa zbor vodi Alojz Vengar. Tudi ta zbor je zapel tri pesmi in to Bilečanko, San se šeta v gori dol in Flajšmanov Triglav.

Prav posebno doživetje je bil zbor Šentanelških pavrov, vsaj za nas, ki ga ne slišimo pogosto. Zbor poje stare ljudske pesmi, ki se prenašajo iz roda v rod, po posluhu, brez zapisanih not. Zbor sestavljajo v glavnem kmetje in kmečki sinovi, ki so zaposleni v različnih delovnih organizacijah mežiške doline. Že 12. leto zbor vodi Mitja Šipek. Zapel so: Sentr pojd, Z nobenim purgarjem in Počiva jezero v tihoti.

Koroški oktet iz Raven na Koroškem uspešno deluje že 12 let. Peli so že izseljencem na Švedskem, na Češkem, v Srbiji... peli pa so tudi tovarišu Titu, ki je leta 1970 obiskal Slovenj Gradec. Vodi jih Tone Ivartnik. Zapel pa so Maroltovo Vrgled bliža se, Mihelčičevo Partizansko povelje in koroško narodno Gorčezarje.

Komorni zbor KUD Stane Zagar iz Kroke je nam bolj znan. Zbor ima za seboj že preko 1000 nastopov in se vneto pripravlja na 20-letnico obstoja. Vodi jih prof. Egi

Gasperšič. Zapel pa so Hajdrihovo Prvomajsko, Vodopivca – Žebjarško in Benjaminova Ipavca Domovini.

Ženski pevski zbor Jesenice na Jesenicah vsi dobro poznamo. Deluje 11. leto, od vsega začetka ga vodi prof. Milko Škoherne. Zapele so Tomčevo Naša mati, Passereau Il est bel et ban in Bošnjakovičeve Pesme iz Prespe in Ohrida.

Kot gost iz zamejske Koroške je sodeloval moški pevski zbor Edinost iz Pliberka, ki ga vodi Folte Hartman. Ta zbor je bil ustanovljen že leta 1932 in bil med prvimi, ki je gojil borbeno partizansko pesem

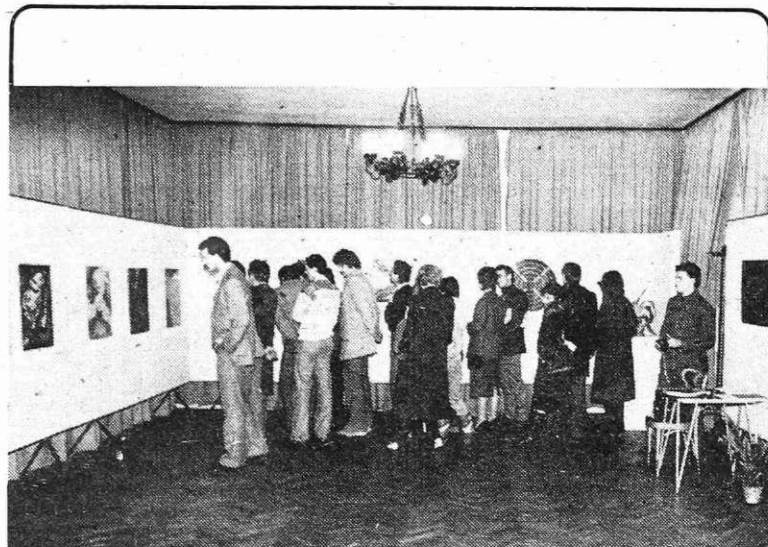
med koroškimi Slovenci. Zbor je tokrat predstavil J. Kuharja Padel je padel, Svibarčičevo Pojdam u Rute in E. Adamiča Završki fantje.

Mešani pevski zbor Prežihov Voranc iz Raven na Koroškem obstaja že od leta 1973. Vodi ga Tone Ivartnik. Sestavlja ga 42 pevcev in pevcev, pa tudi starostna meja je različna, od 18 do 60 let. Predstavili so J. Kuharja in R. Gobca Jutri gremo v napad, Ukmarjevo Vetru brat in ljudsko v priredbi L. Kramolca Kob' jaz vedevala.

Bogat pevski večer je zaključil moški pevski zbor Vres iz Prevalj. 45 pevcev vodi Joško Kert že deseto leto. Zbor je prepeval vse povsod doma, v bratski Srbiji, nedavno v Švici. Predstavil je Voduskovo Der höra ta čaninowa, Antona Foersterja Spak in N. Kalogjera U ime Slobode.

To je bil veličasten zaključek. Ob koncu naj omenim, da namenoma nisem ocenjeval kvaliteto zborov, zato tudi nisem poklican. Želel sem le izraziti občutek, ki sem ga sam doživel in predstaviti vse zore. Z zagotovostjo pa si upam trditi, da so bili vsi zbori izredno dobro pripravljeni, da so bile vse pesmi zapete zelo dobro in da je kvaliteta vseh zborov iz srečanja v srečanje boljša.

SKM

Ob otvoritvi razstave likovnih del vojakov VP Bohinjska Bela (Foto I. Kučina)

S SREČANJEM PEVCEV ZAKLJUČENA LETOŠNJA KULTURNA DEJAVNOST SOZD SŽ

S srečanjem pevcev – železarjev, ki delujejo v raznih zborih v okviru delovnih organizacij SOZD Slovenske železarn so bila v petek, 21. novembra, na Ravnah na Koroškem zaključena kulturna srečanja železarjev v letu 1980. Program, ki ga je sprejela komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu sindikata SOZD SŽ je bil izvršen v celoti. Tako so se v maju srečali pihalni orkestri v Lescah, v oktobru folkloristi na Jesenicah, igralci na odrskih deskah, v novembru v Štornah in končno pevci pretekli petek na Ravnah na Koroškem. Poleg teh srečanj so v Štornah priredili v okviru srečanja gledaliških skupin še razstavo likovnih del slikarjev iz slovenskih železarn, na kateri se je s svojimi deli predstavilo 14 slikarjev.

Skupno je na teh srečanjih sodelovalo blizu 800 aktivnih kulturnih delavcev v različnih vrstah kulturne dejavnosti, prireditve pa si je ogledalo več kot 3.000 naših delavcev, kar je dokaz za dokaj veliko zanimanje delavcev za kulturno ustvarjalnost svojih sodelavcev. Za vse kulturne prireditve smo porabili 480.000 dinarjev, oziroma vsi delavci v SOZD SŽ smo združili povprečno po 24 din na leto za kulturno dejavnost na nivoju SOZD. Ta denar se je porabil za organizacijo in izvedbo srečanj. Prevoze in potne stroške pa je za vsako skupino krila delovna organizacija, ki je svoje skupine poslala na posamezna srečanja.

To je le kratek statistični pregled, ki pa ne pove dovolj. V tem pregledu ni zajeto ogromno prostega časa, ki so ga naši sodelavci porabili za priprave na številnih vajah. Prav tako niso zajeti podatki o porabljenih urah kulturnih delavcev – organizatorjev, ki so jih porabili za vzorno organizacijo in izvedbo posameznih srečanj, saj mnogi nimamo potrebnih izkušenj za tako delo, ali pa se takega dela lotimo le občasno. Zato morebitne napake nihče ni omenjal. Vsi sodelujoči smo se krepko zavedali, da je bilo vse delo opravljeno prostovoljno in amatersko, ki je ob stalnih podražitvah uslug prevoznikov, itd., povzročalo nemalo skrbi prirediteljem, saj smo bili finančno strogo omejeni v okviru sprejetega finančnega plana za leto 1980. Pri tem naj omenim, da so bila sredstva za izvedbo teh prireditev enaka kot v letu 1979.

In kakšni so rezultati? V grobih številkah so bili že navedeni. Vendar moramo rezultate dela gledati skozi daljše obdobje. Pred osmimi leti, ko so se prvič srečali na nivoju SOZD SŽ godbeniki treh orkestroev, se je v letu 1980 srečalo kar 28 kulturnih

skupin Gorenjske, Štajerske in Koroške, sestavljenih pretežno iz železarjev in predelovalcev SOZD SŽ. Vsekakor je to ogromen kvantitativni premik, saj v slovenskem prostoru med delovnimi organizacijami zaenkrat še ne poznamo tako naravnih in po vrstah različnih kulturnih prireditev. Tudi iz političnega vidika zavzemajo ta srečanja vidno mesto, saj vključujejo tudi kulturne skupine iz zamejstva in bratskih republik s katerimi smo železarji vse tesneje povezani. Na ta način dajemo kulturni delavci moralno podporo zamejskim Slovincem v borbi za svoj narodnostni obstoj, s kulturnimi skupinami bratskih republik pa prispevamo svoj delež k utrjevanju bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in nam. In če k temu dodamo še nenehno kvaliteto rast nastopajočih, ki se odraža iz leta v leto, čeprav srečanja niso tekmovalnega značaja, menimo, da smo dosegli veliko, čeprav ne vsega. Povsem se zavedamo, da dosedanja srečanja obsegajo le štiri vrste kulturne poudarjalnosti. Zavedamo se, da med nami delajo tudi slikarji amaterji, ki si s svojim delom zaslužijo za začetek vsaj samostojno razstavo, ki naj bi kasneje prerasla v kolonijo slikarjev amaterjev SOZD SŽ. Ravno tako želimo obnoviti fotoraščlavo, ki smo jo v letu 1978 že organizirali, pa zaradi premajhnih izkušenj opustili. Za uresničitev teh zamisli bi morali biti soglasni v vseh delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarn, in zato primakniti tudi nekaj več denarja. Zavedati se bomo morali, da bomo s kulturno osveščenimi delavci lažje premagovali težave, ki nas z dneva v dan pestijo in da nobena kulturna dejavnost, ki jo delavci sprejemajo ni tako draga kot nekultura, saj vemo iz zgodovine in sedanjosti da je le ta (nekultura) najdražja.

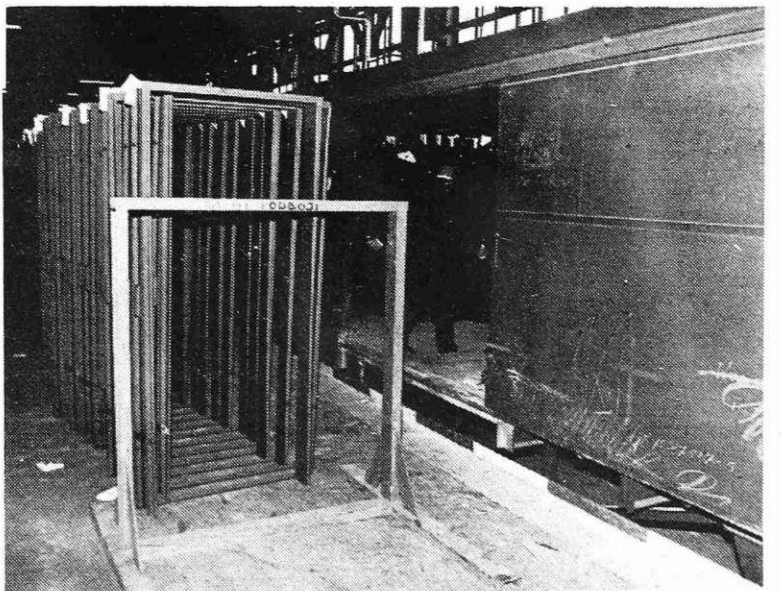
SKM

Sodelavka v vzorčni delavnici vratnih podbojev (Foto I. Kučina)

Spomini v Trenti

Odpreda vratnih podbojev (Foto I. Kučina)

Silhueta Jesenic (Foto I. Kučina)

GLAVOBOL NI ENAK GLAVOBOLU

»Doktor, boli me glava, verjetno je kaj narobe s tlakom...«
»Tako me boli glava, bruham.«... »Kot bi mi kdo iztikal oko, tako me boli glava.«... itd.
Ni dolgo, odkar ste lahko brali o migreni, tokrat pa nekoliko več o nemigrenskih glavobolih, ki jih ni malo.

I. ŽIVČNA BOLEČINA OBRAZA

Gre za prizadetost trojevnega živca, ki ga strokovno imenujemo trigeminus. To je eden najpomembnejših čutnih živcev glave, ki obrazu posreduje vso občutljivost. In ker ta bolečina izvira iz živca, jo zato imenujemo nevralgično.

Bolečino občuti večina bolnikov kot električni sunek. Po trajanju je kratka, napadi pa se ponavljajo večkrat dnevno. Bolečina je strogo omejena na področje, ki ga ožvičuje ta živec (obraz: oko, nos, dlan). Boli vedno na isti strani. Med napadi bolniki prekinajo vso svojo dejavnost. Obraz dobi trpeč izraz.

Bolečino lahko sproži že rahel dotik ali gib obraza, včasih že celo veter. Ko bolečina mine sledi nenadna pomiritev, ki traja določen čas in je ni moč izkiniti niti z drženjem sprožilnega predela. Bolniki dobro poznajo ta podarjeni mir in ga izkoristijo za to, da se najejo, napijejo in umijejo.

Značilnost obrazne nevralgije je, da se pojavlja v drugi polovici življenja. Včasih prizadane tudi mlade. V tem primeru je nujno mnenje specialista.

Trpljenje zaradi te bolezni je bilo včasih tako hudo, da so se bolniki odločali celo za samomor. Danes za zdravljenje uporabljamo zdravilo Tegretol. Jemati pa ga moramo kar z največjo previdnostjo, ker lahko povzroči vrtočlavo. Lahko povzroči tudi padec števila belih krvnih teles, zato so priporočljive redne kontrole levkocitov.

II. ŽILNA BOLEČINA OBRAZA

To bolezensko stanje je posledica nenadnega razširjenja določenih arterij obraza in glave. Za njo obolenjajo predvsem moški po tridesetem letu starosti.

Bolečina je nespremenljiva. Pojavlja se vedno na isti strani in ob istem času. Je ključajoča in traja različno od nekaj minut do nekaj ur (celo več tednov). Potem na vsem lepem napadi izginejo in se tudi po več mesecih ne pojavijo. Bolečino spremlja obilno slinjenje, solzenje in iztok iz nosu. Včasih napad povzroči kemične snovi kot so npr.: alkohol, tiramin, ... ki širijo arterije.

Ti bolniki so si tudi po zunanjem izgledu precej podobni. So atletske graje, obraz z oglati glavo spominja na leva, debela koža je globoko zgubana. Ti bolniki so videti grobi. Vendar videnj varo. Zelo težko prenesajo, da bi bili v življenju kaj prikrajšani. So dobri delavci, jedci in pivci. Polni so stremeljenj, so ponosni in vestni, razburljivi in občutek krivde običajno zatro. Pogosto se jih loti potrtost. Posledica vsega tega pa je lahko žlezočni čir.

Terapija je bolj za tolažbo, saj se najmočnejši morfin neredko ostane brezuspešen. Olajšanje prinese včasih ergotamin, ki oži arterije. Uporabljajo že novejša sredstva »blokatorje receptorjev beta«, ki blokirajo občutljive strukture, ki se nahajajo na arterijskih stenah. Ne smemo pa jih uporabljati, če ima bolnik že čir na želodcu ali astmo; kar pa je precej pogost primer.

III. GLAVOBOLI KOT ZNAK TEŽKIH BOLEZNI

a) Možganski tumor

Mnogo ljudi, ki trpi za glavobolom, se boji, da ima možganski tumor. Res je, da to bolezen spremlja glavobol, vendar se poleg njega pojavijo še drugi simptomi: motnje v ravnotežju, ohromitev, težave pri govoru, duševne motnje, tudi dvojni vid, ... Bolečina se pojavi šele, ko tumor zraste do določene velikosti in se dovolj razširi, tako, da pritiska na arterije, vene ali možganske živce. Takrat bolečino lahko sami izzovemo s pritiskom na lobanjo. Glavobol nas ovira tudi v spanju. Pospešijo ga določeni telesni napori, pri katerih se poviša krvni tlak. Ti glavoboli tudi niso starejši od nekaj mesecev. Zdravljenje je večinoma kirurško v kombinaciji z obsevanji po operaciji.

b) Krvavitev

Do nje pride zaradi prirojene napake ene od možganskih arterij – to je anevrizma (žepkasto razširjena žilna stena). Ta lahko v najrazličnejših primerih spontano zakrvari, čeprav prej ni povzročala nobenih težav. Huda nenadna in ostro omejena bolečina, močna slabost, ki jo spremlja bruhanje ter mu sledi nezavest – to je značilno za možgansko krvavitev. Anevrizmo ugotovimo z arteriografijo (rentg. slik. z rentg. žarki s pomočjo kontrastnega sredstva). Zdravljenje je operativno.

c) Meningitis

Vnetje možganskih ovojnic povzroča zelo hud glavobol, posebno v tilniku, ki postane otrpel. Bolečine se širijo v hrbtenico. Svetloba, hrup in premiki glave glavobol še stopnjujejo. Bolniku se poviša tudi telesna temperatura ter pojavi bruhanje. Samo s preiskavo možgansko-hrbtenične tekočine sum na meningitis zdravnik lahko potrdi ali ovzre. Zdravljenje je medikamentozno z ustreznimi antibiotiki.

IV. GLAVOBOLI DUŠEVNEGA IZVORA

Tak glavobol povzroči porušeno čustveno in duševno ravnotežje. Zasledimo ga pri vsakem drugem bolniku, ki pride na pregled zaradi kroničnega glavobola. Marsikdo se bo začudil temu visokemu deležu češ, saj to je neverjetno. Vendar je podatek vseeno resničen.

Ti glavoboli se pojavljajo različno: lahko se začne že zjutraj, sočasno s strahom pred prihajajočim dnem ali pa pozno popoldne, ko smo preutrujeni od težkega dela. Sprožijo jih različna čustvena doživetja in duševna napetost. Le ta doseže svoj vrh pri nekaterih duševnih in čustvenih motnjah, ko sta na primer depresija in tesnoba.

Pri otroku srečamo take glavobole v posameznih starostnih obdobjih: ob vstopu v šolo, v puberteti in pozneje ob začetku visokošolskega študija. Nujno potrebno je, da raziščemo družinsko vzdušje, v katerem odrasča in nemalokdaj homo vzrok našli tu. Zdravnik pomaga s psihoterapijo, pomirjevali, spremembo okolja in podobno.

Vse kar zmanjšuje čustveno napetost: sprostitve, počitek, razvedrilo, počitnice, ... pomirja tudi glavobol.

V. POŠKODBE GLAVE IN GLAVOBOLI

Sodobno življenje je vzrok pomnožitvi poškodb, med drugim tudi poškodbam glave. Celotne neznatne poškodbe imajo lahko zelo resne posledice. Vsak glavobol, ki se pojavi v zgodnjem obdobju po poškodbi terja še dodatne preiskave. Posebna pozornost velja osebam, ki so bolj naginjene h krvavitvam (srčni bolniki, ker jemljejo sredstva proti strjevanju krvi, alkoholiki). Torej, če je ugotovljen hematoma, ga je treba čimprej operirati in samo na tak način bo bolnik z gotovostjo ozdravel.

Velike skrbi delajo zdravnikom pozne posledice poškodbe glave. To so tiste, ko poškodovanca boli glava še dolge mesece po nezgodi. V tem primeru so vzroki zelo različni. Omenim lahko vse tiste, ki jih najdemo pri ostalih glavobolih. Bolečina se lahko omeji le na določen predel glave ali pa zajame vso glavo. Lahko je ključajoča, kratka in močna, ... podobno kot pri ostalih glavobolih. Zdravljenje je uspešno ob dolgorajni uporabi pomirjeval in antidepressivnih sredstev; saj ta pozni glavobol precej zavisi od poškodovančeve osebnosti. Če se zanj poleg lažjega zdravnika zavzame še socialna delavka in predvsem bolnikovi svojci in sodelavci; se bo poškodovancu ob delu kaj hitro povrnila samozavest in zaupanje vase.

Glavobolu niso krive samo te naštevane bolezni in poškodbe. Mnogo vzrokov tiči tudi v vsakdanjem življenju.

Česa je v današnjem hitrem tempu največ? Preobremenjenost! Utrujenost! Ni malo ljudi, ki se neusmiljeno obremenjujejo. Izčrpavajo se z delom do skrajnih meja človeške odpornosti. Ne ozirajo se na opozorila lastnega organizma, zanemarjajo utrujenost in pozabljajo na počitek. Vpreženi v neizvedljive načrte prevzemajo prevelike odgovornosti. Vso svojo energijo zastavljajo za uresničevanje svojih ciljev, morda nikoli dosegljivih. Pojavi se napetost, ki traja ves dan, nemirno postane tudi spanje, ... in ni nam potrebno prav dolgo čakati na glavobol. To je ena plat našega »vsakdana«; končno pa niso redki tudi tisti, ki nosijo svojo glavo samo vratu v okras, katerim ni mar delo in obveznosti.

Kar se tiče prehrane tudi tu najdemo vzroke za glavobol. V nekaterih živilih (čokolada, kvas, nekateri siri in vina) se nahaja kemična snov tiramin. Ta povzroča širjenje arterij lobanje in s tem glavobol. Za kitajsko kuhinjo je zelo značilna soja omaka. Da bi bila slastnejša, ji dodajajo kemično sestavino natrijev glutamat. Tega pa nekateri ne prenašajo. Povzroča jim hude glavobole, podobne migrenskim. Bolečina zajame tilnik in

senca. Pojavi se takoj po obedu ali pa nekaj ur po njem in običajno traja le kratak čas. Tudi premrzel sladolez nas zna prav neprijetno presenetiti. Bolečina se pojavi v času, ko se led dotakne neba in zadnje stene žrela. Gre za pretirano draženje občutljivih delov ust z mrazom. Boleče sporočilo se prevaja po pomembnih čutnih možganskih živcih. Natančno so ugotovili, da glava zaboli v čelu, če je tako vzdrženo nebo. Če pa je dražena stena žrela, se bolečina prenaša bolj proti uhlju in v senca.

Naslednji primer je prej opisanemu pravo nasprotje. Ne uživanje kave, ampak nenadno prenehanje, bo povzročilo glavobol pri tistih, ki jo pijejo veliko. Nekateri jo zaužijejo toliko, da to lahko imenujemo kar pravo zastrupljanje. (Pojavi se driska, bruhanje, tresenje, zmedenost). In ko ti nenadoma prenehajo s svojim zastrupljanjem se pojavijo hudi glavoboli, ki jih stopnjuje vsak premik glave. Gre za padec kofeina v krvi, ki povzroči širjenje lobanjskih arterij in s tem glavobol.

Podobno kot s kavo je tudi s tobakom. Če strasten kadilec nenadoma opusti svojo navado, oziroma razvado, prav tako tvega nekaj prehodnih glavobolov.

Svojo vlogo pri glavobolih ima tudi akutni sinuzitis z vsemi znaki vnetja in gnojnim izcedkom. Kronični sinuzitis, ki ga mnogi krivijo za vzrok glavobola, je povsem neboleč. Tudi stomatologi dobro poznajo nekatere bolečine, ki se pojavljajo zaradi okvarjenih čeljustnih sklepov. Mnogi ljudje, ki jih mučijo kronični glavoboli pripisujejo krivdo očem in zamenjajo kar nekaj parov očal, vendar se glavobola še vedno ne znebijo. Motnje vida le v redkih primerih povzročajo glavobole. Poznamo pa glavobol, ki je posledica znane očesne bolezni. Glavkom ali zelena mrena se pojavlja z zvišanim pritiskom v zraku, ki otrdi kot frnikula. Bolnik toži zaradi hude bolečine za očesom, oko je zarpielo, kri v očesnih žilah zastaja, vid motijo svetleči krogi mavričnih barv. Bolnika sili na bruhanje. Bolezen je resna, saj lahko ogrozi vid. Odlaganje takojšnjega pregleda pri specialistu in prav tako neustrezni postopki ali zdravila, lahko stanje hudo poslabšajo.

Če vas boli roka ali vrat, pa tudi če vam ni nič, vam bodo posneli rentgensko sliko vratne hrbtenice. Pri vratni artrozi gre za degenerativno bolezen zadnjih vratnih vretenc, ker se postopoma izrabijo sklepi med njimi. Lahko povzroča bolečine v vratu, ramenih in rokah, praktično nikoli pa ne glavobolov, razen v izjemnih primerih: če v zvezi z njo pride do bolečega krča vratnih mišic med akutnim zagonom bolezni. Če gibljivost vratu ni omejena in če mišice ob hrbtenici niso napete in boleče, lahko z gotovostjo trdimo, da je artroza za nastanek glavobola brez pomena. Zdraviti artrozo, da bi se znebili glavobola, je izguba časa. Glavobol lahko izvira iz vratu tudi v drugih redkih primerih. Navedemo lahko bolečine, ki so posledica posebne poklicne drže pri osebah, ki delajo z naprej sklonjeno glavo, na primer pri šiviljah, strojepriskah, ... Zaradi drže glave pride do bolečega skrčenja vratnih mišic. Pomirimo jih s počitkom in z masažo vratu. Tudi nekatere, silno redke bolezni hrbtenjače in prirojene razvojne napake kosti na mestu, kjer se stikata hrbtenica in lobanja, lahko privedejo do bolečin v zadnjem delu glave. Še enkrat pa naj poudarim, da teh primerov, ki sodijo na področje nevrologije in nevrokirurgije, skoraj ne srečamo.

Gotovo ste že sami vsaj enkrat izkusili; ko ste si hoteli s postom odpočiti preobremenjeni želodec od prejšnjega dne. Glavobolu prav gotovo niste ušli! Vzrok je tičal v nizki ravni krvnega sladkorja. Hude glavobole tvegajo prav tako mlada dekleta, ki stradajo, da bi ohranila vitkost.

Ste že imeli kdaj »mačka«? Megleno in s težavo ste se prebujali po dolgi noči smeha, plesa, pesmi, ... in jasno – pijate! Z obema rokama ste se držali za glavo, v kateri je razbijalo tisoč kladiv. Zaradi vrtočlavo ste komaj prišli do kuhinje, da bi si pogasili hudo žejo. V želodcu vas je peklo in vas sililo na bruhanje. Ni treba dokazovati, kdo je kriv. Alkohol s svojimi tekmeci, kot je ponočevanje, utrujenost, razdraženost po neprespani noči in rezultat vsega tega je glavobol. In česa vsega je tukaj kriv alkohol? V prevelikih količinah razširja žile v glavi. V skrajnem primeru lahko izzove določeno stopnjo možganskega edema (otekline). V želodcu izzove preveliko izločanje želodčne kisline, spreminja vrednosti posameznih sestavin v krvi, zlasti krvnega sladkorja. Spremeni tudi porazdelitev vode v organizmu. Alkohol je dovolj škodljiv, to slabost pa pospešijo še vsi ostali strupi, (ki dajejo pijaki barvo, vonj, moč, svežino) in kemične snovi, ki nastajajo pri destilaciji. Tako pogostemu mačku pa se je moč tudi izogniti: da obložimo steno želodca in s tem upočasnimo vsrkavanje alkohola v kri (z mlekom ali oljnim oljem). Prav tako je priporočljivo pitje velikih količin

vode, da se prepreči izguba tekočine iz organizma. In če smo mačka že staknili? Skodelica kave in zdravila ki vsebujejo kofein in acetylsalicilno kislino.

Mnogi ste verjetno občutili glavobol pri visoki temperaturi, na primer tedaj, ko ste prebolevali gripo. Zvišan arterijski tlak je naslednja splošna bolezen, ki se kaže z glavoboli s posebnim urnikom ponavljanja. Med drugim tudi izpušni plini motornih vozil oziroma ogljikov monoksid širi arterije glave in povzroča glavobol. Ko poleti letujete na morju, se izogibajte dolgotrajnemu sončenju brez klobuka na glavi. Prav tako pripomore h glavobolu tudi potapljanje zaradi nenadne spremembe tlaka. V gorah nižji atmosferski tlak in znižana vrednost kisika tudi povzroči glavobol. Svojo vlogo imajo tudi telesni napori v športu (dvigalci uteži), v vsakdanjem življenju pa včasih celo kašelj, kihanje in podobno. Bolečina je v zvezi z nenadnim zvišanjem tlaka, ki ga v venskem omrežju glave povzroči napad. Podobne vplive ima tudi savna.

ZDRAVLJENJE GLAVOBOLA

Masaže, ki jih izvajajo fizioterapevte sproščajo in pomirjajo glavobole, ki so posledica duševne napetosti in tudi tiste, zaradi utrujenosti, lahko olajšajo. V teh primerih so bolečine povezane s pretirano napetostjo mišic. Poznamo več načinov masaže. Mnoge slavijo samo zato, ker prihajajo iz Japonske ali iz kakšne druge azijske dežele. O njih so napisane tudi številne knjige, ki opisujejo, kako si z masažo lahko tudi sami pomagamo. Da pa bi masaža resnično učinkovala, jo je treba uporabiti še preden glavobol nastopi. Življenja pač ni moč preživeti pri maserju, končno nam zmanjka časa in potrpljenja.

Topliško zdravljenje ima ugoden vpliv predvsem zaradi spremembe okolja.

Napetost neizogibno spremlja naš način življenja in beseda »sprostitve«, je kot čarobno geslo, ki odpira pot k sreči. Joga, avtoogeni trening, relaksacija, Burdova metoda, ... Metode se sicer nekoliko ločijo med seboj; pravzaprav so le različne inačice z mnogimi skupnimi potezami. Lahko poizkusite. Poiščite si način, ki vam bo pomagal k sprostitvi.

Ne boste tudi edini, ki mu bo pregnala glavobol akupunktura. Sicer je pa najbolje najti pravi vzrok glavobolu in skupaj s tem vzrokom odpraviti še glavobol. To ni vedno lahko.

Kot veste je proti glavobolu voljo cela vrsta zdravil. Poraba je zastrašujoča. Vzemirjeni smo ob dejstvu, da bolniki z nepremišljeno uporabo določenih snovi tvegajo svoje zdravje. Samo še tega bi nam manjkalo, da bi se z zdravili proti bolečinam lahko oskrbovali kar iz avtomatov, tako kot lahko dobimo žvečilni gumi!!! Medicina je izgubila svojo skrivnostnost in iz nje izhajajočo moč, ki jo je nekoč imela. Danes težimo k temu, da bi bila dostopna vsakomur. Ne pozabimo pa, da imajo današnja zdravila sredstva pogosto zelo veliko moč in

je z njimi sposoben ravnati le zdravnik s svojim teoretičnim znanjem in izkušnjami.

Glavobol je tako pogost, da so v nekaterih deželah odprli klinike, namenjene samo tovrstnim bolnikom. V ZDA so nastale klinike za glavobol, ki jih vodijo najuglednejši strokovnjaki na tem področju. Običajno so to nevrologi s krogom medicinskih sodelavcev. V ZDA izdajajo tudi medicinsko revijo z naslovom Headache (Glavobol). Pošiljajo jo po vsem svetu in seznanja zdravnike s članki in raziskovanji, ki jih kjerkoli po svetu opravljajo na tem področju. V Veliki Britaniji so ustanovili Migraine Trust. V skandinavskih deželah je za strokovne informacije, za postdiplomski študij in za seznanjanje široke javnosti s tem problemom, ustanovljena posebna organizacija. Začeli so odpirati specializirane klinike, med drugim v Uppsali. V Angliji se na primer zavzame za takega bolnika posebna ustanova. Če se napadi ponavljajo zelo pogosto ali v razmaku samo nekaj dni, lahko počaka v bolnišnici, da se mu pojavi napad. V tem času ga podrobno opazujejo in opravijo natančne biokemične meritve, ki jih ponavljajo pred, med in po napadu. Tako zberejo najkoristnejše podatke, ki pomagajo k boljšemu razumevanju, še v skrivnost zavite bolezni. Francoski zdravniki tako ugodnih pogojev še nimajo, vendar so ustanovili delavno skupino, ki jo sestavljajo strokovnjaki z različnih področij: nevrologi, psihiatri, endokrinologi, alergologi, pediatri, biokemiki, ... Ta skupina se redno sestaja in si je zadala preučiti posebno težavno vprašanje.

Pri nas ni posebnih ustanov ali ambulant, ki bi se ukvarjale izključno z glavoboli. Ljudje se obračajo na splošnega zdravnika, ki bolnika pregleda in ga po potrebi pošlje na osnovne preiskave. Z izvidi si pomaga pri postavljanju diagnoze in v mnogih primerih lahko sam uspešno zdravi glavobol. Po svoji presoji lahko priporoči še specialistični pregled pri nevrologu, lahko pa tudi opazovanje in zdravljenje v bolnišnici.

Vendar se tudi pri nas z zdravljenjem bolečin poglobljeno ukvarja skupina strokovnjakov. V Kliničnem centru v Ljubljani sodelujejo s skupnim znanjem in izkušnjami nevrolog, nevrofiziolog, nevrokirurg, ortoped, onkolog, klinični psiholog, anesteziolog, fizioterapevt in socialni delavec. Že iz sestave delovne skupine je razvidno, da gre za usmerjeno zdravstveno dejavnost, ki naj s celovitim pristopom pomaga bolnikom s kroničnimi bolečinami vseh vrst, med njimi tudi takim s posebej trdovratnimi glavoboli.

V okvir dejavnosti pa sdi poleg zdravljenja tudi izobraževanje in klinično-raziskovalno delo, z namenom, da bi razvili mrežo ustanov, ki bi nudile medicinsko, psihološko in tudi socialno pomoč ljudem, ki so jo potrebni. Priča smo ogromnim naporom, ki jih vlagajo zdravstveni delavci povsod po svetu, da bi bolje razumeli glavobol, to najstarejšo in najpogostejšo tegobo človeštva.

Naša plavža (Foto I. Kučina)

TOVARIŠKO SREČANJE MED TVD PARTIZAN DOMŽALE IN JESENICE

V soboto, 22. novembra, je bilo v telovadnici TVD Partizan Jesenice zelo živo. TVD Partizan Jesenice je v goste sprejel član TVD Partizan Domžale. Prišlo jih je kar devetdeset, od najmlajših do najstarejših.

Namen srečanja je bilo spoznavanje vrstnikov, dela v obeh društvih, šele nato športno srečanje, ki je bilo predvsem rekreativnega značaja, ki pa je predvsem pri najmlajših prešlo že v pravo tekmovalno.

Po kratkem govoru obeh predstavnikov društev in izmenjavi spominskih daril so najmlajši, predšolski otroci pokazali svojo spretnost v štafetnem teku preko nizke gredi in plezanju skozi mali rov. Vsi so se potrudili in pokazali svoje znanje. Bolj napeto in tekmovalno je bilo gledati pionijske, prav tako v štafeti. Tek med palicami, kot na snegu so šli vsi hitro in na "okoli". Da pa obe društvi nimata le tekaških ambicij so pokazale vaje pionijske, ki so se pomerile v parterju, preku k, čez kozo in na gredi, pionijski pa na bradli, v preokolu in v parterju. Posamezniki so pokazali dovolj znanja in dali vedeti, da bi s sistematskim delom lahko pričeli tudi

resno tekmovali. Za kratek oddih med prvimi in drugimi delom so poskrbele mladinke iz Domžal z ritmično vajo in najmlajše jeseniške telovadke z vajo na bradli.

Pionijski obeh društev so pričeli drugi del s plezanjem po vrvi, mladinke so igrale med seboj med dvema ognjema, članice so se pomerile v odbojki, za konec pa so člani pomerili svojo moč v vlečenju vrvi. Ob povabilu na povratno srečanje v Domžalah, spomladi prihodnje leto, so se vsi prisotni zavrteli ob Avenikovi melodiji »Ostanimo prijatelje«.

Prvo srečanje s skoraj dvesto udeleženci je bilo uspešno in v zadovoljstvo vseh. Čeprav so najuspešnejši posamezniki ali ekipe dobili diplome, pa ni bil namen srečanja tekmovalen ampak spoznavanje med seboj in izmenjava izkušenj pri delu v društvu. Škoda le, da je prišlo do takakega srečanja tako pozno, saj bi lahko s tako dejavnostjo pričeli že veliko prej. Srečanje je uspelo v vseh pogledih, v zadovoljstvo obeh TVD Partizan Domžale in TVD Partizan Jesenice in upamo lahko le, da bo takih srečanj še več.

-tok

KATI AMBROŽIČ IN PAVEL JEZERŠEK NAJBOLJŠA STRELCA TOZD VZDRŽEVANJE

Minulo sredo je komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje prvič organizirala posamezno prvenstvo za ženske in moške v streljanju z zračno puško. Tekmovanje se je odvijalo v mali dvorani strelske družine Triglav Javornik.

Kor. Bela, v domu Julke in Albina Pibernik. Nastopilo je 24 moških ter dve ženski. Vsa tekmovalca je imel na voljo 25 strelcev, od tega pet poskusnih.

REZULTATI:

Ženske: 1. Kati Ambrožič 119 krogov, 2. Zvonka Rožič 86.
Moški: 1. Pavel Jezeršek 171 krogov, 2. Zdravko Grebenšek 162, 3. Andrej Pirman 155, 4. Silvo Potrebujec 154, 5. Rudi Sapek 149, 6. Božo Černe 134, 7. Anton Koblar 133, 8. Alojz Cuznar 131, 9. Roman Domevšek 118, 10. Vojko Čufar 117, 11. Sašo Jezeršek 116, 12. Milan Pribak 115, 13. Febo Filipovič 114, 14. Janko Fon 108, 15. Sergej Dobovišek 107, 16. Janez Peterlin 102, 17. Ivan Šuštaršič 97, 18. Marjan

Pajsar 91, 19. Joža Renko 91, 20. Mirzet Medić 79, 21. Anton Kraljič 77, 22. Milan Šuštaršič 72, 23. Anton Novak 66 in 24. Risto Cvetkov 50.

Obe ženski in prvih pet moških je prejel praktične nagrade. Spodbudno je tudi to, da so se v tekmovalce vključile tudi ženske, ker doslej tega ni bilo. Čeprav sta se od dvajsetih žensk, kolikor je zaposlenih v TOZD, udeležili le dve je led prebit in upamo, da bo ženska rekreacija sledila moški. Izvajalca tega tekmovalca, strelski družini Triglav Javornik – Koroška Bela in tajniku družine Danilu Svetlinu, gre vsa pohvala.

Vzdrževalci Železarne javno sprašujemo komisijo za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne, zakaj ni rekreacijskih ur za streljanje z zračno puško, ker dobro vemo, da je za ta lepi in koristen šport veliko zanimanje v Železarni.

M. L.

ZIMSKI SEJEM ŠPORTNE OPREME

Smučarski klub Jesenice tudi v letošnjem letu organizira SEJEM ZIMSKO ŠPORTNE OPREME, ki bo v veliki dvorani pri JELENU. Sejem bo odprt od 3. do 6. decembra, vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure, v soboto 6. decembra pa le od 9. do 13. ure.

Rabljeno opremo bomo sprejemali predvsem 3. in 4. decembra tako, da bo prodaja stekla že prvi dan. Pri oceni rabljene opreme bodo po potrebi pomagali delavci kluba, nasvete za nakup opreme pa bodo posredovali strokovnjaki iz vrst trenerjev.

K sodelovanju bomo povabili tudi eno ali dve trgovski organizaciji, da bi tako omogočili tudi nakup nove opreme.

Narčujemo tudi predvajanje športnih filmov in eno predavanje o smučanju, vendar bomo podrobnosti lahko objavili šele tik pred pričetkom sejma!

ALPINISTI RADOVLJIŠKE OBČINE BODO PLEZALI V GORAH EKVADORJA

V nedeljo, 23. novembra, je v zagrebški letališču odpotovala v Ekvador v Južni Ameriki alpinistična odprava Planinskega društva Radovljica. Z organizacijo te odprave, ki so jo radovljiki alpinisti organizirali v počastitev 85-letnice PD Radovljica, so imeli precej težav. Najprej so nameravali oditi v himalajske vrhove in ker iz New Delhija niso dobili dovoljenja za osvojitve željenih vrhov, so se odločili za gore Ekvadorja.

Odpravo sestavljajo tehnični vodja Zvonko Andrejčič, član alpinističnega oddelka PD Radovljica, Zeljko Perko iz AO Tržič, Ivan Rejc iz soškega AO, Mirko Pogačar, AO Radovljica, Janez Pretner, PD Radovljica kot tehnični vodja in še nekateri člani alpinističnega oddelka PD Radovljica. Za nekatere dodatne člane so se odločili predvsem zato, da so dobili popust pri letalskih kartah.

Člani odprave imajo v Ekvadorju v načrtu preplezati več vrhov. Med drugim bodo plezali v izredno zahtevnem pogorju El Altarja, ki leži med Amazonskim pra-

gozdom in Tihim oceanom. Alpinisti se bodo skušali povzpeti na nekatere vrhove iz notranjih sten ognjenika tega pogorja, kjer so ledeni in strme stene. Nadalje se bodo skušali povzpeti na najvišji vrh Ekvadorja Cimbarozo, ki je visok 6300 metrov. Vzpon načrtujejo po južni strani, ki je alpinistično bolj zanimiva.

Če bodo ugodne vremenske razmere in če bo čas dopuščal, bodo alpinisti v Ekvadorju poskušali osvojiti še nekatere druge vrhove.

Pri organizaciji te odprave, ni manjkalo tudi finančnih zapletov. Na pomoč so prišli TTKS Radovljica, PD Radovljica in člani drugih društev iz katerih so nekateri člani odprave. Nekaj so zbrali tudi v delovnih organizacijah, vendar je bilo še premalo. Čeprav so alpinisti opravili tudi veliko prostovoljnega dela pri Valvasorjevem domu in na Robleku, so morali člani sami prispevati okrog 50 odstotkov.

Člani odprave se bodo vrnili nazaj v drugi polovici decembra.

J. R.

TEKAČI REKREATIVCI ORGANIZIRANI

V sredo, 19. novembra, je bila v okviru smučarskega kluba Jesenice ustanovljena sekcija za množični rekreativni smučarski

tek. Kljub relativno skromni udeležbi (osemnajst rekreativci), so bili navzoči preprčani, da bo delo v sekciji že po prvih predavanjih o pravilni izbiri tekaške opreme in načinu mazanja smuči, ki sta v bližnjem programu, lepo oživelo. Posebno spodbudna je pripravljenost vseh navzočih pomagati pri delu sekcije. Imenovan je bil sedemčlanski odbor, ki bo v soglasju in ob podpori članstva vodil delo sekcije.

Opredelili so se za to, da bo dejavnost sekcije izključno rekreativnega značaja, torej se bo ravnala po določilih komisije za množičnost pri Smučarski zvezi Slovenije.

Ob pričakovanih naraščajočim članstvom bo treba organizirati tečaje za smučarske tek. Predstavnik področnega odbora trenerjev, učitelj in vaditelj smučanja tov. Krauthaker je ponudil sodelovanje, na tečaj za vaditelje teka pa bo hujno treba poslati nekaj članov sekcije, ki bodo v bodoče pripravljeni voditi tečaje.

Dani Klemenc je spregovoril v imenu sekretariata SD Jesenice in poudaril, da je treba vzpostaviti stik s sindikalnimi odbori in krajevnimi skupnostmi.

Že v letošnji sezoni bodo proge med Zvagnovim mostom in Mojstrano po možnosti strojno vzdrževane z motoriziranimi sanmi, na določenih odsekih ter v izrednih okoliščinah pa bodo smučino urejali tudi člani sekcije. Da bodo le-ti čim bolj sprotno obveščeni, bo pri Zvagnovem mostu postavljena oglasna omara.

Na željo večine udeležencev prvega sestanka bodo sestanki enkrat tedensko in sicer v petkih ob 18. uri v sejni sobi SD Jesenice v zgradbi kegljišča v Podmežakliji. Ponovno vabimo vse ljubitelje teka in gibanja v naravi, da se včlanijo v sekcijo. V skladu z določili SK Jesenice se mora vsak član včlaniti v SZS, kar velja 162 din, omogoča pa 10% popust pri nabavi smučarske opreme, 50% popust pri štartninah na množičnih tekaških prireditvah in osebno zavarovanje v primeru nezgode. Vsa, ki omenjene izkaznice še nima naj prinese s seboj še svojo fotografijo. Na sestanku so se dogovorili, da se bo pobiralo po 200 din, od tega bo 150 din v blagajno sekcije.

Jože Ušarč

HITROPOTEZNO PRVENSTVO JESENIC

Najbolj priljubljena oblika šahovske igre med šahisti so prav gotovo hitropotezne partije s petimi minutami časa za premislek. Zato se je šahovsko društvo Jesenice odločilo, da v sezoni 80-81 organizira deset hitropoteznih turnirjev, skupni zmagovalac pa bo osvojil naslov hitropoteznega prvaka Jesenic.

Do sedaj so bili odigrani že trije turnirji, preseneča pa ugotovitev, da se udeležba igralcev večja iz turnirja do turnirja, pa tudi kvaliteta igralcev je na zelo visoki ravni.

Po treh odigranih turnirjih je trenutni vrstni red: 1.-2. Alojz Železnik, Lado Krajnc 23,5 točk, 3. Martin Jan 19,5, 4. Anton Krničar 17,5, 5. Franc Ravnik 16,5, 6. Primož Kosmač 10,7, 7.-8. Pavel Poljanšek, Franci Rodman 9,9, Robert Soklič 8, 10.-11. Ivo Laharnar, Janko Kokošar.

Do sedaj je nastopilo 55 igralcev, točke ki štejejo za naslov prvaka pa je osvojilo 17 igralcev.

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča vse šahiste, da organizira polfinalni turnir za prvenstvo Jesenic za leto 1980. Pravico nastopa imajo II., III. in IV. kategorijski ter igralci brez kategorij. Turnir se bo pričel v torek, 2. decembra, ob 18. uri v šahovskem domu na Jesenicah. Sistem in čas igranja bo določen ob pričetku tekmovalca. Prvi trije uvrščeni igralci se bodo uvrstili v nadaljnje tekmovalce.

Šahovsko društvo Jesenice obvešča vse šahiste, da bo redni hitropotezni turnir za mesec december v soboto, 6. decembra, ob 17. uri. Opozarjamo igralce, da se bodo turnirji zaradi izrednega zanimanja pričeli ob 17. uri in ne več tako kot doslej ob 18. uri.

M. Jan

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovska sekcija Javornik – Koroška Bela obvešča vse ljubitelje šaha na Javorniku in Koroški Beli, da bo dne 30. novembra ob 9. uri šahovski turnir na dan republike.

Vabi odbor

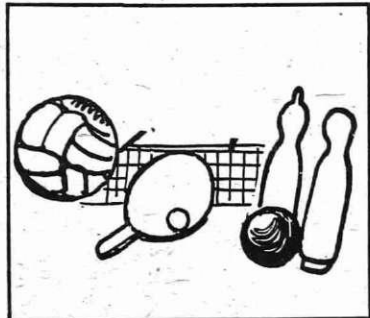
TURNIR V MALEM NOGOMETU V POČASTITEV 29. NOVEMBRA

V počastitev 29. novembra DNEVA REPUBLIKE je osnovna organizacija ZSMS KS SAVA organizirala 22. novembra turnir v malem nogometu v prostorih telovadnice ŽIC na Jesenicah. Da je nogomet šport z veliko priložnostmi, nam pojasnjuje tudi število ekip, ki jih je bilo kar 22. Ekipe so se med seboj pomerile na izpadanje.

Po ugotovitvi bojnih je prvo mesto osvojila ekipa Kovinarja, za kar je prejela lep pokal. Glede na veliko število sodelujočih ekip in dejstvo, da smo tak turnir organizirali prvič, smo tako organizatorji naredili nekatere napake, ki se v bodoče ne bodo več ponovile. Pri tem je treba poudariti, da je bil turnir organiziran v smislu rekreacije, krepitve bratstev, širjenja množičnosti, ne pa izključno borba za pokal, kot so mislile nekatere ekipe. Organizator misli, da je treba za izredno disciplinirano in športno igro pohvaliti nekatere ekipe, kot so: Lepi Janez, Kovinar, Borovlje, klub študentov jeseniške občine, doma učencev ŽIC, kadetov NK Jesenice, JLA in še nekatere druge. Kljub nekaterim napakam pa mislim, da je turnir lep uspel.

Rezultati: 1. Kovinar, 2. Kovinoservis, 3. TOZD Valjarna žice in profilov, 4.-6. KS Sava, ŽIC, doma učencev ŽIC, itd.

ABE

PROGRAM DRSANJA IN PRIREDITEV DO 3. DECEMBRA

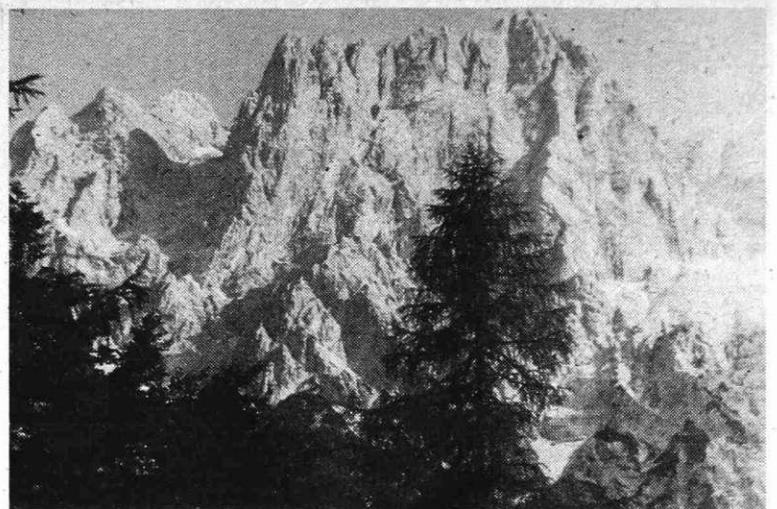
REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 28. novembra, od 20. do 22. ure za Železarno,
- sobota, 29. novembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure prosto drsanje,
- nedelja, 30. novembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure prosto drsanje,
- ponedeljek, 1. decembra, od 14. do 16. ure prosto drsanje.

GORENJSKA LIGA:

- četrtek, 27. novembra, od 22. ure do 23,30 HK Tržič,
- petek, 28. novembra, od 22,15 do 23,30 HK Naklo,
- sobota, 29. novembra, odpade,
- nedelja, 30. novembra, odpade,
- ponedeljek, 1. decembra, od 19,15 do 21. ure HK Koprca,
- torek, 2. decembra, od 21. do 22. ure HK Leše,
- sredo, 3. decembra, od 21. do 22,30 HK Blejska Dobrava.

Iz pisarne SD Jesenice

Severna stena Široke peči (2497 m)

V KRALJESTVU VI. TEŽAVNOSTNE STOPNJE

Kakor že mnogokrat, sem se tudi to pot namenil potovati skozi jesenske gozdove, ki so se okrasili s čudovitimi barvami. V Pišnicah je ledena slana požgala zadnje rože, ki so vzele pod rdečimi zublji bukovja, ki so se poganjali v robe Škrbnjaka in Kumljajevih glav, visoko preko Mravljince do zadnjega in prednjega Ročja. V Prednji in Zadnji glavi med Skednjem pa so se zlatili visoki meseci. Visoko nad temi pisanimi gozdovi pa so se skalni špike že okrasili s srebrno snežno prevleko.

Pri Jasni sem zapustil utrjavajočo asfaltno cesto in pod Ručjem zavil na samotno, lovsko stezo, ki je vedno tako vabeča z enkratnimi pogledi na romantično, samotno Malo Pišnico, nad katero se čredijo Vičtranc, Cipernik in Slemi, nad njimi pa kipe v nebo Kateške Ponce, Strug, Vevnica in druge v nebo segajoče gore z Jalovcem.

Lepo in enkrat razkošno je samotno potovanje skozi te cvetoče gozdove nazgor skozi Rigelne, kjer se na obzorju kopljejo v jesenskem soncu Črni in Kurji vrh, ki dosežeta nebo v Rigljici, Rusa peč, Frdmanih polih in Špihu. Te gore so mi zelo ljube in drage, na katere me vežejo številni najdražji in nepozabni spomini.

Sam s svojimi najlepšimi spomini sem spešil korake v strmal po stezi, ki se je zložila vilo mimo grap in tokav v robe. Dovolj je bilo časa, da so misli nemotno vsovale pri skalnih vršcih, kjer so se snežovi kristali v soncu. Vsa pot je bila edinstvena paša za oči, ki so uživale vse bogastvo jeseni na robeh Golčice, Hudčevega stolpa, Prisojnika, Zvonikov, Zadnjega Prisojnika, Škrbine in Razorja. Na robe, stene in stebre, grebene teh veličastnih gor me vežejo najlepši in najbogatejši spomini in doživlja. Nad Črnim vrhom, pod Kurjim vrhom sem si na Tofovcem vrhu pod mogočnimi smrekami in mesecni prvoščit počitek pri prijetnem skalnem močju.

Po lepši in boljši poti sem krenil pod Kurjim vrhom proti desni, kjer so se mi ponujale martuljške gore od Vrtaškega Slemenca prek Kukove Špiče do rjade vseh drugih v nebo segajočih gor, nad Rutami, ki so prav gotovo najlepše in najveličastnejše med vsemi našimi gorami nad Planico, Vrsičem in Krnico. Mogočnega venec gora nad Siljevcem, pod Špihom, v Za Aku in Belem potoku je lepota in veličina brez primere, ki mora zadovoljiti, navdušiti in osrečiti tudi najbolj zahtevne in izbireljive ljubitelje in obiskovalce posebnih lepote, zanimivosti in znamenitosti gorskega sveta. Na nadaljnji poti so mi z najbolj radodarno in razkošno roko ponujale gore, ki so me nenehno vabile k razgledom, največje razkošje lepote. Na počitvah in razgledih mi je oko strmel nad edinstveno lepoto in veličino Rušice in Rigljice. Po znani stezi in slabo uhojeni poti sem se vesil po polih in izpostavljenih okrajkih pod Rušico v Pod Srce, kjer me je kmalu krčevito zabolelo v tilniku, ko sem se sprejelah z oči in spomini po stenah Frdmanih polih in se vesil nad prepadi 900-metrske severne stene Špike. Vse to potovanje je bilo zadovoljstvo in razkošje posebne vrste. Srebrni poprh prvega snega, zlati mesecni pod skalnimi vršci, azurna brezoblačna modrina neba, zelenilo in rdeči zublji bukovja, šumeti slapovi, tropi divjih koz in samotni orli nagrajujejo potnika z zadovoljstvom in srečo. V meni je kipevala velika želja in obljuba, da se še vrnem in naužijem te samotne, lepote in enkratne, brezmejne in nepozabne sreče in razkošja.

Grebene, stene in vrhovi Ponce so me vabili na nadaljnjo pot. Pod Kotli in Pečmi sem splašil trop gamsov, pokazali so mi stečino v Za Ak, kjer kipi v nebo mogočni skalni zid Široke peči, ki kot enkratna devetsto metrska skalna kulisa zastre vse južno nebo med Kukovo špičo in Škrnatarico na vzhodu in Grlom in Oltarji na zahodu.

Široka peč je nazobčani in kršljivi skalni greben devetstometrske prepadne severne stene, močno pomaknjena nazven proti severu. Za Aku od glavnega grebena martuljških gor od Vrtaškega vrha in Slemenca preko Kukove špiče, Škrnatarice in Pečeniča, Dovškega križa do Grla, Oltarjev, Rokavov in Škratice. Ta osrednji greben Martuljških gor tvori na Dovškem križu naravni križ z južnim kramom proti dolini Vrat s Kopicami in Splevte, na sever pa se poganja greben z Dovškega križa proti vrhu Široke peči (2497 m). Greben, ki v previsih in prepadih pada v Za Ak se nadaljuje vzporedno z osrednjim grebenom do kote 2400 m proti vzhodu. Osrednji greben martuljških gor Kukove špiče do Dovškega križa in nazobčani greben Široke peči tvori vse leto globoko zasneženo krnico Za široko pečjo.

Kakor je Kukova špiča in tudi Škrnatarica in še posebej Dovški križ z juga lahko dostopen in so na te visoke vrhove iz smeri Vrat že zelo zgodaj pristopali lovci in pastirji iz Mojstrane, pa tudi raziskovalci, naskakovalci in osvajači naših gor pred 90 leti, so prvi pogumi in neustrašeni plezalci stopili na vrh Široke peči s severa šele Skalari pred 52 leti, poleti leta 1928. Zlata naveza, okrepjena z odlično našo prvo plezalco Pavlo Jesenico, Mitom Bizjakom ali Jožetom Hafnerjem, je v zidovih prepadih in prevessnih sten Široke peči in na grebenih te čudovite gore zabijala prve plezalne kline. Te prve plezalne naveze so kazale smeri številnim novim navzam, ki so na grebenih in v stenah doživljale srečne, nepozabne dni, uspehe in zmage, ki so navdušile in opogumile naše in tudi tuje odlične plezalce in alpiniste vse do današnjih dni.

Centralno smer v severni steni Široke peči, ki je označena s IV. težavnostno stopnjo, so pred 52 leti preplezali in ukrotili 800 metrski skalni zid: Pavla Jesih, Joža Cop in Miha Potočnik, 25. junija 1928, v štirih urah. S to veliko in pomembno zmago je bil dan startni znak za napad še na druge stene in grebene Široke peči. Šele pet let pozneje, leta 1933, je bil preplezan 700 metrov visoki vzhodni skrajno izpostavljeni in kršljivi stebel Široke peči v sedmih urah težkega plezanja. Leto dni pozneje, 5. julija 1934, so jeseniški plezalci: Joža Cop, Miha Potočnik in Matevž Frelj preplezali zahodno steno Široke peči v treh urah in smer ocenili s tretjo težavnostno stopnjo. Za stene in grebene Široke peči so se vedno bolj zanimali poleg najboljših domačih plezalcev, tudi odlični inozemski, predvsem italijanski alpinisti iz dolomitskih campanilov sten in stebrov, z odličnim ekstremistom, akrobatom Emilom Comiciem na čelu. Poizkus v severozahodnem razu Široke peči mu ni uspel, zato ga je preplezala, premagala in ukrotila šele 17. avgusta leta 1935 odlična vrhunska naveza iz Cortine, s tedaj najboljšimi dolomitskimi plezalci, alpinistom in gorskim vodnikom Ignaziom Dibonom na čelu v devetih urah. Prvi plezalci in tudi številne druge plezalne naveze so to ekstremno težko in izpostavljeno, kršljivo smer ocenile s VI. najvišjo težavnostno stopnjo.

V vzhodnem stebri Široke peči so leta 1956 potegnili svojo smer tudi drugi odlični jeseniški plezalci (Janez Krusič, Peter Ferjan in Tone Zupan) in jo ocenili s IV. težavnostno stopnjo. Za prepadne, kršljive in izpostavljene zidove severne stene Široke peči so se po teh prvih dosežkih začeli zanimati in navduševati tudi mnogi drugi odlični vrhunski plezalci, ki so hoteli preizkusiti svoje znanje in sposobnosti v resnično težkih in nevarnih stenah tik pred novimi večjimi in težjimi cilji.

Raj VI. težavnostne stopnje, severna stena Široke peči s svojimi stebri je vabila nove in nove plezalce in alpiniste, ki so bili za uspeh in zmago pripravljali tvegati tudi tam, kjer je bilo to resnično težko in nevarno. Dvaintrideset let po tem prvem uspehu zlate naveze v severni steni Široke peči je odlični vrhunski plezalec Ljubo Juvan s tovaršim urisal v severni steni Široke peči v dveh dneh od 28. do 29. avgusta 1980. v 14. urah novo smer z oceno VI. težavnostno stopnjo. S to veliko in pomembno zmago je severna stena Široke peči dobila ime stena VI. težavnostne ali najvišje težavnostne stopnje. Že prej, leta 1949, sta Ciril Debeljak in Rado Kočvar preplezala direktno plezalno smer v severni steni Široke peči, plezala sta 800 metrov visoko steno osem ur in jo ocenila s VI. težavnostno stopnjo ali six superione.

V severni steni Široke peči nad Za Akom so si upali plezati prvenstvene smeri in za te smeri ponavljati res samo najboljši vrhunski domači in inozemski plezalci. Zadnji lovov v severni steni Široke peči pa je dosegel v dveh dneh leta 1985 odlični in vrhunski češki plezalec in alpinist iz Libereca Josef Čihula s svojim splezalcem v dveh dneh. Skrajno kršljivo in izpostavljeno smer sta plezala 34 ur in jo ocenila s VI + težavnostno stopnjo, ki je še danes po 15 letih trd oreh in problem za vrhunske plezalce in alpiniste, ki so vajeni plezati in krotiti ter zmagovali ekstremno težke kopne in zasnežene ter v led ukovane stene, stebre in ozekobne Dolomiti, Alpe, Andih, Karakorumu, Hindukudu in Himalaji, to je tam kjer se bije odločen in uspešen boj za poslednje zmage in lorike svetovnega alpinizma.

V Za Aku sem počival in užival po bogatem jesenskem spredu skozi okrajke, krnice in zatrepke Martuljških gor. V Martuljku, Siljancu, pod Sreem, Za Aku ali v Belem potoku je resnično vedno prijetno in lepo tudi tedaj ko v stebrih, na grebenih, stenah in vrhovih prebrano in zmagovalno poje in odmeva pesem klinov, klavir, derez in cepinov, Martuljek je kraljestvo naših najlepših in najmočnejših gor, je kraljestvo VI. stopnje težavnosti, je sola, stadion in kovačnica naših in tujih vrhunskih plezalcev in ekstremnih alpinistov, je raj in Meka veselih, srečnih in praznično razpoloženih ljudi.

Mimo gornjega in spodnjega slapa, skozi tokavo sem se ozdravljen in srečen ter zadovoljen vrnil v dolino obogateno z nepozabnimi, enkratnimi doživljaji.

ZURO

ZAHVALA

Ob izgubi moža in očeta

ALOJZIJA KRIZMANA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom za nesebično pomoč, dr. Lahu in strežnemu osebju kirurškega oddelka Splošne bolnice Jesenice za zdravljenje, hišnemu svetu Titovega doma Jesenice za venec in govorniku Ivanu Capudru ob odprtem grobu. **Zalujoci:** žena Terezija, hčerki Brigita in Mari

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

EGIDIJA PRAPROTNKA

se zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetje. Zahvaljujemo se tudi govorniku za poslovalne besede ter pevcem za žalostinke. Posebej smo hvaležni dr. Brankotu Dražiču za zdravstveno skrb med boleznijo.

ZALUJOČI: žena Amalija, sinova dr. Emil in Marjan z družinoma, sestra, bratje in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

FRANCA CUZNARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in bivšim sodelavcem za izraze sožalja ter za vso nesebično pomoč. Zahvaljujemo se vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: žena Anica, hčerka Marjana in sinova Janez in Franci z družinami

ZAHVALA

Ob smrti

REZKE SUŠNIK s Koroške Bele

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti in kakorkoli preje pomagali najtopleje zahvaljujeva. Zahvaljujeva se upravi in delavcem doma dr. Franca Berglja za nego in skrb. Prav posebno zahvala za izrečene poslovalne besede Tončki Konobelj-Milici in predstavniku osnovne organizacije ZKS KS Plavž Stanetu Krizmanju, kakor predsedniku ZB NOV Javornik - Kor. Bela Francetu Trevnu in praporščakom za spremstvo s prapori.

Za žalostinke, ki so jih zapeli pevci DU Javornik - Kor. Bela in pihalnemu orkestru Jeseniški železarni iskrena hvala.

Nečakinja Anica Taler in njen mož Justin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljene brata in svaka

IVANA ŽVABA

se iskreno zahvaljujeva vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancom in njegovim nekdanjim sodelavcem, ki so pokojniku poklonili cvetje in vence, izrazili osebna ali pisna sožalja in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Prisrčna hvala Martinu in Miri Turk iz Črnicva za podarjeni venec in storjene usluge.

Iskrena hvala pevcem DU Javornik - Koroška Bela za zapete žalostinke.

Se enkrat vsem in vsakomur posebej iskrena hvala.

ZALUJOČI: sestra Marica in mož Lojze Zalokar

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi naše ljubljene hčerke, mamice in zaročenke

JOŽICE-KATARINE JEREČIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, z nami sočustvovali in nam pomagali v teh težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo družini Bertič, vsem sosedom in prijateljem za nesebično pomoč. Hvala tudi njeni sodelavki Alenki Zvab za ganljive besede ob odprtem grobu. Zahvalo smo dolžni tudi »TOZD ROŽICA«, njenim sodelavkam iz Javornika in »HK BL. DOBRAVA« za podarjene vence in cvetje.

ZALUJOČI: mama, sinček Iztek, zaročenec Janez in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega

EMILA SVETINA-MILANA

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so mu skušali rešiti mlado življenje. Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih dneh stali ob strani, nam kakorkoli pomagali in nas bodrili. Prisrčna zahvala vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku in njegov grob zasuli s cvetjem. Hvala za vsa izrečena sožalja in za osebne prevoze. Hvala tudi sodelavcem finančno-računskega sektorja Železarne in pevcem za žalostinke.

Vsem skupaj se enkrat najlepša hvala!

Zalujoci vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dobrega moža, očeta, starega očeta, brata, strica, svaka in tasta

JOŽA CERKOVNIKA Gregorčnikovnega ata

se zahvaljujemo sosedom in predstavnikom družbenopolitičnih organizacij za vso skrb in naklonjenost, pevskega zbora iz Bohinjske Bistrice za zapete žalostinke in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Nikoli ne bomo pozabili, kako so v teh težkih urah skrbeli za nas in za njegovo zadnjo pot njegovi lovski tovariši iz lovskih družin Bohinjske Bistrice. Dovjla in celo Ptujkega polja.

Hvaležni smo govornikom, predstavniku ZB NOV Mirku Košniku in predstavniku lovske družine tov. Hodniku, ki sta se poslovala od njega v imenu vseh znancev in prijateljev kot od zdrave bohinske kmečke grde. Ob slovesu od našega ata smo spoznali, da ste ga imeli tudi vi radi in se vam za vse cvetje, vence, pozornost in ljubezen zahvaljujemo.

ZALUJOČI: žena Francka, sinova Jože in Franc z družinama, hčerka Cilka z družino, brat Jaka z ženo Metko ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in sestre

TEREZIJE JAKŠIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih dneh pomagali. Zahvaljujemo se pevcem za žalostinke, sosedom, njenim nekdanjim sodelavkam in vsem ostalim, ki so sočustvovali z nami in jo pospremili na njeni zadnji poti.

ZALUJOČI: mož Ivan, sin Janez in brat Jože z ženo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

BOŽA PIBERNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in izrekli sožalje.

Zalujoci: žena Irena v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljene moža, očeta, starega očeta in brata

FRANCA GRILCA z Blejske Dobrave

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so pokojniku poklonili cvetje in vence, izrazili osebna sožalja in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se vsem družbenopolitičnim organizacijam, TOZD PTT Kranj, osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOV Koroška Bela, TOZD Iskra Blejska Dobrava in železarni Jesenice. Zahvala velja tudi Planinskemu društvu Javornik - Koroška Bela, vsem gasilec posebnosti pa Gasilskemu društvu Blejske Dobrave, pevcem, godbi na pihala, zastavonošam in govornikom za ganljive besede ob odprtem grobu.

Posebno se zahvaljujemo dr. Zoniku in dežurnim zdravnikom Zdravstvenega doma Jesenice za vsa prizadevanja, da bi ga ohranili pri življenju.

ZALUJOČI: žena Pavlina in sin Franc, hčerka Darja, sestra Mara in brat Danijel z družinami ter ostalo sorodstvo

DEŽURNE TRGOVINE

V ponedeljek, 1. decembra 1980, so odprte od 8. do 10.30 na območju mesta Jesenic trgovine, ki dežurajo ter trgovine s prehrabnim blagom v Breznici, Žirovnici, Blejski Dobravi, Planini pod Golico, Hrušici, Mojstrani, Kranjski gori, Ratečah in Podmežakliji.

DEŽURNA LEKARNA

ZA OBČINI JESENICE IN RADOVLJICA JE V MESECU NOVEMBRU DEŽURNA LEKARNA JESENICE.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 48. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

TRIESTE, STEARAT, WINSTON, CHURCHILL, ATKA, NEAL, KOLAC, LEAR, DW., DED, TRPI, MIR, STRES, ONA, OBO, TE, MSTA, AD, KAVARNA, ROK, PROSTATA, URIN, ANKARA, PREVERT, ŠUNKA, NADIR, KA, TAR, ZAN, RAIS, LAT, TARZAN, RAIS, LIST, ATIK, VILI, CAR, SS, ROVTE, NINA, ABAK, RISTO, APA, EKI, PA, UTEHA, IK, IPERIT, RATAJ, TONIK, RA, MARINA.

TEČAJ

ZA INŠTRUKTORJE

Avto moto društvo Kranj bo 30. januarja 1981 pričelo s tečajem za inštruktorje. Prijave sprejema do konca novembra 1980 AMD Kranj, Koroška 53/d.

AMD Jesenice

ZAHVALA

Sodelavcem in sodelavkam iz TOZD Željarna se najiskrejeje zahvaljujem za prejeto darilo ob moji 50-letnici.

Rozalija Ostrun

ZAHVALA

Sodelavkam v kantini Bela in kantini livarna se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža, za lepa darila in izražene želje ob mojem odhodu v pokoj. Želim jim mnogo dobre volje in delovnih uspehov.

Francka Jančar

ZAHVALA

Sodelavcem varnostne službe se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mame.

Marija Herman

ZAHVALA

Za čestitke in dobre želje ob mojem življenjskem jubileju se Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela najiskrejeje zahvaljujem.

Slavko Tarman

GORENJCI!

naročite

GLAS

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

29. novembra, ameriški harvni risani film NEUSTRAŠNI POPAJ, ob 15. uri.

29. in 30. novembra ameriški harvni rok muzikal LASJE, režija Miloš Forman v glavni vlogi: John Savidž, ob 17. in 19. uri.

1. in 2. decembra ameriški harvni komed. HERBIE GRE V MONTE CARLO, režija Vincent Mc Eveyty v gl. vlogi Dean Jones, Don Knotts, ob 17. in 19. uri.

3. in 5. decembra honkon. harvni NEMI SHAOLIN PROTI ZELE, NEMU ZMAJU, režija Lo Wei, v gl. vlogi: Jacky Chan, ob 17. in 19. uri.

6. in 7. decembra, honk. harv. karate. NAJVEČJE MASČEVANJE BRUCE LEEA, režija TU LU Po, v gl. vlogi: LU ASIAD LUNG, Ku Feng, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

29. in 30. novembra amer. harvni kom. HERBIE GRE V MONTE CARLO, ob 18. in 20. uri.

30. novembra amer. harvni risani, NEUSTRAŠNI POPAJ, ob 10. uri.

1. in 2. decembra amer. harvni rock muzik. LASJE, ob 18. in 20. uri.

4. decembra, amer. harvni voh. krim. VISOKA TARČA, ob 18. in 20. uri.

5. decembra, amer. harvni film DETEKTIV TOMA, ob 18. in 20. uri.

LASJE PRAVI FILM ZA VAS

Muzikl se nam je vselej predstavljal kot lahkotnejša filmska zvrst, v kateri ne manjka smešnih zapletljajev, duhovitosti, lepih plesnih scen in seveda dobre glasbe. Prav ničesar od vsega tega ne pogrešamo v sodobnem muziklu Lasje režiserja Miloša Formana. Vendar se ta film od vseh predhodnikov razlikuje po svoji globoki družbeni razlici, glasbena scena pa je le poskus, da se sicer resna tema predstavi na specifičen način. Poanta filma je v obsodbi vojne in njene nesmiselnosti. To obsodbo izreka skuštrana množica mladih Američanov, katerih najvišji ideal je medsebojna ljubezen, ki se lahko uresniči le v svobodni družbi, v kateri ni prostora za individualizem, privatizem in elitizem določenega sloja

6. in 7. decembra honk. bar. karat. NAJVEČJE MASČEVANJE BRUCE LEEA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

29. novembra angl. harvni - srhljivka 39 STOPNIC, ob 20. uri.

3. decembra amer. harv. kom. HERBIE GRE V MONTE CARLO, ob 20. uri.

6. decembra amer. harvni rock muzikl. LASJE, ob 20. uri.

Kino DOVJE

29. novembra angl. harvni zabavni ZVEZDA DISCO KLUBA, ob 19. uri.

30. novembra angl. harvni srhljivka 39 STOPNIC, ob 19. uri.

6. decembra amer. harvni komed. HERBIE GRE V MONTE CARLO, ob 19. uri.

7. decembra amer. harvni rok. muzik. LASJE, ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

TOREK, 2. decembra, ob 16. uri Eugene Ionesco: UČNA URA - za dijake Centra srednjih šol Jesenice

SREDA, 10. decembra, ob 19.30 B. Nusič: UJEŽ - gostovanje Šentjakobskega gledališča Ljubljana - za ABONMA in za IZVEN

družbe. Forman jasno nakazuje prepad med različnimi vrednostmi, a pomen svoje misli zmanjša s tem, da svobodo pojmuje v njenem najpreprostejšem odtenku. Ne zahteva več kot svobodo življenja v svobodni družbi, kar izrazi v omiljenem anti-rasizmu in vseprezemaajoči želji po miru. Tako idejno opremljen izreka kritiko najbolj grešnega, a ne več tudi najbolj občutljivega obdobja ameriške zgodovine - vietnamske vojne. Vrhunec film doseže prav s to obsodbo, ki se iz svoje ozke usmerjenosti v obsodbo določene vojne prerodi v kritiko vojne na sploh. Obveščnost je odlika resnične umetnine, zato si LASJE s tem ko s svojo resnico presežejo izrazne možnosti filma pridobijo vrednost ameriškega dela.

Cene kinovstopnicam so zvišane.

Železarski izobraževalni center - Jesenice ob hja v lja
prosta dela in naloge

UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA

Pogoji za sprejem:

1. dokončana višja šola tehniške ali pedagoške smeri s predhodnim kovinarskim poklicem;
2. dokončana poklicna šola - kovinarski poklic in je študent ali obiskuje ob delu višjo šolo tehniške smeri, oziroma pedagoško šolo ustrezne usmeritve;
3. dokončana poklicna šola, kovinarske usmeritve in 4-letna srednja tehniška šola - kandidat je pripravljen nadaljevati študij na višji tehniški šoli ali višji pedagoški šoli ustrezne smeri. Usmeritev določi ustrezní organ ŽIC.

Kandidat pod toč. 1 bo sprejet za nedoločen čas, pod toč. 2 in 3 pa za določen čas z možnostjo stalne zaposlitve za nedoločen čas, če v primernem roku konča študij na višji tehniški, oz. pedagoški šoli.

Rok za prijave je (12. 12. 1980) 15 dni po objavi.

Kandidati naj se osebno zglasijo, oz. pošljejo pisno prijavo in navedejo datum, kdaj bi lahko začeli opravljati naloge učitelja praktičnega pouka ter dokazila o izobrazbi na naslov: Železarski izobraževalni center, Jesenice, Ulica bratov Ruparjev 2. Možna je takojšnja zaposlitev.

VIZ JESENICE TOZD OSNOVNA ŠOLA
JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA KRANJSKA GORA

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE
VARUHNJE V VVE KRANJSKA GORA

POGOJ: končana šola za varuhinje.

Delo se združuje za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi na naslov: OSNOVNA ŠOLA JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA KRANJSKA GORA, Koroška ul. 12, komisija za delovna razmerja.

VISOKA ZMAGA ČLANIC IN NESREČEN PORAZ ČLANOV

A black and white illustration of a skier in a racing stance, wearing a helmet and goggles, leaning forward with poles planted. The skier is positioned in the center of the page, below the text 'Skiing' and above the text 'Skiing is a winter sport'.

Slovenski DINIK	GOLB. IZ ODLUKINE OLJČNIC	GRŠKI KATOLIJKI	KRAKAR	KOPNO V MORJU	VEČ POTI	TRAVNATE STEPE V J. AMERIKI	KEM. ZNAK ZA ALUMINIJ	STANE JUVAN	URETNA LIBICA	AMIN	PLUTOVINA	LETALO	29.11.80	IGRALKA BEROVA	SIVE	POŠTNI USLUG - BENEC	29.11.80	CITROE- NOV AVTO	KEMIČNA PRIVNA	29.11.80	AKO	100 m²
ROŠARJAR BLUD IZ SPLITA												KRAJ V SLOVENIJI					AKTINIJ			ŽOP ANDREJ DEL ROLE		
RUSKI SKLADA- TELJ												M. IME SORODNIK				DELAČEV V KAMPULOM H. ČRKA					USEDLINA	TOR
SIYINA							KADAM- BOL	SEJUBOVNA ZMEDA EDWARD KARDELJ										KEMIČNA PRIVNA	ROBELITEV IMENA EMIL DULENC			
FIRAZIT										POŠTNI LOG NIKOLA TESLA												
DINA				BEM. ZNAK ZA RUSIK	SILEN VINAR POLMER						NIKALNI POSLOV				FRANC. DUHOVNİK UDINE					TIRNICA ANT.OZN. ANTIJAZE		
NOVA KORVE- SCINA								SVIT	1000 kg OPRODA		MOŠKO IME	TAURIS OSZAIMER									GERMANIJ NAPUČ. O SLOGU	
							ZIDAR TONE			MEDMET MEŠTO V ISTRI		TONE KRALJ		AVT. PEKARA ITALIJE		KEM.ZNAR ZA ŽEMELO ALOJE PUVAR		ZACETEK ABCEDE	BEKA NA POLJSKEM NATVERJA ROPEN JIVAL		JOP KABEL ERJAVEC	
							VZHOD TIHO (v glasbi)							PETA KRANINE OBRAJŠANO M. IME								
								IGLAVEC BEKA V LEWINGRAM			OSN.TON TONOVISKE LESTVICE	IVAN MINATI 1r				SOGLASNIK SKRIPTA		BILBOBOR. VZGLIK ZADETEK PRI TOM- BOLI			ARGONANT BREIZ GO	
LETALSKA STEZA	POST NA BOKI	PREDNYAL VLANA	SOGLASNIK	PREDNYAL TRAKIZE	ENAKA SAMOGL.	DIMSKA A									PREDLOG		ANICA 2.SAMOGL				YEZNIK KODA S KADTAMI	
ANDREJ RIBIČ							STOK ZA ANALIZO POLJSKA PTICA													STRAN (kolonizacija) 5-SAMOGL		
VOJVODI- NEC											LATINSKI PREDLOG	KUKABNICA EDEN OD USTANOVITE- LSTV RIMA			IRIDIJ EDO GREEN			GORILNI PLIN ODMEV				
MATEMA- TIČNI IZRAZ								SAMOGL. ANA DOGELY		PRETIRANA SRAMEŽLIV PETER TOŠ										BOGINJA TERE PRETIRANA PRED TERMI- MI IMENI		
BNŠI VBRAZ V ZJ									HIPER- OUSID							AVT.OZN. PERUJA NIČ		SPONA PREDLOG				
29.11.80	SLOVENSKE PISATELJ								KRAJ NA VRASU					PALIGA PRI PLUGU					DEJANJE			